

ПРАВИЛА ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ЙОСАФАТА

ІСТОРІЯ – ПОВЧАННЯ
СТАТУТ – ДОДАТКИ

РИМ – 2018

УДК 271.5–788(094)
ББК Э377/109(4Ун)–64
С – 78

С – 78 ПРАВИЛА ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО
ЙОСАФАТА: ІСТОРІЯ – ПОВЧАННЯ – СТАТУТ –
ДОДАТКИ. – Жовква: Місіонер, 2018. – 468 с.
ISBN 978-966-658-184-9

УДК 271.5–788(094)
ББК Э377/109(4Ун)–64

Prot. N. 70/2004

CONGREGATIO PRO ECCLESIIS ORIENTALIBUS

D E C R E T U M

Il Protoarchimadrita dell'Ordine Basiliano di San Giosafat, P. Genesio Viomar, a nome della Sinassi Generale ordinaria, celebrata nel luglio 2016, ha presentato a questo Dicastero per l'approvazione definitiva gli Statuti dell'Ordine, approvati ad experimentum nel luglio 2009.

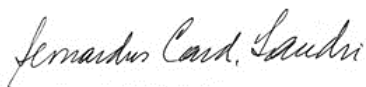
La Congregazione per le Chiese Orientali, dopo un attento esame del documento, al quale sono state apportate varie modifiche e alcune precisazioni, in virtù del presente Decreto approva il nuovo testo degli Statuti.

Questo Dicastero auspica vivamente che l'osservanza degli Statuti sia per i membri dell'Ordine Basiliano di San Giosafat un aiuto prezioso nella realizzazione della loro vocazione alla sequela di Cristo e per vivere il loro impegno apostolico con fedeltà al carisma

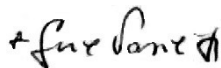
proprio, nella gioia dell'unione e della comunione del
Santo Padre Basilio Magno.

Nonostante ogni cosa contraria.

Città del Vaticano, 17 Aprile 2018

A handwritten signature in dark ink, reading "Leonardus Card. Sandri". The script is cursive and elegant, with the first letters of the first and last names being capitalized and prominent.

Leonardus Card. Sandri
Praefectus

A handwritten signature in dark ink, reading "+ Cyrillus Vasil' S.I.". The script is cursive, with a cross symbol at the beginning and a stylized monogram at the end.

+ Cyrillus Vasil' S.I.
Archiepiscopus a secretis

Прот. № 70/2004

КОНГРЕГАЦІЯ ДЛЯ СХІДНИХ ЦЕРКОВ

ДЕКРЕТ

Протоархимандрит Василіянського Чину Святого Йосафата о. Генезій Віомар, від імені звичайної Генеральної Капітули, яка відбулася в липні 2016 року, представив цій Дикастерії для остаточного затвердження Статут Чину, який був затверджений *ad experimentum* (на пробу) в липні 2009 року.

Конгрегація для Східних Церков, ретельно розглянувши документ, в який були внесені різні зміни й деякі уточнення, силою цього Декрету затверджує новий текст Статуту.

Ця Дикастерія висловлює щирі побажання, щоб дотримання Статуту для членів Василіянського Чину Святого Йосафата було цінною допомогою в здійсненні їхнього покликання до слідування за Христом і щоб вони виконували свої апостольські зобов'язання, зберігаючи вірність власній харизмі, в радості єднання й сопричастя святого Отця Василя Великого.

Незважаючи на будь-що суперечне цьому.

Ватикан, 17 квітня 2018 року

Леонардо Кардинал Сандрі

Префект

✠ Циріл Васіль, ТІ

Архиєпископ Секретар

№ 120/18

Д Е К Р Е Т

проголошення Статуту Василянського Чину Святого Йосафата в новій редакції

Виконуючи рішення XIII Римської Генеральної капітули 2016 року Божого (постанови 1 і 2), яка розглянула й більшістю у дві третини голосів схвалила Статут Василянського Чину Святого Йосафата в новій редакції, підготований Статутною комісією згідно із рішенням XII Римської Генеральної капітули 2012 року (постанова 1),

після затвердження тексту цього Статуту Конгрегацією для Східних Церков 17 квітня 2018 року (лист прот. № 70/2004),

для добра Церкви, нашого Чину, всіх його Провінцій, Чернечих осідків і всіх ченців та кожного ченця зокрема, порадившись із моєю Радою, оцим Декретом

проголошую новий текст Статуту Василянського Чину Святого Йосафата і офіційною датою вступу його в силу визначаю 1 жовтня 2018 року Божого.

Доручаю Протоігуменам та настоятелям Чернечих осідків Чину, усім ченцям і кожному зокрема належне вивчення Статуту і його здійснення, щоб легше досягати мету нашого Чину – шукання Божого вподобання й освячення, шляхом

вірного слідування за Ісусом Христом, сповнення обітів і виконання апостольських праць згідно з нашою харизмою і навчанням святого Отця нашого Василя Великого.

Даний Декрет стає чинним від дня його проголошення, незважаючи на жодні протилежні рішення та розпорядження.

Дано в Римі дня 29 червня 2018 року Божого, у свято святих верховних апостолів Петра і Павла.

Генезій Віомар ЧСВВ

о. Генезій Віомар, ЧСВВ
Протоархимандрит

Діонісій Заведюк ЧСВВ
о. Діонісій Заведюк, ЧСВВ
Головний секретар

**КОРОТКА ІСТОРІЯ
ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ
І РОЗВИТОК ЙОГО ПРАВИЛ**

1. ТРИ ПРОВІДНІ ПОСТАТІ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ЙОСАФАТА

Василіянський Чин Святого Йосафата заснований на духовній спадщині святого Василя Великого (329-379), але свою організацію – як монаший Чин – він завдячує Київському митрополитові Йосифові Велямину Рутському (1574-1637) і святому священномученикові Йосафатові Кунцевичу (1580-1623), який своєю духовністю і апостольською працею, спрямованою на об'єднання християн, дав чіткий напрямок для започаткування цього інституту.

Початкову стадію Чину визначають ці три аскетичні особистості. До їхньої духовної ідентичності належать три складові елементи: життя у спільноті, апостольська праця і діяльність, спрямована на об'єднання християн.

Святий Василій Великий і життя у спільноті

Правила і твори святого Отця нашого Василя надали життю у спільноті конкретної структури і скерували монахів на служіння Церкві. Згідно із святим Василієм, монаше вдосконалення реалізується у спільноті, життя в якій є наслідуванням християн первісної Церкви. Таке спільне життя є одним із способів Божого поклику, щоб виконувати служіння проповіді Царства Божого на землі.

Справжнім критерієм такого життя є дотримання Божих заповідей і вчення Святого Письма та цілковита підлеглість владі Церкви. Кожен член монашої спільноти покликаний жертвувати собою в ім'я своїх співбратів, відрікаючись власної волі, для того щоб якнайкраще служити ближньому в душі братньої любові. Монах не живе для себе, а для добра своїх співбратів. Особиста харизма кожного монаха стає збагаченням для цілої спільноти. У спільноті легше виконувати Божі заповіді, виявляти любов до ближнього, вести духовну боротьбу, вдосконалюватися шляхом практикування євангельських рад. Святий Дух єднає серця братів у Господі нашому Ісусі Христі і своїми дарами підтримує й освячує спільноту.

У своїх 80-тих *Моральних Правилах* святий Василій зібрав близько 1500 уривків Святого Письма, які також стали основою його 55 *Ширших Правил* і 318 *Коротких Правил*. У всіх Василієвих правилах, а також у листах та інших творах спостерігаємо чудову рівновагу, що виявляє гармонію життя молитви й праці чернечої спільноти під проводом головного наставника.

Святий Василій, як і всі справжні великі Святі, даючи відповіді на духовні питання свого часу, відповідає на прагнення і проблеми всіх наступних монаших поколінь. Його Правила назавжди визначили суть монашества.

Дух навчання святого Василя, висвітлений вибраними уривками з його творів, представле-

ний у цій книзі у розділі під назвою «Повчання святого Отця нашого Василя Великого».

Митрополит Йосиф Рутський і початки нашого Чину

Митрополит Йосиф Рутський розвиває василянську концепцію спільнотного життя в Чині, впроваджуючи у своїх монастирях єдину дисципліну і підпорядковуючи їх єдиному настоятелю. Новий Чин поєднує в собі духовність Сходу й організаційний відбиток Заходу.

Статут нашого Чину змістовно відображає структуру, розвинену митрополитом Йосифом і шістьма капітулами (нарадами), які відбулися за його життя, а також наступними.

Митрополит Йосиф поширив роль василянських ченців у Церкві і в суспільстві та сприяв розвитку душпастирської, виховної і місійної діяльності Східної Церкви. Згідно з його настановами, монахи повинні не тільки зберігати монастирський розпорядок, а й бути святими, вченими, готовими до виконання будь-якої місії та відкритими до потреб Церкви і суспільства.

Святий Йосафат і об'єднання християн

Побожність святого Йосафата заохочувала до дисципліни і чернечого духу, сприяючи стрімкому поширенню василянського монашества. Його життя – як монаха, а потім як єпископа – пройшло в молитві і проповіді. Джерелом глибокої духовності Святого було літургійне життя,

з якого він черпав силу і натхнення для свого апостольського служіння. Святий Йосафат постійно молився, особливу любов мав до літургійних молитов своєї Східної Церкви.

Прагненням святого Йосафата було об'єднання всіх християн, тому він постійно молився: «Господи, нам єдність подай!» – і за з'єднання християн пожертвував своє життя. Мученицькою смертю він постраждав у 1623 році; 1643 року був проголошений Блаженным, а 1867 року – Святим.

У 1932 році Апостольський Престол надав Чин нові офіційну назву: **Василіянський Чин Святого Йосафата**¹, бажаючи, щоб василіянські ченці завжди жили посвятою святого Йосафата.

2. ВАСИЛІЯНСЬКИЙ ЧИН І ЙОГО ПРАВИЛА

У 1607 році Іван Рутський, заохочений побожним монахом Йосафатом Кунцевичем, вступає в майже порожній монастир Пресвятої Тройці у Вільнюсі (Литва) і приймає ім'я Йосиф. Того ж року до них приєднуються інші юнаки і так постає нова монаша спільнота.

1605 року, ще перед вступом до монастиря, Рутський накреслив досить ясний план духовного відродження Руської Церкви під заголовком *Виклад одного русина на виправлення (церковного)*

¹ Священна Конгрегація для Східних Церков, AAS, т. 24 (1932), с. 239-240.

устрою в Грецькому обряді², в основу якого лягло відновлення монашого життя. Він міркував, що якщо будуть вчені й побожні монахи, то також будуть вчені й побожні єпископи, з яких вони вибираються, та можна буде сподіватися на добре організовані школи для єпархіальних священиків і державних мужів, на добрих проповідників і духовних провідників, а навіть можна буде допомогти іншим братам, які мають той самий обряд³.

Грунтуючись на творах святого Василя Великого, Рутський починає укладати для нової спільноти основні Правила спільного чернечого життя.

Спільні правила, Капітульні конституції і Партикулярні правила

У 1617 році, коли нова монаша спільнота мала п'ять монастирів (Вільно, Битень, Новгородок, Мінськ і Жировиці) та близько сотні монахів, митрополит Йосиф, який у 1613 році став Київським митрополитом, скликає до Новгородович першу Генеральну капітулу.

² Латинський заголовок: «Discursus Rutheni cuiusdam de corrigendo regimine in ritu Graeco, conscriptus Vilnae anno 1605 in Januario»: Rutskyj Joseph V., De corrigendo regimine in Ritu Graeco, *Analecta OSBM*, sectio II, vol. IV (Romae 1963), pp. 124-134; П. Підручний і Б. П'єтнчко ЧСВВ, *Василіянські генеральні капітули*, Рим – Львів, 2017, «Записки ЧСВВ», секція I, т. 55, с. 371-380.

³ Див. П. Підручний, *Василіянські генеральні капітули*, с. 380.

Під час першої сесії Рутський вручає своїм монахам *Спільні правила нашого святого Отця Василія Великого, архієпископа Кесарії Каппадокійської*⁴ та пояснює учасникам капітули, що «він особисто протягом довгого часу збирав з різних творів святого Отця [Василія] і уклав ці Правила, пристосовуючи їх до вимог теперішнього життя, поділяючи їх на деякі основні розділи, щоб легше їх зрозуміти і запам'ятати». Правила поділялися на 5 розділів, у яких були представлені цілі чернечого життя і засоби її досягнення: убожество, чистота, послух та спільне життя. «Завданням усього цього, – вів далі Митрополит, – є невідкладні потреби душ, які вмирають у нашому обряді [Церкві]. Ми повинні духовно заопікуватися їхніми душами, а не лише своїми..., а для цього потрібно здобути певні навички. Тому ми були змушені приписати деякі правила, які не були потрібні в давніх часах, а тепер потрібні. Ми це зробили, не віддаляючись від вчення нашого святого Отця»⁵. Тож *Спільні правила* розпочинаються ось як: «Метою монашого життя є бути людиною досконалою в любові до Бога, тобто стати подібними до

⁴ Rutskyj Joseph V., *Regulae communes S. Patris nostri Basilii Magni Caesareae Cappadociae Archiepiscopi*: Archivum S. Congregationis de Propaganda Fide, *Congregationes particulares*, vol. 29, foll. 302-306: M. Wojnar, *De regimine Basilianorum Ruthenorum a metropolita Josepho Velamin Rutskyj instauratorum*, Romae 1949, «Analecta OSBM», sectio I, vol. 1, pp. 203-218: П. Підручний, *Василіянські генеральні капітули*, с. 391-410.

⁵ Див. П. Підручний, *Василіянські генеральні капітули*, с. 36-37, 55, 77, 97.

Бога в милосердній любові, і не лише прямувати до неї шляхом молитовного життя й особистих діянь, але також словами та прикладом дедалі більше притягати до неї ближнього»⁶.

Відтак були опрацьовані *Капітульні конституції*⁷ *Василіянської Конгрегації Пресвятої Тройці* з таким устроєм: на чолі нової спільноти стоїть митрополит, а всередині нею керує головний настоятель, названий протоархимандритом, обраний до кінця життя, якому допомагають чотири радники, також обрані довічно; повноваження протоархимандрита: кожних чотири роки скликати Генеральну капітулу, призначати за згодою радників ігуменів монастирів на чотирирічний період та наглядати за тим, щоб настоятелі та монахи дотримувалися Правил та Конституцій. Генеральна капітула, у якій беруть участь також єпископи, збирається, щоб обирати членів ради, оновлювати *Капітульні конституції* і вирішувати проблеми Чину та Церкви. Єпископи будуть обиратися лише з-поміж членів нової монашої

⁶ Rutskyj Joseph V., *Regulae communes, Finis Vitae Religiosae*: П. Підручний, *Василіянські генеральні капітули*, с. 393-410.

⁷ Під назвою *Капітульні конституції* чи просто *Конституції* у законодавстві Чину XVII і XVIII ст. слід розуміти постанови Капітул, які визначали базові норми життя Чину. Ці постанови згодом увійшли у *Гоцанські Конституції* (1772) та в *Кодекс Конституцій* (1791), зберігаючи у тематичних главах власну назву *Конституції*, а в наступних збірках, які називалися *Правилами*, *Синописом* чи також *Конституціями Чину*, вони стали нормами правил.

спільноти, тому що Чин та ієрархія повинні бути нерозривно об'єднаними між собою.

Слід зауважити, що, згідно з тогочасним розумінням, митрополит Рутський вважав, що всі східні монахи становлять єдиний Чин Святого Василя Великого, а спільнота, яку він заснував, є лише малою частиною – конгрегацією⁸ цього великого Чину.

Під час наступних Генеральних капітул (1621 та 1623 рр.) митрополит Йосиф разом із капітульними отцями укладають *Партикулярні правила*⁹ для окремих служінь, починаючи від уряду протоархимандрита і закінчуючи дверником. До цих Правил можна також додати *Правила для єпископів*¹⁰, написані митрополитом Рутським.

⁸ У відношенні до Чину слово *Конгрегація* означає Провінцію, тобто згуртування монастирів і ченців, які керуються спільними правилами і підпорядковані одному настоятелю; в іншому значенні *Конгрегація* – це відділ Римської курії, наприклад: *Конгрегація Поширення Віри*.

⁹ Rutskyj Joseph V., *Regulae particulares singulorum officiorum: Biblioteca Apostolica Vaticana, Vaticani latini*, vol. 8684, foll. 30-53: T. Haluščynskyj – A. Welykyj, *Epistolae Josephi Velamin Rutskyj Metropolitae Kioviensis Catholici (1613-1637)*, Romae 1956, «Analecta OSBM», vol. 1, pp. 334-369; П. Підручний, *Василіянські генеральні капітули*, с. 411-462.

¹⁰ Rutskyj Joseph V., *Regulae Episcoporum: Biblioteca Apostolica Vaticana, Vaticani latini*, vol. 8684, I pars, foll. 53-59: T. Haluščynskyj – A. Welykyj, *Epistolae Josephi V. Rutskyj*, с. 369-380; П. Підручний, *Василіянські генеральні капітули*, с. 463-467.

**Затвердження Василіянської Конгрегації.
Право Генеральних капітул
укладати Конституції**

4 жовтня 1624 року Ватиканська Конгрегація Поширення Віри [=ПВ] схвалює об'єднання «руських монахів у Згромадження»¹¹ під проводом одного головного настоятеля та надає їхнім Генеральним капітулам право укладати свої Конституції, зважаючи на документи Церкви. Конституції повинні бути тимчасово затверджені Римським Архиєреєм, але – щоб чернеча дисципліна не зазнала шкоди – монахи будуть їх дотримуватись доти, поки Апостольська Столиця не постановить інакше.

20 серпня 1631 року папа Урбан VIII декретом «Представив нам»¹², схвалює та затверджує апостольською владою декрет Конгрегації ПВ.

**Офіційне ствердження достовірності
Правил та Конституцій на Новгородоцькій
капітулі 1686 року**

Після смерті митрополита Йосифа Рутського (1637) починають виникати непорозуміння між

¹¹ *De privilegiis pro monachis ruthenis nec non de eorum redactione in unam Congregationem*: A. Welykyj, *Acta S. Congregationis de Propaganda Fide*, Romae 1953, «Analecta OSBM», vol. I, n. 34, p. 27.

¹² PP. Urbanus VIII, *Breve Exponi Nobis*: A. Welykyj, *Documenta Pontificum Romanorum historiam Ucrainae illustrantia* (1075-1953), Romae 1953, «Analecta OSBM», vol. 1, n. 411, pp. 481-482.

митрополитами та Василіянським Чином, тому що не були написані *Правила для Митрополита*, запропоновані під час першої Генеральної капітули. Митрополит Кипріян Жоховський піддає сумнівам достовірність *Спільних правил Рутського і Капітульних конституцій*. Завдяки декретові Конгрегації ПВ у 1686 році скликано Генеральну капітулу в Новгородському монастирі, яку в присутності митрополита Кипріяна очолив єзуїт Томаш Вейский. Під час Капітули підтверджено достовірність *Спільних правил та Конституцій руських монахів Чину Святого Василія Великого*¹³ й укладено *Угоду* (так званий *Nexus*¹⁴) між Митрополитом та Чином. Копії *Капітульних конституцій* і *Угоди* були переслані до Конгрегації ПВ, але до їх затвердження справа не дійшла.

Створення нової Василіянської Конгрегації Покрови Пресвятої Богородиці

У 1739 році, йдучи за рішеннями Замоїського синоду (1720), монастирі 5-х українських єпархій (Львівської, Перемишльської, Луцької, Володимирської та Холмської) проводять у Львові свою Капі-

¹³ A. Welykyj, *Congregationes particulares*, Romae 1957, «Analecta OSBM», vol. 2, pp. 89-95, 99-102; П. Підручний, *Історичний нарис законодавства Василіянського Чину Св. Йосафата*, Рим – 2018 – Львів, «Записки ЧСВВ», секція I, т. 57 (до друку); П. Підручний, *Василіянські генеральні капітули*, с. 486-497.

¹⁴ M. Wojnar, *De regimine Basilianorum Ruthenorum*, pp. 170-171; П. Підручний, *Історичний нарис*.

тулу¹⁵ і засновують Конгрегацію Покрови Пресвятої Богородиці, яку згодом називають Руською, Святопокровською, Польською або Коронною. Нова Конгрегація прийняла Правила Конгрегації Пресвятої Тройці, але не бажала об'єднання в один Чин.

**Руський Чин Святого Василя Великого.
Папське затвердження Дубенських
Капітульних конституцій**

1 травня 1742 року папа Бенедикт XIV, взявши участь у засіданні Конгрегації ПВ й заслухавши аргументи «за» і «проти» об'єднання, остаточно вирішив і наказав Конгрегації ПВ видати декрет про об'єднання обох Конгрегацій – Литовської і Руської – в один Чин, який безпосередньо підлягатиме Апостольському Престолові¹⁶.

У 1743 році – за дорученням папи Бенедикта XIV – Фабріціо Сорбеллоні, апостольський нунцій у Варшаві, скликає у Дубні Генеральну капітулу двох Конгрегацій, яка проходить під проводом єпископа Юрія де Ласкаріса. У ній взяли участь 139 членів Конгрегації Покрови Пресвятої Богородиці та 66 членів Конгрегації Пресвятої Тройці.

¹⁵ S. Congregatio de Propaganda Fide, *Congregatio generalis Leopoliensis Ordinis Divi Basilii Magni in ecclesia cathedrali Leopoliensi sub invocatione Divi Georgii Martyris celebrata*, t. 91, foll. 283-288.

¹⁶ S. Congregatio de Prop. Fide, *Congregationes particulares* (1.05.1742), t. 91, f. 1-16, 39-44, 241-253; A. Welykyj, *Congregationes particulares*, Romae 1957, «Analecta OSBM», vol. 2, pp. 48-75.

Капітула об'єднала дві Конгрегації в один Чин, який відтоді складався з двох Провінцій, і назвала його *Руський Чин Святого Василя Великого*.

Папа Венедикт XIV декретом «Між численними»¹⁷ від 2 травня 1744 року виправляє і затверджує Конституції (постанови), прийняті Дубенською капітулою.

Короткий виклад Правил святого Отця нашого Василя Великого

У 1751 році опубліковано польською мовою *Короткий виклад Правил святого Отця нашого Василя Великого*¹⁸, що був тими самими *Спільними правилами* Рутського, представленими у більш логічному порядку. Наприкінці додано деякі уривки із проповіді святого Василя про відречення від світу та два декрети папи Климента VIII: *Про реформу монахів усіх Чинів* (20 березня 1601) та *Про застереження окремих справ для Головних настоятелів*.

Проект Конституцій для вивчення та прийняття на наступних Капітулах

Від 1617 до 1759 року Генеральні капітули збиралися аж 36 разів, безперервно оновлюючи

¹⁷ PP. Benedictus XIV, *Bulla Inter plures* (2.05.1744): A. Welykij, *Documenta Pontificum Romanorum*, vol. 2, Romae 1953-1954, pp. 88-100. Див. П. Підручний, *Історичний нарис*.

¹⁸ *Summariusz Reguł Św. Ojca Naszego Bazylego Wielkiego, z Reguł Obszerniejszych y Krótszych, z Konstytucyj Mniskich, Nauk Iego Zakonnych, w krótcie zebrany*, Poczajów, 1751.

Конституції Чину. Генеральна капітула, яка в 1759 році зібралася у Бересті, звертає увагу на необхідність систематизувати попереднє законодавство в один кодекс та опублікувати його¹⁹. Для цього вона постановляє приготувати проект Конституцій і призначає комісію, до якої увійшли 12 членів. Вони збираються у Гоцанському монастирі та укладають проект, що пізніше був опублікований у Почаєві²⁰ та Вільні²¹ під заголовком *Конституції для вивчення та прийняття на наступних Капітулах*.

Гоцанські Конституції 1772 року

Генеральна капітула, проведена 1772 року в Бересті, наказує опублікувати проект *Гоцанських Конституцій* і роздати його 1235 василіянам, що проживали у 155 монастирях, щоб вони їх «прочитали та подали свої зауваження». Виправлення та доповнення, що їх запропонували монахи, були

¹⁹ *Капітульні конституції*, прав. 28: «Постановляємо упорядкувати й зредувати всі Конституції нашого Чину в один корпус, додаючи те, що буде потрібне», П. Підручний, *Історичний нарис: Протокол Берестейської капітули 1759 р.*: S. Congregatio de Prop. Fide, Scritture Originali riferite nelle Congregazioni Generali, vol. 800, fol. 188.

²⁰ *Constitutiones examinandae et seligendae in futuris Capitulis Provincialibus, tum denique Generali Ord. S. B. M. Typis S.R.M. Poczajoviae 1772.*

²¹ *Constitutiones examinandae et seligendae in futuris Capitulis sive Constitutiones in monasterio Hoscensi formulatae, ex decreto novissimi generalis Brestensis Capituli pro notitia PP. et FF. Provinciae Litvanae vulgatae. Vilnae, Typis Basilianis, anno 1773.*

передані делегатам на Провінційні капітули, які також приготували зауваження на майбутню Генеральну капітулу.

Гощанські Конституції мали визначальний вплив на майбутнє законодавство Чину аж до наших днів, можливо, через те, що містять уривки з творів святого Василя, Правил митрополита Йосифа Рутського, папських документів, постанов Конгрегації ПВ, а також постанов попередніх Капітул. *Гощанські Конституції* складаються з чотирьох частин. У першій частині сказано про «ціль монашого життя та засоби, які до неї провадять», друга містить «окремі правила для урядовців у Чині», третя – «формули з публічними актами та присягами», а четверта інформує про «карні конституції».

Під час тієї ж Капітули були виправлені та оновлені *Капітульні конституції* і відправлені до друку латинською мовою разом із капітульними протоколами.

Кодекс Конституцій Чину Святого Василя Великого з 1791 року

Наступна Генеральна капітула збирається у Тороканих 1780 року та протягом двох місяців переробляє проект *Гощанських Конституцій* (1772); зважаючи на зауваження Провінційних капітул, доручає остаточну редакцію чотирьом експертам.

Генеральна капітула, проведена 1788 року в Жидичині, не приймає цього проекту і доручає Головній управі опрацювати новий проект, який

опубліковано 1791 року під назвою *Кодекс Конституцій Чину Святого Василя Великого*²². Цей Кодекс, досить вдалий, так і не ввійшов у дію через поділи Польщі та суворі обмеження, накладені на Василіянський Чин російським урядом.

Під час Капітули в Тороканях (1780) Чин поділено на чотири Провінції: Пресвятої Тройці (Литовська), Святого Миколая (Білоруська), Покрови Пресвятої Богородиці (Руська або Польська) та Найсвятішого Спасителя (Галицька). Три перші Провінції опинилися під російським пануванням, а четверта – під австрійським. У 1802 році проводиться остання Генеральна капітула Чину, а в 1804 році скасовано уряд протоархимандрита. Василіянські Провінції, які залишилися на російській території, ще мали провінційних настоятелів і могли проводити Провінційні капітули (до 1826 року), але перебували під загальним наглядом єпископів; листування з Апостольською Столицею було заборонене. Закриття монастирів, яке розпочалося в 1795 році, тривало до повної ліквідації їх у 1839 році.

²² *Codex Constitutionum Ordinis S. Basilii M. ex sancitis antiquiorum Capitulorum Congregationis Ruthenorum et Decretorum Sanctae Sedis collectarum, ad textum Regulae S. Patris nostri exactus et conformatus*. Typis Monasterii Poczajoviensis OSBM 1791.

**Спосіб управління,
що його повинен дотримуватися
Чин Святого Василія Великого²³**

Василіянський Чин вижив на австрійських територіях. Провінція Найсвятішого Спасителя (Галицька) спочатку мала 44 монастирі (чотири перейшли до нової Провінції Різдва Матері Божої, званої Холмською, утвореної в 1810 році) та приблизно 330 членів, але через реформи імператора Йосифа II дуже швидко зменшилася до 14 монастирів з різними обмеженнями щодо приймання нових членів. Крім того, василіяни були підпорядковані Львівському, Перемишльському та Холмському єпархіяльним єпископам; два перші з них уклали *Спосіб управління*, що його повинен дотримуватися Чин Святого Василія Великого, – він був прийнятий під час Провінційної капітули у Крехові 20 липня 1803 року.

**Правила Чину Святого Василія Великого
в Угорщині та Синопис Статутів
Чину Святого Василія Великого**

Коли на австро-угорський трон вступив імператор Франц Йосиф I (1848), чернечі Чини в імперії почали реорганізовуватись згідно із вказівками папи Пія IX.

²³ *Ratio regiminis ab Ordine S. Basilii Magni servanda*, яку уклали Львівський і Перемишльський єпископи 31.01.1803 р. на основі декрету імператора Австрії Франциска II, яким він надавав єпархіяльним єпископам владу Головних настоятелів. Норми склалися з 35 правил.

Кардинал Йоан Сцітовський, архієпископ Остригомський, як Апостольський візитатор, доручив Пряшівському єпископові Йосифові Гаганцю провести канонічну візитацію дев'яти василіянських монастирів Закарпаття, що знаходилися у Мукачівській і Пряшівській єпархіях. Його секретар крилошанин Олександр Духнович, взоруючись на попередніх уставах, уклав *Правила Чина св. Василя Великого в Угорщині*²⁴ латинською мовою, які кардинал Сцітовський дозволив опублікувати у 1857 році. Духнович також переклав їх на руську мову і опублікував у Львові²⁵, а єпископ Гаганець 2 червня 1858 року проголосив їх на Мукачівській капітулі. Наприкінці 1860 року кардинал Сцітовський вислав ці *Правила* для затвердження до римської Конгрегації єпископів і чернечих чинів, яка подала до них деякі свої зауваження.

Кардинал Ф. фон Шварценберг, Празький архієпископ, також доручив єпископові Й. Гаганцю провести канонічну візитацію василіянських монастирів у Галичині. Під час Капітули, проведеної 11-20 серпня 1858 року в Добромильському монастирі, О. Духнович разом з капітульними отцями достосовували *Правила* закарпатських василіян до галицьких обставин і так уклали нові Конституції латинською мовою під назвою: *Синопис Статутів Чину Святого Василя Вели-*

²⁴ *Statuta Ordinis S. Basilii Magni in Hungaria, Strigonii 1857.*

²⁵ *Правила Чина Св. Василія Великого, во Угорщинѣ, Типом Инст. Ставропигіанскаго, Львовъ 1858.*

кого²⁶. Синопис було надіслано до Конгрегації єпископів і чернечих чинів, яка 22 листопада 1860 року подала свої 15 зауважень, які були прийняті Чином, окрім способу проведення капітули. У 1865 році ця Конгрегація передала всі документи галицьких василіян до окремого відділу Конгрегації ПВ «для справ Східного обряду», створеного у 1862 році.

**Конституції Руського Згромадження Чину
Святого Василя Великого, обновленого згідно з
думкою конституції «Особливою охороною»
Папи Льва XIII**

У 1881 році протоігумен Климентій Сарницький, не знайшовши іншого способу зміцнити Чин, запропонував папі Льву XIII конкретний план для його реформи з допомогою Товариства Ісусового. Папа – Апостольською конституцією «Особливою охороною»²⁷ – бере Чин під покровительство Апостольської Столиці та розпочинає так звану *Добромильську реформу*. Здійснення реформи довірено отцям із Товариства Ісусового. Ідучи за папськими вказівками, о. Каспер Щепковскі, ТІ, редагує нові Конституції на основі *Спільних пра-*

²⁶ *Synopsis Statutorum Religiosi Ordinis S. Basilii Magni, ex institutionibus et Regulis sancti Fundatoris desumptorum, sub Apostolica a SS.mo Domino Pio Papa IX decreta visitatione pro observantia eiusdem Ordinis Provinciae Halicianae religiosis praescriptorum* – 1858.

²⁷ PP. Leo XIII, *Littera apostolica de Ordine s. Basilii M. Ruthenae Nationis in Galicia reformando Singulare praesidium* (12.05.1882), ASS 14 (1881), pp. 481-487.

вил митрополита Йосифа Рутського та проекту *Гощанських Конституцій* з 1772 року.

Конгрегація ПВ, перевіrivши та виправивши їх, затверджує та видає в Римі 1896 року у власній друкарні нові Конституції під заголовком *Конституції Руського Згромадження Чину Святого Василя Великого, обновленого згідно з думкою конституції Папи Льва XIII*²⁸.

Було видрукувано також *Витяг* цих Конституцій латинською²⁹ і українською³⁰ мовами.

Перша василіянська Капітула, що відбулася після Добромильської реформи в Кристинопільському монастирі 1906 року, змінює деякі частини згаданих Конституцій і надсилає текст до Конгрегації ПВ, яка під час кількох засідань (1907-1909 рр.) їх перевіряє та виправляє.

Святий папа Пій X 27 липня 1909 року під час аудієнції, наданої кардиналові Антонієві Готті, тодішньому префектові Конгрегації ПВ, затверджує ці Конституції і в 1910 році вони виходять друком латинською мовою у василіянській друкарні в

²⁸ *Constitutiones Congregationis Ruthenae Ordinis S. Basilii M. reformatae ad mentem Constitutionis SS.D.N. Leonis PP. XIII Singulare praesidium*, Ex Typ. Polyglotta S.C. de Propaganda Fide, Romae 1896.

²⁹ *Summarium Constitutionum Congregationis Ruthenae S. Basilii Magni, reformatae ad mentem Constitutionis SS. D. N. Leonis PP. XIII «Singulare praesidium»*, Ex off. typ. Collegii S.J., Staraviesiae 1890.

³⁰ *Витяг з Уставів Руського Згромадження Чина Св. Василя В., зреформованого по мисли конституції Святійшого О. П. Льва XIII*, Печ. ОО. Василіян, Жовква 1900.

Жовкві під заголовком: *Конституції Руського Згромадження Чину Святого Василія Великого згідно з думкою конституції «Особливою охороною» Папи Льва XIII*³¹.

У 1924 році Конституції зреформованого Василіянського Чину прийняли монастирі Закарпаття, а пізніше – Чехословаччини, Угорщини та Румунії (Блажської традиції), які приєдналися до Добромильської реформи.

Конституції Василіянського Чину Святого Йосафата

У 1931 році проведено першу Генеральну капітулу зреформованого Василіянського Чину, яка обрала протоархимандритом о. Діонісія Ткачука та постановила, щоб постійним місцем проживання Головної управи було місто Рим.

12 травня 1932 року Конгрегація для Східних Церков на прохання Чину, з нагоди п'ятдесятилітнього ювілею Добромильської реформи, надала йому теперішню його назву: *Василіянський Чин Святого Йосафата*, – яку потвердив папа Пій XI.

У 1952 році папа Пій XII проголошує нове законодавство для східного монашества, до якого Генеральна капітула, що зібралася в Римі 1953 року, пристосовує Конституції. Далі папа Пій XII Апостольським листом *«Божеський Василій Вели-*

³¹ *Constitutiones Congregationis Ruthenae Ordinis S. Basilii Magni ad mentem Constitutionis SS. P. D. N. Leonis PP. XIII «Singulare praesidium»*, Тип. PP. Basilianorum, Žovkva 1910.

кий»³² від 14 червня 1954 року затверджує Конституції, які в 1954 році були опубліковані латинською мовою³³, а в 1955 році – українською під назвою: *Конституції Чина Святого Василя Великого*³⁴.

Проекти Конституцій, видані на пробу в 1970-2002 роках

У 1969 році зібралась надзвичайна Генеральна капітула, щоб на основі *Норм*³⁵ для дотримання декрету «Досконалої любові» II Ватиканського Собору, що їх папа Павло VI видав 6 серпня 1966 року, та інших соборових і пособорових документів перевірити Конституції з 1954 року. Після 56 днів спільної праці Конституції достосовано до згаданих вище *Норм* і видано їх на пробу друком у 1969 році під заголовком *Устав – Правила – Правильник*³⁶, наказуючи їх виконувати. На Генеральній капітулі 1976 року цей проект ще раз виправ-

³² PP. Pius XII, Littera apostolica *Divus Basilius Magnus*, Constitutiones Ordinis Basiliani Sancti Iosaphat approbantur, AAS 47 (1955), pp. 588-590: *Конституції* (1955), с. 3-6.

³³ *Constitutiones Ordinis Basiliani Sancti Iosaphat*, Apud Curiam generalem Ordinis, Romae 1954.

³⁴ *Конституції Чина Св. Василя Великого*, При генеральній Курії Чина, Рим 1955.

³⁵ Папа Павло VI, Апостольський лист з власної ініціативи *Ecclesiae sanctae* [«Церкви святої»] (06.08.1966), в AAS 58 (1966), с. 757-787. II Ват. Собор, Декрет про чернече оновлення *Perfectae caritatis* [«Досконалої любові»] (28.10.1965).

³⁶ *Устав – Правила – Правильник Василіянського чина св. Йосафата*, постановлені ген. Капітулою Римською III, Рим 1969.

лено і 1977 року знову видано його друком³⁷ на пробу. Ці Конституції були чинними до 2010 року і були перевидані³⁸ у 1993 та 2002 роках із незначними змінами деяких правил, які були прийняті на Генеральних капітулах у 1992, 1996 і 2000 роках.

У 1990 році Вселенський Архиєрей Іван Павло II проголошує *Кодекс Канонів Східних Церков*. Водночас східноєвропейські василіянські Провінції, які вийшли з підпілля, вносять із собою до життя Чину нові вимоги та перспективи.

Статут Василіянського Чину Святого Йосафата 2010 року

Головна Управа Чину, відповідно до уповноваження Генеральної капітули 1996 року, створила Конституційну комісію у складі 7 осіб під головуванням о. Ісидора Патрила, яка найперше опрацювала проект *Уставу* (теперішня назва: *Повчання святого Отця нашого Василія Великого*), який, після його обговорення у Провінціях, схвалила Генеральна капітула 2000 року.

Праця над проектом нових Конституцій (Правил), які отримали назву *Статут*, почалася з 1998 року та була продовжена після 2000 року новою комісією. Комісія вклала в цю справу багато

³⁷ Конституції чину Св. Василія Великого. Устав – Правила – Правильник, Рим-Торонто 1977.

³⁸ Конституції Чину Св. Василія Великого. Устав – Правила – Правильник, Рим 1993; Конституції Чину Св. Василія Великого. Устав – Правила – Правильник, Рим 2002.

зусиль, маючи на меті, крім іншого, сталі норми із *Правильника* перенести до Статуту, з тим щоб кожна Провінція мала свій Правильник. Однак Генеральна капітула 2004 року відхилила проект цього Статуту і доручила іншій комісії зі знавців права звірити його із ККСЦ та усунути неточності. На другій сесії цієї Капітули, у 2006 році, було розглянуто зауваження каноністів та прийнято за основу перший робочий текст Статуту. Капітула також призначила нову комісію у складі 7-ми отців, яка під головуванням о. Йосифа Фуртуни приготувала в італійській та українській мовах остаточні тексти Статуту, що їх розглянула та схвалила XI Римська Генеральна капітула (7-31 липня 2008), в якій взяло участь 30 учасників.

Конгрегація для Східних Церков, додавши свої зауваження та виправлення, листом від 18 липня 2009 року затвердила італійський текст *Статуту* як офіційну версію *на пробу* на сім років, і він згідно із декретом протоархимандрита почав зобов'язувати з 31 березня 2010 року. Український текст Статуту ще раз перевірила комісія у складі 8-ми отців у Брюховичах (коло Львова) і його було видано книгою під назвою: *Статут Василіянського Чину Святого Йосафата*³⁹, – до якої увійшли: *Коротка історія* Чину та його законодавства, *Правила св. Отця Василя Великого* (раніше *Устав*), текст *Статуту* і *Додатки* до нього.

³⁹ *Статут Василіянського Чину Святого Йосафата: Історія – Правила – Статут – Додатки*, Жовква: Місіонер, 2010.

Провінції, натомість, опрацювали свої Правильники, які схвалив протоархимандрит за згодою своєї Ради.

***Правила Василіянського Чину Святого
Йосафата і його Статут з 2018 року,
затверджений Апостольським Престолом***

Щоденне вживання нового Статуту Чину виявило природню потребу його подальшого вдосконалення. З цією метою XII Римська Генеральна капітула 2012 року утворила Головну статутну комісію з 4-х отців під головуванням о. Йоанікія Чверенчука, Генерального вікарія. Також на рівні Провінцій були утворені Статутні комісії Провінцій, які збирали й подавали зауваження від своїх ченців.

Виходячи із принципів цілісності й гармонійності правил, їх канонічності та збереження традицій і духовної спадщини Чину, на основі опрацювання багатьох зауважень, до тексту Статуту з 2010 року були зроблені численні доповнення⁴⁰, а також усунено повторення і виправлено помилки. Тож, природно, була утворена нова редакція Статуту Чину, яку разом з усіма обґрунтуваннями переглянула Головна статутна комісія спільно із Головною Радою на 10-тих засіданнях із 17 листопада по 1 грудня 2015 року та Провінційні статутні комісії – упродовж січня-березня 2016 року.

⁴⁰ Додано до 30% нових правил, повністю усунено близько 12% правил та зроблено часткові зміни приблизно до 20% правил.

Нову редакцію Статуту розглянула та схвалила XIII Римська Генеральна капітула у липні 2016 року, присвятивши справі Статуту 32 засідання на 15-тьох сесіях.

Оновлена статутна комісія за мандатом цієї ж Капітули, разом із членами Головної Ради, на своїх 12 засіданнях (з 3 липня по 4 серпня 2017 року) довершила переклад Статуту на італійську мову, а на своїх наступних 7-ми засіданнях (з 24 листопада по 4 грудня 2017 року) перевірила його мовну коректу.

6 грудня 2017 року тексти Статуту в італійській та українській мовах були передані до Конгрегації для Східних Церков, яка своїм *Декретом* (Прот. № 70/2004) від 17 квітня 2018 року остаточно затвердила новий текст Статуту. Проголошений *Декретом* протоархимандрита № 120/18 від 29 червня 2018 року Статут Василіяньського Чину Святого Йосафата ввійшов у дію з 1 жовтня 2018 року та, згідно із рішенням останньої Генеральної капітули, був надрукований у книзі під назвою: *Правила Василіяньського Чину Святого Йосафата* – українською та італійською мовами.

ПОВЧАННЯ
СВЯТОГО ОТЦЯ НАШОГО
ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

СПІЛЬНОТНЕ ЧЕРНЕЧЕ ЖИТТЯ НА СЛАВУ БОЖУ

Христос – осередок монашого життя

1. «Спільне життя братів – це поле духовної боротьби, надійний шлях до досконалості, постійна вправа і роздумування над Божими заповідями. Мета такого життя – слава Божа, згідно з заповіддю Господа нашого Ісуса Христа, Який сказав: *Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі діла, прославляли вашого Отця, що на небі* (Мт 5, 16)»¹.

«Божою благодаттю ми зібралися тут в ім'я Господа нашого Ісуса Христа. І маємо всі ту саму мету – святість життя. [...] Тому закликаю вас любов'ю Господа нашого Ісуса Христа, що приніс Себе в жертву за наші гріхи, почнімо ж нарешті турбуватися про наші душі, плачмо над марністю минулого життя, змагаймося за майбутнє на славу Бога, Його Христа і Святого Духа, Якому поклоняємося. [...] Ми працюємо задля самого добра і з любові до Бога, Який дав нам закон, і радіємо, що можемо служити такому славному і доброму Бо-

¹ Св. Василій Великий, *Ширші Правила* 7, 4, с. 160. Цитуючи *Ширші Правила* (=ШПр.), *Короткі Правила* (=КПр.), *Моральні Правила* (=МПр.) та *Науки: Про віру, Божий суд*, посилаємося на *Аскетичні твори св. Отця Василя Великого* (=АТВ) – переклад митр. Андрея Шептицького, Львів, 1929; передрук – Рим, 1989.

гові. [...] Отож всі ми, що змагаємося за святість, ми, що маємо в пошані зосереджене життя, віддалене від світських турбот, як поміч у виконванні євангельських настанов, спільно потрудімося, щоб ніщо з того, що нам наказано, не залишилося поза нашою увагою, [...] бо посиленою і старанною працею багатьох легше буде нам дослідити приховану правду, якщо Бог, за обітницею Господа нашого Ісуса Христа, дасть нам віднайти те, чого розшукуємо, а Святий Дух сподобить нас пізнати правду та її запам'ятати»².

Святий Дух оживляє спільноту

2. Нам потрібно проводити Святого Духа. Він єдиний правильно наставляє на дорогу істини в думках, словах і ділах. «Бо людина сліпа і живе в темряві, без сонця правди – яким є Господь наш Ісус Христос, що просвітлює, немов промінням, Своїми заповідями»³.

«Господь наш Ісус Христос навчає: *Якщо любите ви Мене, то виконуйте Мої заповіді. І Я проситиму Отця, і Він дасть вам іншого Утішителя, щоб з вами був повіки, Духа істини, Якого світ не може сприйняти* (Йо 14, 15-17). Тому, поки ми не будемо виконувати всіх заповідей Господніх і не станемо такими, щоб Господь міг про нас засвідчити: *Ви не від світу цього* (Йо 15, 19)», – не очікуймо Святого Духа»⁴.

² Вступне слово до ШПр. 1, 3, 4 (АТВ, с. 139, 142, 144).

³ КПр. 1 (АТВ, с. 237).

⁴ КПр. 204 (АТВ, с. 321).

Святе Письмо – правило спільнотного життя

3. «Моїм обов'язком, з Божої волі, – каже св. Василій, – є передати вам те, чого я навчився з богонатхненого Письма для спільного добра. Мушу держатися Святого Письма, бо й сам Господь, в Якому Отець мав уподобання, каже: *Отець дав Мені заповідь, що Мені казати і що промовляти* (Йо 12, 49). І коли сам Святий Дух не говорить від Себе, а говорить тільки те, що почув від Нього (див. Йо 16, 13), то наскільки більше це повинно бути правилом нашої поведінки, щоб ми могли побожно й безпечно думати й діяти в ім'я Господа нашого Ісуса Христа»⁵.

«Брати, закликаю вас і прошу, майте думки й бажання, гідні небесного поклику, живіть згідно з Христовим Євангелієм в надії на життя вічне й Небесне Царство, приготоване всім, що зберігають заповіді Бога і Отця, згідно з Євангелієм Ісуса Христа Господа нашого у Святим Дусі й правді»⁶.

«Багато є речей, які богонатхнене Писання радить пильнувати тим, що бажають уподобатися Богові. [...] Отож треба, щоб християнин мав думки, гідні свого небесного звання, та й жив достойно Євангелія. Християнина ніщо не повинно відривати від пам'яті про Бога, від Його волі й судів.

⁵ *Про віру*, 1 (АТВ, с. 32).

⁶ *Про віру*, 5 (АТВ, с. 37)

Він повинен стати в усьому досконалим, як вимагає закон»⁷.

Спільнотне життя – наслідування перших християн

4. «Спільне життя відображає ту прикмету Святих, про яких Апостольські Діяння кажуть, що *всі віруючі були вкупі й усе мали спільним* (Ді 2, 44), і ще: *Громада вірних мала одне серце й одну душу, і ні один не називав своїм щось із того, що йому належало, але все було в них спільне* (Ді 4, 32)»⁸.

«З того, отже, виходить, що між першими християнами не було найменшого поділу і ніхто з них не жив за власною волею. Усіма керувала одна і та сама дбайливість, а було їх п'ять тисяч, і певно, що, по-людськи кажучи, не одно було поміж ними перешкодою до єдності»⁹.

«Поводьмося згідно з правилами Святих, що були побудовані на підвалині Апостолів і Пророків, де наріжним каменем – сам Ісус Христос. На Ньому вся будівля, досконало збудована, зростає у святий храм у Господі» (Еф 2, 20-21)¹⁰.

⁷ Св. Василій, Лист 9 (22), *Про досконалість чернечого життя*, 1, с. 40-41. Уривки з листів св. Василя взяті з перекладу о. Сергія Федіяка: *Вибрані листи св. Василя Великого* (= ВЛВ), Нью-Йорк, 1964.

⁸ ШПр. 7, 4 (АТВ, с. 160-161).

⁹ ШПр. 37, 3 (АТВ, с. 197-198).

¹⁰ *Про віру*, 5 (АТВ, с. 37-38).

5. «Головна дорога, що веде до пізнання повинності, – це роздумування над Богом натхненими книгами. Вони бо подають і вказівки для доброї поведінки, і описують життя блаженних мужів, які є неначе ті живі ікони, повні Божого життя. А вміщені вони там, щоб ми наслідували їхні добрі діла. І коли хтось спостереже, що йому чогось у духовному житті бракує, нехай споглядає на них, щоб наслідувати їх, нехай черпає з того наслідування відповідний для своєї недуги лік, немов із відкритої для всіх лікарні. [...] Як художники, малюючи якусь картину, мають перед собою зразок і часто дивляться на оригінал та намагаються у своїй роботі відтворити його характер, – так само той, хто бажає стати досконалим у чесноті, повинен часто споглядати на життя Святих, на їхні живі й дієві образи і, наслідуючи їх, намагатися засвоїти їхнє добро»¹¹.

Спільнотне життя – вияв єдності Церкви

6. «Будучи покликаними до однієї надії, ми всі є одним тілом, головою якого є Христос, а всі ми собі взаємно – члени. Якщо, отже, не будемо гармонійно зв'язані любов'ю в одну спільноту у Святому Дусі, але кожний з нас вибиратиме собі свій спосіб життя, а не той, що милий Богові, тобто служіння спільним потребам, і якщо кожен ітиме за власною пожадливістю, за самолюбством, – як

¹¹ Лист до Григорія, 2, 3 (ВЛВ, с. 22-23).

тоді зберігатимемо одну спільноту, любов і взаємодопомогу? Як же тоді виявимо послух Голові – Христові, якщо між собою будемо поділені і роз'єднані? Неможливо буде ні тішитися з прославленням, ані співчувати з терплячим, якщо житимемо кожний одинцем, не маючи змоги як слід пізнати стану ближнього»¹².

Спільнотне життя – спільність дарувань

7. «Крім того, одна людина не може мати всіх духовних харизм, але кожному дається згідно з даруванням Святого Духа, мірою його віри (див. Рм 12, 6). У спільному ж житті окремі дарування стають власністю всіх: *Одному бо дається через Духа слово мудрості; іншому, згідно з тим самим Духом, слово знання; іншому віра в тім же Дусі; іншому дар зцілення у тім єдинім Дусі; іншому сила творити чуда; іншому дар пророкування; іншому розпізнавання духів; іншому різні мови, а ще іншому тлумачення мов* (1 Кр 12, 8-10). Кожний із цих дарів людина приймає не так для себе, як для інших. Таким чином дія Святого Духа, що є наявною в одній людині, обов'язково переходить на всіх у спільноті. [...] У спільнотному житті кожен користується власним даром, уділяючи його іншим, та й збирає плоди з чужих дарів, немовби зі своїх»¹³.

¹² ШПр. 7, 2 (АТВ, с. 159).

¹³ Там само.

Спільнотне життя – спільні обов'язки

8. «Ті, що спільно живуть, повинні бути гармонійно об'єднані в любові Ісуса Христа як члени одного тіла»¹⁴.

«Апостол каже: *Все нехай між вами діється пристойно і доладно* (див. 1 Кр 14, 40). Ось тому я думаю, що тільки такий спосіб спільнотного життя можна назвати *пристойним і доладним*, коли в ньому зберігається такий лад, який панує між членами людського тіла: один виконує службу ока [...], інший – службу вуха або руки [...] і так кожний. Притому потрібно пам'ятати: якби якийсь орган тіла не виконав свого обов'язку і не послужив іншому, то всім членам грозила б небезпека, так само кожне занедбання настоятеля чи підвладного приносить шкоду. [...] Це так, якби рука чи нога не хотіла послухатись наказу ока»¹⁵.

Спільнотне життя – служіння Христові

9. «Усі ті, що служать братії будь-яким своїм даруванням, повинні це робити з такою дбайливістю про всіх, неначе служать не людям, а самому Христові, Який з безконечної Своєї доброти приймає для Себе все, що ми робимо для посвячених Йому людей. За це Він обіцяє Царство Небесне: *Прийдіть, благословенні Отця Мого, візь-*

¹⁴ МПр. 60 (АТВ, с. 89).

¹⁵ ШПр. 24 (АТВ, с. 184-185).

*міль у спадщину царство, що було приготоване вам від сотворення світу, бо все, що ви зробили одному з Моїх братів найменших, ви Мені зробили (Мт 25, 34. 40). Коли нагороду за ревність приймають ті, що дбайливо виконують свої обов'язки, а недбалих чекає страшний засуд, то якої дбайливості і праці потрібно докласти, щоб заслужити собі право називатися братами Христовими? Бо Господь навчає: *Хто чинить волю Мого Отця, що на небі, той Мені брат, сестра і мати (Мт 12, 50)*»¹⁶.*

МЕТА СПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Святість – жити Святим Хрещенням

10. «Освячення полягає у повному посвяченні себе Всесвятому Богові – через повсякчасне та безперервне дбання і старання Йому в усьому подобатися»¹⁷.

«Яким є значення або сенс Хрещення? – Ось яке: охрещений змінюється у своїх думках, словах і ділах і даною йому силою стає тим, з чого народився: *Всі бо ви, що в Христа хрестилися, у Христа одягнулися (Гл 3, 27), бо ви з себе скинули стару людину з її ділами й одягнулися в нову, що відновлюється до досконалого спізнання, відповідно до образу свого Творця (Кл 3, 9-10)*»¹⁸.

¹⁶ ШПр. 34, 1-2 (АТВ, с. 194).

¹⁷ КПр. 53 (АТВ, с. 258).

¹⁸ МПр. 20, 2 (АТВ, с. 61).

«Що властиве християнинові? Наново народитися з води і Духа в Хрещенні. Що властиве тому, хто народився з води? Бути мертвим і невразливим на усякий гріх, як і Христос, який умер для гріха раз назавжди (Рм 6, 10). Так і написано: *Всі ми, що в Христа Ісуса охрестилися, у смерть Його хрестилися. Ми поховані з Ним через хрещення на смерть. [...] Знаємо ж, що старий наш чоловік став розп'ятий з Ним, щоб знищилося оце гріховне тіло, щоб нам гріхові більш не служити (Рм 6, 3. 6)*»¹⁹.

Святий наш Отець Василій Великий заохочує кожного свого послідовника зберігати непорушною печать Хрещення. «Ти, що зодягнувся в одержу нетлінності, безплямну і незім'яту, – пише він до монаха Паладія, – повинен стати перед Господом, Який сіяє у блиску Святих. Тому зберігай святість усіх твоїх членів, бо ти зодягнувся у Христа. *Усі ви, – каже Апостол, – що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися.* Нехай, отже, всі твої члени будуть святі, щоб вони стали гідними зодягнутися у святую й світлу одержу»²⁰.

Послух Євангелію – чинити Божу волю

11. Святий отець наш Василій навчає: «Пам'ятаймо про слова Апостола: *Пророцтва не легковажте, усе перевіряйте, тримайте те, що добре, і стримуйтеся від усякого роду лукавства (1 Сл 5, 20-22).* [...] Коли нам наказують щось повністю

¹⁹ МПр. 80, 22 (АТВ, с. 127).

²⁰ Лист до Паладія, 66 (292) (ВЛВ, с. 197).

згідне з заповіддю Христа [...], то це треба приймати як Божу волю та з ревністю і старанністю виконувати наказ, *терплячи один одного в любові* (Еф 4, 2)»²¹.

«Потрібно заохочувати всіх до послуху Євангелію, необхідно проповідувати Боже слово з усією сміливістю і давати свідчення правді. [...] *Що вам кажу в темноті, кажіть те при світлі; і що ви чуєте на вухо, голосіть з покрівель. Не бійтеся тих, що вбивають тіло, душі ж убити не можуть* (Мт 10, 27-28)»²².

«З доброти і чоловіколюб'я благого Бога, благодаттю Господа нашого Ісуса Христа, діянням Святого Духа я остерігся від помилок поганства; від народження і від перших років життя виховували мене християнські батьки: від дитинства я вчився від них Святого Письма і вони допровадили мене до пізнання істини. А коли я став мужем, [...] то спостеріг, [...] що в єдиній Божій Церкві, за яку помер Христос, на яку щедро зілляв Святого Духа, є незвичайно великі непорозуміння між людьми і суперечності стосовно Святого Письма»²³.

«А коли доходжу до висловів у Євангелії самого Господа нашого Ісуса Христа, [...] знаходжу в них повну необхідність в усьому слухати Господа Бога»²⁴.

²¹ КПр. 114 (АТВ, с. 284-285).

²² МПр. 70, 13 (АТВ, с. 105).

²³ *Про Божий суд*, 1 (АТВ, с. 21).

²⁴ *Там же*, 8 (АТВ, с. 29).

«З цих та інших мотивів я чітко переконаний про вкрай потрібну єдність духа в усій Божій Церкві, згідно з волею Христа у Святому Дусі; і про небезпеку та шкідливість непослуху Богові у взаємних роздорах»²⁵.

Зберігання заповідей

12. «Сам Господь установив порядок у заповідях, визначивши, що найперша і найбільша заповідь – це любов до Бога; а друга за послідовністю і подібна до першої, чи радше доповнююча й залежна від неї, – це заповідь любові до ближнього»²⁶.

«Передусім зробимо такий вступ: для виконання всіх заповідей, даних нам Богом, ми заздалегідь отримали від Нього також відповідні сили. [...] І якщо завдяки цим силам ми будемо поводитись правильно і належно, то провадитимемо добротне життя»²⁷.

«Тілесні вчинки славлять Бога немов ізнизу, а таємничі, що їх голосить розум, беруть свій початок згори, неначе б ум давав відгомін завдяки Святому Духові. Отже, хто зберігає всі заповіді, той неначе творить з них гармонійну симфонію, грає Богові на десятиструнній арфі, бо є десять загальних заповідей, написаних згідно з першим переданням закону»²⁸.

²⁵ Там же, 4 (АТВ, с. 24).

²⁶ ШПр. 1, (АТВ, с. 147).

²⁷ ШПр. 2, 1 (АТВ, с. 148).

²⁸ Св. Василій, *Гомілія на Псалом 32*, 2, с. 100-101. Гомілії цитуємо за перекладом о. С. Фединяка, *Гомілії на Псалми* (=ВГП), Нью-Йорк, 1979.

«Заповіді Господні треба виконувати совісно і з добрим наміром як щодо Бога, так і щодо людей. [...] Метою заповіді є любов, яка походить з чистого серця та доброї совісті й необлудної віри»²⁹.

«Божі заповіді треба так сповняти, щоб вони були просвіченням для усіх тих, які їх виконують, та прославою Господа Бога. Ви – світло світу. Не може сховатися місто, що лежить на верху гори. І не запалюють світла та й не ставлять його під посудиною, лише на свічник, і воно світить усім у хаті. Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі (Мт 5, 14-16). І щоб ви були чисті й бездоганні в день Христа, повні плодів праведності, що їх маємо через Ісуса Христа на славу й хвалу Божу (Флп 1, 10-11)»³⁰.

13. «Коли кілька людей живе разом, то їм легше виконати більшість Христових заповідей. [...] А хто живе на самоті, тому нелегко пізнати свої помилки, бо нема кому попередити, лагідно і з любов'ю направити. [...] Тоді часто здійснюється слово Святого Писання: *Горе одному, бо як упаде, нема кому його піднести* (Проп 4, 10). [...] Тоді можна занедбати найважливішу загальну заповідь, яка стосується безпосередньо нашого спасіння, бо неможливо за таких обставин нагодувати голодного ані зодягнути нагого. [...] В такому житті, крім того, бракує вправи в чеснотах, бо лю-

²⁹ МПр. 18, 3 (АТВ, с. 58).

³⁰ МПр. 18, 6 (АТВ, с. 58-59).

дина не пізнає ані своїх вад, ані свого поступу, просто усунена будь-яка нагода, щоб виконати заповіді. Яким чином така людина навчиться покоритися, не маючи нікого, перед ким би могла впокоритися? Як виявить милосердя, якщо зірвала всякі зв'язки з людьми? Як буде вдосконалюватися в терпеливості, якщо немає нікого, хто би противився її волі?»³¹

Пресвята Євхаристія – єднання з Богом

14. «Що властиве християнину? Очиститись у Христовій крові від усякої плями тіла й духа, стати святим у Божому страді й Христовій любові і не мати порока ані вади, ані чогось подібного, але бути святим і непорочним і тоді споживати Тіло Христа і пити Його Кров»³².

«Коли хтось причащається, не збагнувши, за чого дається Причастя Тіла і Крові Христа, то не має жодної користі; а хто негідно причащається – той засуджений. Тому, хто буде їсти хліб або пити чашу Господню негідно, буде винний за тіло і кров Господню. Нехай, отже, кожний випробовує себе самого, і тоді їсть і п'є цю чашу. Бо той, хто їсть і п'є, не розрізняючи Господнього тіла, суд собі їсть і п'є (1 Кр 11, 27-29)»³³.

«Щоденно причащатися, приймати святе Тіло і Кров Христа, – це добре і дуже корисне діло. Бо Христос ясно сказав: *Хто тіло Моє їсть і кров*

³¹ ШПр. 7, 1-4 (АТВ, с. 159-160).

³² МПр. 80, 22 (АТВ, с. 128).

³³ МПр. 21, 2 (АТВ, с. 62).

Мою н'є, той живе життям вічним (Йо 6, 55). Хто ж тоді може сумніватись у тому, що бути безнастанним учасником життя – це жити у повноті?»³⁴.

«Хто ж запричащається Святих Таїн, повинен піснями подяки славити Господа, як читаємо в Євангелії від Матея [...]: *І відспівавши, вийшли вони на Оливну гору* (Мт 26, 30)»³⁵.

15. «Будучи охрещені в ім'я Святого Духа, ми заново народилися (Йо 3, 3); народжені й охрещені в ім'я Сина, ми зодягнулися в Христа (Гл 3, 27); і зодягнувшись у нову людину, сотворену на подобу Божу, ми охрестились в ім'я Отця, ми стали дітьми Божими (1 Йо 3, 1). І тому необхідно, щоб ми споживали їжу життя вічного (Йо 6, 27), як навчав сам Єдинородний Син Бога живого, кажучи: *Чоловік житиме не самим хлібом, а кожним словом, що виходить з уст Божих* (Мт 4, 4); опісля ж, потвердивши двократним *Амінь-Амінь* сказані слова і утвердивши слухачів у правдивості Своїх слів, виголосив: *Якщо не споживатимете тіло Чоловічого Сина й не питимете Його кров, не матимете життя в собі. Хто тіло Моє їсть і кров Мою п'є, той живе життям вічним, і Я воскресну його останнього дня. Бо тіло Моє – їжа правдива, і кров Моя – правдивий напій. Хто споживає тіло Моє і кров Мою п'є, той у Мені перебуває, а Я в ньому* (Йо 6, 53-56)»³⁶.

³⁴ Лист до патриції Кесарії, 39 (93), (ВЛВ, с. 132).

³⁵ МПр. 21, 4 (АТВ, с. 63).

³⁶ Про Хрещення I, 3.

ВЗАЄМИНИ З БОГОМ У МОНАШОМУ ЖИТТІ

Молитва

16. «Дієвість і сила молитви – у почуттях душі та в чеснотливих ділах усього нашого життя. Святий Павло каже: *Чи ви їсте, чи п'єте, чи будь-що робите, усе робіть на славу Божу* (1 Кр 10, 31). Коли, отже, сідаєш до столу – молися. Коли береш хліб – дякуй Подателеві. Коли скріпляєш немичне тіло вином, тоді думай про Того, Хто дає тобі ці дари для веселості серця і підкріплення в немочах (див. Сир 31, 27-28; 40, 20). І хоч минув час поживи, та пам'ять про Добродія нехай не проминає. Коли одягаєшся – дякуй Тому, Хто дав тобі одіж. Як минув день – дякуй Господеві, що вдень дав нам сонце для праці, а вночі місяць на освітлення і на інші життєві потреби. Ніч також спонукає нас до молитви. Коли глянеш на небо і подивляєш красу зір, тоді молися Господеві всього видимого світу, молися великому Творцеві цілого всесвіту, Який все сотворив Своєю премудрістю (див. Пс 110, 24). Коли ж бачиш, що все живе створіння потонуло в нічному сні, тоді знову вклонися Тому, Хто, навіть проти нашої волі, перериває нашу працю сном і після короткого відпочинку дозволяє нам набратися нових сил. Ніч, отже, хай не буде для самого сну. Не дозволь, щоб половина твого життя пішла на марний сон, але поділи нічний час на спання і молитву. Більше того, навіть саме спання має бути для тебе вправою побожності. [...] Так ти зможеш безустанно

молитися, бо не обмежуєш своєї молитви до самих лише слів, але усім своїм єством завжди єднатимешся з Богом; так усе твоє життя стане постійною і безперервною молитвою»³⁷.

«Молитва кожного є явною перед Богом. Йому, отже, відомо, хто шукає за небесними речами лише поверхово, а хто сумлінно; хто тільки губами вимовляє слова молитви, а серце його далеке від Бога. [...] Отож хай співає твій язик, а ум хай роздумує над значенням тих слів, щоб ти співав водночас духом і умом. Бог не потребує слави, але хоче, щоб ми стали гідними прославлення»³⁸.

Богомислення

17. «Молитви, що розділяють читання Святого Письма, роблять душу молодшою і дозрілішою, бо надихають її бажанням наблизитись до Бога. Бог замешкує у нас, коли пам'ятаємо, що Він присутній у нас. Так стаємо Божим храмом, поки та пам'ять триває і не переривається заради земних турбот, і коли пристрасті не занепокоюють розуму. А хто любить Бога і тікає від того всього, той звертається до Бога, проганяючи з серця пристрасті, які спокушають його до нестриманості, та триває у вправах, що ведуть до чесноти»³⁹.

³⁷ Св. Василій, *Гомілія на честь св. Юліти*, 3-4, с. 58-59. Див. *Науки св. Василя Великого для народу* (=НВН), Глен Ков, 1954.

³⁸ *Гомілія на Псалом 28*, 7 (ВГП, с. 79-80).

³⁹ *Лист до Григорія*, 2, 4 (ВЛВ, с. 23).

«Що ж чудесніше від Божої краси? Яка думка є милішою від думки про Божу велич? Чи може бути в душі міцніше й глибше почуття від того, яке Бог вкладає в очищену від усякого гріха душу, щоб вона справді відчула те, що виражають оці слова: *Я з любові знемагаю* (Пісн 2, 5). Дійсно, неможливо висловити чи описати блиску Божої краси. Ця краса недоступна для тілесних очей; її можна сприймати лише душею і умом. Коли вона огортала Святих, то залишала в них нестримне прагнення Бога. Ті, яких діткнулася і наповнила Божою Любов, не могли стримати пориву своєї любові. Переповнені ненаситним бажанням оглядати Божу красу, вони благали, щоб їхнє споглядання Господньої блаженності тривало усю вічність»⁴⁰.

«Мудрим і пильним роздумуванням над величчю Божої слави, думками вдячності, безнастанною пам'яттю про Божі добродійства наша душа стає спроможною виконати оце слово: *Любитимеш Господа, Бога твого, всім серцем твоїм, усією душею твоєю [...] і всією силою твоєю* (Мр 12, 30). Ось із яким настроєм потрібно служити Богові»⁴¹.

Псалмодія

18. «Псалом – це спокій душі, речник миру, що втихомирює розбурхані й неспокійні думки. Він також перемагає душевний гнів та стримує роз-

⁴⁰ ШПр. 2, 1 (АТВ, с. 149).

⁴¹ КПр. 157 (АТВ, с. 303).

гнузданість. Псалом скріплює приязнь, примирює тих, які посварені, і влагоджує неприязнь. Хто ж може вважати ворогом того, з яким спільно возносить молитву до Бога? Тому й найбільшим добром є те, що спів псалмів родить любов. Він не наче винаходить якесь єднання, якийсь зв'язок згоди, щоб гармонійно єднати, і збирає народ у симфонію одного хору. Псалом проганяє дияволів, а кличе на допомогу ангелів. Він є захистом проти нічних страхів і відпочинком у повсякденній праці. Псалом є безпекою дітей, окрасою молоді, втіхою похилих віком, найкращою оздобою жінок. [...] Псалом для початківців на шляху до досконалості – це основа, для тих, що поступають, – зріст, для досконалих же – підтримка. Спів псалмів – це голос Церкви, він додає радості у час святкових днів і викликає розбудження спасеного в Бозі смутку. Псалом – діло ангелів, творіння неба, пахощі духовні»⁴².

Молитва і праця

19. «І що ж може давати більше щастя, як не те, щоб на землі наслідувати ангельські хори! Вдосвіта йти на молитву, піснями і співами хвалити Творця, потім, коли сонце зійде вище і засвітить ясніше, поспішати до праці, яку супроводить молитва, коли піснями, наче сіллю,правляємо труд. Милозвучність духовних гімнів приносить душі веселий настрій і спокій»⁴³.

⁴² Гомілія на Псалом 1, 2 (ВГП, с. 20).

⁴³ Лист до Григорія, 2, 2 (ВЛВ, с. 21).

«Так будемо молитися серед праці й дякувати Богові, Який дав рукам силу до праці, а розумові – мудрість для сприйняття знань. Він дав нам матеріал до праці у знаряддях і в предметі ремесла, яким хто займається. Так будемо ж молитися, щоб діла наших рук були звернені на уподобання Боже. Таким чином ми досягнемо душевної зібраності, якщо в кожному ділі будемо просити в Господа сприяння в праці, дякувати за сили і дотримуватися наміру вгодити Богові. [...] Так треба поєднувати молитву з працею»⁴⁴.

Богопізнання

20. «Бога пізнаємо через слухання Його заповідей і через виконання того, що слухаємо. Пізнати Бога – це зберігати Його заповіді. [...] Доволі знати, що Він – Добрий Пастир, Який поклав Своє життя за овець. У цьому й визначення богопізнання»⁴⁵.

«Бог сотворив людину на Свій образ і подобу і зробив її гідною пізнавати Його, наділив її розумом, на відміну від інших істот, надав їй можливість насолоджуватися невимовними принадами раю, настановив її володарем усього, що на землі»⁴⁶.

«Добре пізнання себе самого провадитиме тебе до пізнання Бога! Коли ти пізнаватимеш себе са-

⁴⁴ ШПр. 37, 2-3 (АТВ, с. 200-201).

⁴⁵ Гомілія на честь мученика Маманта, 4 (НВН, с. 150-151).

⁴⁶ ШПр. 2, 3 (АТВ, с. 150-151).

мого, тоді не матимеш необхідності пізнавати Творця через сотворені речі, але ти сам у собі, неначе в мініатюрі, оглядатимеш велику мудрість Творця. Завдяки втіленій у тобі душі зрозумієш, що Бог є безтілесним і не може бути обмежений жодним місцем!»⁴⁷

21. «Духовного розуміння людина вчиться від самого Бога, Який промовляє словами пророка: *Хай не хвалиться мудрий мудрістю своєю, хай не хвалиться сильний силою своєю, хай не хвалиться багатий своїм багатством. Ні! Хто хвалиться, хай хвалиться тим, що розуміє і знає Мене, що Я – Господь* (Єр 9, 22-23); і як каже Апостол: *Збагніть, що є Господня воля* (Еф 5, 17)»⁴⁸.

«Варто зауважити, що неможливо одним словом або одною думкою висловити все про Божу велич і Божу славу, воно не дасться висловити в розмові та збагнути розумом. Натхненне Писання багатьма словами, які ми вживаємо, говорить про це тим, які мають чисте серце, нечітко, неначе в дзеркалі (1 Кр 13, 12). А споглядання обличчям в обличчя і повне пізнання Бога буде дано у майбутньому житті тим, які достойні, згідно з обітницею. [...] Приймаючи з вдячністю часткове пізнання, сповнені радістю, очікуймо повного пізнання у майбутньому віці»⁴⁹.

⁴⁷ *Уважай на себе*, 7 (НВН, с. 41).

⁴⁸ КПр. 218 (АТВ, с. 325-326).

⁴⁹ *Про віру*, 2 (АТВ, с. 33-34).

Духовна боротьба

Джерело зла

22. «А про те, що лихе зароджується в наших серцях, Господь говорить відкрито: *Із серця бо походять лихі думки* (Мт 15, 19). Це трапляється тоді, коли хтось через власне недбальство полишає без догляду природні задатки добра. [...] А душа, яка від такого недогляду перетворилася на пустку і є покинутою, внаслідок цього родить лише терня і будяки»⁵⁰.

«Справжнє зло – це гріх. Лише він заслуговує на назву зла. Він залежить від нашої волі, бо ми можемо або здержатися від злого, або робити зло»⁵¹.

«Усякі розсіяння походять з безділля ума, який не займається тим, чим потрібно. Ум перебуває у бездіяльності й недбальстві через брак віри в Бога, *Який вивідує серця й утроби* (Пс 7, 10)»⁵².

Уважай на себе

23. Святий Василій повчає: «Перестань вишукувати помилки інших і не дозволяй своїм думкам займатися чужими недомаганнями, але “*вважай на себе!*” – зверни око своєї душі на себе самого! Багато є тих, – каже Господь, – які дивляться на скалку в оці брата свого, а колоди у своєму оці не добачають (*див.* Мт 7, 3). Тому завжди думай про

⁵⁰ КПр. 75 (АТВ, с. 269).

⁵¹ Бог не є спричинником зла, 5 (НВН, с. 115).

⁵² КПр. 21 (АТВ, с. 246).

речі, які стосуються тебе, запитуючи себе, чи живеш згідно із заповідями. І не оглядайся довкола, щоб знайти привід зганити брата, наслідуючи таким чином самовпевненого і гордого фарисея, який виправдовував себе самого, погорджуючи митарем (див. Лк 18, 11). Не переставай сам себе запитувати, чи ти часом не прогрішився гадкою, чи язик твій не провинився, випереджуючи думку, чи в ділах рук твоїх не було чогось нерозважного! Коли ж у своєму житті знайдеш багато провин, а напевно знайдеш, бо ж ти людина, тоді скажи, як митар: *Боже, змилуйся наді мною грішним!* (Лк 18, 13)»⁵³.

«А в душі, що не дрімає і пильнує, не зменшується турбота про миле Богові й не зникають добрі думки»⁵⁴.

Пізнання Божої волі

24. «Перш за все потрібно визначити, якою є добра воля Божа, а потім, пізнавши добро, слід зважити, чи це добро є також миле Богові. [...] Наприклад, волею Божою і добром є давати милостиню, але робити це заради людської слави вже не є милим Богові»⁵⁵.

«Очевидно, у небезпеці перебуває той, хто у здоров'ї та в немочах не обирає Божої волі метою свого життя. У здоров'ї – виявляти труд любові ревністю у Божих ділах; а в немочах – терпеливо і

⁵³ *Уважай на себе*, 5 (НВН, с. 38).

⁵⁴ КПр. 80 (АТВ, с. 270).

⁵⁵ КПр. 276 (АТВ, с. 353).

з радістю зносити всі терпіння. Головною і найбільшою небезпекою для того, хто не виконує Божої волі, є те, що він відчужується від Господа і відлучується від спільноти братів. Інша небезпека полягає в тому, що він, недостойний, наважується прилучатися до того, що уготоване лише гідним. І тому необхідно пам'ятати слова Апостола: *Як співробітники, ми закликаємо вас, щоб благодаті Божої не приймати марно* (2 Кр 6, 1)⁵⁶.

Послух

25. «Єдинородний Син Божий Господь наш Ісус Христос, через Якого все сталося, каже: *Я зійшов з неба не для того, щоб чинити власну волю, а волю Того, хто Мене послав* (Йо 6, 38), і *Сам від Себе нічого не чиню* (Йо 8, 28). *Отець дав мені заповідь, – каже Він, – що Мені казати й промовляти* (Йо 12, 49). А Святий Дух, що роздає великі й чудесні дари та все в усіх творить, не від Себе говорить, а промовляє те, що чує (Йо 16, 13). Отож наскільки більше потрібно, щоб Церква Божа старанно зберігала єдність духа зв'язком миру (Еф 4, 3) і виконувала те слово, що записане в Діяннях Апостолів: *Громада вірних мала одне серце й одну душу* (Ді 4, 32), що значить: ніхто не виконував своєї власної волі, а всі спільно в єдиному Святому Дусі шукали волі єдиного Господа нашого Ісуса Христа»⁵⁷.

⁵⁶ ШПр. 34, 3 (АТВ, с. 195).

⁵⁷ Про Божий суд, 4 (АТВ, с. 24).

«Послух має одну межу – смерть. Коли хтось відмовляється від дорученого йому діла й шукає іншого, той передусім виступає проти послуху та, очевидно, не відрікся себе самого»⁵⁸.

Дівство

26. «Хоч Апостол дозволив укладати подружжя і проголосив його гідним благословення, однак сімейним турботам він протиставляє піклування про Бога як несумісні між собою речі та й каже: *Хто нежонатий, клопочеться про Господні справи, як подобатися Господеві; а хто жонатий, клопочеться про справи цього світу, як догодити жінці* (1 Кр 7, 32-33). Отож, хто хоче щиро служити Богові, мусить звільнитися від усякого прив'язання до цього життя»⁵⁹.

«Тому той, у кого з'явилося непереборне прагнення слідувати за Христом, вже не може зважати ні на що, пов'язане з цим життям: ні на батьківську чи родинну любов, коли вона суперечить повелінням Господа; [...] бо якраз у цих випадках можна застосувати слова: *Коли хтось приходить до Мене і не буде менше любити свого батька і матір, жінку, дітей, братів, сестер та ще й своє життя, той не може бути Моїм учнем* (Лк 14, 26)»⁶⁰.

«Великі це речі: дівство і неодруженість – вони бо ставлять нас в один ряд з ангелами і в особли-

⁵⁸ КПр. 119 (АТВ, с. 287).

⁵⁹ ШПр. 5, 1-2 (АТВ, с. 154).

⁶⁰ ШПр. 8, 2 (АТВ, с. 162).

вий лад природи, бо не насмілююся сказати: поряд з Христом, Який, постановивши народитись задля нас, народжених, народився із Діви, узаконюючи дівство, як таке, що відділяє від світу, або радше ним людина відрікається від одного світу – теперішнього, заради іншого – майбутнього»⁶¹. «Отже, перш за все потрібно вважати блаженною чистоту ума, бо коренем тілесних діянь є рішення серця»⁶².

Убожество

27. «Як каже Господь, не слід бути багатим, а вбогим: не збирати собі скарбів на землі, а на небі»⁶³.

«Ми повинні вибрати лише один – небесний скарб, в який ми поклали б ціле наше серце, бо *де твій скарб, там буде й твоє серце* (Мт 6, 21). Отже, якщо на цьому світі ми залишаємо собі якусь власність чи якесь тлінне багатство, тоді наш розум незмінно в ньому себе закопує, наче в якомусь болоті, а наша душа стає нездатною бачити Бога. Така душа нечутлива на довічні блага й обіцяну в небі нагороду. А заволодіти ними неможливо, якщо не провадить до них сильне і вільне бажання, яке полегшує важку працю, необхідну для їхнього досягнення»⁶⁴.

⁶¹ Св. Григорій з Назіянзу, *Надгробне слово на честь св. Василя Великого*, 62. Див. *Велич Василя Великого*, Рим, 1951 (переклад о. С. Фединяка, ЧСВВ).

⁶² *Гомілія на Псалом 1*, 4 (ВГП, с. 25).

⁶³ МПр. 48, 3 (АТВ, с. 77).

⁶⁴ ШПр. 8, 3 (АТВ, с. 163).

«Ті є убогі духом, які стали убогими не через що інше, як тільки задля вчення Господа, Який сказав: *Піди, продай, що маєш, дай бідним, і будеш мати скарб на небі* (Мт 19, 21). Але й той недалекий від блаженства, хто приймає убожество, звідки воно б не походило, і живе за волею Божою, як бідний Лазар (Лк 16, 20-21)»⁶⁵.

«Дійсно, врівноважене й розумне ставлення до майна і використання його згідно із заповіддю є для нас корисним в багатьох дуже важливих випадках. Іноді це допомагає нам очиститися від наших власних гріхів»⁶⁶.

28. «Не сміємо надмірно захоплюватися працею і переступати межі потреби, згідно зі словами Апостола: *Маючи поживу та одежу, будьмо цим вдоволені* (1 Тм 6, 8). Бо надмір криє в собі засуд ідолопоклонства. Тому не годиться бути пожадливым на гріш і нагромаджувати багатства на безкорисні речі. Хто приходить до Бога, повинен у всьому зберігати убожество й бути перейнятий страхом Божим, згідно зі словами: *Тіло моє тремтить від страху перед Тобою, я присудів Твоїх боюся* (Пс 119, 120)»⁶⁷.

«Наше справжнє щастя полягає не в проминаючих і марних благах, бо ми покликані до участі в правдивому і вічному багатстві»⁶⁸.

⁶⁵ КПр. 205 (АТВ, с. 321).

⁶⁶ КПр. 92 (АТВ, с. 275).

⁶⁷ Лист 9, 3 (22): *Про досконалість чернечого життя* (ВЛВ, с. 197).

⁶⁸ *Наука про заздрість*, 9, 5 (НВН, с. 142).

У спільнотному житті нехай ніщо нікому не належить як власність, за особисте нехай ніщо не вважається: ані одежа, ані посудина, ані жодна потрібна в житті річ; нехай усі ті речі служать спільним потребам, а не одному власникові. «Посідати щось як власне суперечить свідченню Діянь Апостолів, де написано: *Ні один не називав своїм щось із того, що кому належало* (Ді 4, 32). Тому, отже, коли хтось називає щось своїм, він відчужується від Божої Церкви і від любові Христа, Який навчав нас словом і ділом віддавати своє життя за друзів (див. Йо 15, 13). І якщо необхідно віддати власне життя, то скільки більше – дочасні речі»⁶⁹.

«Не завжди убогство є похвальним, а лише тоді, коли його вільно обираємо, згідно з євангельською радою. Багато в житті є убогими, але в душі вони є дуже жадібними: отже, вони не спасенні своєю убогістю, але засуджені своїм наставленням. Отож, не кожний убогий гідний похвали, а лише той, хто заповідь Христа вважає ціннішою за скарби цього світу. Таких Христос називає блаженними, кажучи: *Блаженні вбогі духом* (Мт 5, 3)»⁷⁰.

Відречення

29. «Хто любить Бога – тікає від усього земного, звертається до Бога всім своїм серцем і прогання з нього пожадання, які спокушають його до

⁶⁹ КПр. 85 (АТВ, с. 273).

⁷⁰ Гомілія на Псалом 33, 5 (ВГП, с. 128).

зла; він витривалий у вправах, які ведуть до честот»⁷¹.

«Таке відречення розпочинається тоді, коли відгороджуємось від зовнішніх речей: власності, пустої слави, життєвих звичок і прив'язання до всього, що потрібне. [...] Отож той, у кого з'явилося непереборне прагнення слідувати за Христом, вже не може зважати ні на що, пов'язане з цим життям: ні на батьківську чи родинну любов, коли вона супротивиться Божій любові [...]. Христос про це так ясно говорить, що не залишає місця для будь-якого викруту чи сумніву»⁷².

«Господь наш Ісус Христос каже: *Коли хтось хоче йти за Мною, нехай зречеться себе самого, візьме хрест свій і йде за Мною* (Мт 16, 24). І знову: *Так і кожний з вас, хто не зречеться того, що має, не може бути Моїм учнем* (Лк 14, 33). Думаємо, що те слово стосується багатьох речей, яких нам треба зректись. Ми [...] найперше відрікаємося від диявола і тілесних пристрастей, від родинних зв'язків, людського приятелювання, життєвих звичок, які суперечать суті Євангелія спасіння. Але найбільше нам потрібно зректись себе самих, щоб скинути із себе *стару людину з її ділами* (Кл 3, 9), яку *розтлівають звабліві пристрасті* (Еф 4, 22). Покиньмо, отже, всі світові пристрасті, які можуть бути перешкодою для осягнення мети побожного життя»⁷³.

⁷¹ Лист до Григорія, 2, 4 (ВЛВ, с. 23).

⁷² ШПр. 8, 1-2 (АТВ, с. 161-162).

⁷³ ШПр. 8, 1 (АТВ, с. 161-162).

«Той, хто справді має намір слідувати за Господом, повинен звільнитися від пут житейських пристрастей, а це можна цілковито досягнути, уникаючи попередніх звичок і забуваючи про них. [...] Без того ніколи не досягнемо мети, якою є приподобатися Богові, бо Господь виразно сказав: *Так і кожний з вас, хто не зречеться всього, що має, не може бути Моїм учнем* (Лк 14, 33)»⁷⁴.

«Зректися самого себе означає забути про все минуле, відступити від власних забаганок... Взяти свій хрест означає бути готовим на смерть заради Ісуса Христа, умертвляти тіло й усі пристрасті, зносити небезпеки задля імені Христового й не мати ніякого прив'язання до дочасного життя»⁷⁵.

Мовчання

30. «Вправа в мовчанні є доброю для початківців, бо, стримуючи язик, вони, по-перше, дадуть великий доказ того, що панують над собою, а по-друге, у спокої, наполегливо та уважно вчитимуться від тих, які вміють володіти словом, як годиться запитувати і що відповідати кожному. [...] Мовчання дозволяє забути давні погані звички, через їхнє невикористання, і дає можливість навчитися добрих звичаїв»⁷⁶.

«Однак бувають люди, нестримані у мові, які не здатні виконати того, про що пише Апостол: *Жодне погане слово нехай не виходить з уст ва-*

⁷⁴ ШПр. 5, 2 (АТВ, с. 154).

⁷⁵ ШПр. 6, 1 (АТВ, с. 157).

⁷⁶ ШПр. 13 (АТВ, с. 168).

ших, а лише гарне, що може в потребі повчити, і щоб це вийшло на користь тим, які чують його (Еф 4, 29). Саме таким людям потрібне повне мовчання, аж поки таким способом не вилікуються від пристрасті безглузвих розмов»⁷⁷.

Самота

31. «Цілковите відокремлення від цього світу полягає не в тому, щоб бути тілом поза ним, але щоб відірвати душу від тілесних зв'язків і не бути прив'язаним до батьківщини, дому, власності, земельних володінь, життя і бути готовими прийняти до серця почуття, що народжуються в нас із Божого вчення. [...] У цьому чимало допомагає нам самота, бо вона втихомирює наші пристрасті й дає нагоду розумові повністю викоренити їх із душі. Якщо диких звірів можна цілковито приборкати, присмирити їх, так і пристрасті: гнів, страх і смуток – ці отруйні лиха душі – можна приспати миром»⁷⁸.

«Життя у самоті допомагає душі звільнитися від розсіяності. Отже, для того, щоб ми не змогли ані побачити, ані почути нічого такого, що нас підбурюватиме до гріха і нечутно призвичаюватиме нас до нього, щоб не залишалося в душі, на її зіпсуття і погибель, жодних слідів побаченого і почутого, але щоб ми могли перебувати в молитві, – найперше потрібно усамітнитися. Так ми зможемо подолати також і попередні звички, за яки-

⁷⁷ КПр. 208 (АТВ, с. 323).

⁷⁸ Лист до Григорія, 2, 2 (ВЛВ, с. 21).

ми ми жили відчужено від Христових заповідей. Побороли власну звичку – це немала боротьба, бо звичай, скріплений довгим часом, набуває сили природного нахилу. А наполегливою молитвою і витривалим роздумуванням над Божою волею зможемо стерти з себе плями гріха. Серед численних справ життя, що втягують душу, дуже важко витривати на молитві й роздумуванні. І хто зуміє серед світу виконати те слово: *Коли хто хоче йти за Мною, нехай себе зречеться* (Лк 9, 23)? Нам необхідно зректись себе, взяти свій хрест і йти слідом за Христом»⁷⁹.

Піст

32. «Піст родить пророків, зміцнює сильних! Піст додає мудрості законодавцям! Він – добрий сторож душі, щирий приятель тіла, зброя для хоробрих, вправа для атлетів! Він проганяє спокуси, схиляє до побожності, є вірним другом розсудливості, породжує поміркованість»⁸⁰.

«Щоб піст був похвальним, не достатньо самої тільки повздержливості від страв. Ми мусимо зробити цей піст приємним і милим Богові. Справжній піст – це віддалення себе від злого, це повздержливість язика, стриманість від гніву, приборкання в собі лихих пожадань, обмов, брехні та кривоприсяги. Бути вільним від цих речей – це справжній і приємний піст»⁸¹.

⁷⁹ ШПр. 6, 1 (АТВ, с. 157).

⁸⁰ *Наука про піст* I, 6 (НВН, с. 15).

⁸¹ *Наука про піст* II, 7 (НВН, с. 30).

ДУХОВНИЙ ПРОВІД

Потреба духовного провідника

33. «Якщо, отже, правилом християнського життя є, згідно з покликанням кожного, наслідувати Христа в Його людській природі, то ті, яким довірено бути проводирями для багатьох, повинні бути для слабких неначе посередниками в уподібненні Христові, згідно зі словами святого Павла: *Будьте моїми послідовниками, як і я Христа* (1 Кр 11, 1)»⁸².

«Чоловіколюбче Бог, Який вчить нас знання (див. Пс 94, 10), наказує через Апостола, щоб ті, яким був довірений дар учительства, тривали в навчанні (див. 1 Тм 4, 6); а тих, які потребують вправлятися в Божому навчанні, повчає через Мойсея: *Запитай у свого батька – і він звістить тобі, у старших твоїх – і вони тобі скажуть* (Втор 32, 7). [...] Тому нам, яким довірено служити Слову, необхідно повсякчас бути готовими до вдосконалення душ і – чи то прилюдно даючи свідчення перед усією Церквою, чи приватно дозволяючи усім нас вільно запитувати – проповідувати про все, що стосується щирої віри й правди життя, згідного з Євангелієм Ісуса»⁸³.

34. «Думаю, що той, кому доручено настоятельство і піклування про інших, повинен вчити-

⁸² ШПр. 43, 1 (АТВ, с. 209).

⁸³ Вступ до КПр. (АТВ, с. 237).

ся і знати те, що до них стосується, аби всіх їх навчати Божої волі і вказувати кожному зокрема на те, що його стосується»⁸⁴.

«Пам'ятаючи про все це, вважаю, що ми повинні відкривати свої помисли тим, які мають із нами той самий дух і які дали свідчення своєї віри та второпності, щоб виправити погане та утвердити те, що добре»⁸⁵.

«Так само й гріхи треба визнавати перед тими, які здатні їх лікувати, згідно зі словами: *Ми, сильні, мусимо нести немочі безсильних* (Рм 15, 1)»⁸⁶.

«Кожен монах, який хоче дати доказ духовного поступу і жити згідно із заповідями Господа нашого Ісуса Христа, не повинен приховувати в собі жодного поруху своєї душі, але [...] мусить виявляти таємниці серця перед тими, яким доручено із співчуттям і милосердям дбати про немічних братів»⁸⁷.

«Не треба поверхово і нерозважно поручати себе тим, які вдають, що знають правду: натомість необхідно пізнавати кожного за ознаками, на які вказує Священне Писання. *Стережіться лжепророків, що приходять до вас в овечій одежі, а всередині – вовки хижі. Ви пізнаєте їх за плодами їхніми* (Мт 7, 15). *З того усі спізнають, що Мої ви учні, коли любов взаємну будете мати* (Йо 13, 35).

⁸⁴ КПр. 235 (АТВ, с. 333).

⁸⁵ КПр. 227 (АТВ, с. 330).

⁸⁶ КПр. 229 (АТВ, с. 330).

⁸⁷ ШПр. 26, 1 (АТВ, с. 186-187).

Тому заявляю вам: Ніхто, говоривши під впливом Духа Божого, не каже: *Анатома Ісус!* (1 Кр 12, 3)⁸⁸.

Настоятель – провідник спільноти

35. «Велика незгода і взаємна боротьба в Церкві Божій походить від погордження одним, великим, правдивим і єдиним Царем усіх; тоді кожний відступає від науки Господа нашого Ісуса Христа, кожний вибирає собі власні думки й правила згідно зі своїм власним уподобанням, кожний радше хоче керувати всупереч Господеві, ніж піддаватися Його владі. Застановляючись над тим і глибше призадумуючись, я дійшов, отже, до переконання, що усякий добрий лад і гармонія у спільноті панує доти, доки триває спільний послух одному настоятелеві; натомість, усякий нелад, чвари і багатовладдя походять із браку управи одного – з анархії»⁸⁹.

«Хто є настоятелем, повинен пам'ятати слова Апостола: *Будь зразком для вірних* (1 Тм 4, 12). Нехай його життя буде добрим прикладом кожної Христової заповіді, щоб тим, яких виховує, не дава жодної підстави думати, що якусь Господню заповідь неможливо виконати чи можна її злегковажити. [...] Смиренність, лагідність поведінки та покора серця нехай будуть характерною рисою настоятеля. [...] Крім того, він мусить бути милосердним, виrozumілим для тих, які через брак досвіду занедбали якийсь свій обов'язок. Не повинен

⁸⁸ МПр. 28 (АТВ, с. 66).

⁸⁹ *Про Божий суд*, 2 (АТВ, с. 21-22).

мовчати на гріх, але лагідно й терпеливо поводитися з непослушними і подавати ліки з усяким милосердям і поміркованістю. [...] Повинен мати силу опертися сильним і зносити слабкість немічних. [...] Лише той, хто є таким, нехай буде настоятелем, нехай між братами втримує лад і нехай роздає працю за здібностями кожного»⁹⁰.

«Настоятель нехай не вивищується у достоїнстві, щоб не відпав від блаженства покори. Нехай боїться, *щоб, розгордівши, не потрапив під дияволив осуд* (1 Тм 3, 6). Нехай буде переконаний у тому, що опікуватися багатьма означає служити багатьом»⁹¹.

«Для порядку в монастирі потрібно, щоб настоятель спільноти був передбачливий, умів добре говорити, щоб був здержливий, милосердний та в усіх справах цілим серцем шукав Господнього закону»⁹².

Святого Василя запитали: «З яким наставленням духа настоятель повинен давати накази чи розпорядження?» – а він відповів: «Щодо Бога нехай буде як слуга Христовий і завідувач Божих таїнств (див. 1 Кр 4, 1); нехай остерігається, щоб не сказати чого чи ухвалити щось всупереч Божій волі, [...] а щодо братів нехай буде як *годувальниця, що піклується про своїх дітей* (1 Сл 2, 7), бажаючи передати кожному зокрема, щоб він міг благовогодити Богові, й усім разом, для їхнього

⁹⁰ ШПр. 43, (АТВ, с. 208-209).

⁹¹ ШПр. 30, (АТВ, с. 190).

⁹² ШПр. 35, (АТВ, с. 195-196).

спільного добра, – не тільки Боже Євангеліє, але й власне життя»⁹³.

Братня пересторога

36. «Кожен прогріх повинен виявити настоятелю той, хто провинився, або ті, які провину його знають, якщо самі не можуть його виправити, згідно із Христовим наказом»⁹⁴.

«Як можемо спонукати до навернення того, хто згрішив? Так, як наказав нам Господь: *Коли брат твій завинить супроти тебе, піди й докори йому віч-на-віч. Коли послухає тебе, ти придбав брата твого. Коли ж він не послухає тебе, візьми з собою ще одного або двох, щоб усяка справа вирішувалася на слово двох або трьох свідків. І коли він не схоче слухати їх, скажи Церкві; коли ж не схоче слухати й Церкви, нехай буде для тебе як поганин і митар [...] (Мт 18, 15-17)*»⁹⁵.

«Спершу потрібно очистити себе від усякого прогріху, а тоді напоумляти інших. – Чого ти дивишся на скалку в оці брата твого? Колоди ж у власнім оці ти не добачаєш? Або як можеш своєму братові сказати: *Дай, хай вийму скалку в тебе з ока, а он же колода в твоїм оці? Лицеміре! Вийми спершу зі свого ока колоду, і тоді побачиш, як вийняти з ока брата твого скалку (Мт 7, 3-5)*»⁹⁶.

⁹³ КПр. 98 (АТВ, с. 277-278).

⁹⁴ ШПр. 46 (АТВ, с. 212).

⁹⁵ КПр. 3 (АТВ, с. 238).

⁹⁶ МПр. 51 (АТВ, с. 80).

«Догану й попередження потрібно приймати як лік, що усуває пристрасті й дає здоров'я. Тож ті, які, бажаючи сподобатись людям, удають по-блажливості і не напоумляють грішників, роблять їм велику шкоду і наражають на велику небезпеку їхнє правдиве життя»⁹⁷.

37. «Як настоятель повинен бути керівником усієї братії, так водночас обов'язком тих, які мають у спільноті якусь першість, є напоумити настоятеля, коли зауважать за ним якусь провину. Але, щоб не послабилася дисципліна, треба дозволити напоумляти настоятеля лише тим, які віком і мудрістю перевищують інших»⁹⁸.

«Як повинен настоятель напоумляти й картати?». Святий Василій повчає: «Якщо йдеться про напоумлення, то нехай настоятель не робить цього в пориві почуттів. Картати брата з роздратуванням і гнівом не означає вивільнити його від гріха, але – стягнути гріх на себе. Тому Апостол повчає: *лагідно картаючи тих, що спротивляються* (2 Тм 2, 25). Нехай настоятель не дратується, коли хтось ним погорджує. А коли побачить, що хтось погорджує іншими, нехай виявить доброту до грішника; у цьому випадку повинен радше обурюватися за вчинений гріх»⁹⁹.

⁹⁷ МПр. 72, 6 (АТВ, с. 117).

⁹⁸ ШПр. 27 (АТВ, с. 187).

⁹⁹ ШПр. 50 (АТВ, с. 214-215).

ЧЕСНОТИ

38. «Вправа в побожності подібна до драбини, яку бачив колись блаженний Яків. Один її кінець був скерований вниз, до землі, а другий сягав самого неба. Отож ті, які хочуть чеснотливо жити, повинні стати на перший щабель й від нього безперервно просуватися далі, на вищі щаблі, аж поки поступово не вийдуть на висоту, доступну людській природі. Як у драбині перший щабель є віддалений від землі, так і в житті, впорядкованому згідно з Божою волею, бо початок поступу – це віддалення від зла»¹⁰⁰.

«Ті, які вивчають моральну філософію, зазначають, що чесноти поділяються на теоретичні і нетеоретичні. Наприклад, розсудливість впливає з роздумування над добром і злом, а поміркованість народжується від пригадування над тим, чого треба позбутися в собі, а що, навпаки, плекати. Справедливість постає тоді, коли ми своїм умом обмірковуємо, що кому розподілити. Кожна душа є гарною, коли споглядати на неї в гармонії властивих їй чеснот. Але краса справжня і найбільш мила, яку може споглядати лише той, хто має чистий ум, – це краса благословенної і Божої природи»¹⁰¹.

¹⁰⁰ Гомілія на Псалом 1, 4 (ВГП, с. 24-25).

¹⁰¹ Гомілія на Псалом 29, 5 (ВГП, с. 91-92).

Богословські чесноти

Віра

39. «Віра – це прийняття і схвалення без найменшого сумніву того, що проголошене Божою благодаттю»¹⁰².

«Потрібно відважно, без боязні і сорому, ісповідувати Господа нашого Ісуса Христа і Його науку. *Що вам кажу в темноті, кажіть те при світлі; і що ви чуєте на вухо, голосіть з покрівель. Не бійтеся тих, що вбивають тіло, душі ж убити не можуть; а бійтеся радше того, хто може погубити душу і тіло в пеклі* (Мт 10, 27-28)»¹⁰³.

«Не потрібно вагатися чи сумніватися в тому, що говорить Господь, але необхідно бути повністю переконаними, що кожне слово Боже є правдиве й могутнє, навіть тоді, коли би природа тому противилася. Саме в цьому виявляється боротьба за віру»¹⁰⁴.

«Що властиве християнину? Віра, що діє через любов. Що є ознакою віри? Сильне і безсумнівне переконання в правдивості Божих слів [...]»¹⁰⁵.

Надія

40. «Будьте вдоволені тим, що сказали Святі і сам Господь, думайте про речі, гідні небесного поклонання, і поведіться достойно Євангелія Ісуса

¹⁰² *Про віру*, 1 (АТВ, с. 32).

¹⁰³ МПр. 6 (АТВ, с. 47).

¹⁰⁴ МПр. 8 (АТВ, с. 48).

¹⁰⁵ МПр. 80, 22 (АТВ, с. 127).

Христа, в надії вічного життя і Небесного Царства, приготованого всім тим, які зберігають заповіді Бога й Отця, згідно з Євангелієм Ісуса Христа, блаженного Бога і Господа нашого, у Святому Дусі й правді»¹⁰⁶.

«Хто вірить у Божі обітниці і має в них непохитну надію – не ухиляється від виконання наказів, якими б важкими вони не були, знаючи, що страждання нинішнього часу негідні майбутньої слави, яка має нам з'явитися (Рм 8, 18)»¹⁰⁷.

Любов до Бога

41. «Всім очевидно, що любов – це настанова душі. А що вона є можливою, те показав і навчав нас сам Господь, Який об'явив любов Отця і Свою власну, ставши слухняним аж до смерті (Флп 2, 8). І зробив Він це заради ворогів, бо не умер за друзів, як каже Апостол: Бог же показує Свою до нас любов тим, що Христос умер за нас, коли ми ще були грішниками (Рм 5, 8). Апостол заохочує нас до цього словами: *Будьте, отже, послідовниками Бога, як любі діти, і ходіть у любові, за прикладом Христа, що полюбив вас і видав Себе за вас, як принос та жертву приємного Богові запаху (Еф 5, 1-2)*»¹⁰⁸.

«Люди з природи бажають того, що є гарним. Але, щиро кажучи, гарним і милим є те, що добре. А Бог є добрим. Тому кожен, хто бажає добра, –

¹⁰⁶ Про віру 5 (АТВ, с. 37).

¹⁰⁷ ШПр. 28, 2 (АТВ, с. 189).

¹⁰⁸ КПр. 176 (АТВ, с. 310).

бажає і Бога. [...] Бо хоча б ми й не знали, що Він добрий, проте за одне лише те, що Він нас сотворив, ми повинні безмежно Його любити і шанувати, і постійно пам'ятати про Нього, тобто нашою пам'яттю триматися Його так, як діти тримаються своєї матері»¹⁰⁹.

42. «Любові до Бога неможливо навчити. Ми не навчалися від когось радіти зі світла чи цінувати життя, ані ніхто не навчав нас любити батьків чи вихователів. Так само, а то й більшою мірою, неможливо від когось навчитися любові до Бога. Але вже від моменту, коли формується жива істота (маю на увазі – людина), вкладено в нас якесь вроджене прагнення (наче зерно), яке має саме у собі схильність до любові. Відтак у школі Божих заповідей те прагнення душі розвивається, живиться мудрістю і за Божою ласкою доходить до досконалості. [...] Тож необхідно знати, що хоч любов до Бога є лише однією з чеснот, своєю силою вона охоплює і сповняє усі заповіді: *Коли хтось Мене любить, той Моє слово берегтиме* (Йо 14, 23), – каже Христос»¹¹⁰.

«Необхідно всіляко оберігати своє серце [...] і носити в наших душах, мов незатерту печать, святу думку про Бога. Таким чином зростає у нас любов до Бога, яка водночас спонукає нас до виконання Господніх заповідей і через них сама стає стійкою і неперушною. Це виявляє Господь, ка-

¹⁰⁹ ШПр. 2, 2 (АТВ, с. 149-150).

¹¹⁰ ШПр. 2, 1 (АТВ, с. 148-149).

жучи: *Якщо любите ви Мене, то Мої заповіді беретимете* (Йо 14, 15)»¹¹¹.

43. «Яка міра любові до Бога?» – запитує святий Отець і сам відповідає: «Щоб душа завжди наполегливо намагалася виконувати волю Божу, шукаючи і бажаючи Його слави»¹¹².

А на запитання «З яким настроєм духа потрібно служити Богові?» св. Василій відповідає: «Думаю, що добрий настрій духа – це гаряче, сильне, ненаситне і непохитне бажання догодити Богові. До цього доходимо мудрим і ревним роздумуванням про велич Божої слави, думками вдячності і безнастанною пам'яттю про Божі добродійства. Усе це дає душі спроможність виконати слово: *Будеш любити Господа Бога твого всім серцем твоїм і всією силою твоєю* (Мр 12, 30) – за прикладом Давида, що сказав: *Як олень прагне до водних потоків, так душа моя прагне до Тебе, Боже* (Пс 42, 2). З таким-от настроєм духа потрібно служити Богові, щоб виконати сказане Апостолом: *Хто нас відлучить від Христової любові? Горе чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч?* (Рм 8, 35)»¹¹³.

¹¹¹ ШПр. 5, 2 (АТВ, с. 154-155).

¹¹² КПр. 211 (АТВ, с. 324).

¹¹³ КПр. 157 (АТВ, с. 302).

Моральні чесноти

Любов до ближнього

44. «Ніхто з нас не є самодостатнім, ніхто не може повністю задовольнити власні тілесні потреби. Щоб забезпечити собі необхідні для життя засоби, ми потребуємо одні одних. [...] Бог Творець так установив, щоб ми допомагали один одному, щоб були між собою об'єднані, як написано: *Усе живе любить собі подібне, і кожна людина – ближнього свого. Кожне тіло до свого роду приєднується, і чоловік пристає до собі подібного* (Сир 13, 15-16)»¹¹⁴.

«І хто, отже, не знає, що людина – створіння добродушне й суспільне, а не дике та самотнє? Немає нічого більш притаманного нашій природі, як жити в спільноті, відчувати потребу один в одному і любити наших ближніх. Оскільки сам Господь заздалегідь дав нам насіння, то очевидно вимагає його плодів, кажучи: *Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один одного* (Йо 13, 34). А бажаючи спонукати наші душі до виконання цієї заповіді, не вимагає чудес або надзвичайних знаків, як доказу того, що ми є Його учнями (хоча й на це дав нам силу в Святому Дусі), але ось що каже: *З того усі пізнають, що ви Мої учні, коли любов взаємну будете мати* (Йо 13, 35). І так з усіх боків зв'язав ці заповіді, що добре діло, зроблене для ближнього, вважає зробленим для Себе: бо Я

¹¹⁴ ШПр. 7, 1 (АТВ, с. 157-158).

голодував, і ви дали Мені їсти... (Мт 25, 35); і додає: *Усе, що ви зробили одному з Моїх братів найменших, ви Мені зробили* (Мт 25, 40). Так ото через першу заповідь можна виконати другу, а через другу – першу. Хто любить Господа, той любить також і ближнього. *Коли хтось Мене любить, – сказав Господь, – то й слово Моє берегтиме* (Йо 14, 23); і знову: *Це Моя заповідь, щоб ви любили один одного, як Я вас полюбив* (Йо 15, 12). Хто ж любить ближнього – виконує заповідь любові до Бога, оскільки Господь приймає ту любов, немов скеровану до Нього»¹¹⁵.

«Яку любов потрібно мати одним до одних?». На це св. Василій відповідає: «Таку, яку виявив і якої навчив нас Господь, кажучи: *Любіть один одного, як Я вас полюбив! Ніхто не спроможний любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає* (Йо 15, 12-13). Отож, якщо потрібно віддати навіть власне життя, то наскільки більше необхідно виявляти готовність душі у щоденних ділах, не заради людської повинності, але щоб приподобатись Богові, а братам принести користь»¹¹⁶.

«А щоб братня любов не була вдаваною, але щирою і палкою, написано: *Ніжно любіть один одного братньою любов'ю*» (Рм 12, 10)¹¹⁷.

¹¹⁵ ШПр. 3 (АТВ, с. 152-153).

¹¹⁶ КПр. 162 (АТВ, с. 303).

¹¹⁷ КПр. 242 (АТВ, с. 336).

Покора

45. «До євангельського життя належить також досконалість у покорі, щоб не вивищуватись своїми славними предками, не гордитись своїми природними даруваннями, тілесними чи духовними, як також не личить, щоб добра думка інших про нас була для нас джерелом вивищення чи самохвальби»¹¹⁸.

«Дух суперництва, пиха і самозакоханість – усе це є чужим для того, хто бореться доброю борнею згідно з правилами. Тому Апостол повчає: *Не будьмо марнославні!* (Гл 5, 26)»¹¹⁹.

«Хто бажає більшої слави в Небесному Царстві, повинен полюбити тут усе те, що покірне й останнє: *Хто, отже, стане малим, як ця дитина, той буде найбільший у Небеснім Царстві. Але як хтось хотів би у вас бути великий, нехай буде вам слугою. І хто хотів би бути у вас перший, нехай стане вам за раба* (Мт 18, 4; 20, 26-27). *Не робіть нічого під впливом суперечки чи марної слави, але вважаючи в покорі один одного за більшого від себе* (Флп 2, 3)»¹²⁰.

46. «Апостол мовить: *Хто хвалиться, нехай у Господі хвалиться* (1 Кр 1, 31). І пояснює він це так: Христос став для нас мудрістю в Бога і справедливістю, і освяченням, і відкупленням, щоб, як написано, хто хвалиться, хвалився у Господі.

¹¹⁸ Лист 173: Теодорі (ВЛВ, с. 152).

¹¹⁹ КПр. 138 (АТВ, с. 295).

¹²⁰ МПр. 45, 2 (АТВ, с. 74-75).

Дійсно, саме це є тією досконалою та правдивою хвалюбою у Бозі, коли людина не виноситься через свою праведність, а визнає, що їй необхідна правдива праведність і що вона оправдовується лише через віру в Христа. Тому Павло хвалиться тим, що погорджує своєю праведністю, а шукає праведності через Христа, тобто тієї, яка походить від Бога. І ми, у вірі, щоб пізнати Його і силу Його воскресіння, беручи участь у Його стражданнях та уподібнюючись до Нього в смерті, намагаємось осягнути воскресіння мертвих»¹²¹.

«Покору набуваємо передусім тоді, коли пам'ятаємо про заповідь Господа, Який сказав: *Навчіться від Мене, бо Я лагідний і сумирний серцем* (Мт 11, 29), – і це Він неодноразово й різними способами нам показав і довів. Набуваємо покору також і вірою в Його обітницю: *Той, хто принижується, буде піднесений* (Лк 14, 11). Тому необхідно ревно і постійно за кожної нагоди вправлятися в покорі. Лише такими зусиллями, постійно вправляючись, людина може виробити звичку покори, як зазвичай буває й під час опанування мистецтва. Такий самий спосіб придатний і для того, щоб розвинути в собі будь-яку іншу чесноту, якої від нас вимагає заповідь Господа нашого Ісуса Христа»¹²².

¹²¹ *Наука про покору* (НВН, с. 216-217).

¹²² КПр. 198 (АТВ, с. 319).

Терпеливість

47. «Усе життя праведника переповнене терпінням; *тісні ворота і вузька дорога, що веде до неба* (Мт 7, 14), і *багато злиднів у праведника* (Пс 33, 20). Тому й Апостол каже: *Ми в труднощах* (2 Кр 4, 8), і знову: *Через багато страждань нам треба увійти в Царство Боже* (Ді 14, 22). Бог звільняє праведників від терпінь не так, що залишає їх без жодних випробувань, але даючи їм потрібну терпеливість у їхніх злиднях. Якщо терпіння виробляє терпеливість, а терпеливість – досвід (див. Рм 5, 3-4), то кожний, хто уникає терпіння, позбавляє себе досвіду. Нікого не нагороджують вінком перемоги без противника, так само нікого не назвуть випробуваним без терпіння. Отож слова “Бог звільнив мене від усіх злиднів” не потрібно розуміти так, начебто Бог більше не дозволяв мене спокушувати, але – що разом із спокусою дає мені можливість вийти з неї, дає здатність її знести»¹²³.

«Буває і таке, що на домагання лукавого чоловіколюбця Бог дозволяє людині, наче великому борцеві, вийти на боротьбу з дияволом, і Господь упокорює його диявольську гордість величезною терпеливістю Своїх слуг, як це читаємо в історії Йова. Або ж, для прикладу тим, що не вміють зносити терпіння, Бог показує людей, які здатні все перетерпіти аж до смерті, як наприклад, Лазар. Він, будучи *покритий великими ранами* (Лк 16,

¹²³ Гомілія на Псалом 33, 4 (ВГП, с. 126).

20), ніколи нічого не просив у багача і ніколи не нарікав на свій життєвий стан. Тим і сподобився відпочинку на лоні Авраама, адже *протягом свого життя зазнав багато зла* (Лк 16, 25). Так само й ми, приймаючи терпіння з рук Бога, Який з любов'ю та премудрістю керує нашим життям, насамперед просімо Його пізнати причини, задля яких Він дає нам хрести, а тоді просімо і про звільнення від терпінь та про терпеливість, щоб разом із випробуваннями дав нам і силу їх знести»¹²⁴.

48. «А коли трапиться тобі щось приkre, не дай вивести себе з рівноваги, тим більше, що ти вже на це приготований. Полегшуй собі теперішній тяжкий стан надією на майбутні речі. Як ті, в кого слабкі очі, відвертають свій зір від яскравих предметів і залюбки споглядають на зелень і квіти, так і душа не повинна дивитися лише на сумні речі, але мусить підносити свій погляд до роздумування над правдивими благами. Якщо безнастанно пам'ятаєш про Бога, а надія на вічну нагороду полегшує тобі терпіння і прикроці, які тебе непокоять, тоді зможеш завжди радіти. Може, хтось зранив твою славу? Тоді згадай про славу, яка за твою терпеливість чекає тебе в небі. Завдали тобі матеріальної шкоди? – Скеруй свій погляд на небесні багатства і той скарб, що його ти собі зготував своїми добрими ділами. Ти втратив

¹²⁴ ШПр. 55, 4 і 3 (АТВ, с. 220 і 219).

батьківщину? – Думай про іншу батьківщину, красивішу, якою є Небесний Єрусалим!»¹²⁵

Здержливість

49. «До дарів Святого Духа Апостол зараховує *здержливість* (Гл 5, 23), а далі повчає, що наше служіння завдяки здержливості стає непорочним: *у трудах, у неспанні, у постах, у чистоті* (2 Кр 6, 5), і знову: *Кожний змагун стримується від усього* (1 Кр 9, 25). Ніщо не дає такої перемоги й панування над тілом, як *здержливість*»¹²⁶.

«Здержливість від приємностей є на очищення тілесних пристрастей і на користь побожного життя»¹²⁷.

«Тому тим, які готові до християнського життя, потрібно стримуватися від усього того, що є предметом насолоди і палкого бажання пристрастних людей. А вправа у здержливості не стосується тільки приємності в їжі, а поширюється на все, що може бути перешкодою в духовному поступі»¹²⁸.

50. «Здержливість – це знищення гріхів, усунення пристрастей; це умертвіння тіла аж до подолання його природних поривань та пожадань; це початок духовного життя, завдаток вічних благ і пригашування жадоби розкошування. А насолода – це велика приманка зла, особливо через неї

¹²⁵ Наука про подяку, 7 (НВН, с. 53).

¹²⁶ ШПр. 16, 1 (АТВ, с. 172).

¹²⁷ ШПр. 16, 2 (АТВ, с. 173).

¹²⁸ ШПр. 16, 3 (АТВ, с. 173).

ми, люди, падаємо у гріх; вона кожному істоту, немов гачком, тягне до смерті [...]»¹²⁹.

«Не звертай надмірно уваги на тіло, бо воно тимчасове, натомість дбай про душу, бо вона безсмертна. Уважно застановись над тим, що корисне для них обох: тілові дай поживу та одяг, а душі – науку побожності, порядне виховання, вправу в чеснотах і приборкання шалених пристрастей. Не випасай надмірно свого тіла і не їж багато м'яса. Будь уважним, щоб не піддатись тілові, бо інакше витратиш багато сил на те, що менш вартісне. [...] Коли тіло добре випасене і важке, то дух немічний та млявий. І навпаки, коли душа чиста і підноситься до оглядання небесних речей, то тіло втрачає свою вагу і впевненість у своїх силах»¹³⁰.

Проповідування Божого слова

51. «Для того, хто любить Господа, властиво з великою дбайливістю та усякими способами клопотатися про тих, кого він навчає: мати до них велику любов, навіть тоді, коли він мусив би бути аж до смерті витривалим у проповідуванні, як прилюдному, так і приватному: *Добрий пастир життя своє за овець покладе* (Йо 10, 11)»¹³¹.

«Ми не можемо ні хвалитися, ні спекулювати словом повчання, лестячи слухачам, з ціллю задовольнити наші похоті чи потреби, але, навпаки, ми повинні говорити лише для Божої слави, пере-

¹²⁹ ШПр. 17, 2 (АТВ, с. 174).

¹³⁰ *Уважай на себе*, 3 (НВН, с. 35).

¹³¹ МПр. 70, 19 (АТВ, с. 107-108).

буваючи в Його присутності. *Ми не такі, що торгують словом Божим, ми щиро, ми від Бога говоримо, перед Богом, у Христі (див. 2 Кр 2, 17)*»¹³².

Той, кому доручено проповідувати Боже слово, повинен бути милосердним і лагідним, передусім до тих, які душевно страждають: *Ісус, бачивши юрби народу, милосердився над ними, бо вони були стомлені й прибиті, немов ті вівці, що не мають пастуха (Мт 9, 36)*»¹³³.

52. «Якими, згідно зі Святим Письмом, мають бути ті, яким доручена проповідь Євангелія? – Апостолами й слугами Христа та вірними завідувачами божественних Таїнств, які ділом і словом постійно виконують лише те, що їм наказав Господь. Проповідниками Небесного Царства на знищення *того, хто мав владу смерті, тобто диавола (Євр 2, 14)*. Прикладом або правилом побожності для скерування на пряму дорогу тих, які сліднують за Господом, і для викриття тих, які будь-яким способом виявляють свою непокірність. Проповідники повинні бути немов око в тілі, спроможні розрізнити добро від зла і скерувати члени Христові до того, для чого вони призначені (Рм 12, 4)»¹³⁴.

53. «Бога вшановує і прославляє той, хто виконує Його волю, натомість зневажає той, хто переступає Його закон: *Я прославив Тебе на землі, ви-*

¹³² МПр. 70, 23 (АТВ, с. 109-110).

¹³³ МПр. 70, 20 (АТВ, с. 108).

¹³⁴ МПр. 80, 12-15 (АТВ, с. 124-125).

конавши те діло, яке Ти дав мені до виконання (Йо 17, 4). Ти хвалишся законом, а переступом закону зневажаєш Бога (Рм 2, 23)»¹³⁵.

«Той, кому доручено проповідувати Боже слово, повинен бути для інших зразком добрих діл, передусім повинен сам виконувати те, чого навчає: *Навчіться від Мене, бо Я лагідний і сумирний серцем* (Мт 11, 29). Ніхто твоїм молодим віком хай не гордує, але будь зразком для вірних у слові і поведінці (1 Тм 4, 12). Ви – сіль землі. Коли ж сіль звітріє, чим її солоною зробити? Ні на що не придатна більше, хіба – викинути її геть, щоб топтали люди (Мт 5, 13)»¹³⁶.

Праця

54. «Той, хто бажає досягнути досконалість, повинен працювати вдень і вночі, щоб мати змогу давати тому, хто потребує (див. Еф 4, 28)»¹³⁷.

«Потрібно добре знати, що той, хто працює, повинен це робити не для задоволення власних потреб, а для виконання заповіді Господа, Який сказав: *Бо я голодував, і ви дали Мені їсти; мав спрагу, і ви Мене напоїли; був чужинцем, і ви Мене прийняли; нагий, і ви Мене одягнули; хворий, і ви навідалися до Мене; у в'язниці був, і ви прийшли до Мене* (Мт 25, 35-36). Турбуватися про самих себе цілковито заборонено Господом, Який сказав: *Не турбуйтеся вашим життям, що вам їсти та що*

¹³⁵ МПр. 4 (АТВ, с. 110).

¹³⁶ МПр. 70, 10 і 11 (АТВ, с. 104-105).

¹³⁷ ШПр. 37, 1 (АТВ, с. 199).

пити, ні тілом вашим, у що одягнутись (Мт 6, 25); і додав: *Про все те побиваються погани* (Мт 6, 32). Тому кожен у своїй діяльності повинен поставити собі за мету служити потребуючим, а не задовольняти власні потреби. Таким чином він уникне закидів у самолюбстві і отримає від Господа обіцяне благословення за братню любов. Він промовив: *Усе, що ви зробили одному з Моїх братів найменших, – ви Мені зробили* (Мт 25, 40)¹³⁸.

«Такий спосіб життя корисний не лише для впокорення тіла, але також з огляду на любов до ближнього, щоб через нас Бог дав також і немичним братам те, що їм потрібне, за прикладом Апостола, який сказав: *У всьому я показав вам, що, так працюючи, треба допомагати слабосильним* (Ді 20, 35)¹³⁹.

55. «І чи потрібно говорити про те, яким великим злом є неробство, якщо Апостол виразно наказує, щоб той, хто не працює, не їв? (*пор.* 2 Сл 3, 10). Отож, як кожному потрібна щоденна пожива, так само необхідно, щоб кожний працював відповідно до власних сил. Бо недаремно Соломон поміж похвалами і цю помістив: *Хліба не знає їсти, нічого не робивши* (Прип 31, 27). І знову Апостол сам про себе свідчить: *Ані не їли ні в кого дармо хліба, а вдень і вночі тяжко та гірко працювали* (2 Сл 3, 8), хоча він і міг – як проповідник Євангелія – жити з Євангелія. Господь прирівнює лі-

¹³⁸ ШПр. 42, 1 (АТВ, с. 207).

¹³⁹ ШПр. 37, 1 (АТВ, с. 200).

нощі до лукавства, коли каже: *Лукавий і лінивий слуго* (Мт 25, 26). Тому ми повинні боятися, щоб у день Суду і до нас не скерував ці слова Той, Який дав нам силу до праці і Який вимагатиме від нас плодів, відповідно до тих сил, бо сказано: *Від усякого, кому дано багато, багато від нього вимагатимуть* (Лк 12, 48)»¹⁴⁰.

ПЛОДИ МОНАШОГО ЖИТТЯ

Вічне життя у Господі

56. «Відректись від світу, як видно зі сказаного, – це зірвати пута матеріального і дочасного життя та звільнитися від усіх людських вигод; це приготує і чинить нас здатними вступити на дорогу, яка веде до Бога. Відречення – це також звільнення від перешкод на шляху до набуття та уживання речей, які є *дорожчі від золота найщирішого й солодші від меду й потоки найсолодшої* (Пс 19, 11). Одним словом, це переселення людського серця до небесного життя, щоб можна було сказати: *Бо наше громадянство в небі* (Флп 3, 20). А щонайважливіше – це початок наслідування Христа, Який *зادля нас став бідним, будучи багатим* (2 Кр 8, 9)»¹⁴¹.

¹⁴⁰ ШПр. 37, 2 (АТВ, с. 200).

¹⁴¹ ШПр. 8, 3 (АТВ, с. 163-164).

Обожествлення, або життя у Святому Дусі

57. «У Святому Дусі, стосовно природи, все є односущним; у Ньому все односущне: доброта, справедливість, святість, життя. [...] Святий Апостол пише: *Закон Духа, що дає життя* (Рм 8, 2)»¹⁴².

«Бога пізнаємо через просвічення Святого Духа, Який, наче сонце, розпізнаючи чисте око, покаже тобі в самому Собі образ невидимого Бога. У блаженному спогляданні цього образу ти побачиш невимовну красу Творця. Святий Дух підносить наші серця, підтримує слабких, ведучи їх за руку, а тих, які поступили на дорозі святості, ще більше удосконалює. Просвітлюючи тих, які очистилися від усякого бруду, завдяки спільності, яку вони із Ним мають, робить їх духовними. Як чисті і прозорі предмети блищать на сонці й відбивають його ясність, так і душі, які мають у собі Духа, просвічені Святим Духом, самі стають духовними та іншим передають благодать. До одуховленого серця приходять дар передбачення майбутніх подій, розуміння Божих таїнств, пізнання скритих таємниць, роздавання духовних дарів, небесне громадянство, безконечна радість, перебування у Бозі, уподібнення до Нього і найвище із бажань – обожествлення»¹⁴³.

¹⁴² *Про віру*, 3 (НВН, с. 173).

¹⁴³ *Трактат про Святого Духа*, 9.

58. «Святий Дух надихає пророків, навчає законодавців, посвячує священиків, дає силу володарям, удосконалює праведників, прикрашає скромних, наділяє інших чудесними дарами оздоровлення, оживляє померлих, звільняє полонених від оков і відчужених приймає собі за дітей. Усе це Він чинить через відродження з висоти. Якщо Він знаходить віруючого митника – робить із нього євангелиста; якщо натрапить на рибалку – вчиняє із нього богослова (див. Мт 9, 9; 4, 19); якщо зустріне розкаяного переслідувача – проголошує його апостолом народів, проповідником віри, вибраною посудиною (Ді 9, 15). Завдяки Святому Духові немічні стають сильними, бідні – багатими, нерозумні – мудрими»¹⁴⁴.

«Хто щиро любить Бога і твердо переконаний у Господній винагороді, той не вдовольняється тим, що має до виконання, але завжди бажає це доповнити і досягти більшого. Навіть якщо йому видається, що вже працює понад силу, то він не зупиняється у ревності, неначе б виповнив свою міру, а навпаки, борється далі, немов той, який ще далеко від бажаної мети. Він слухає наказу Христа: *Як зробите все, що звелено вам, кажіть: Ми слуги непотрібні, виконали те, що повинні були зробити* (Лк 17, 10); і слухає Апостола, для якого світ був розіп'ятий, і він для світу (див. Гл 6, 14), і який не соромиться сказати: *Я не вважаю, що досягнув уже мету; на одне лише зважаю: забуваю те, що*

¹⁴⁴ Про віру, 3 (НВН, с. 174).

позаду, і змагаюся до того, що попереду, женусь до мети, по нагороду високого Божого покликання в Христі Ісусі (Флп 3, 13-14)»¹⁴⁵.

Дари Святого Духа

59. «Кожному даються від Бога дари за його вірою та для спільного добра. Маючи ж, згідно з даною нам благодаттю, різні дари: коли то дар пророцтва, виконуймо його мірою віри (Рм 12, 6). Кожному дається виявлення Духа на спільну користь. Одному бо дається через Духа слово мудрості; іншому, згідно з тим самим Духом, слово знання; іншому віра у тім самим Дусі; іншому дар зцілення у тім єдинім Дусі; іншому сила творити чуда; іншому дар пророкування; іншому розпізнавання духів, іншому різні мови, іншому ж тлумачення мов (1 Кр 12, 7-10)»¹⁴⁶.

«Хто даром одержав Божу благодать, повинен даром її роздавати і не повинен зловживати нею для задоволення власних похотей»¹⁴⁷.

«Хто, прийнявши з вдячністю один Божий дар, старанно ним користується на Божу славу, той отримує також інші дари; а хто так не чинить, той позбавляється дару, який мав, вважається негідним дару, який для нього приготовано, і, більше того, він зазнає покарання»¹⁴⁸.

¹⁴⁵ КПр. 121 (АТВ, с. 287-288).

¹⁴⁶ МПр. 58, 2 (АТВ, с. 87).

¹⁴⁷ МПр. 58, 3 (АТВ, с. 87).

¹⁴⁸ МПр. 58, 4 (АТВ, с. 88).

«Оскільки дари Святого Духа різні і одна людина не може одержати їх усіх, ані всі не можуть мати один і той самий дар, то потрібно, щоб кожен мудро і з вдячністю використовував даний йому дар і щоб усі гармонійно єдналися один з одним в любові Христовій як члени одного тіла»¹⁴⁹.

«Кожен, хто сподобився благодаті від Бога, повинен її примножувати, скеровуючи її на добро й користь усіх. Бо кожен є учасником Божої благодаті»¹⁵⁰.

Мир

60. «Хто одержав силу чинити добрі діла, той стає гідним Божого благословення. Мир, який є постійністю і міцністю ума, – це, мабуть, найдосконаліше з Божих благословень»¹⁵¹.

«Отож, спокій є початком очищення душі: коли язик не говорить про людські справи, коли очі не зупиняються на принадах і гарних формах тіла, а слухом у душу не входять звуки, які ослаблюють її міць...»¹⁵²

На запитання: «Хто є миротворець, якого Господь називає блаженним?» – св. Василій відповідає: «Той, хто співпрацює з Христом, як каже Апостол: *Ми ж посли замість Христа, немовби сам Бог напоумляв через нас. Ми вас благаємо за-*

¹⁴⁹ МПр. 60, 4 (АТВ, с. 89).

¹⁵⁰ КПр. 253 (АТВ, с. 340).

¹⁵¹ Гомілія на Псалом 28, 8 (ВГП, с. 81).

¹⁵² Лист до Григорія, 2, 2 (ВЛВ, с. 21).

*мість Христа: Примиріться з Богом! (2 Кр 5, 20)»*¹⁵³.

Щирість

61. «Думаю, бути щирим означає не бути змішаним із чимось іншим і, більше того, бути досконало чистим від усякого протилежного почуття і зосередженим та скерованим лише до страху Божого, і то не лише до нього, а й до всього того, що необхідне для цієї мети в кожному окремому моменті і в кожній окремій справі, щоб той, хто має якесь доручене завдання, не розсіювався навіть на виконання інших добрих діл»¹⁵⁴.

Радість

62. «Яка є *радість у Господі* (див. Флп 3, 1; 4, 4)? І якщо ми радіємо, то з чого повинні радіти?» Св. Василій відповідає: «Радіти в Господі – це тішитися з того, що діється згідно з Господніми заповідями на славу Божу. Тому коли ми виконуємо заповіді Господні чи щось терпимо задля Його імені, тоді ми повинні радіти і взаємно тішитися»¹⁵⁵.

«Не в усіх душах живе радість Божа. Але якщо хтось довго оплакував свій гріх голосними стогами та безустанним плачем, начебто він оплакував свою власну смерть, такого плач перемінився у радість»¹⁵⁶.

¹⁵³ КПр. 215 (АТВ, с. 325).

¹⁵⁴ КПр. 264 (АТВ, с. 345-346).

¹⁵⁵ КПр. 193 (АТВ, с. 317).

¹⁵⁶ Гомілія на Псалом 29, 7 (ВГП, с. 95).

«Радійте, праведні, в Господі! – не тому, що все щасливо ведеться у вашому домі, не тому, що ви здорові, [...] а тому, що маєте Господа – великого в красі, великого в доброті, великого в мудрості. [...] Тому Псалмопівець закликає праведників берегти власну гідність. У праведника Божа і небесна радість є вічнотривалою, відтоді, коли Святий Дух вперше у ньому оселився. Справді, перший плід Святого Духа – *любов, радість і мир* (Гл 5, 22)»¹⁵⁷.

СИНТЕЗ АСКЕЗИ СВЯТОГО ОТЦЯ НАШОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Із Листа 22: Про досконалість чернечого життя

«Хоч у богонатхненому Писанні є багато речей, які годиться зберігати тим, які бажають угодити Богові, у цій короткій пригадці я намітив торкнутися тільки тих речей, стосовно яких ви мене запитуєте. Скажу про те, чого я навчився з богонатхненого Писання. [...]

Отож, треба, щоб християнин мав такі думки, які були б гідними його небесного покликання, та вів життя, гідне Христового Євангелія.

Жодна річ не повинна віддаляти християнина від пам'яті про Бога, від Його волі й судів.

Християнин, який у всьому став досконалішим від виправдань Закону, не повинен божитися й говорити неправди.

¹⁵⁷ Гомілія на Псалом 32, 1 (ВГП, с. 98).

Він не сміє хулити ані лихословити, ані сперечатися, ані мститися, ані відплачувати злом за зло, ані гніватися.

Він повинен бути терпеливим, зносити всі кривди та вчасно напоумлювати того, хто кривдить. А слід робити це не з бажання помсти, а лише для того, щоб виправити брата, як це велів Господь.

Не треба говорити нічого проти відсутнього брата, щоб його понизити, бо це лихословлення, хоч би й воно було правдою. Тому треба віддалятися від того, хто лихословить свого брата.

Не можна розмовляти про пусте. Не слід заводити балачок, які не приносять жодної користі слухачам ані потрібним справам, на які дозволив Господь. Тому ті, що працюють, нехай намагаються працювати в мовчанці. А розмову нехай ведуть ті, яким довірено розсудливо орудувати словом на збудування віри, щоб не засмучувати Святого Духа.

Не можна ставати невільниким вина ані уживати надмірно м'яса, та й узагалі не слід ніколи шукати приємності в їжі чи напитках. Бо ж той, хто бореться, повинен бути стриманим у всьому. З речей, даних кожному для вжитку, нічого не треба вважати за власне або переховувати. Однак треба дбати про кожну річ як про Божу і не легковажити, коли часом трапиться, що хтось щось викинув чи занедбав.

Тому ніхто не повинен уважати себе самого паном, а радше слугою – на служіння братам. [...]

Не можна нарікати навіть при нестачі необхідних речей і під час праці, бо право судити про кожну річ мають тільки наставники.

Не треба кричати чи робити якихось знаків чи жестів, у яких виявляється гнів або забуття про Бога.

Голосу слід уживати мірою потреби.

Не годиться відповідати братові зарозуміло та гордо або з таким настроєм робити йому прислугу. Але в усьому і з усіма треба поводитися скромно і з пошаною.

Не личить також підступно моргати очима й робити хитрі знаки чи жести, які спричиняють братові прикрість або вказують на те, що ми ним погорджуємо.

В одязі та взутті не слід шукати краси, бо це ознака пустоти. Тому для потреб тіла слід вживати дешеві речі.

Не витратити нічого понад потребу або для хизування, бо це марнотратство.

Також не годиться шукати слави й побиватися за першенство.

Кожний повинен уважати всіх вищими від себе, і треба бути завжди послухним.

Хто може працювати, нехай даром не їсть. А й той, хто зайнятий якоюсь із тих справ, що робляться на славу Христа, повинен ревно працювати з усіх сил.

Кожну справу слід робити згідно з думкою настоятелів; навіть їсти й пити треба на славу Божу.

Не слід також переходити від одного заняття до іншого без схвалення тих, які поставлені розподіляти різні обов'язки, хіба що якась необхідна потреба змушує допомогти слабшому.

Кожний нехай залишається там, де йому призначено, і нехай не втручається у справи, які йому не доручені. [...]

Не треба заздрити, коли іншого хвалять, і тішитися з чужих помилок.

У душі Христової любові треба співчувати з терплячим братом, сумувати через його немочі і радіти з його успіхів.

Не можна бути байдужим супроти тих, що грішать, або мовчки схвалювати їхні вчинки.

Той, хто напоумлює, нехай це робить лагідно, з Божим острахом, щоб виправити того, хто провинився.

А той, кого напоумлюють чи кому дають догану, нехай радо приймає перестороги, бачачи в них власну користь. [...]

Кожний, по змозі, повинен уважно вислухати того, хто має щось проти нього.

Не треба пам'ятати образи на того, хто згрішив і кається, але із серця йому прощати.

Коли хтось каже, що кається з якогось гріха, то повинен не тільки шкодувати, а й чинити плоди, гідні покаяння. [...]

Сонце нехай не заходить у гніві на брата, щоб ніч не розділила їх обох і не залишила непростеної провини на день Суду.

Також не треба зволікати з виправленням свого життя, бо завтрашня днина непевна. Багато бо тих, що мали немало гарних задумів, не дочекались наступного дня.

Так само не можна піддаватися ситості черева, бо з цього походять нічні сновидіння.

Також не сміємо надмірно працювати й переступати меж необхідності, як каже Апостол: *Маяючи поживу та одяг, цим будемо вдоволені* (1 Тим 6, 8). Бо те, що понад потребу, вважається захланністю, а захланність – це ідолопоклонство.

Тому не годиться любити гріш ані нагромаджувати багато безкорисних речей.

Треба, щоб той, хто наближається до Бога, став убогим і був пройнятий Божим страхом, згідно зі словами: *Тіло моє тремтить від страху перед Тобою, я присудів Твоїх боюся* (Пс 119, 120).

Дав би Господь, щоб ви прийняли ці мої слова з радістю і приносили на Божу славу плоди, гідні Святого Духа, за Божим уподобанням і з поміччю Господа нашого Ісуса Христа. Амінь»¹⁵⁸.

¹⁵⁸ Лист 22: Про досконалість чернечого життя, (АТВ, с. 433-437, ВЛВ, с. 40-44).

СТАТУТ
ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ
СВЯТОГО ЙОСАФАТА

ВСТУПНІ ПРАВИЛА

Назва, мета і завдання Чину

1. – Василиянський Чин Святого Йосафата – чоловічий клирицький¹ Чин папського права², який належить до візантійської церковної традиції та присутній в різних Церквах свого права³.

2. – § 1. Офіційна назва Чину – «Василіянський Чин Святого Йосафата⁴» (латинською «*Ordo Basilianus Sancti Josaphat*»); хоч також використовуються інші назви: «Чин Святого Василя Великого» («*Ordo Sancti Basilii Magni*»), «Отці Василіяни» («*Patres Basiliani*») та «Василіяни» («*Basiliani*»).

§ 2. Офіційна аббревіатура назви Чину – ЧСВВ (OSBM = *Ordo Sancti Basilii Magni*).

3. – § 1. Мета Чину полягає в шуканні у всьому Божого впадіння та в освяченні Ченців⁵ шляхом досконалого наслідування прикладу життя і вчення Господа нашого Ісуса Христа, практику-

¹ Дивись Кодекс Канонів Східних Церков [=ККСЦ], кан. 505, § 3.

² Див. ККСЦ, кан. 505, § 1.

³ Див. ККСЦ, кан. 922, § 2, 2.

⁴ Цю назву прийняла Генеральна Капітула у 1931 р.; її potwierдив Апостольський Престол 12.05.1932 р.: *Acta Apostolicae Sedis* [=AAS], том 24 (1932), с. 239-240.

⁵ Словом «Чернець» називаємо члена Василіянського Чину Святого Йосафата.

ванням євангельських рад послуху, чистоти й убожества, згідно з «Повчаннями святого Отця нашого Василя Великого»⁶, духом святого священномученика Йосафата й митрополита Йосифа Велямина Рутського та Статутом Чину, присвячуючись досягненню досконалої любові на службу Царству Божому для розвитку Церкви і спасіння світу⁷.

§ 2. Особливим завданням Чину є посвячувати себе контемплативному життю і служінню Церковного Правила, здійснювати всесторонню душпастирську працю, захищати та укріплювати єдність між християнами, а також надавати Христовій Церкві відданих і кваліфікованих ченців⁸, на зразок святого Василя Великого, святого Йосафата й інших василянських мучеників, ісповідників та праведників⁹.

Статут

4. – § 1. Статут – докладний законодавчий кодекс Чину, який визначає мету, характеристики,

⁶ Див. Св. Василій Великий [СВВ], *Ширші Правила* [=ШПр.] Вступ і 5, 7; Св. Василій Великий, *Короткі Правила* [=КПр.] 157, 197, 212, 213, 276. Св. Василій Великий, *Морально-аскетичні твори*, Львів, переклад Лесі Звонської, Свічадо, 2006 [=МАТв.] (*прим. до укр. тексту*).

⁷ Див. ККСЦ, кан. 410; Папа Іван Павло II, Апостольське післясинодальне повчання про богопосвячене життя *Vita consecrata* [=«Богосвячене життя»] (25.03.1996), 1.

⁸ Див. Папа Лев XIII, Апостольський лист *Singulare praesidium* [=«Особливою охороною»] (12.05.1882).

⁹ Див. ККСЦ, кан. 922, § 2, 1.

правила управління і життєдіяльності Чину та укладений згідно з нормами канонічного права, в дусі Святого Письма, навчання святого Василя Великого, традицій Чину і Церков свого права, разом з дотриманням норм моралі і цивільного права.

§ 2. Правила цього Статуту стосуються Василіянського Чину Святого Йосафата, усіх його Ченців і кожного зокрема, його юридичних і фізичних осіб¹⁰.

5. – § 1. Статут, зміни і доповнення до нього схвалює Генеральна Капітула більшістю у дві третини голосів присутніх. Всі вони набирають чинності після їх затвердження Апостольським Престолом і проголошення Протоархимандритом¹¹, з дотриманням § 2.

§ 2. Змінені й доповнені правила до Статуту, схвалені на Генеральній Капітулі, одержують, за згодою Апостольського Престолу, тільки силу розпоряджень Капітули. Новими правилами у Статуті вони стають лиш тоді, коли їх підтвердить чергова Генеральна Капітула та затвердить Апостольський Престол. Також скасовані правила, за рішенням Генеральної Капітули, хоч і не зобов'язують, але остаточно втрачають свою силу після повторного скасування на черговій Генеральній Капітулі.

¹⁰ Пор. ККСЦ, кан. 1.

¹¹ Див. ККСЦ, канн. 1488, 1489, § 2.

6. – З моменту набуття чинності Статуту або його змін скасовуються всі попередні норми і правила, що суперечать цьому Статуту. Також відкликаються всі звичаї, що суперечать Статуту, окрім тих, що є столітніми або незапам'ятними¹².

7. – Статут також має посилання на Додатки, які не є правилами. Вони встановлюються та змінюються абсолютною більшістю голосів лише на одній Генеральній Капітулі та проголошуються Протоархимандритом¹³.

8. – У період між двома Генеральними Капітулами до Протоархимандрита з його Радою належить автентичне пояснення правил Статуту¹⁴.

«Повчання святого Отця нашого Василія Великого»

9. – § 1. Чернець, прямуючи до досконалості свого стану, має вірно дотримуватись натхненних навчань святого Отця нашого Василія Великого, основоположника спільного чернечого життя, як надійного духовного керманіча¹⁵, на правилах якого взорувався митрополит Йосиф Велямин Рутський, реформатор монашого життя, який об'єднав Василянські Монастирі в один Чин¹⁶.

¹² Пор. ККСЦ, кан. 6.

¹³ Див. Статут, прав. 400, § 1.

¹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 1498, § 1.

¹⁵ Див. ККСЦ, кан. 426.

¹⁶ Див. Протокол I-ої Генеральної Капітули 1617 р. Промова митрополита Йосифа Рутського до зібраних Ченців.

§ 2. Дух навчання св. Василія, висвітлений вибраними уривками з його творів, представлений у «Повчаннях святого Отця нашого Василія Великого», які затверджує Генеральна Капітула Чину.

Герб Чину

10. – Василянський герб складається з обрамленого дугою вогняного стовпа – символу полум'я любові як постійного служіння Богові і ближньому; розміщеного над ним сонця із монограмою Ісуса Христа – символу Спасителя – із хрестом над нею як закликом наслідувати Його; вінка із двох гілук: ліворуч дубової як знаку постійності й сили в духовному зростанні та праці і праворуч лаврової як знаку вічної нагороди для переможців у духовній боротьбі.

ЧАСТИНА І.

ЧЕРНЕЧЕ ФОРМУВАННЯ І НАВЧАННЯ

11. – § 1. Чернече формування – це систематичний шлях аскези і пізнання, який здійснює Чернець у Василянському Чині. Воно охоплює вступний курс до василянського чернечого життя, новіціят, період тимчасової професії та постійне поглиблення чернечого життя.

§ 2. Чернече формування на всіх своїх етапах відбувається згідно з нормами Статуту Василянського Чину в дусі «Повчань святого Отця нашого Василя Великого» відповідно до навчання Учительського Уряду Церкви за планами і програмами, законно встановленими та затвердженими.

§ 3. Загальний план василянського формування затверджує Генеральна Капітула Чину.

ГЛАВА І.

ВСТУПНИЙ КУРС ДО ВАСИЛЯНСЬКОГО ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ

12. – Вступний курс до василянського чернечого життя дає кандидатові можливість ознайомитися з особливостями чернечого життя у Чині, а Чиніві дозволяє оцінити покликання кандидата, з'ясувавши, зокрема, чи він морально, психічно,

фізично й інтелектуально надається до василіянського чернечого життя.

13. – § 1. На вступний курс до василіянського чернечого життя може бути прийнятий католик будь-якого обряду¹⁷, який бажає служити Богові способом, притаманним Василіянському Чинowi, керується чесним наміром і здатний вести чернече життя¹⁸.

§ 2. Кандидат повинен мати повних 16 років і не повинен мати правових перешкод, які стосуються новіціату.

14. – § 1. Кандидат має пред'явити такі документи:

1. свідоцтво про народження, Хрещення і Миропомазання;

2. автобіографію;

3. характеристику, що свідчить про добру поведінку, видану його парохом;

4. останній шкільний атестат або диплом з набоютою кваліфікацією;

5. медичну довідку про стан фізичного і психічного здоров'я;

6. довідку про громадянський стан;

7. свідоцтво про свячення, якщо йдеться про священнослужителя;

¹⁷ Див. «Особливою охороною».

¹⁸ Див. ККСЦ, кан. 448 ⇐ кан. 517 і кан. 5.

8. письмову характеристику від єпархіального Єпископа, якщо йдеться про єпархіального священнослужителя, від Ректора семінарії чи Настоятеля, якщо йдеться про кандидата, який раніше навчався у семінарії або вже був у якомусь чернечому Інституті¹⁹.

§ 2. Усі документи, які стосуються кандидатів та новиків, зберігаються в архіві Провінційної Управи, а їхні копії – в архіві новіціату.

15. – Протоігумен, на підставі пред'явлених документів і вислухавши думку принаймні одного із своїх Радників, приймає кандидатів. Їх може прийняти також Вчитель новиків, після того, як вислухає думку Настоятеля Чернечого осідку або одного із його Радників, після чого повідомить Протоігумена про це прийняття.

16. – § 1. Той, хто вступає до Чину, подає на ім'я Протоігумена письмове прохання про прийняття на вступний курс до василіянського чернечого життя (див. Дод. I/1).

§ 2. Кандидат напише також окрему заяву, у якій засвідчить, що не буде вимагати ніякої винагороди за будь-яку працю протягом вступного курсу (див. Дод. I/2).

17. – § 1. Вступний курс відбувається в Осідку²⁰ новіціату під проводом Вчителя новиків²¹, який

¹⁹ Пор. ККСЦ, кан. 342, § 3. Стосовно кандидата, який уже був у якомусь чернечому Інституті, Протоігумен повинен знати про причини його відпущення або виходу з нього.

²⁰ Див. Статут, прав. 286.

організовує літургійно-молитовне життя кандидатів, їх навчально-виховний процес, працю й відпочинок згідно з нормами Статуту.

§ 2. З поважних причин Протоігумен може дозволити проходження вступного курсу в іншому Чернечому осідку під проводом священика-василіянина, призначеного Протоігуменом. Але принаймні три останні місяці вступного курсу кандидат повинен пройти в Осідку новіціату. З поважних причин Протоігумен, вислухавши свою Раду, може звільнити його від цього обов'язку²².

18. – Якщо кандидат проходить частину вступного курсу поза Осідком новіціату, то провідник надсилає письмову характеристику Вчителеві новиків.

19. – Під час вступного курсу кандидат повинен пройти медичне обстеження²³, про що подбає Вчитель новиків.

20. – § 1. Вступний курс триває повний і безперервний рік.

§ 2. Якщо є важливі причини, Протоігумен, вислухавши думку Вчителя новиків або провідника, порадившись зі своєю Радою, може скоротити

²¹ Пор. ККСЦ, канн. 518 і 449.

²² Пор. ККСЦ, кан. 518; Конгрегація для Ченців і Світських Інститутів, Інструкція про осучаснення формування до чернечого життя *Renovationis causam* [=«Справа обнови»] (06.01.1969), в AAS 61 (1969), с. 103-120.

²³ Пор. ККСЦ, кан. 453, § 2.

тривалість вступного курсу, але щоб він тривав принаймні дев'ять місяців.

§ 3. Протоігумен, на пропозицію Вчителя новиків і порадившись зі своєю Радою, може продовжити тривалість вступного курсу, але не більше як ще на один рік.

21. – § 1. Кандидат може вільно покинути вступний курс у будь-який момент, подаючи письмову заяву про своє рішення Вчителю новиків (див. Дод. I/3). У разі, якщо кандидат самовільно і без повідомлення покинув Осідок новіціату, Вчитель новиків, склавши про це акт, виключає його із вступного курсу (див. Дод. I/4).

§ 2. Вчитель новиків може зі слушної причини відпустити кандидата із вступного курсу, письмово повідомивши про це Протоігумена, вказавши причини такого відпущення.

22. – § 1. Перед завершенням вступного курсу кандидат, який бажає вступити до новіціату, пише на ім'я Протоігумена прохання про прийняття його в новіціят²⁴ (див. Дод. I/5).

§ 2. Вчитель новиків разом із двома екзаменаторами, призначеними Протоігуменом, проводять оцінювання кандидата. Якщо результат буде позитивним, то вони пропонують допустити його до новіціату²⁵.

²⁴ Див. ККСЦ, кан. 453, §§ 2 і 3 ⇐ кан. 519.

²⁵ Пор. ККСЦ, кан. 519.

23. – Протоігумен допускає кандидата до новіціят, порадившись зі своєю Радою²⁶ та вислухавши думку Вчителя новиків і екзаменаторів.

24. – Кандидат готується до прийняття в новіціят триденними роздумами і молитвами.

ГЛАВА II.

НОВІЦІЯТ І ВЧИТЕЛЬ НОВИКІВ

25. – Метою новіціят з боку новика є пізнати спосіб життя у Чині й засвоїти основи василіянської аскези, перш ніж вступити на шлях чернечої професії²⁷, а з боку Чину – підготувати новика до василіянського чернечого життя²⁸.

РОЗДІЛ 1.

НОВІЦІЯТ І НОВИКИ

Осідок новіціят

26. – Кожна Провінція повинна мати Осідок новіціят²⁹, який Протоархимандрит за згодою своєї Ради засновує, а також переносить і скасовує своїм декретом, на пропозицію Протоігумена за згодою його Ради³⁰.

²⁶ Див. ККСЦ, канн. 519 і 453, § 1.

²⁷ Див. ШПр. 10, КПр. 112.

²⁸ Пор. ККСЦ, кан. 459, § 1.

²⁹ «Справа обнови», 16 А, 17.

³⁰ Див. ККСЦ, кан. 521.

27. – Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Економа Провінції, затверджує бюджет новіціату, який представляє Настоятель новіціятського Осідку після його попереднього детального розгляду і схвалення на Монастирській Капітулі згідно із Статутом, та покриває дефіцит бюджету новіціату, в тому числі й за рахунок внесків усіх Осідків Провінції.

28. – Новіціятська спільнота буде проживати в окремому, відділеному від чернечих помешкань, місці³¹. Під проводом Вчителя новиків вона творить окрему братню спільноту з такими умовами, які стимулюють її духовний зріст³².

29. – § 1. Якщо кількість кандидатів і новиків або інша слушна причина цього вимагатиме, Протоігумен, на пропозицію Вчителя новиків чи вислухавши його думку, за згодою своєї Ради, призначить йому Помічника (Соція), Ченця-священника, який повинен мати якості та здібності, потрібні для Вчителя новиків³³.

§ 2. Соцій залежить від Вчителя новиків у всьому, що стосується керівництва новіціатом і навчання³⁴, заступає його, якщо той відсутній, та виконує обов'язки, які йому доручає Вчитель новиків.

§ 3. Протоігумен звільняє Соція за згодою

³¹ Див. ШПр. 15, 2.

³² Див. «Справа обнови», 15 Б.

³³ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 2.

³⁴ ККСЦ, кан. 524 § 2.

своєї Ради на пропозицію Вчителя новиків чи вислухавши його думку.

30. – Через причини, вказані у прав. 29, § 1, Протоігумен, вислухавши думку Вчителя новиків, за згодою своєї Ради, призначить Духівника, Ченця-священника, що матиме якості, про які йдеться у прав. 124, § 2. Духівник, дотримуючись прав. 124, § 4, допомагатиме Вчителеві у вихованні кандидатів і новиків та буде йому підпорядкований.

31. – § 1. Протоігумен за згодою своєї Ради, попередньо порадившись із Вчителем новиків, призначає до новіціятського Осідку постійних Сповідників, щоб новики могли часто приймати святу Тайну Покаяння. Новики, однак, можуть сповідатися у будь-якого священника, наділеного владою уділяти святу Тайну Покаяння, дотримуючись чернечої дисципліни³⁵.

§ 2. Вчитель новиків і його Помічник звичайно не повинні сповідати новиків, які їм доручені³⁶.

32. – § 1. Щоб новіціят був правосильним, він повинен проходити в домі, в якому міститься Осідок новіціату³⁷.

§ 2. В особливих випадках, як виняток, за дозволом Протоархимандрита і за згодою його Ради, новик може проходити новіціят в іншому Осідку

³⁵ Пор. ККСЦ, канн. 539, § 2; 474, §§ 1 і 2.

³⁶ ККСЦ, канн. 734, § 3 і 725; див. КПр. 229.

³⁷ ККСЦ, кан. 522, § 1.

Чину під проводом досвідченого Ченця-священика, який заступить йому Вчителя новиків³⁸.

§ 3. У виняткових обставинах Протоігумен за згодою своєї Ради може дозволити, щоб новіціятська спільнота або її частина протягом визначеного часу перебувала в іншому Чернечому осідку Чину³⁹.

Прийняття до новіціату і перешкоди

33. – Не можуть бути правосильно прийняті в новіціят:

1. ті, яким ще не виповнилося 17 років⁴⁰;
2. некатолики⁴¹;
3. ті, що підпали канонічній карі, за винятком покут, які полягають у молитвах, прощах, постах, милостинях, реколекціях тощо⁴²;
4. ті, яким загрожує тяжка кара за злочин, у скоєнні якого вони законно були звинувачені⁴³.
5. ті, що вступають під впливом примусу, тяжкого страху чи підступу або ті, яких Настоятель приймає під впливом таких обставин⁴⁴;
6. ті, що перебувають у канонічному або цивільному подружжі⁴⁵;

³⁸ ККСЦ, кан. 522, § 1.

³⁹ Пор. ККСЦ, кан. 522, § 2.

⁴⁰ Пор. ККСЦ, кан. 517, § 1.

⁴¹ ККСЦ, кан. 450, 1 ⇐ кан. 517, § 1.

⁴² Пор. ККСЦ, канн. 450, 2 і 1426, § 1.

⁴³ ККСЦ, кан. 450, 3.

⁴⁴ ККСЦ, кан. 450, 5.

7. єпархіальні або титулярні Єпископи, навіть якщо вони щойно призначені;

8. ті, що зв'язані вузлом чернечої професії або іншим священним вузлом в інституті посвяченого життя, хіба що йдеться про законний перехід⁴⁶.

34. – До новіціяту правосильно, але недозволено, приймаються, хіба що Апостольський Престол надав би належні диспенси:

1. священнослужителі, приписані до єпархії, без поради їх власного єпархіального Єпископа або якщо він заперечує⁴⁷;

2. ті, що мають несплачені борги;

3. ті, що втягнені в ситуації, через які можуть бути створені проблеми для Чину, або навіть Чин може бути втягнений у судовий процес;

4. батьки, чия праця необхідна для годування і виховання дітей, або діти, які повинні допомагати батькові або матері, дідові або бабусі, що знаходяться у великій нужді, хіба що Чин подбає інакше у цій справі⁴⁸;

5. кандидати до свячень, які мають канонічні перешкоди.

35. – Недозволено приймається в новіціят, хіба що Протоархимандрит за згодою своєї Ради на

⁴⁵ Пор. ККСЦ, кан. 450, 6.

⁴⁶ ККСЦ, кан. 450, 7.

⁴⁷ Пор. ККСЦ, кан. 452, § 1 ⇔ кан. 517, § 1.

⁴⁸ Пор. ККСЦ, кан. 452, § 2 ⇔ кан. 517, § 1.

пропозицію Протоігумена за згодою його Ради звільнить від такої перешкоди:

1. того, хто перебував у відомому позашлюбному співжитті;

2. тяжкохворого або з особливими потребами;

3. того, хто закінчив 50-й рік життя;

4. того, хто був у нашому Чині зв'язаний будь-якою професією; такий мусить повністю повторити вступний курс, новіціят і шлях професії, немовби ніколи не присвячував себе чернечому життю у Василянському Чині⁴⁹.

36. – З усією повагою до кандидатів, на підставі розпоряджень Церкви, не можуть бути допущені до новіціату ті, які підтримують фальшиві доктрини щодо обітів⁵⁰, практикують або представляють тенденції чи аномалії, які не можна погодити з повною свободою посвяти себе Богові через складення обітів послуху, чистоти та убожества⁵¹.

⁴⁹ ККСЦ, кан. 493, § 2.

⁵⁰ II Ват. Собор, Декрет про чернече оновлення *Perfectae caritatis* [= «Досконалої любові»] (28.10.1965), 12.

⁵¹ ККСЦ, кан. 453, § 2. ⇐ кан. 519. Конгрегація в справах католицького виховання, *Інструкція щодо критеріїв розпізнання покликання в осіб з гомосексуальними тенденціями при допущенні їх до семінарії та до свячень*, Рим (04.11.2005) 2,3. Конгрегація для Інститутів богопосвяченого життя і Товариств апостольського життя, Лист Префекта Едуардо Кард. Мартінес Сомало, Ватикан (15.01.2003): *Вказівки щодо канонічного вирішення транссексуалізму в Інститутах богопосвяченого життя*.

Новики

37. – § 1. Новіціят розпочинається облечинами в чернечий одяг згідно з окремим обрядом під час Божественної Літургії або приватно у каплиці в присутності Настоятеля або Вчителя новиків і спільноти⁵². Під час цього обряду кандидат зачитує заяву про початок новіціату⁵³ (Дод. I/6), приймає постриг, одягає габіт, ремінь⁵⁴, каптур та отримує вервицю (чотки) і хрест⁵⁵.

§ 2. Заяву про початок новіціату завіряє Настоятель або Вчитель новиків і два свідки – Ченці з довічною професією.

38. – Кандидат, згідно з нашою традицією, під час облечин може прийняти чернече ім'я.

39. – Від початку новіціату припиняється приналежність новика до будь-яких рухів та об'єднань релігійного або світського характеру.

40. – Новики можуть спілкуватися з Ченцями з-поза новіціату в церковних, літургійних і спільних духовних заняттях та інших заходах, організованих Вчителем новиків. Натомість щодо мирян новики зберігатимуть більше відокремлення; відвідини, розмови й листування з ними нехай будуть під наглядом і проводом Вчителя новиків⁵⁶.

⁵² Див. КПр. 112.

⁵³ Див. ККСЦ, кан. 453, §§ 2 і 3 ⇐ кан. 519.

⁵⁴ Див. ШПр. 23.

⁵⁵ Див. ККСЦ, кан. 520.

⁵⁶ «Справа обнови», 28. Див. ШПр. 15.

41. – Новик не може прийняти нижчих і вищих свячень.

42. – Новик не може ні дозволено, ні правосильно зректися свого майна, віддати його в заставу чи обтяжити його іншими зобов'язаннями⁵⁷.

43. – Новик не повинен мати у своєму розпорядженні грошей, однак у разі потреби Вчитель новиків може надати йому невелику суму для користування.

44. – Новик повинен носити василіянський габіт.

Формування новиків

45. – § 1. Під час новіціату слід безнастанно старатися, щоб під проводом Вчителя формувався дух новика. Цьому сприятимуть вивчення Статуту і «Повчань святого Отця нашого Василя Великого», побожні роздуми і тривала молитва для засвоєння того, що допомагає зростати у практикуванні обітів і чеснот, а також відповідні вправи для викорінення вад, приборкання пристрастей, набуття чеснот, щоб досконаліше посвячуватися Богові в чернечому стані⁵⁸.

§ 2. Новикам не слід доручати праці поза Чернечим осідком, вони не повинні посилено займатися літературою, наукою або мистецтвом⁵⁹, які

⁵⁷ Пор. ККСЦ, кан. 460 ⇐ кан. 525, § 1.

⁵⁸ ККСЦ, кан. 459, § 1. Див. ШПр. 37, 38, 42; КПр. 69, 121, 207.

⁵⁹ ККСЦ, кан. 459, § 2.

були б на перешкоді їхнього новіціятського формування. Новиків-священиків, у свою чергу, не слід обтяжувати душпастирськими обов'язками.

§ 3. Вчитель новиків повинен загально контролювати, як новики вживають засоби суспільної комунікації. Приписи цього контролю вміщені у правилнику новіціяту.

46. – Формування і навчання новиків проходить згідно із Загальним планом василіянського формування та програмою, підготовленою Вчителем новиків або провідником і затвердженою Протоігуменом за згодою його Ради.

47. – § 1. Формування новиків є обов'язком лише Вчителя новиків, і тільки йому належить керівництво новіціяту, так що нікому не дозволяється втручатись до цього під будь-яким приводом, за винятком Протоігумена та Протоархимандрита, і тих, які законно уповноважені проводити канонічні візитації. Однак стосовно чернечої дисципліни всього Чернечого осідку, Вчитель, як і новики, підлягають владі Настоятеля⁶⁰.

§ 2. У виконанні новіціятської програми Вчитель новиків матиме свободу для розсудливої ініціативи, враховуючи вік та інтелектуальний стан кожного новика.

§ 3. Формування новиків є також турботою всіх Ченців, які беруть участь у цьому процесі мі-

⁶⁰ ККСЦ, кан. 524, §§ 3-4.

рою своїх можливостей, прикладом власного життя і молитвою.

48. – § 1. До щоденних побожних практик новіціату належать: Божественна Літургія, спільне Церковне Правило, розважання, принаймні півгодини духовного читання, іспит совісті та інші побожні практики, прийняті в Чині та в Провінції, які вписані у Провінційний Правильник.

§ 2. Заняття, конференції і все, що передбачене програмою формування, повинно проводитися систематично у визначені дні, щоб протягом новіціату можна було здійснити всю програму.

§ 3. У дусі навчання святого Василя програма новіціату охоплює також і фізичну працю, й домашні роботи, щоб новики вправлялись у чеснотах та в служінні братам⁶¹, а також задля підтримки здоров'я – заняття фізичної культури і дозвілля.

49. – § 1. Новіціятська спільнота матиме свій правильник, що окреслює основні пункти дисципліни новіціятського Осідку й того, що стосується щоденного спільнотного життя, літургійних і духовних практик в Осідку, вимог і методів виховання і навчання, управління власним майном тощо.

§ 2. Правильник підготовляє Вчитель новиків за допомогою Настоятеля Чернечого осідку і його Ради, дотримуючись навчання Церкви, приписів цього Статуту й «Повчань святого Отця нашого

⁶¹ Див. КПр. 69, 121, 207.

Василія Великого». Затверджує його Протоігумен за згодою своєї Ради.

50. – § 1. Під час новіціяту новики повинні присвятити принаймні десять днів на реколекції під проводом провідника, визначеного Вчителем новиків.

§ 2. Новики можуть брати участь у кількадедних душпастирських вправах⁶², з дотриманням чернечої дисципліни.

Тривалість новіціяту

51. – § 1. Щоб новіціят був правосильний, потрібно, щоб він тривав повний рік без перерви. Відсутність у новіціяті, менша, ніж три місяці, без перерви або з перервами, не впливає на правосильність новіціяту, але час, якого не вистачає, якщо перевищує п'ятнадцять днів, повинен бути доповнений, хоч би був присвячений душпастирським вправам для навчання новиків⁶³.

§ 2. Відсутність у новіціяті протягом трьох місяців або більше, безперервно чи з перервами, чинить новіціят недійсним. Тоді новіціят потрібно повторити від початку⁶⁴.

52. – Коли є сумніви щодо готовності новика до складання тимчасової професії або він сам просить письмово про продовження новіціяту (див. Дод. I/7), Протоігумен, за згодою своєї Ради,

⁶² Див. ККСЦ, кан. 522, § 2.

⁶³ ККСЦ, кан. 523, § 1.

⁶⁴ Пор. ККСЦ, кан. 523, § 1.

вислухавши Вчителя новиків і Настоятеля Осідку з його Радою, може продовжити йому період новіціату, але не більше як на один рік⁶⁵.

53. – § 1. Новик може вільно покинути новіціят у будь-який момент, подаючи письмову заяву про своє рішення Вчителеві новиків⁶⁶ (див. Дод. I/8). У разі, якщо новик самовільно і без повідомлення покинув Осідок новіціату, Вчитель новиків, склавши про це акт (див. Дод. I/4), виключає його з новіціату і повідомляє про це Протоігумена.

§ 2. Зі слушної причини, на пропозицію Вчителя новиків, Протоігумен, вислухавши думку Настоятеля Монастиря, може виключити новика з новіціату⁶⁷.

54. – § 1. Новик, який бажає скласти професію у Василянському Чині, пише прохання про його допущення до першої чернечої професії (див. Дод. I/9).

§ 2. Вчитель новиків та Настоятель Осідку зі своєю Радою оцінюють новика⁶⁸, зокрема чи він виявляє постійність у покликанні, чи робить поступ у чеснотах, чи придатний до василянського чернечого життя і чи достатньо знає Статут. Результати оцінювання передадуть Протоігумену.

55. – Перш ніж скласти тимчасову професію, новик повинен на весь той час, яким він зв'язаний

⁶⁵ Пор. ККСЦ, кан. 461, § 2 ⇐ кан. 525, § 1.

⁶⁶ Пор. ККСЦ, кан. 461, § 1 ⇐ кан. 525, § 1.

⁶⁷ Пор. ККСЦ, кан. 461, § 1 ⇐ кан. 525, § 1.

⁶⁸ Див. ККСЦ, кан. 461, § 2 ⇐ кан. 525, § 1.

цією професією, віддати управління своїм майном, яке посідає, і тим, яке йому пізніше, можливо, дістанеться, тому, кому забажає, та дати розпорядження щодо його вживання й доходів з нього⁶⁹. Для цього новик складе акт передачі управління власним майном, який буде дійсним перед цивільною владою (див. Дод. I/10).

РОЗДІЛ 2.

ВЧИТЕЛЬ НОВИКІВ

56. – Вчителем новиків (Магістром) повинен бути зразковий Чернець-священик, який склав чернечі обіти в Чині не менше десяти років тому, відзначається розсудливістю, любов'ю, побожністю, добротою, богословським знанням, знанням василіянської традиції і вірним дотриманням обов'язків чернечого стану, а також ознайомлений з основами педагогіки, психології⁷⁰ та з аскетичним навчанням святого Василя Великого.

57. – § 1. Вчителя новиків призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і потверджує Протоархимандрит за згодою своєї Ради⁷¹.

§ 2. Вчитель новиків може бути також і Настоятелем новіціятського Осідку, але тоді для виконання господарсько-фінансових справ обов'язко-

⁶⁹ Пор. ККСЦ, кан. 525, § 2.

⁷⁰ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 1.

⁷¹ Пор. ККСЦ, кан. 524, § 1.

во повинен бути Економ. Крім того, згідно з нормами Статуту, Вчитель новиків, якщо він не є Настоятелем Осідку, повинен бути Радником, щоб усе, що діється в Осідку, відбувалося в порозумінні з ним, і щоб таким чином у спільноті панував дух правдивої любові та співпраці.

58. – § 1. Вчителеві новиків підпорядковуються як кандидати, так і новики, з дотриманням правил 17, § 2 та 32, § 2.

§ 2. Вчитель новиків повинен постійно перебувати в Осідку новіціату і може покидати його хіба що з поважної причини.

59. – § 1. Завданням Вчителя новиків є передати кандидатам і новикам основи євангельського вдосконалення, розсудливо і лагідно допомагати їм зростати в чеснотах, у духовності та вірному зберіганні чернечої дисципліни, виправляти їхні недоліки, заохочувати до витривалості у їхній ревності.

§ 2. Обов'язком Вчителя новиків⁷² є навчати новиків, щоб у всьому шукали Божого вподобання та чистого наміру; виховувати їх сумлінними виконавцями Божої волі й обов'язків чернечого життя; прищеплювати в них любов до молитви, роздумування та злуки з Богом; схилияти їхні серця до синівської любові, почитання й відданості Божій Матері; вияснювати їм аскетичне навчання святого Василя, щоб вони могли черпати з нього василіянського духа, любов до Чину, до його

⁷² Див. ШПр. 15, 7, 8.

традицій та до наслідування його світлих мужів, передусім святого Йосафата; виховувати їх у любові й пошані до власної церковної спадщини і, зокрема, літургійної традиції; провадити їх до справжнього пізнання себе самих і привчати до відречення від світу; виробляти в них сильну волю, характер, почуття обов'язку й жертвенності; дбати, щоб вони як слід зрозуміли, цінували та вірно зберігали Статут Чину; виробляти в них зовнішню скромність, повагу, культурну поведінку та любов до порядку й охайності.

60. – § 1. Вчитель новиків повинен завжди виявляти щодо кандидатів і новиків євангельську щирість і доброту, поєднуючи їх і з лагідністю і пошаною до кожного з них, аби таким чином виробити в них довір'я, податливість і відвертість. Цим зможе він спрямувати їхню самопосвяту до цілковитого самовіддання Господеві у вірі і поступово провадити їх, щоб і словом, і прикладом з таїнства Розп'ятого Христа навчилися вимог справжнього чернечого послуху⁷³.

§ 2. Вчитель новиків часто, не менше двох разів на місяць, розмовлятиме з кожним кандидатом і новиком та перевірятиме⁷⁴, чи кожний із них насправді прикладається до внутрішнього навершення, чи має труднощі у виправленні власних недоліків, чи любить спільнотне життя, чи старанно виконує духовні практики, чи дотримується

⁷³ ШПр. 15; «Справа обнови», 32, Б.

⁷⁴ ШПр. 10.

новіціятського порядку, чи віддається молитві, і з яким успіхом. Розпитає також про все інше, що помогло б йому краще їх пізнати, аби таким чином дати кожному належний і потрібний провід.

§ 3. Вчитель новиків також подбає, щоб новики під час своєї формації відповідно, позитивно й розсудливо були поінформовані про почуттєве життя так, щоб знали не тільки про красу й велич посвяченої Богові чистоти, але також про обов'язки та гідність християнського подружжя, яке належно шануватимуть⁷⁵.

61. – Щоб найкраще відповідати вимогам свого служіння і щоб вивчати інші методи чернечого формування, Вчитель новиків повинен постійно ознайомлюватися з новою тематичною літературою та брати участь у формаційних курсах для обміну і збагачення досвідом.

ГЛАВА III.

ТИМЧАСОВА ПРОФЕСІЯ

62. – Період тимчасової професії є етапом поступового розвитку особистості Ченця і його духовного та інтелектуального дозрівання, що формує Ченця в дусі Євангелія і вчення святого Василя⁷⁶

⁷⁵ Пор. II Ват. Собор, Декрет про священницький вишкіл *Optatam totius* [=«Бажане всієї»] (28.10.1965), 10.

⁷⁶ Див. ШПр. 36.

згідно з вимогами наших правил; укріплює⁷⁷ його в чеснотах покорі, послуху, чистоти, убожества і братньої любові⁷⁸; зближує його з Богом⁷⁹ через молитву⁸⁰, що провадить до святості⁸¹, та готує його до завдань, які йому доручить Чин.

РОЗДІЛ 1.

ВИМОГИ І СКЛАДЕННЯ ПЕРШИХ ОБІТІВ

63. – § 1. До складення першої професії правосильно допускає Протоігумен за згодою своєї Ради на пропозицію Вчителя новиків, вислухавши думку Настоятеля Осідку з його Радою⁸².

§ 2. Новик, який не був допущений до чернечої професії, на підставі цього факту є виключений з новіціату і повинен покинути Чернечий осідок.

64. – Для допущення до першої професії мають бути подані прохання про допущення, акт передачі управління власним майном та результати оцінювання, про що йдеться у правилах 54-55.

65. – Для правосильності першої професії потрібно, щоб:

⁷⁷ Див. ШПр. 8, КПр. 234.

⁷⁸ Св. Василій Великий, *Моральні Правила* [=МПр.] 5, 1-5.

⁷⁹ Див. ШПр. 5.

⁸⁰ Св. Василій Великий, *Лист до Григорія II*.

⁸¹ Пор. II Ват. Собор, Догматична конституція про Церкву *Lumen gentium* [=«Світло народів»], 40, 41, 42. Пор. ШПр. 37, 38. Пор. ККСЦ, кан. 459, § 1 ⇐ кан. 525, § 1.

⁸² Пор. ШПр. 10.

1. новикові виповнилось вісімнадцять років⁸³;
2. новіціят був правосильно завершений⁸⁴;
3. новик був допущений до складення обітів згідно з прав. 63, § 1;
4. новик зачитав формулу професії під час обряду складення тимчасової професії⁸⁵;
5. обіти прийняв Протоігумен або його законний делегат⁸⁶;
6. професія була складена та прийнята без примусу, тяжкого страху або підступу⁸⁷.

66. – Новик приготується до першої професії реколекціями, що триватимуть три повних дні⁸⁸.

67. – § 1. Перші тимчасові обіти складаються під час Божественної Літургії згідно із відповідним обрядом⁸⁹, до основних частин якого належать: прочитання формули професії; вручення пояса або за звичаєм – ремня, Статуту і запаленої свічки; Святе Причастя Ченця, який склав обіти.

§ 2. Формула першої тимчасової професії:

⁸³ Див. ККСЦ, кан. 527, 4.

⁸⁴ ККСЦ, кан. 527, 1. Див. Статут, правила 32, 33 і 51.

⁸⁵ Див. ККСЦ, кан. 527, 4. Див. Статут, прав. 67, § 2.

⁸⁶ Пор. ККСЦ, кан. 527, 2.

⁸⁷ ККСЦ, кан. 527, 3.

⁸⁸ Пор. ШПр. 15.

⁸⁹ *Послідованіє великаго ангельскаго образа*, Жовква, Типографія Обителі Чина Святого Василя В. 1936. Пор. *Ordo professionis religiosae*, Civitas Vaticana, Typis Polyglottis Vaticanis, 1970, ч. 7, ч. 15.

«Я, Н. Н., складаю Господу Богу, в Пресвятій Тройці Єдиному, обіти ПОСЛУХУ, ЧИСТОТИ й УБОЖЕСТВА і обіцяю перебувати протягом одного року в цьому Чині Святого Василя Великого. Все розумію і приймаю згідно зі Статутом цього Чину, затвердженим Апостольським Престолом».

§ 3. Після складення професії, документ, який містить проголошену формулу, дату і місце, підписують Чернець, який склав обіти, Чернець, перед яким були складені обіти, і два свідки – Ченці з довічною професією. Цей документ зберігається в архіві Провінційної Управи⁹⁰.

§ 4. Вчитель новиків також подбає, щоби Чернець зробив власноручний запис у книгу текстів перших тимчасових обітів.

РОЗДІЛ 2.

ЧЕНЦІ З ТИМЧАСОВОЮ ПРОФЕСІЄЮ

68. – З моменту складення першої тимчасової професії Чернець втрачає всі уряди, церковні чи цивільні, які досі займав⁹¹. Під час тривання тимчасової професії він не може формально займати такі уряди як у Чині, так і поза ним, а також не може здійснювати будь-яку керівну діяльність чи нагляд за майновими справами.

⁹⁰ ККСЦ, кан. 525, § 2.

⁹¹ Пор. ККСЦ, кан. 529, § 6.

69. – § 1. Протягом усього періоду тимчасової професії Чернець залишається приписаним до своєї єпархії⁹², але є зобов'язаний правилами Чину і підпорядковується владі своїх Настоятелів⁹³. Також він зобов'язується до целібату⁹⁴ і не може приймати жодних свячень⁹⁵.

§ 2. Чернець із тимчасовими обітами не має ні активного, ні пасивного голосу⁹⁶, але користується всіма духовними ласками, привілеями, відпущами й моліннями, признаними в нашому Чині для Ченців з довічною професією.

70. – § 1. Під час тривання тимчасової професії Ченці проходять навчальний курс або займаються діяльністю, яку визначить компетентна влада, в той час як Ченцям зі свяченнями будуть доручені завдання апостоляту Чину; проте такі завдання не повинні перешкоджати їх чернечому формуванню.

§ 2. Кілька разів у році Чернець із тимчасовою професією, особливо перед відновою обітів, зустрінеється з Настоятелем, щоб обговорити стан свого духовного життя, труднощі й зріст у чеснотах.

⁹² ККСЦ, кан. 531.

⁹³ Див. ККСЦ, кан. 528.

⁹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 497, § 1, 2 ⇐ кан. 551.

⁹⁵ Див. ККСЦ, кан. 537, § 1.

⁹⁶ ККСЦ, кан. 528.

71. – Тимчасова професія вчиняє акти, що суперечать чернечим обітам, недозволеними, але не робить їх неправосильними⁹⁷.

72. – § 1. Тимчасова професія не позбавляє Ченця права власності на своє майно ані здатності набувати інше майно, але він не може ним управляти ані зрікатися його володіння титулом даровизни⁹⁸.

§ 2. Чернець із тимчасовими обітами може будь-коли змінити умови передачі управління власним майном або розпорядження щодо майна, про що йдеться у прав. 55, однак не на власний розсуд, але лише за згодою Протоігумена та згідно із загальною церковною дисципліною; через вихід з Чину такого роду передача і розпорядження силою самого факту стають недійсними⁹⁹.

§ 3. Будь-який прихід чи майно, які Чернець набуває під час тривання тимчасової професії власним старанням або з огляду на Чин, належать Чинові і повинні бути передані компетентному Настоятелю, хіба що було б законно доведене протилежне¹⁰⁰.

§ 4. Якщо Чернець із тимчасовими обітами ввійшов у борги і прийняв зобов'язання, то він

⁹⁷ ККСЦ, кан. 529, § 1.

⁹⁸ ККСЦ, кан. 529, § 2.

⁹⁹ Пор. ККСЦ, кан. 529, § 4.

¹⁰⁰ ККСЦ, кан. 529, § 3.

сам повинен відповідати, хіба що вів справу Чернечого осідку з дозволу Настоятеля¹⁰¹.

РОЗДІЛ 3.

ТРИВАЛІСТЬ І ВІДНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЇ

73. – § 1. Тимчасова професія триває зазвичай п'ять років, і її потрібно відновлювати щороку.

§ 2. Тривалість тимчасової професії може бути продовжена до шести років, з дотриманням звичайної процедури, передбаченої для відновлення тимчасової професії¹⁰².

§ 3. З важливих причин, на прохання самого Ченця, вислухавши думку його безпосереднього Настоятеля з Радою і за рекомендацією Протоігумена за згодою його Ради, Протоархимандрит за згодою своєї Ради може просити Апостольський Престол продовжити період тимчасової професії понад шостий рік.

§ 4. На прохання Ченця і за пропозицією Протоігумена за згодою його Ради, Протоархимандрит за згодою своєї Ради може скоротити період тимчасової професії, який, однак, повинен тривати не менше трьох років¹⁰³.

74. – Чернець, який бажає відновити обіти, принаймні за два місяці до закінчення строку

¹⁰¹ ККСЦ, кан. 529, § 5.

¹⁰² Пор. ККСЦ, кан. 526, § 2.

¹⁰³ Пор. ККСЦ, кан. 526, § 2.

тимчасової професії, має подати безпосередньому Настоятелю письмове прохання про допущення до відновлення (див. Дод. I/11); у разі необхідності, Настоятель пригадає йому про таку процедуру.

75. – § 1. До відновлення тимчасової професії правосильно допускає Протоігумен за згодою своєї Ради, на прохання Ченця, беручи до уваги думку компетентного Настоятеля за порадою його Ради або думку Намісника Резиденції чи в іншому випадку – відповідального за нього священика. Їхня думка, крім пропозиції щодо віднови, повинна містити також характеристику Ченця.

§ 2. Коли Чернець постійно перебуває в іншій Провінції, то до відновлення тимчасової професії за згодою своєї Ради його допускає Протоігумен тієї Провінції, в якій Чернець перебуває. Крім того, цей Протоігумен негайно інформує Протоігумена цього Ченця про допуск і про відновлення тимчасової професії та висилає копії документів, про які йдеться у правилах 75, § 1 та 79, § 2. В іншому випадку, до відновлення тимчасової професії Ченця допускає, за згодою своєї Ради, Протоігумен Провінції, до якої він належить, однак, необхідно дотримуватися домовленості між Протоігуменами.

§ 3. Ченця, який перебуває у Головному осідку Чину, до відновлення тимчасової професії допускає Протоархимандрит за згодою своєї Ради, інформуючи Протоігумена даного Ченця та надсилаючи копії документів, як сказано в § 2.

76. – § 1. Щоб відновлення тимчасової професії було правосильним, воно має відбутись того самого дня і місяця, коли було попереднє складення обітів.

§ 2. Якщо відновлення обітів не відбулося того самого дня, то професія переривається, внаслідок чого Чернець є виключеним з Чину, однак, якщо мала місце надзвичайна ситуація або через вчинену помилку чи в інших подібних випадках, коли відомо, що дух обітів був безперервно дотриманий, Протоігумен за згодою своєї Ради може оздоровити перерваність тимчасової професії.

§ 3. Протоігумен за згодою своєї Ради, якщо є слушна причина, може дозволити Ченцеві відновити тимчасову професію достроково, але таке випередження не може бути більшим, ніж на один місяць. Усі наступні відновлення повинні відбуватися в дату останнього складення обітів.

77. – Щодо Ченців, які підлягають обов'язковій військовій службі, слід дотримуватись приписів, визначених Провінційним Правильником, що бере до уваги норми цивільного законодавства даної країни і Конкордату, якщо такий існує.

78. – До кожного відновлення тимчасової професії Чернець приготується одноденною духовною відною, про що подбає Настоятель Чернечого осідку.

79. – § 1. Відновлення тимчасової професії відбувається згідно з відповідним обрядом, який повинен включати прочитання формули тимчасової

професії та Святе Причастя Ченця, який відновив обіти, якщо відновлення відбулося під час Божественної Літургії¹⁰⁴.

§ 2. Формула відновлення тимчасової професії:

«Я, Н. Н., Чину Святого Василя Великого, складаю Господу Богу, в Пресвятій Тройці Єдиному, обіти ПОСЛУХУ, ЧИСТОТИ й УБОЖЕСТВА в цьому Чині і в ньому обіцяю перебувати протягом одного року. Все розумію і приймаю згідно зі Статутом нашого Чину, затвердженим Апостольським Престолом».

§ 3. Після відновлення тимчасової професії слід дотримуватися припису прав. 67, § 3; а якщо немає принаймні одного такого свідка, документ підпише тільки той, хто прийняв відновлення.

80. – § 1. Чернець із тимчасовими обітами, який з поважних причин у сумлінні відчуває себе неспроможним вірно дотримуватись обітів, може вільно покинути Чин, коли йому закінчиться термін обітів¹⁰⁵, подаючи при цьому відповідну письмову заяву (див. Дод. I/12). Під час тривання тимчасових обітів Чернець може покинути Чин, дотримуючись приписів прав. 526 (див. Дод. I/13).

§ 2. Протоігумен з виправданої причини, дотримуючись процедури розгляду справи, вказаної

¹⁰⁴ Див. *Послідованіє великаго ангельскаго образа*.

¹⁰⁵ ККСЦ, кан. 546, § 1.

у прав. 75, може не допустити Ченця з тимчасовою професією до відновлення обітів¹⁰⁶.

81. – § 1. Фізична або психічна недуга, навіть набута після першої тимчасової професії, яка, за висновком фахівців, робить Ченця нездатним до життя в Чині, дає підставу не допускати його до відновлення тимчасової професії або складення довічної професії і, тим самим, відпустити його з Чину. Проте, якщо хвороба була набута через недбайливість Чину або через працю, виконувану в Чині, Чернець не може бути відпущений з Чину¹⁰⁷.

§ 2. Якщо Чернець під час тривання тимчасових обітів утратив розум, тоді, хоч він не може скласти нової професії, однак його не можна відпустити з Чину¹⁰⁸.

РОЗДІЛ 4.

ПЕРЕХІД ЧЕНЦІВ ДО ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ

82. – Чернець з іншого чернечого Інституту може правосильно перейти до нашого Чину тільки за письмовою згодою Апостольського Престолу¹⁰⁹, на підставі попередньої згоди компетент-

¹⁰⁶ Пор. ККСЦ, кан. 547, § 1.

¹⁰⁷ ККСЦ, кан. 547, § 2.

¹⁰⁸ ККСЦ, кан. 547, § 3.

¹⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 544, § 3.

ної влади Інституту, який він залишає, та Протоархимандрита нашого Чину за згодою його Ради.

83. – § 1. Чернець, який отримав згоду Апостольського Престолу на перехід до Чину, звільняється від вступного курсу до василіянського чернечого життя, однак повинен повністю відбутися новіціят у нашому Чині. З огляду на особливі обставини Протоархимандрит за згодою своєї Ради може скоротити час новіціяту до шести місяців¹¹⁰.

§ 2. Під час тривання новіціяту, хоч і залишаються в силі обіти, проте припиняються окремі права й обов'язки, які чернець мав у попередньому Інституті. Крім того, він підлягає Настоятелям і Вчителеві новиків нашого Чину також на підставі обіту послуху¹¹¹.

84. – § 1. Чернець із тимчасовими обітами, який переходить до Василіянського Чину, після закінчення новіціяту в нашому Чині, відповідно до приписів цього Статуту, складає тимчасову професію¹¹².

§ 2. Для допущення такого ченця до довічної професії, дотримуючись прав. 73, слід також врахувати тривалість його професії у попередньому Інституті.

¹¹⁰ ККСЦ, кан. 545, § 1.

¹¹¹ ККСЦ, кан. 545, § 1.

¹¹² ККСЦ, кан. 545, § 2.

§ 3. Чернець із довічними обітами після закінчення новіціату складає довічну професію у нашому Чині і на її підставі цілковито й повноправно приєднується до Василянського Чину Святого Йосафата; якщо він є священиком, то приписується до нього як священик¹¹³.

§ 4. Якщо чернець, який походить з іншого Інституту, не складе обітів у нашому Чині згідно з приписами Статуту, то повинен повернутися до попереднього Інституту, хіба що тоді вже закінчиться термін його професії¹¹⁴.

ГЛАВА IV.

ДОВІЧНА ПРОФЕСІЯ

85. – Довічною чернечею професією, яка включає три довічні обіти послуху, чистоти і убожества¹¹⁵ та ґрунтується на Святій Тайні Хрещення і є її здійсненням і поглибленням, Чернець цілковито й назавжди посвячується Богові¹¹⁶.

Вимоги і допуск до довічної професії

86. – § 1. За шість місяців до закінчення терміну тимчасових обітів, враховуючи приписи прав. 73, § 1, Чернець, який бажає остаточно при-

¹¹³ ККСЦ, кан. 545, § 2.

¹¹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 545, § 3.

¹¹⁵ ККСЦ, кан. 462, § 1.

¹¹⁶ Див. ШПр. 20, 2; МПр. 80, 22.

йняти чернечий стан, подає своєму безпосередньому Настоятелю прохання про допущення до довічної професії (див. Дод. I/14), а також заповнену анкету, автобіографію та копію свідоцтва про Хрещення та Миропомазання.

§ 2. Настоятель Монастиря, в якому Чернець перебував останній рік, відповідно до припису прав. 380, проводить голосування на Монастирській Капітулі, результати якого, разом з інформаціями та своєю думкою передає Протоігуменові. Інформації з оцінкою і рішенням щодо допущення Ченця до довічної професії подають чотири Ченці з довічними обітами, за винятком постійного Сповідника і Духівника, або два, коли Провінція має менше як 20 Ченців.

§ 3. На підставі отриманої документації і попередньої розмови з Ченцем, Протоігумен представляє Протоархимандритові власну думку, результат голосування Ради та документи, про які йдеться у §§ 1 і 2 цього правила, а також, дотримуючись прав. 91, акт зречення майна Ченця, який бажає скласти довічну професію.

87. – § 1. Коли Чернець постійно перебуває в іншій Провінції, то компетентним Протоігуменом у справі його допущення до довічної професії буде Протоігумен тієї Провінції, до якої належить Чернець.

§ 2. Протоігумен Провінції, в якій перебуває Чернець, подбає про виконання формальностей, передбачених прав. 86, §§ 1-2, і, після попередньої

розмови з Ченцем, перешле усю документацію разом зі своєю характеристикою Протоігуменові Провінції, до якої належить Чернець.

§ 3. У справі допущення Ченця до довічної професії можна також дотримуватись інших домовленостей між Вищими Настоятелями.

88. – § 1. До довічної професії правосильно допускає Протоархимандрит за згодою своєї Ради¹¹⁷.

§ 2. З виправданої причини, беручи до уваги сумніви щодо духовного поступу і здатності Ченця до життя в Чині, Протоархимандрит, за згодою своєї Ради, може, за приписами Статуту, відкласти складення довічної професії або не допустити Ченця до її складення¹¹⁸.

§ 3. Продовження тимчасової професії після шостого року, внаслідок відкладення довічної професії, потребує дозволу Апостольського Престолу.

§ 4. При відкладенні довічної професії потрібно повторити всю процедуру допущення до складення довічних обітів згідно з правилами 86 і 90.

89. – Для правосильності довічної професії вимагається:

1. не менше трьох років тимчасової професії у Чині¹¹⁹;
2. правосильність тимчасової професії¹²⁰;

¹¹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 464, 2 ⇐ кан. 532.

¹¹⁸ Пор. ККСЦ, кан. 547, § 1.

¹¹⁹ Див. ККСЦ, кан. 526, § 2.

3. не менше 23 років життя¹²¹;
4. допущення до професії згідно з прав. 88, § 1;
5. складення професії перед Протоархимандритом або його делегатом¹²²;
6. прочитання формули довічної професії під час обряду цієї професії¹²³;
7. складення і прийняття довічної професії без примусу, тяжкого страху чи підступу¹²⁴.

90. – § 1. Протягом останніх дванадцяти місяців тимчасової професії Чернець повинен перебувати в Чернечому осідку, де проживає не менше трьох Ченців з довічною професією. Для звільнення його від цього обов'язку Протоігуменові потрібно отримати затвердження Протоархимандрита за згодою його Ради.

§ 2. Якщо Чернець протягом останнього року тимчасової професії перебував у Резиденції, підпорядкованій Ігуменові Монастиря, то голосування щодо його допущення до довічної професії, про що йдеться у прав. 380, відбувається на Капітулі цього Монастиря. У всіх інших випадках голосування відбувається на Капітулі останнього Монастиря, в якому перебував Чернець.

91. – § 1. Протягом 60-ти днів перед довічною професією, Чернець повинен зректися усього

¹²⁰ Пор. ККСЦ, кан. 464, 4 ⇐ кан. 532.

¹²¹ Пор. ККСЦ, кан. 464, 4.

¹²² Пор. ККСЦ, кан. 464, 2.

¹²³ Пор. ККСЦ, кан. 464, 4.

¹²⁴ Пор. ККСЦ, кан. 464, 3.

майна, яке в той час посідає, і віддати його на користь того, кому забажає, під умовою майбутньої професії; зречення, вчинене раніше, силою права є недійсним¹²⁵.

§ 2. Акт зречення має бути складений відповідно до норм цивільного законодавства держави, громадянином якої є Чернець, та підписаний особисто Ченцем, двома свідками і Настоятелем (див. Дод. I/15).

92. – Якщо складення довічних обітів буде призначене на дату після завершення терміну тимчасової професії, Чернець, відповідно до розпорядження Протоігумена, повинен відновити тимчасову професію.

93. – Чернець пригтовляється до довічної професії п'ятиденними реколекціями.

Складення довічної професії

94. – Після належного духовного і канонічного підготування¹²⁶ Чернець складає довічну професію Господу Богу перед тим, хто має повноваження її приймати, в присутності чернечої спільноти і вірних, дотримуючись відповідного літургійного обряду.

95. – Формула довічної професії:

«Я, Н. Н., Чину Святого Василя Великого, урочисто складаю Господу Богу, в Пресвятій Тройці

¹²⁵ ККСЦ, кан. 467, § 1 ⇔ кан. 533.

¹²⁶ Див. ШПр. 15.

Єдиному, перед Тобою, Преподобним Отцем, Н. Н., Протоархимандритом (або: перед Тобою, Преподобним Отцем, Н. Н., делегатом отця Протоархимандрита), Божим Представником, довічні обіти ПОСЛУХУ, ЧИСТОТИ й УБОЖЕСТВА у цьому Чині і в ньому обіцяю постійно залишатись аж до смерті. Крім цього, обіцяю Римському Архиєреєві, Христовому Намісникові, постійну вірність і підлеглість і що жодним способом не буду намагатись досягнути будь-який уряд у Чині або в Церкві¹²⁷. У цьому мені, Боже, допоможи і це святе Євангеліє. Все розумію і приймаю згідно зі Статутом нашого Чину, затвердженим Апостольським Престолом».

96. – § 1. Після складення довічної професії, дотримуючись вимог прав. 67, § 3, слід укласти документ, копію якого, разом із повідомленням про складення професії, Протоігумен перешле Протоархимандритові, а Настоятель внесе ім'я Ченця, який склав довічну професію, ім'я того, хто її прийняв, дату складення професії в книгу тих, що склали професію.

§ 2. Протоігумен, згідно з приписами канонічного права¹²⁸, надсилає повідомлення до парафії, в якій була зареєстрована свята Тайна Хрещення Ченця, для того, щоб зазначити складення довічної професії, з усіма канонічними наслідками, які з цього випливають.

¹²⁷ Див. II Василянська Капітула – 1621.

¹²⁸ Пор. ККСЦ кан. 535, § 2.

§ 3. Чернець повинен якомога швидше завітати і вчинити дійсним акт зречення майна у компетентних установах, з усіма цивільними наслідками¹²⁹, та передати його копію до архіву Провінційної Управи.

97. – Документи, що стосуються складення довічної професії, повинні зберігатися в архівах Головної і Провінційної Управ¹³⁰.

Наслідки довічної професії

98. – Зі складенням довічної професії Чернець остаточно приймає чернечий стан, втрачаючи приналежність до власної єпархії, повноправно входить до складу Чину, набуваючи в ньому активний і пасивний голос¹³¹.

99. – Після складення довічних обітів у нашому Чині Чернець латинського обряду, через привілей¹³², переходить до східного обряду Церкви свого права, у якій знаходиться Провінція, до якої він належить.

100. – § 1. Будь-яке дочасне майно, яке Чернець отримує після довічної професії як власність, за винятком спадщини і власності, про яку йдеться у прав. 278, § 2, силою самого права стає надбанням Чернечого осідку¹³³, до якого він при-

¹²⁹ ККСЦ, кан. 467, § 2 ⇨ кан. 533.

¹³⁰ Див. ККСЦ, кан. 535, § 2.

¹³¹ Пор. ККСЦ, кан. 531.

¹³² Див. «Особливою охороною».

¹³³ Пор. ККСЦ, кан. 468, § 1.

писаний, а спадщина стає надбанням Провінції, до якої Чернець приписаний. Передача такого майна повинна відбутись чимскоріше, відповідно до місцевого цивільного законодавства.

§ 2. За борги і зобов'язання, які Чернець зробив після довічної професії з дозволу Настоятеля, повинен відповідати Осідок, якщо ж Чернець увійшов у борги без дозволу Настоятеля, то він сам повинен відповідати¹³⁴.

101. – Довічна професія робить неправосильними акти, що суперечать обітам, якщо ці акти можуть стати недійсними¹³⁵.

ГЛАВА V.

НАВЧАННЯ У ВАСИЛЯНСЬКОМУ ЧИНІ

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ

102. – § 1. Чин має власне право й обов'язок навчати своїх Ченців¹³⁶, розвиваючи їхні природні дарування, через вивчення священних наук і засвоєння людського знання й досвіду, постійно спонукаючи їх до досягнення святості життя, щоб таким чином вони ставали більш підготовленими

¹³⁴ Пор. ККСЦ, кан. 468, § 2.

¹³⁵ Пор. ККСЦ, кан. 466 ⇐ кан. 533.

¹³⁶ ККСЦ, кан. 328.

до служіння в Церкві¹³⁷ й до сповнення притаманних Чиніві праць, відповідно до потреб місця і часу¹³⁸.

§ 2. Щоб досягнути мету і реалізацію статутних завдань, Чин має право створювати власні навчальні заклади всякого роду і рівня та керувати ними.

103. – § 1. Протоігумен за згодою своєї Ради, беручи до уваги потреби Чину і Церкви, призначає Ченців, які мають потрібні здібності й освіту, до відповідного навчання, вислухавши їх самих, і, якщо це необхідно, також думку компетентного Настоятеля чи екзаменаторів, яких для цього призначить.

§ 2. Протоігумен, заслухавши думку Ректора чи Керівника студій або іншої відповідальної особи, також визначає місце навчання і проживання Ченців та спосіб покриття їхніх витрат.

104. – Здібних і пильних у навчанні й чесноті Ченців¹³⁹, стійких у покликанні, Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Ректора чи Керівника студій, призначить до поглиблення студій в окремих сферах, які є потрібні й корисні

¹³⁷ Див. ШПр. 5.

¹³⁸ ККСЦ, кан. 471, § 1.

¹³⁹ «Бажане всієї», 18.

для Чину. Це зазвичай відбувається після пресвітерських свячень і пасторальної практики¹⁴⁰.

РОЗДІЛ 2.

ОСІДОК СТУДІЙ

105. – § 1. Кожна Провінція має мати власний Осідок студій¹⁴¹, який встановлює Протоархимандрит на прохання Протоігумена за згодою його Ради.

§ 2. Провінція, яка не має достатньо людських і фінансових ресурсів та необхідних засобів для діяльності власного Осідку студій, скеровує своїх студентів у Осідок студій іншої Провінції чи при Головному осідку в Римі.

106. – § 1. До управи Осідку студій і Монастиря, в якому розміщений Осідок студій, слід призначати таких Ченців, які мають академічні ступені й відповідне духовне підготування та відзначаються здібностями адміністрування та провду¹⁴².

§ 2. В Осідку студій має панувати такий лад, який сприяв би подальшому духовному та інтелектуальному розвитку Ченців-студентів. З усі-

¹⁴⁰ Пор. Конституції Чину св. Василя Великого, *Устав-Правила-Правильник*, Видання Головної Управи ЧСВВ, Рим 2002, [=Конституції ЧСВВ (2002)], Правила, 53.

¹⁴¹ Див. ККСЦ, кан. 471, § 1 ⇨ кан. 536, § 1.

¹⁴² Конституції ЧСВВ (2002), Правила, 57, § 2.

єю пильністю має зберігатися спільнотне життя і духовні практики, приписані Статутом Чину для всіх Ченців. Про це сумлінно дбатимуть Настоятелі¹⁴³, використовуючи відповідні засоби.

§ 3. Наші студенти під умілим проводом набуватимуть також літургійну формацію для належного розуміння та участі в усіх священних обрядах¹⁴⁴.

107. – § 1. Осідок студій Чину, в якому відбуваються навчання Ченців¹⁴⁵, очолює Ректор або Керівник студій.

§ 2. Ректор чи Керівник студій може бути одночасно Настоятелем Монастиря, однак зазвичай не повинен бути Економом.

§ 3. Ректор і два Радники, призначені з-поміж чернечого персоналу Осідку студій, творять навчальний провід Осідку студій.

§ 4. До персоналу Осідку студій належать згідно з потребою: Віце-ректор, Радники, Префект студентів, Викладачі, постійний Духівник, Сповідники, Економ, Секретар¹⁴⁶, яких призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Ректора чи Керівника студій.

¹⁴³ Див. ККСЦ, кан. 473.

¹⁴⁴ Пор. II Ват. Собор, Конституція про святу літургію *Sacrosanctum Concilium* [= «Священний Собор»] (04.12.1963), 17.

¹⁴⁵ Див. ККСЦ, кан. 340, § 1.

¹⁴⁶ Див. ККСЦ, кан. 338, § 1.

§ 5. Усунення з уряду в Осідку студій здійснює Протоігумен за згодою своєї Ради на пропозицію або вислухавши думку Ректора чи Керівника студій¹⁴⁷.

108. – § 1. Осідок студій повинен мати власний статут, правильник і програму приготування священнослужителів¹⁴⁸, які приготує Ректор Осідку студій за допомогою персоналу Осідку та затверджує Протоігумен за згодою своєї Ради¹⁴⁹.

§ 2. У статуті має бути окреслена насамперед спеціальна мета Осідку студій і компетенція влади, спосіб призначення ректора і персоналу, їхні права і обов'язки, винагорода викладачів і службовців, а також засади, керуючись якими, вони та студенти, брали б участь у дбанні про збереження дисципліни в Осідку студій¹⁵⁰.

§ 3. Правильник точніше окреслює основні пункти дисципліни Осідку студій, які стосуються навчання Ченців, щоденного життя та порядку в усьому Осідку, що є підставою для здійснення програми приготування священнослужителів, пристосованої до наших конкретних обставин¹⁵¹.

109. – § 1. Кожний Осідок студій, з докладно визначеною назвою, повинен бути офіційно зареєстрований як навчальний заклад, з усіма цивіль-

¹⁴⁷ Пор. ККСЦ, кан. 974.

¹⁴⁸ Див. ККСЦ, кан. 330 ⇐ канн. 536, § 2 і 337, § § 1-2.

¹⁴⁹ Пор. ККСЦ, кан. 337, § 3.

¹⁵⁰ Пор. ККСЦ, кан. 337, § 1.

¹⁵¹ Пор. ККСЦ, кан. 337, § 2.

ними наслідками, а де це можливо й потрібно, слід подбати про належну акредитацію.

§ 2. Осідок повинен мати у своєму розпорядженні відповідні приміщення як для персоналу, так і для студентів, бажано окремі кімнати для них, аудиторії, відпочинкові зали, читальний зал, відповідно облаштовану бібліотеку, а також матеріали та оснащення для навчальної діяльності.

§ 3. Зали й коридори Осідку студій повинні бути оздоблені релігійними і мистецькими творами, які притаманні нашому Чинові, Церкві й державі.

§ 4. Найбільш дбайливо повинна бути облаштована каплиця або церква, за всіма вимогами східного обряду, в такий спосіб, щоб миряни могли мати до неї окремий вхід.

110. – Протоігумен часто відвідує Осідок студій¹⁵², щоб завжди бути ознайомленим з його життєдіяльністю; також контролює навчання студентів і їхнє приготування до свячень та перевіряє їхню успішність¹⁵³.

111. – Управа Провінції повинна дбати про задовільне матеріальне утримання Осідку студій¹⁵⁴. Інші Ченці, як члени василіянської родини, зокрема Настоятелі, повинні допомагати Осідку сту-

¹⁵² Пор. ККСЦ, кан. 356, § 2.

¹⁵³ Пор. ККСЦ, кан. 356, § 1.

¹⁵⁴ Конституції ЧСВВ (2002), Правила, 55.

дій відповідно до його потреб і власних можливостей.

РОЗДІЛ 3.

ПРОГРАМА ПРИГОТУВАННЯ СВЯЩЕННОСЛУЖИТЕЛІВ

112. – Ченці, які бажають розпочати філософсько-богословські студії, повинні мати повну середню освіту; якщо перед вступом у новіціят вони не закінчили середньої школи, повинні це зробити після новіціату, згідно з вимогами конкретної країни.

113. – § 1. Приготування Ченців, які призначаються до священнослужінь, крім іншого, повинно проходити згідно з програмою приготування священнослужителів, виданою Синодом Єпископів Церкви свого права чи іншою компетентною владою¹⁵⁵, в Осідку студій Чину. Якщо неможливо мати власного Осідку студій або здійснювати в ньому викладання предметів¹⁵⁶, то Ченці Чину повинні навчатись під проводом Керівника студій в іншій семінарії або інституті вищих студій, затвердженому церковною владою¹⁵⁷.

§ 2. Програма приготування священнослужителів має відповідати нормам Кодексу Канонів

¹⁵⁵ ККСЦ, кан. 330, § 1.

¹⁵⁶ Див. ККСЦ, кан. 340, § 1.

¹⁵⁷ ККСЦ, кан. 536, § 2.

Східних Церков¹⁵⁸ і загальним засадам виховання у Церкві, повинна враховувати традицію власної Церкви свого права й Чину та охоплювати, крім іншого, спеціальні правила щодо особистого, духовного, наукового і пастирського формування студентів, а також щодо викладання окремих предметів і організації курсів та екзаменів¹⁵⁹.

§ 3. Студії Ченців, що призначаються до священства, повинні охоплювати філософські і богословські курси, які можна проходити або поступово, або одночасно. Ці студії повинні тривати принаймні повних шість років, щоб час, присвячений філософським предметам, дорівнював повним двом рокам, а час, відведений для богословських студій – повним чотирьом рокам¹⁶⁰.

§ 4. Відповідно до потреб Чину і сучасних вимог до програми навчання додаються інші дисципліни, факультативні чи додаткові, як-от: курси літургійних та сучасних мов, інформатики, засобів суспільної комунікації¹⁶¹ та інші; кандидати до свячень, зокрема, повинні відбути окремі курси методології місій і реколекцій та пройти необхідний душпастирський вишкіл¹⁶².

114. – § 1. Протягом навчання студенти мусять пройти практику в душпастирському служінні.

¹⁵⁸ Див. ККСЦ, канн. 342-356.

¹⁵⁹ ККСЦ, кан. 330, § 3.

¹⁶⁰ ККСЦ, кан. 348, § 1.

¹⁶¹ Див. ККСЦ, кан. 652, § 1.

¹⁶² Див. ККСЦ, канн. 352 і 353.

Для цього Ректор чи Керівник студій протягом навчального року та канікул, дотримуючись норм Статуту, скеровуватиме студентів старших курсів у християнські дитячо-молодіжні табори, недільні чи катехитичні школи. Також доручатиме їм організування, проведення або участь у релігійних заходах і харитативних акціях, відвідування військових частин, лікарень, в'язниць, навчально-виховних закладів різних рівнів, наскільки це можливо і необхідно¹⁶³.

§ 2. Під час практики у Чернечих осідках студенти повинні перебувати під керівництвом досвідченого священика, який подасть Ректорові чи Керівнику студій письмову характеристику.

§ 3. Для вироблення добрих і корисних навичок, здобування знань і практичного досвіду в душпастирському служінні студентів слід також посилати на відповідні вишколи, конференції або зустрічі.

РОЗДІЛ 4.

КЕРІВНИЦТВО СТУДІЙ І ПЕРСОНАЛ

А) Ректор Осідку студій

115. – § 1. Ректором повинен бути Чернець, зразковий у чеснотах, чернечому дусі та вірності вченню Церкви, який відзначається керівницьки-

¹⁶³ ККСЦ, кан. 353: Канони партикулярного права УГКЦ [=КПП УГКЦ] (12.03.2015), кан. 50, 1.

ми здібностями і має академічну освіту не менше другого рівня, тобто ліценціату.

§ 2. Ректора призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і потверджує Протоархимандрит за згодою своєї Ради.

116. – § 1. Завданням Ректора є здійснювати загальне керівництво Осідком студій; домагатись того, щоб усі дотримувалися Статуту Чину, статуту і правильника Осідку студій та програми приготування священнослужителів; координувати роботу інших керівників та персоналу й підтримувати єдність і співпрацю всього Осідку студій¹⁶⁴.

§ 2. Ректор із своїми Радниками, принаймні раз у семестрі, розгляне докладно поступ кожного студента та в кінці навчального року представить Протоігуменові успішність кожного студента і звіт про стан Осідку студій¹⁶⁵.

§ 3. Ректор не може відлучатися з Осідку студій без поважної причини.

117. – § 1. Ректор Осідку студій може зректися свого уряду, але таке зречення досягає наслідок тільки з моменту отримання письмового повідомлення про його прийняття Протоігуменом за згодою його Ради¹⁶⁶. Про це слід інформувати Головну Управу.

¹⁶⁴ ККСЦ, кан. 338, § 2.

¹⁶⁵ Пор. ККСЦ, кан. 356, § 1.

¹⁶⁶ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

§ 2. Протоігумен з важливих причин, за згодою своєї Ради і затвердженням Протоархимандрита за згодою його Ради, може усунути Ректора з уряду¹⁶⁷, або ж його усуває Протоархимандрит за одноголосною згодою своєї Ради, вислухавши думку компетентного Протоігумена¹⁶⁸.

Б) Керівник студій

118. – § 1. Для Осідку студій, в якому немає власних викладів, Протоігумен за згодою своєї Ради призначає Керівника студій; при Головному осідку Чину його призначає Протоархимандрит за згодою своєї Ради.

§ 2. Керівник студій, згідно з приписами статуту, здійснює загальне керівництво навчанням студентів, домагаючись того, щоб усі дотримувалися Статуту Чину, правильника Осідку студій і виконували програму навчання. Крім того, до його обов'язків належить погоджувати навчальні плани студентів та допомагати їм у виборі факультативних курсів. Керівник студій також контролює навчання студентів та звітує Протоігуменові про їхню успішність.

В) Відповідальний за студії у Провінції

119. – § 1. Коли Провінція не має власного Осідку студій, Протоігумен за згодою своєї Ради призначає відповідального за студії у Провінції,

¹⁶⁷ Пор. ККСЦ, кан. 514, § 2.

¹⁶⁸ Пор. ККСЦ, кан. 974.

який допомагає йому в управлінні студіями Ченців. Він зокрема вивчає можливості навчання студентів в Осідках студій інших Провінцій, семінаріях чи університетах та дбає про місце їх проживання; дбає про стипендії для студентів та спосіб покриття витрат їхнього навчання; цікавиться умовами і перебігом навчання студентів та повідомляє про все Протоігумена.

§ 2. Те, що в правилах 104, 113, 114, § 1, 131, § 2, ч. 2 сказано про Керівника студій, стосується також Відповідального за студії у Провінції.

Персонал Осідку студій

120. – § 1. З огляду на кількість студентів або якщо інша слушна причина цього вимагає, Ректор може мати допомогі Віце-ректора, який залежить від нього в усьому, що стосується керівництва Осідком студій і навчання студентів. Віце-ректор також представляє Ректора у випадку його відсутності та виконує обов'язки, які йому доручає Ректор.

§ 2. Віце-ректор здійснює контроль над викладачами Осідку, зокрема дбає, щоб вони належно виконували свої обов'язки і діяли узгоджено для забезпечення повного викладу філософських і богословських наук, дотримувались доктрини, вчення і традиції Церкви.

121. – § 1. Якщо в самому Осідку студій влаштовуються навчальні курси, то, відповідно до кількості студентів і дисциплін, повинна бути достатня кількість належно підібраних викладачів,

справжніх знавців у своїй сфері з академічними ступеннями¹⁶⁹, які, крім цього, повинні відзначатися релігійним духом та вірністю Учительському Уряду Церкви¹⁷⁰ і Чинові та задовольняти педагогічні вимоги, передбачені місцевим законодавством.

§ 2. Передовсім викладачами будуть Ченці-василяни; проте, можуть бути також й інші богопосвячені особи, священнослужителі й миряни, а у виняткових обставинах також з інших конфесій, які відзначаються педагогічними здібностями і зразковою поведінкою.

§ 3. Викладачів із-поза Чину призначає Ректор за згодою своєї Ради та затвердженням Протоігумена.

§ 4. Викладачі мають дотримуватись програми навчання й дисципліни Осідку студій, утримуючи на висоті власну щоденну підготовку, повинні радитись між собою і з керівництвом Осідку студій, узгоджено співпрацюючи для цілісного навчання майбутніх служителів Церкви, дбаючи серед розмаїття предметів про єдність віри і вишколу¹⁷¹.

122. – Економ Осідку студій здійснює управління дочасним майном Осідку під керівництвом Ректора чи Керівника студій¹⁷², подібно як Економ Монастиря (прав. 483), з дотриманням

¹⁶⁹ ККСЦ, кан. 340, § 1.

¹⁷⁰ Див. ККСЦ, кан. 351.

¹⁷¹ ККСЦ, кан. 340, § 2.

¹⁷² Див. ККСЦ, канн. 516, § 1 і 447, § 1.

загальних норм Статуту про управління дочасним майном (правила 493-505).

123. – Секретар Осідку студій веде документацію та архів Осідку студій, дотримуючись загальних і спеціальних приписів, вміщених в правилах 486 та 489 Статуту.

124. – § 1. В Осідку студій повинен бути принаймні один постійний Духівник, чийй опіці доручається духовний провід студентів, яким він допомагатиме зростати в духовному житті, подаючи теми до розважань, за допомогою особистих бесід і сповідей. Крім нього, студенти вільно можуть звертатися до іншого пресвітера, затвердженого Ректором чи Керівником студій для їхнього духовного проводу¹⁷³.

§ 2. Духівником повинен бути Чернець-священик, досвідчений в аскетизмі, психології і педагогіці, що відзначається духом розпізнавання, любові, милосердя і відданості Чинові, який, крім цього, не повинен входити в управу ані Монастиря, ані Осідку студій.

§ 3. Крім постійних Сповідників, Ректор чи Керівник студій, якщо потрібно, може призначати або запрошувати інших, залишаючи за Ченцями право звертатися до будь-якого сповідника, наділеного владою уділяти святу Тайну Покаяння, на-

¹⁷³ ККСЦ, кан. 339, § 1.

віть поза Осідком студій, з дотриманням дисципліни Осідку¹⁷⁴.

§ 4. У постійного Духівника та Сповідників, з огляду на їхнє завдання, не дозволяється вимагати думки в оцінці осіб¹⁷⁵.

РОЗДІЛ 5.

ЧЕНЦІ-СТУДЕНТИ

125. – Дбайливо плекаючи дані Богом таланти¹⁷⁶, Ченці-студенти повинні сумлінно і з запалом виконувати свої чернечі і студентські обов'язки¹⁷⁷, передусім плекаючи в Святому Дусі глибоко молитовне спілкування з Христом і в усьому шукаючи Бога¹⁷⁸; поступати в духовному вдосконаленні та поглиблювати свої знання, дотримуючись статуту, програми навчання і правильника Осідку студій.

126. – § 1. Студенти, віддаючись навчанню з особливим старанням і пильністю, задля Божого прославлення¹⁷⁹ і з уваги на свій майбутній апостоліат, намагатимуться добре засвоїти все те, що належить до програми студій та, як вчить святий Отець наш Василій, не братимуться до інших

¹⁷⁴ ККСЦ, кан. 339, § 2.

¹⁷⁵ ККСЦ, кан. 339, § 3.

¹⁷⁶ ШПр. 95, 254, 290, 253.

¹⁷⁷ Див. КПр. 253, 259.

¹⁷⁸ ККСЦ, кан. 346, § 1.

¹⁷⁹ Див. ШПр. 5; КПр. 276.

справ, поки раніш як слід не виконають того, до чого зобов'язані¹⁸⁰.

§ 2. Під час навчання студенти будуть вільні від таких обов'язків і занять, які перешкоджали б їм відвідувати виклади, виконувати свої завдання та приготувлятися до екзаменів.

§ 3. Дбаючи про спільне добро, студенти повинні відповідально і розсудливо, в дусі убожества, користуватись відповідними матеріальними речами й засобами комунікацій та виконувати свої обов'язки й різні праці по дому.

§ 4. Один із студентів, обраний на загальних зборах студентів і потверджений Ректором чи Керівником студій, буде Ревнителем. Він є представником студентської спільноти, а також розподіляє служіння студентів в Осідку¹⁸¹.

127. – § 1. З усією наполегливістю студенти повинні плекати між собою братню любов, Христовий мир і співпрацю, за кожної нагоди турбуючись один про одного, уникаючи всяких обмов і критикування, не піддаючись поривам заздрості й роздратування, звикаючи шанувати також здорові погляди інших, не обстоюючи надмірно власної думки¹⁸².

§ 2. Під проводом Ректора чи Керівника студій, принаймні чотири рази в рік, студенти обговорять

¹⁸⁰ Див. ШПр. 41; КПр 117, 119, 125 і 282.

¹⁸¹ Конституції ЧСВВ (2002), Правила, 70, § 4.

¹⁸² ШПр. 3; КПр. 162, 243.

між собою справи і труднощі, які можуть бути в їхньому співжитті, аби таким чином усунути з-поміж себе все те, що могло б нищити братню любов, та щоб зросло бажання подальшого поступу в християнських і чернечих чеснотах¹⁸³.

РОЗДІЛ 6.

СВЯЧЕННЯ

128. – Кандидатом до свячень є Чернець з довічною професією¹⁸⁴, який виконав програму приготування священнослужителів, передбачену загальною церковною дисципліною.

129. – Для того щоб прийняти постійний дияконат, Чернець повинен виконати відповідну філософсько-богословську програму, сукупна тривалість якої становить три роки; крім того, потрібно дотримуватись традицій власної Церкви свого права про дияконську службу літургії, слова і любові¹⁸⁵. Якщо згодом такий диякон виявить бажання прийняти пресвітерські свячення, він повинен відповідно і в повному обсязі доповнити богословські студії¹⁸⁶.

130. – § 1. Кандидат, який готується до прийняття пресвітерату, для того щоб бути допущеним

¹⁸³ Конституції ЧСВВ (2002), Правила, 71.

¹⁸⁴ ККСЦ, кан. 537.

¹⁸⁵ Пор. ККСЦ, кан. 354.

¹⁸⁶ Пор. ККСЦ, кан. 760, § 2.

до дияконських свячень, повинен успішно завершити чотирирічну програму філософсько-богословських студій¹⁸⁷; для прийняття пресвітерських свячень диякон повинен завершити програму приготування священнослужителів.

§ 2. Період між дияконськими і пресвітерськими свяченнями повинен бути не меншим від трьох місяців, хіба що в окремому випадку Протоігумен вирішить інакше¹⁸⁸.

131. – § 1. Кандидат до дияконату або пресвітерату, щоб бути дозволено свяченим, повинен подати Протоігуменові власноручно написане прохання, яким засвідчує, що свідомо і добровільно приймає свячення й обов'язки, пов'язані з цим свяченням, і навічно присвячує себе церковній службі, одночасно просячи про допущення його до прийняття свячення¹⁸⁹ (див. Дод. I/16 і відповідно I/17). Подання прохання передбачає також особисту розмову Протоігумена з кандидатом для з'ясування всього необхідного для прийняття свячень згідно з вимогами Статуту.

§ 2. Крім цього, кандидат до свячень повинен подати Протоігумену ще такі документи¹⁹⁰:

1. свідоцтво про закінчення студій¹⁹¹;

¹⁸⁷ Пор. ККСЦ, кан. 760, § 1.

¹⁸⁸ ККСЦ, кан. 758, § 1: КПП УГКЦ, кан. 98, 6.

¹⁸⁹ ККСЦ, кан. 761.

¹⁹⁰ ККСЦ, кан. 751.

¹⁹¹ Пор. ККСЦ, кан. 769, § 1, 3.

2. лист-посвідчення про добру поведінку і здібність кандидата, виданий Ректором Осідку студій або Керівником студій, або іншим пресвітером, під опікою якого навчався кандидат¹⁹²;

3. лист-посвідчення, якщо Протоігумен вважає це за потрібне, від Настоятеля Інституту богопосвяченого життя або Настоятеля Чернечого осідку, де кандидат деякий час перебував, про якості кандидата і відсутність канонічних перешкод¹⁹³;

4. свідоцтво про дияконські свячення для кандидата до пресвітерату¹⁹⁴.

§ 3. Також вимагається, щоб кандидат до свячень не мав перешкод¹⁹⁵, передбачених ККСЦ¹⁹⁶. За наявності таких перешкод, Протоігумен може диспензувати від них кандидата, в межах своєї компетенції¹⁹⁷; в іншому випадку проситиме через Протоархимандрита про таку диспензу від Апостольського Престолу¹⁹⁸.

132. – § 1. Нікому не дозволено жодним способом з будь-якої причини примушувати Ченця

¹⁹² Пор. ККСЦ, кан. 769, § 1, 4.

¹⁹³ Пор. ККСЦ, кан. 769, § 1, 6.

¹⁹⁴ Пор. ККСЦ, канн. 769, § 1, 1 і 761.

¹⁹⁵ ККСЦ, кан. 758, § 2.

¹⁹⁶ ККСЦ, канн. 762, 765 і 768.

¹⁹⁷ ККСЦ, кан. 767, § 1.

¹⁹⁸ ККСЦ, кан. 767, § 2.

прийняти свячення або придатного згідно з нормами права відвертати від його прийняття¹⁹⁹.

§ 2. Тільки через дуже важливу причину, навіть таємну, Вищий Настоятель може заборонити дияконові прийняти пресвітерські свячення, зі збереженням його права на відклик, згідно з нормами права²⁰⁰.

133. – § 1. Протоігумен за згодою своєї Ради допускає кандидата до дияконських і пресвітерських свячень титулом Чину, даючи відпускні грамоти²⁰¹.

§ 2. Відпускні грамоти можна дати тільки тому, хто має необхідний вік, гідну поведінку й фізичні та психічні якості, які відповідають прийняттю свячень²⁰², хто належно ознайомився з обов'язками священнослужителя і приготувався до їх прийняття і виконання з самопосвятою²⁰³, та дав докази відповідної зрілості і сталості в чернечому покликанні, виявивши себе здатним до священицької праці за вимогами Статуту.

§ 3. Відпускні грамоти Протоігумен повинен висилати до єпархіального Єпископа місця, де постійно проживає кандидат, який має прийняти свячення, а іншому Єпископові, якщо єпархіальний Єпископ дав дозвіл або належить до іншої

¹⁹⁹ ККСЦ, кан. 756.

²⁰⁰ Пор. ККСЦ, кан. 755.

²⁰¹ Пор. ККСЦ, кан. 537, § 1.

²⁰² Див. ККСЦ, канн. 758, § 1, 2-3; 759.

²⁰³ ККСЦ, кан. 355.

Церкви свого права, або є відсутнім або, нарешті, якщо єпархіальний престол є вакантним і ним керує той, хто не має єпископських свячень, про що повинно бути відомо Єпископові-святителю в окремих випадках на підставі автентичного документа єпархіальної курії²⁰⁴.

134. – Чернець приготується до прийняття свячень п'ятиденними реколекціями²⁰⁵.

135. – § 1. Після уділення свячення, на основі автентичного свідоцтва, виданого Єпископом-святителем, Протоігумен вписує дані в книгу свячень, зазначаючи ім'я висвяченого і його святителя, місце і день свячення²⁰⁶, та надсилає повідомлення про свячення до парафії, у якій зареєстровано святу Тайну Хрещення висвяченого²⁰⁷.

§ 2. Усі документи про свячення мають зберігатися в архіві Провінційної Управи²⁰⁸, а копія свідоцтва про свячення разом із повідомленням пересилається в архів Головної Управи.

136. – § 1. Священик через свячення отримує владу звершувати Святі Тайни, зокрема уділяти святу Тайну Покаяння²⁰⁹, однак для важного уділення цієї Тайни він повинен отримати повноваження її уділяти: це повноваження набувається

²⁰⁴ ККСЦ, кан. 537.

²⁰⁵ Пор. ККСЦ, кан. 772.

²⁰⁶ ККСЦ, кан. 774, §§ 1 і 2.

²⁰⁷ ККСЦ, кан. 775.

²⁰⁸ Див. ККСЦ, кан. 769, § 2.

²⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 722, § 1.

самим правом на підставі уряду²¹⁰ або спеціальним наданням з боку компетентної влади²¹¹. Для отримання цього повноваження новопресвітер повинен успішно скласти іспит перед трьома священиками Чину, призначеними Протоігуменом²¹².

§ 2. Протоігумен на підставі свого уряду надає новопресвітеру повноваження, бажано письмово, уділяти святу Тайну Покаяння Ченцям Чину, а також тим, які вдень і вночі живуть у його домі²¹³.

§ 3. Щоб новопресвітер міг правосильно уділяти святу Тайну Покаяння іншим вірним відповідно до норм права²¹⁴, він потребує повноваження, яке спеціальним наданням дає Ієрарх місця, де цей новопресвітер має постійне проживання²¹⁵. Про такі повноваження для цього священика просить Протоігумен на підставі проведеного іспиту.

137. – § 1. Настоятелі нехай дбайливо піклуються новопресвітерами та призначають їх до виконання таких праць і обов'язків, до яких вони мають дарування і відповідне підготування та в яких вони могли би вправлятися і дедалі краще вдосконалюватися під проводом досвідченого Ченця-священика.

²¹⁰ ККСЦ, кан. 723, § 1.

²¹¹ ККСЦ, кан. 722, § 3.

²¹² Пор. ККСЦ, кан. 724, § 2.

²¹³ ККСЦ, кан. 724, § 2.

²¹⁴ Див. ККСЦ, кан. 722, § 4.

²¹⁵ ККСЦ, кан. 724, § 1.

§ 2. Новопресвітери нехай плекають замилювання до священних наук та стараються поглибити їх пізнання та практичне застосування через участь у курсах, конференціях²¹⁶, доповідях, дискусіях, на теми богословські, моральні, літургійні, душпастирські, правничі та інші, що мають відношення до їхньої праці, які організовують Настоятелі по наших домах чи які відбуваються в інших інституціях.

§ 3. Протягом перших п'ятих років нововисвячені священники приготують цикл місійних проповідей чи повних реколекцій, під проводом досвідченого проповідника.

РОЗДІЛ 7.

ФОРМУВАННЯ І НАВЧАННЯ БРАТІВ

138. – § 1. Ченці, які не приготуються до священничого служіння, нехай вдосконалюють і поглиблюють не лише духовне життя, але й набуті фахові знання і досвід, що згідні з чернечим станом і необхідні Чинові. По змозі й мірою потреби здобувають і доповнюють свою фахову освіту навчанням, дотримуючись норм Статуту, зокрема прав. 103, здобуваючи навіть відповідні свідоцтва чи дипломи, щоб їхні таланти й здібності могли осягнути в Чині та в Церкві повне використання у

²¹⁶ Див. ККСЦ, кан. 372, §§ 1-2.

служінні та приносили плоди євангельського свідчення любові у щоденному житті²¹⁷.

§ 2. Праця братів у Чині є різноманітною, відповідно до Господніх дарувань і здобутих навиків, як-от: виховна, катехизаційна, викладацька, письменницька, наукова, видавнича, медійна, механічна, технічна, землеробська, домогосподарська та інша корисна праця для Чину й для поширення Царства Божого у світі.

139. – § 1. Чернече формування братів із тимчасовою професією передбачає їхнє богословське навчання²¹⁸ також тоді, коли вони вивчають інші дисципліни, здобувають фах або присвятили себе іншим завданням. Богословське навчання відбувається під проводом відповідального священика, якого призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, згідно з програмою богословського формування для братів.

§ 2. Протоігумен за згодою своєї Ради встановлює програму та інші види формаційної діяльності для братів, які випрацьовує відповідальний за їхню формацію. Така програма і діяльність передбачають участь братів у різних курсах і заходах, організованих чи то в домах Чину, чи в інших релігійних інституціях, щоб поглибити їхнє знання в богослов'ї, канонічному праві, духовності, східній літургії тощо.

²¹⁷ Конституції ЧСВВ (2002), Правила, 77, 78 і 80.

²¹⁸ КПр. 216, 217.

РОЗДІЛ 8.

ПОСТІЙНЕ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ

140. – § 1. Кожний Чернець з довічною професією, закінчивши студії, через конкретні вимоги та нові обставини життя і служіння, задля вірності євангельським ідеалам слідування за Христом і гармонійного поєднання апостольської діяльності з духовним вдосконаленням, повинен з наполегливим старанням і вживанням необхідних засобів звершувати своє духовне, доктринальне й практичне формування протягом усього життя²¹⁹, щоб відбувався його постійний особовий, спільнотний, церковний і апостольський поступ у посвяті Богові Отцеві в Святому Дусі.

§ 2. Протоігумен за згодою своєї Ради повинен призначити відповідального за постійну формацію у Провінції²²⁰ та затвердити програму постійної формації, підготовлену цим відповідальним.

141. – § 1. Ченці докладатимуть зусиль, щоб розвивати й поглиблювати свої знання і використання священних наук, беручи участь у курсах, програмах постійного формування та реалізуючи

²¹⁹ Конгрегація для Інститутів богосвяченого життя і Товариств апостольського життя, Інструкція *Potissimum institutioni* [= «Передусім від формації»] (02.02.1990), 66.

²²⁰ «Передусім від формації», 71.

особисті ініціативи, затверджені компетентним Настоятелем²²¹.

§ 2. Ченці не повинні занедбувати також здобування світських знань, особливо тих, які тісно пов'язані зі священними науками, що личить мати освіченим людям²²².

²²¹ Пор. ККСЦ, кан. 372, § 1.

²²² Пор. ККСЦ, кан. 372, § 3. КПр. 276, 282.

ЧАСТИНА II.

ЧЕРНЕЧЕ ЖИТТЯ

І ЙОГО ПРАВОПОРЯДОК

ГЛАВА I.

ЧЕРНЕЧА СПІЛЬНОТА

І СПІЛЬНОТНЕ ЖИТТЯ

РОЗДІЛ 1.

ВАСИЛІЯНСЬКА СПІЛЬНОТА

142. – Василіянська спільнота, об'єднана в Господі наукою святого Отця нашого Василя Великого і заснована на підвалинах Божого синівства й братерства в Христі Ісусі, творить одну духовну родину. Ченці «приписують причину однодушності не природі, а вважають Слово началом і охоронцем єдності, надійнішим за природу, й укріплюються Святим Духом»²²³.

143. – § 1. Кожний Чернець василіянської спільноти нехай у Бозі Отці і Сині, і Святому Дусі відчувається частинкою одного тіла, що складається з різних членів, і нехай прямує до спільної всім мети – святості, дбаючи про Боже вподобан-

²²³ *Устав Монастиря*, 18, 4: МАТв., с. 283 (прим.: з василіянської традиції).

ня, «в повноті покори й лагідності, з довготерпеливістю, терплячи один одного в любові, стараючись зберігати єдність духа зв'язком миру»²²⁴.

§ 2. До однодумності доходить через спільні наради й зустрічі; нехай, отже, Ченці обговорюють спільно своє чернече й апостольське життя в мирі й любові; нехай обмінюються своїм знанням і досвідом, бо слід радіти здобутками й зростом інших, як власними, журитися й турбуватися спільним горем і невдачами, поділяти труди й праці, зберігаючи тісний зв'язок між старшими й молодшими, між нашим минулим і сучасним, споглядаючи одночасно в майбутність²²⁵.

РОЗДІЛ 2.

СПІЛЬНОТНЕ ЖИТТЯ

144. – § 1. Святий наш Отець Василій наполягає, щоб Ченці дотримувалися спільнотного життя, яке треба цінувати та плекати²²⁶, адже всі разом як спільнота і кожен зокрема відповідають за добро Чину, вносячи свій вклад у його спільну духовну скарбницю, відповідно до своїх дарувань і служіння.

§ 2. Спільнотне життя також вимагає, щоб кожний Чернець найперше вірно й точно зберігав

²²⁴ Еф 4, 2-3.

²²⁵ Див. Конституції ЧСВВ (2002), Правила, 89-90.

²²⁶ Див. ШПр. 7, 24, 36.

правила Статуту, а також дотримувався правних звичаїв, практик і традицій Чину, які потрібно органічно розвивати і лише правосильно, а не самовільно, опускати чи змінювати.

§ 3. Ченці, входячи у василіянське життя, живуть у тому самому Чернечому осідку, разом моляться і харчуються та користуються спільним майном, тому покликані практикувати самозречення власних схильностей і бажань, щоб досягнути поведінку, яка відповідає спільнотному життю²²⁷.

145. – § 1. Ченці нашої духовної родини повинні бути одні для одних джерелом, з якого кожен черпатиме духовне збудування і набиратиметься натхнення для трудів та спільної молитви, також молячись один за одного.

§ 2. Хорова молитва та спільне служіння Святої Літургії є виявом нашого надприродного з'єднання з Богом у Пресвятій Тройці, що творить головну духовну і надприродну ознаку нашої спільноти.

146. – § 1. Хоч Ченці живуть у спільноті, все ж таки кожен зберігає свою індивідуальність, яку повинен якнайкраще пристосувати до вимог спільноти, пізнаючи добрі прикмети співбратів, зважаючи на відмінності походження, звичок і світогляду, бо все це може і повинно бути також джерелом духовного збагачення.

²²⁷ Див. КПр. 29, 114, 115, 152.

§ 2. Усі наші Ченці, без винятку, мають право і обов'язок повного розуміння, допомоги і пошани, бо всі обдаровані тією самою людською гідністю й ласкою Божого синівства, тому повинні ставитись одні до одних із щирістю і довір'ям, дбаючи про добро співбратів, остерігаючись при цьому як суперечок, що породжують ворожнечу, так і симпатій, що спричиняють підозри і заздрощі в спільноті²²⁸.

147. – § 1. Обов'язком кожного Ченця нашої спільноти є дбати про добрі покликання до Чину і про їх виховання у благочесті. Цьому найкраще служать приклад правдивого чернечого життя, щира молитва та взаємодопомога.

§ 2. Окремим виявом спільнотного життя й любові є дбайливість про знеможених силами, хворих та похилих віком Ченців, допомога й опіка над ними в їхніх потребах та недугах.

148. – Виявом нашої чернечої спільноти буде братня гостинність для подорожніх, пошана й уважливість щодо рідних, вдячність і признання добродіям і нашим працівникам на Господній ниві, з якими вона поділяє спільні заслуги й духовні блага перед Богом і людьми.

Спільні зустрічі й наради

149. – § 1. Настоятелі, будучи на службі спільного добра, за люблячим планом Отця, повинні часто організовувати спільні зустрічі зі спільно-

²²⁸ Пор. *Устав Монастиря*, 29: МАТв., с. 299-300.

тою, щоб ознайомити Ченців із рішеннями Капітул, розпорядженнями Ієрархів і своїх Настоятелів задля ефективного впровадження їх у життя. Також під час зустрічей будуть обговорювати важливі справи життєдіяльності й правопорядку спільноти тощо, аби в духовній приязні та повній гармонії авторитету й послуху, у взаємній відповідальності й підтримці, могли краще пізнавати волю Божу і сповнити її²²⁹.

§ 2. Також Настоятелі і Протоігумени нехай часто між собою зустрічаються, щоб разом обговорювати спільні проблеми життя і праці.

Законне перебування поза спільнотою

150. – § 1. Протоігумен повинен дбати, щоб Ченці не жили поодиночі поза спільнотою, але хоча б удвох, щоб один для одного були свідками своєї поведінки і правоти²³⁰.

§ 2. З поважних причин Настоятель Чернечого осідку може дозволити підлеглим Ченцям перебувати поза Осідком Чину²³¹, але в тій самій Провінції і не більше одного тижня.

§ 3. Протоігумен за згодою своєї Ради і з оправданих причин може дозволити Ченцеві проживати поза Осідком Чину, але не довше ніж шість місяців,

²²⁹ Див. Папа Павло VI, Апостольське повчання про обнову чернечого життя за вченням Собору *Evangelica testificatio* [=«Євангельське свідчення»] (29.6.1971), 25, 39, 40.

²³⁰ Пор. ШПр. 44.

²³¹ Пор. ШПр. 39.

хіба що йдеться про лікування, навчання або пастирську працю; на відсутність понад цей термін, найбільше до трьох років, потрібний дозвіл Протоархимандрита за згодою його Ради²³².

Незаконна відсутність

151. – § 1. Ченця, який незаконно покидає власний Чернечий осідок, щоб вирватися з-під влади Настоятеля, цей Настоятель повинен старанно розшукувати²³³, а віднайшовши, дослідивши справу, дати йому напоумлення чи покарати, згідно зі Статутом.

§ 2. Якщо така відсутність повторюється або триває більше семи днів, Протоігумен повинен накласти на Ченця дисциплінарні кари, згідно з правилами 516-518, якщо ж це повторяється та за незаконної відсутності більше як два тижні – може розпочати процес відпущення з Чину.

ГЛАВА II.

ЗДІЙСНЕННЯ ЧЕРНЕЧОЇ ПРОФЕСІЇ

152. – Свою посвяту Богові й уподібнення до Христа Ченці вповні здійснюють сумлінним і беззастережним дотриманням складених обітів послуху, чистоти й убожества, які разом з обітницею вірності та підлеглості Римському Архиєреєві є

²³² Пор. ККСЦ, кан. 478; Ген. Капітула – 1996.

²³³ Пор. ККСЦ, кан. 550.

основою василіянської дисципліни та служіння Церкви.

РОЗДІЛ 1.

ПОСЛУХ

153. – Ченці обітом послуху, під натхненням Святого Духа, цілковито жертвують Богові свою волю, як жертвоприношення себе самих, і в ньому міцніше й певніше з'єднуються із спасительною Божою волею, слідуючи за Христом, Який з любові до нас, прийнявши вид слуги (Флп 2, 7), став слухняним Отцеві аж до смерті (Флп 2, 8). Таким чином, чернечий послух не применшує гідності людської особи, а збільшує свободу дітей Божих та доводить її до зрілості²³⁴.

154. – § 1. Обітом послуху Ченці, в душі довіри й любові до Божої волі, віддають своїм Настоятелям як пояснювачам Божої волі й Христовим заступникам²³⁵ смиренну повинність, згідно з приписами Статуту, даючи сили розуму й волі, як також дарування ласки і природи на виконання наказів та здійснення доручених собі обов'язків, знаючи, що так працюють вони на збудування Тіла Христового, відповідно до Божої постанови²³⁶.

§ 2. Ченці з готовністю слухатимуться не тільки Настоятелів, а й також їхніх помічників та

²³⁴ Пор. «Досконалої любові», 14.

²³⁵ Див. КПр. 38, 114.

²³⁶ «Досконалої любові», 14.

інших урядовців Осідку, в межах їхньої компетенції, згідно зі словом Христовим: «Коли хто хоче бути першим, нехай буде з усіх останнім і усім слугою»²³⁷.

§ 3. Наші Ченці зі справжнього і досконалого послуху виконують не тільки те, що їм наказано, але так само нічого не робитимуть поза усталеним ладом. З огляду на власні дарування або потреби Ченці виявлятимуть свої бажання і плани Настоятелю, поки візьмуться до якогось діла, і без його дозволу не розпочинатимуть здійснення своїх задумів²³⁸.

155. – Чеснота послуху також вимагає від Ченців пошани до церковної Ієрархії і підлеглості їй, відповідно до приписів загальної дисципліни, правопорядку власної Церкви свого права і нашого Статуту (прав. 230, § 2).

156. – Настоятелі повинні усвідомлювати, що й вони не звільнені від послуху, тим-то виконуватимуть всі розпорядження своїх Настоятелів та вірно зберігатимуть всі приписи Статуту, а також радо вислуховуватимуть співбратів, задовольняючи їхні слушні прохання на добро чернечої спільноти й Церкви²³⁹.

157. – Якщо Чернець вважає, що має труднощі у виконанні дорученого йому обов'язку, нехай він сам або через когось іншого з'ясує Настоятелю

²³⁷ Мр 9, 35. Див. ШПр. 45; КПр. 142.

²³⁸ Див. ШПр. 41; КПр. 117-120, 123, 125, 137, 138.

²³⁹ Див. «Досконалої любові», 14.

причини, віддаючи справу на його розсуд²⁴⁰. Якщо цих доводів Настоятель не прийме, Чернець може відкликатися до Вищих Настоятелів, згідно з ієрархічним порядком. Доки Настоятелі не вирішать справи, він повинен слухатися²⁴¹.

158. – Обіт послуху зобов'язує, і його порушення є гріхом, особливо тоді, коли Настоятель це виразно зазначить словами: «Силою святого послуху». Такий наказ своїм підлеглим Настоятелі можуть давати лише у виняткових ситуаціях та з великою обережністю²⁴².

РОЗДІЛ 2.

ЧИСТОТА

159. – § 1. Обітом чистоти Ченці добровільно зрікаються подружнього життя та обов'язків і прав, які з нього випливають, «задня Небесного Царства»²⁴³ і з неподільним серцем посвячуються Христові²⁴⁴, звертаючи всю свою любов, посвяту й почування до Господа, та повніше віддаються ділам апостоляту, а для всіх членів Церкви стають живими і радісними свідками неперемінюючих вартостей і заохотою до чистого життя²⁴⁵.

²⁴⁰ Пор. КПр. 119.

²⁴¹ Див. ШПр. 28, 47; КПр. 152.

²⁴² Див. ШПр. 28; КПр. 29.

²⁴³ Мт 19, 12.

²⁴⁴ Пор. 1 Кор 7, 32-34.

²⁴⁵ Пор. «Досконалої любові», 12.

§ 2. Ченці шануватимуть свою чистоту як цінний дар Божої благодаті, що його Отець дає вибраним²⁴⁶, як знак і вияв любові та як особливе джерело духовної плідності для Церкви і світу²⁴⁷. Тому вони будуть розумно зберігати цей дар, щоб бути людьми врівноваженими, самовдосконаленими, сповненими ініціативи, зрілими психікою і почуттями²⁴⁸.

160. – Обіт чистоти зобов'язує уникати всього, що противиться шостій і дев'ятій заповідям Божим, та зобов'язує дотримуватись досконалої статевих стриманості у celibatі²⁴⁹; тимчасовий обіт чистоти забороняє встановляти подружжя²⁵⁰, а довічний обіт стає ще й перешкодою до правосильності подружжя²⁵¹.

161. – § 1. Тому, що носимо скарб чистоти у «глиняних посудинах»²⁵² і «поки в тілі живемо, перебуваємо далеко від Господа»²⁵³, Ченці не повинні покладатись на власні сили, а черпатимуть чисту любов у спогляданні Пресвятої Тройці²⁵⁴, довіряючись Божій допомозі через Христа у Свя-

²⁴⁶ Пор. Мт 19, 11; 1 Кор 7, 7.

²⁴⁷ Пор. «Досконалої любові», 12; «Світло народів», 42.

²⁴⁸ Пор. «Богосвячене життя», 88.

²⁴⁹ Див. ШПр. 15, 4. Пор. «Богосвячене життя» 1, 16, 18, 22, 26, 75.

²⁵⁰ Пор. ККСЦ, кан. 529, § 1.

²⁵¹ Пор. ККСЦ, канн. 805, 466 ⇐ кан. 533; МПр. 19, 44.

²⁵² 2 Кор 4, 2.

²⁵³ Пор. 2 Кор 5, 6.

²⁵⁴ «Богосвячене життя», 88.

тому Дусі, втримуючи тісну злуку з Богом завдяки молитві, роздумуванню над таїнством Христа і Його Словом, беручи участь у Святих Тайнах та виявляючи синівську любов до Пресвятої Богородиці.

§ 2. Ченці легше й певніше додержать обіт чистоти, коли вестимуть духовне життя, облагороднюючи своє серце, пануючи над почуттями та інстинктами, плакаючи справжню братню любов, спільнотне життя, скромність, жертвенність і гідну поведінку в кожній справі²⁵⁵.

162. – Чернець повинен розсудливо та відповідально використовувати засоби інформації і комунікації, особливо Інтернет, відео- і телепрограми тощо, уникаючи надмірного чи нерозважливого їх вживання, що несе у собі руйнівну силу для душі.

163. – Оскільки зберігання досконалої чистоти глибоко заторкує основні схильності людської природи, то кандидати нехай не приступають до професії чистоти, ані Настоятелі нехай не допускають їх до неї, як тільки переконавшись у психологічній, емоційній та духовній зрілості, перестерігши їх про небезпеки, які загрожують чистоті, та належно повчивши їх про суть посвяти Богові у celibatі на благо самої особи²⁵⁶.

164. – Зустрічаючись із жінками як чернечого, так і світського стану, Ченцям слід поводитися

²⁵⁵ Пор. «Досконалої любові», 12; ШПр. 17; КПр. 31.

²⁵⁶ Пор. «Досконалої любові», 12.

розсудливо та бути гідними свого покликання. У необхідних розмовах та зустрічах з ними Ченці повинні виявляти врівноваженість та шанобливе ставлення, уникаючи будь-якої фамільярності²⁵⁷.

РОЗДІЛ 3.

УБОЖЕСТВО

165. – Обітом убожества Ченці вірніше наслідують Христа, беручи участь у Його убогості, бо Він «задня нас став бідним, бувши багатим, щоб ми Його убожеством розбагатіли»²⁵⁸. Тому Ченці добровільно зрікаються усього майна й права посідати дочасні речі як власні та самостійно ними розпоряджатися²⁵⁹, про що йдеться у правилах 91, § 1 і 100, § 1, визволяючись таким чином від усіх земних обтяжень²⁶⁰ та «життєвих клопотів»²⁶¹, щоб бути «ділом і духом убогими» та цілим серцем любити Бога й мати скарб на небі²⁶².

166. – § 1. За прикладом першої християнської спільноти²⁶³, Ченці мають усе спільне, але так, що ніхто не може брати собі щось самовільно. До Настоятеля належить давати дозвіл на уживання

²⁵⁷ Див. КПр. 108-110, 154, 220; ШПр. 33.

²⁵⁸ 2 Кор 8, 9.

²⁵⁹ Пор. ККСЦ, 468; КПр. 85-87, 89, 93, 100, 143-146.

²⁶⁰ Пор. «Світло народів», 44; «Євангельське свідчення», 17.

²⁶¹ КПр. 88.

²⁶² «Досконалої любові», 13; пор. Мт 6, 20.

²⁶³ Див. Ді 2, 44.

спільних речей і забезпечувати Ченців, згідно з потребою та вимогами праці кожного²⁶⁴, про що йдеться у прав. 277.

§ 2. Чернець, згідно з обітом убожества, «у свободі духа»²⁶⁵ зобов'язується законом праці, співмірної до його сил і дарувань, здобувати для чернечої спільноти все потрібне для її прожитку, розвитку, апостольських праць і діл милосердя, відкидаючи при цьому всяку невластиву турботу та поручаючи себе Божому Провидінню²⁶⁶. А коли б кому забракло чогось потрібного або не дісталось бажаного, то й тоді слід зберігати погідність духа чи навіть радіти, задля більшого уподібнення до убогого Христа²⁶⁷.

167. – § 1. Чернець, який отримує заробітну плату за свою працю чи винагороду за служіння, пенсію чи будь-яку допомогу, повинен без зволікання передати її Настоятелю або відповідальній за це особі чи безпосередньо перевести її на визначений рахунок Осідку, до якого приписаний.

§ 2. Майнові авторські права на всі твори Ченців належать Чинові.

§ 3. Будь-які пожертви або цінні дарунки, зроблені Настоятелю або Ченцю, вважаються зробленими Чинові, і ними ніхто не може вільно розпоряджатися згідно із своїми уподобаннями.

²⁶⁴ Пор. КПр. 87, 91.

²⁶⁵ «Євангельське свідчення», 20.

²⁶⁶ Пор. «Досконалої любові», 13.

²⁶⁷ КПр. 131, 132, 135, 168, 205.

Щодо цільового призначення пожертв слід дотримуватись прав. 503. Якщо ж Настоятель вважає, що дар, особливо від родичів когось із Ченців, може стати причиною нарікань у спільноті та приводом для хизування й гріхів, то відмовить у його прийнятті²⁶⁸.

168. – Пожертви, які хтось дістав би для вбогих чи на якесь інше побожне діло, має сам або через Настоятеля якнайскоріше передати на визначену ціль. Настоятель не сміє затримувати ці пожертви ані змінювати їхнє призначення.

169. – § 1. Наші Ченці не повинні старатися для себе чогось у рідних або знайомих без дозволу Настоятеля. Принагідно одержані від них речі, вартість яких перевищує суму на дрібні видатки, Чернець уважатиме за здобуток спільноти й повідомить про це Настоятеля, який розсудить, чи набуту річ Чернець може затримати для себе, чи передати її до спільного вжитку²⁶⁹.

§ 2. Ченцям не личить клопотатися про власний зиск, ані не годиться робити нічого потаємно, бо власний набуток для слуги Христового – це немовби крадіжка, яка не лише створює перешкоди життю у Христі, а й призводить до гірших наслідків.

170. – § 1. Хоча Ченці з довічною професією не можуть посідати власних грошей чи ними само-

²⁶⁸ Пор. КПр. 304.

²⁶⁹ Пор. КПр. 187.

вільно розпоряджатися, все ж таки, в душі спільного вживання майна, отримують загальний дозвіл на користування невеликими сумами грошей, які служать на необхідні дрібні видатки, величину яких визначає Провінційна Капітула. Настоятель забезпечує Ченців такими коштами по можливості щомісячно, а про їх використання вони мають обов'язок давати йому точний звіт²⁷⁰.

§ 2. Ченці повинні мати попередній дозвіл свого Настоятеля на видатки, загальна сума яких перевищує п'ятиденний заробіток звичайного робітника у країні їх постійного перебування.

171. – Дух убожества, що є надійним сторожем чернечого благочестя і свободи, зобов'язує Настоятелів вірно дотримуватися в фінансових справах власної компетенції, визначеної Генеральною Капітулою (прав. 493, § 2); дбати про своєчасне оформлення дочасного майна відповідно до норм цивільного права та врівноважене й розумне його використання згідно із заповіддю²⁷¹ та Статутом (прав. 492, § 1), додержуючись соціальної справедливості й зобов'язань щодо працівників (прав. 266).

172. – § 1. Ченці повинні вважати дочасне майно Божим даром та шанувати речі, якими користуються, як посвячені Богові²⁷², виявляючи при цьому завжди дух вдячності та поміркованос-

²⁷⁰ Пор. ШПр. 44.

²⁷¹ Пор. КПр. 91.

²⁷² КПр. 143, 144.

ті. А коли трапиться, що хтось у цьому провиниться, нехай повідомить компетентного Настоятеля і намагається це надолужити²⁷³.

§ 2. Ченцям забороняється ручатись будь-яким майном, хіба у великій потребі й лише за дозволом власного Протоігумена²⁷⁴. Крім того, їм забороняється займатися фінансовими операціями і торгівлею для особистого зиску чи на користь інших, про що йдеться у прав. 497, § 2.

173. – Правдивий дух убожества спонукає, щоб Чернечі осідки більш забезпечені, у порозумінні з Протоігуменом, радо допомагали іншим, менш забезпеченим Осідкам. Такі самі братні взаємини нехай будуть між поодинокими Провінціями, щоб, як члени однієї родини, мірою потреби і спроможності, вони радо підтримували один одного, зокрема тоді, коли хтось із них потребує матеріальної допомоги, особливо на виховання молодих покликань²⁷⁵.

174. – Ченці, пройняті Христовою убогістю, зокрема ж Настоятелі й Економи, як управителі дочасного майна, повинні уникати всякого розкошування в облаштуванні Осідків, невірноваженого зиску, нагромадження зайвих або дорогоцінних речей тощо. Нехай вони радше намагаються в покорі, простотою життя і служіння, засвідчувати перед світом красу дбання про небесні блага, радо

²⁷³ КПр. 93, 100, 144, 153.

²⁷⁴ Пор. ККСЦ, кан. 385, § 3 ⇐ кан. 427.

²⁷⁵ Пор. «Досконалої любові», 13.

ділячись дочасним майном з іншими, зокрема потребуєчими²⁷⁶.

РОЗДІЛ 4.

ВІРНІСТЬ І ПІДЛЕГЛІСТЬ ХРИСТОВОМУ НАМІСНИКОВІ

175. – § 1. Ченці плекатимуть вірність Христовому Намісникові і завжди своєю діяльністю сприятимуть єдності християн, ідучи за прикладом святого Йосафата, василіянських мучеників та ісповідників віри і єдності християнських Церков, які докладали не раз героїчних зусиль і протистояли всіляким формам церковних роздорів.

§ 2. Хоч наші Ченці вже силою обіту послуху підлягають Римському Архиєреєві як своєму Верховному Настоятелю²⁷⁷, однак, ідучи за духом своїх попередників²⁷⁸, складаючи довічну професію, вони дають ще виразнішу обітницю постійної вірності і підлеглості Римському Архиєреєві, Христовому Намісникові, Наступникові Апостола Петра, Главі й Пастиреві Вселенської Церкви²⁷⁹.

²⁷⁶ Пор. ККСЦ, кан. 385, § 1; «Досконалої любові», 13; ШПр. 20.

²⁷⁷ ККСЦ, кан. 412, § 1.

²⁷⁸ Див. III Василіянська Капітула – 1623.

²⁷⁹ Пор. ККСЦ, кан. 43.

§ 3. Своєю обітницею Римському Архiereєві Ченці зобов'язуються завжди, всюди і за будь-яких обставин признавати, шанувати і захищати його авторитет, щоб таким чином збільшилась заслуга обіту послуху і міцніше закріпилися зв'язки єдності.

ГЛАВА III. БОГОПОЧИТАННЯ І ДУХОВНІ ПРАКТИКИ

176. – Ченці, за прикладом святого Йосафата, зобов'язані вірно дотримуватися обряду власної Церкви свого права і все глибше його пізнавати й досконаліше його здійснювати, адже обряд є виявом власної ідентичності та спадком усієї Христової Церкви, що утверджує божественну єдність католицької віри в її різноманітності²⁸⁰.

177. – § 1. У літургійних відправах, у яких Ченці братимуть активну участь, слід використовувати тільки літургійні книги, затверджені компетентною церковною владою²⁸¹. Тому нікому не дозволяється самовільно вводити будь-яких обрядових змін чи практик.

§ 2. Під час богослужінь в наших Осідках та парафіях, які доручені душпастирській опіці Ченців нашого Чину, священнослужителі повинні згадува-

²⁸⁰ Пор. ККСЦ, канн. 39 і 40, § 2.

²⁸¹ Пор. ККСЦ, кан. 656, § 1.

ти церковну Ієрархію відповідно до приписів літургійних книг, а також Протоархимандрита, Протоігумена і Настоятеля Монастиря.

178. – § 1. Протоігумен повинен чувати, щоб у Осідках Провінції до церковної дисципліни не проникло зловживання, особливо щодо служіння слова Божого, уділення Святих Тайн і благословень, культу Бога і Святих, та щоб Ченці в богослужіннях дотримувались практик, передбачених Провінційним Правильником²⁸².

§ 2. Настоятелі нехай дбають про належну одностійність у літургійних відправах і не допускають їхнього самовільного скорочення, та й самі цього не роблять, хіба що у виняткових обставинах.

179. – Настоятелі Осідків мають дбати, щоб усі Ченці, згідно з приписом Статуту, не маючи законної перешкоди, мали час для роздумів про божественні речі і наполегливо віддавалися іншим побожним вправам. Нехай також дбають, щоб Ченці могли вільно і часто звертатися до Духівників і Сповідників та щорічно мали час на реколекції²⁸³ з метою особистого вдосконалення, відповідно до євангельських блаженств²⁸⁴.

²⁸² Пор. ККСЦ, кан. 201, § 2.

²⁸³ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2.

²⁸⁴ Пор. «Євангельське свідчення», 36.

РОЗДІЛ 1.

ЦЕРКОВНЕ ПРАВИЛО

180. – Згідно із волею святого Отця Василя та згідно з безперервною традицією нашого Чину, Ченці нехай пильно дорожать відправою Церковного Правила, бо цим вони, «з одного боку, виконують обов'язок Церкви, з другого ж – стають учасниками найвищої честі Христової Обручниці, бо, віддаючи хвалу Богові, стоять перед Божим престолом в імені Матері Церкви»²⁸⁵, «безупинно прославляючи Господа і заступаючись за спасіння світу»²⁸⁶.

181. – § 1. У кожному Чернечому осідку Чину щодня повинно відправлятися Церковне Правило²⁸⁷. Годину і частину Церковного Правила, яку Ченці мають відслужити спільно, визначить Монастирська Капітула, а в Резиденції – Настоятель або Намісник на зборах усієї спільноти, згідно з нормами Статуту.

§ 2. Настоятелі, особливо в студійних і формаційних Осідках, мають дбати, щоб Ченці, щодня виконували свій обов'язок спільної участі у Церковному Правилі²⁸⁸.

²⁸⁵ «Священний Собор», 85; Див. СВВ, *Гомілія на Псалом 1*.

²⁸⁶ «Священний Собор», 83.

²⁸⁷ Пор. ККСЦ, кан. 538, §§ 1-2; Див. ШПр. 37; КПр. 157, 167, 173, 279; Пор. «Священний Собор», 88, 94.

²⁸⁸ Пор. ККСЦ, канн. 538, § 2 і 473, § 2; Див. ШПр. 37, 15.

182. – § 1. Настоятель Осідку може, з поважних причин і в окремих випадках, звільнити Ченця від обов'язку Церковного Правила²⁸⁹, частково чи повністю, і, йдучи за вченням святого Василя, радитиме «співати Господеві псалми й пісні духовні»²⁹⁰ подумки серцем, але й перестереже Ченця, який занедбував би цей обов'язок участі у спільній відправі²⁹¹.

§ 2. Чернець, який не міг взяти участь у відправі Церковного Правила, зобов'язаний приватно помолитись його частину (принаймні півгодини) або проказувати Акафіст до Пресвятої Богородиці чи інші моління.

183. – Церковне Правило треба відправляти виразно й побожно, щоб «душа була чутлива до кожного слова»²⁹². Церковний спів нехай буде поважний, зрозумілий, доладний та виконуваний за гласами й хоровими наспівами.

РОЗДІЛ 2.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ І ПРЕСВЯТА ЄВХАРИСТІЯ

184. – § 1. У центрі життя й зросту кожного Ченця і всієї спільноти є відправа Божественної

²⁸⁹ Див. ШПр. 37; Пор. ККСЦ, кан. 538.

²⁹⁰ Еф 5, 19.

²⁹¹ Пор. КПр. 147.

²⁹² КПр. 279.

Літургії, в якій через службу священника, що діє в особі Христа над жертвоприношенням Церкви, силою Святого Духа згадується і уприсутнюється Жертва Ісуса Христа як діло спасіння, яким Бог досконало прославляється і люди освячуються²⁹³.

§ 2. Оскільки «Літургія є тією вершиною, до якої прямує діяльність Церкви, й одночасно – тим джерелом, звідкіля випливає вся її сила», то інші богослужіння і побожні вправи «треба так влаштувати, щоб вони були згідні зі Святою Літургією, щоб від неї якоюсь мірою походили й до неї вели народ»²⁹⁴.

185. – § 1. Ченці-священники, за звичаєм, щодня відправлятимуть Божественну Літургію, за винятком алітургійних днів, визначених власною Церквою свого права²⁹⁵, поданих у Провінційному Правильнику. Якщо виникає якась перешкода – повідомлять Настоятеля²⁹⁶.

§ 2. Божественну Літургію, по можливості, усі священники Осідку служитимуть разом, виражаючи цим єдність священства і жертви²⁹⁷, за участю всієї чернечої спільноти²⁹⁸.

²⁹³ Пор. ККСЦ, кан. 698; Див. «Священний Собор», 2, 6-7, 10, 47; Див. Папа Іван Павло II, Апостольський лист *Orientale lumen* [«Світло Сходу»] (02.05.1995), 10.

²⁹⁴ «Священний Собор», 10, 13.

²⁹⁵ Пор. ККСЦ, канн. 704 і 473, § 1.

²⁹⁶ Пор. ККСЦ, канн. 538, § 2 і 473, § 2, 1.

²⁹⁷ ККСЦ, кан. 700, §§ 1-2.

²⁹⁸ Див. «Священний Собор», 14, 18.

§ 3. Священники, без особливої причини і пастирської потреби, не повинні відправляти Божественної Літургії більше як один раз на день²⁹⁹.

186. – У наших церквах можна допустити стороннього священика до відправи Божественної Літургії тільки тоді, коли він представить дійсне посвідчення від свого Ієрарха, або якщо можна іншим способом впевнитись у його чесності³⁰⁰.

187. – Стосовно пожертв на відправу Божественної Літургії потрібно дотримуватись таких приписів:

1. сума пожертви за відправу Святої Літургії повинна бути такою, яка встановлена церковною владою;

2. літургійні намірення і прийняті пожертви мусять бути старанно зазначені у реєстраційних книгах, а самі пожертви не можуть бути використані перед відповідною відправою;

3. намірення на відправу Святої Літургії, які не можуть бути вчасно відслужені, повинні бути якнайшвидше передані Протоігуменові, який передасть їх тим спільнотам Провінції, які мають у цьому потребу, або ж перешле їх до Головної Управи.

²⁹⁹ Див. Конгрегація для Східних Церков, *Інструкція застосування літургійних приписів Кодексу канонів Східних Церков*, Львів, Свічадо, 1998, 65.

³⁰⁰ Пор. ККСЦ, кан. 703, § 1.

188. – Ченці нехай часто причащаються «з доброю настановою духа»³⁰¹ та з благодаренням за отримані блага³⁰², пам'ятаючи, що Пресвята Євхаристія – це «тайнство побожності, знак єдності, зв'язок любові, пасхальна гостина, в якій Христос приймається, дух сповняється ласки і дається завдаток будучої слави»³⁰³, бо «коли хтось у Христі, той – нове створіння»³⁰⁴.

189. – § 1. Пресвяту Євхаристію необхідно зберігати в кивоті та з найбільшою пошаною адорувати³⁰⁵; кивот має бути зачиненим, а перед ним завжди горітиме лампадка.

§ 2. Зберігання Пресвятої Євхаристії підлягає нагляду Настоятеля Чернечого осідку³⁰⁶, який дбатиме про її оновлення принаймні щомісяця, щоб уникнути будь-якої небезпеки зіпсуття³⁰⁷.

190. – Щоб поглибити і дедалі більше зміцнювати набожність до Христа, присутнього у Святих Тайнах, нехай наші Ченці, за прикладом святого Йосафата, часто відвідують Пресвяту Євхаристію³⁰⁸. Зокрема, Ченці щодня відвідуватимуть Найсвятіші Тайни, по можливості спільно: вранці після встання; після обіду, проказуючи молитви й

³⁰¹ «Священний Собор», 11.

³⁰² Пор. КПр. 157.

³⁰³ «Священний Собор», 47.

³⁰⁴ 2 Кор 5, 17.

³⁰⁵ Пор. ККСЦ, кан. 714, § 1.

³⁰⁶ Пор. ККСЦ, кан. 714, § 2.

³⁰⁷ Див. ККСЦ, канн. 706, 707.

³⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 369, § 1.

співаючи відповідні тропарі чи кондаки³⁰⁹; після вечері та ввечері перед нічним відпочинком, згідно з прийнятим звичаєм.

РОЗДІЛ 3.

ЗАГАЛЬНІ Й СПІЛЬНІ МОЛІННЯ

191. – Оскільки Господь обіцяв вволити прохання двох або трьох, що згодяться в Його ім'я, і вислухати наполегливе благання тих, що з вірою кличуть до Нього в молитві³¹⁰, то і наші Ченці заноситимуть до Господа спільні моління і благання в різних потребах нашої чернечої і церковної спільноти.

192. – § 1. Усі ієромонахи, за участю братії, відправлять Божественну Літургію в такому наміренні:

1. у свято святого Василя Великого – за розвиток Чину;

2. у свято святого Йосафата – за єдність християн;

3. у заупокійні суботи: М'ясопусну і перед неділею П'ятидесятниці, з Панахидою, – за всіх померлих Ченців.

§ 2. Хто з поважних причин не міг би відправити Літургії в такому наміренні у цей день, повинен відправити її в інший день.

³⁰⁹ Ген. Капітула – 1969 (сесія 38).

³¹⁰ Див. Мт 7, 7-11; Мр 11, 22-26; Лк 18, 7-8.

193. – § 1. Перед празниками святого Василя Великого та святого Йосафата у кожному Чернечому осідку необхідно провести триденні моління з духовним повчанням.

§ 2. Кожний Настоятель має щосередини чи в якийсь інший день тижня відправити Святу Літургію за спільноту, яку очолює: Протоархимандрит – за Чин і його потреби, Протоігумен – за власну Провінцію, а місцеві Настоятелі – за свої Чернечі осідки.

§ 3. Кожний Чернець-священик нашого Чину має право щороку три рази відслужити Святу Літургію у власному наміренні у зручному часі. Чернець-несвященик здійснює це право через свого Настоятеля.

194. – Наші Ченці згідно із вченням Церкви, традиціями богопочитання нашого обряду і світлим прикладом своїх попередників, підтримуватимуть і плекатимуть глибоку синівську набожність до Пресвятої Богородиці у власному молитовному житті, просячи у Неї ласки уподібнюватися до Її Сина³¹¹. Ченці здійснюватимуть щорічне відновлення свого синівства в празник Покрова, згідно з прийнятим у Чині звичаєм, та поширюватимуть Її почитання між Божим народом; бо «за благодаттю, Вона є нашою Матір'ю», що «окремим зовсім способом співпрацювала в ділі Спасителя послухом, вірою, надією і палкою

³¹¹ ККСЦ, кан. 369, § 1.

любов'ю, щоб відновити надприродне життя душ»³¹².

195. – § 1. Кожна Провінція може мати також і свої побожні вправи, впроваджені Провінційною Капітулою та внесені у Провінційний Правильник, згідно з нормами Статуту.

§ 2. У різних непередбачених випадках і потребах нашої спільноти, Церкви, держави або громади, наші Настоятелі чи Капітули, на основі їхньої компетенції, можуть і повинні закликати Ченців до спільних молінь.

РОЗДІЛ 4.

ІСПИТ СОВІСТІ І СВЯТА ТАЙНА СПОВІДІ

196. – § 1. Ченці, дбаючи про власний поступ у духовному житті, намагатимуться зберігати чистоту свого сумління, цього «тайника і святилища людини, в якому вона перебуває сама з Богом, що промовляє в глибинах її душі»³¹³, щоб бути вільними від усякого, навіть найменшого гріховного пороку, за пересторогою і навчанням святого Отця нашого Василя Великого³¹⁴. Для цього Ченці двічі на день робитимуть іспит совісті³¹⁵:

³¹² «Світло народів», 61.

³¹³ II Ват. Собор, Душпастирська конституція про Церкву *Gaudium et spes*, [= «Радість і надія»] (07.12.1965), 16.

³¹⁴ КПр. 10-14, 16, 192, 194, 271, 287, 296, 297, 300.

³¹⁵ Пор. ККСЦ, кан. 369, § 1.

частковий – перед обідом, принаймні п'ять хвилин, та загальний – ввечері, принаймні десять хвилин³¹⁶.

§ 2. У формаційних Осідках Чину вечірній іспит совісті треба, по змозі, робити спільно, вмістивши його в літургійні рамки нашого богопочитання.

197. – Ченці, для збереження чистоти совісті, будуть приступати до святої Тайни Сповіді принаймні два рази на місяць³¹⁷, а священники навіть частіше, аби із ще більшою чистотою серця могли приступати до Божого престолу й звершувати Святі Тайни.

198. – § 1. Для духовної вигоди Ченців, в окремих Монастирях, особливо в Осідку студій, Протоігумен, згідно з нормами Статуту, призначає постійних Сповідників³¹⁸. Однак, кожний Чернець може сповідатися у будь-якого священника, наділеного владою уділяти святу Тайну Покаяння, дотримуючись чернечої дисципліни³¹⁹.

§ 2. Настоятель повинен подбати про те, щоб декілька разів у році, а зокрема під час річних реколекцій, духовної віднови тощо, призначити також надзвичайного Сповідника.

³¹⁶ КПр. 280, 296-297.

³¹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 538, § 3. Див. також ККСЦ, канн. 369, § 1 і 719.

³¹⁸ ККСЦ, кан. 475, 539; КПр. 15, 229, 288.

³¹⁹ Пор. ККСЦ, кан. 474, § 2.

РОЗДІЛ 5.

РОЗВАЖАННЯ І ДУХОВНЕ ЧИТАННЯ

199. – § 1. Ченці щодня, бажано вранці, у своїх келіях або в каплиці, повинні присвятити принаймні півгодини на розважання, щоб через пильне і постійне роздумування над Божим словом намагалися все більше уподібнити своє життя до Христового та вправлялися жити згідно із засадами Євангелія³²⁰.

§ 2. Тему до розважання слід підготовляти собі завчасно, а новикам і студентам її пояснять Вчитель новиків, Духівник чи хтось інший для цього призначений.

200. – Ченці щодня повинні присвятити принаймні чверть години для читання духовних книг, передусім Святого Писання³²¹, щоб читанням і роздумуванням над ним вивчати «найвище знання Ісуса Христа»³²² й ставати справжніми Його свідками³²³; крім того, мають також часто перечитувати навчання святого Отця нашого Василія.

³²⁰ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 1 ⇐ кан. 538, § 2. Див. також ККСЦ, канн. 346, § 2, 1 і 369, § 1.

³²¹ ШПр. 15; КПр. 95, 238.

³²² Пор. Флп 3, 8; «Досконалої любові», 6.

³²³ Пор. ККСЦ; кан. 369, § 1.

РОЗДІЛ 6.

ДУХОВНА ВІДНОВА

201. – § 1. У кожному нашому Осідку раз у місяць має відбутися духовна віднова³²⁴, в якій візьмуть участь усі Ченці Осідку, які не мають законної перешкоди, а по можливості також приєднаних структур, під час якої Настоятель або призначений ним Чернець виголосить духовне повчання на актуальну тему, після якого буде розважання. З цієї нагоди, коли це буде корисним, Ченці матимуть спільний обмін думками.

§ 2. Річний календар духовних віднов укладає Настоятель Осідку за згодою своєї Ради.

202. – Духовна віднова перед празником святого Василія Великого буде приурочена тематиці вірності у зберіганні обітів і правил Статуту. У цьому часі Чернець повинен провести півгодинне читання зі Статуту про богочитання і духовні вправи, домовий лад і поведінку (прав. 176-228), півгодинний іспит совісті над зберіганням святих обітів і духовним поступом (прав. 152-175), взяти участь у молитві Церковного Правила та зберігати мовчання. На свято святого Василія Великого Ченці спільно прокажуть формулу обітів у церкві чи каплиці, як це зазначено в Провінційному Правильнику.

³²⁴ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 1. ⇐ кан. 538, § 2. Див. також ККСЦ, кан. 369, § 2.

203. – У третьому п'ятиріччі після складення довічних обітів Чернець може просити про бодай шестимісячну чернечу обнову у відповідному Осідку Чину, або Протоігумен за згодою своєї Ради може рекомендувати її Ченцеві, одночасно забезпечуючи його відповідними засобами. Під час такої обнови Чернець матиме нагоду поглиблювати своє чернече життя, віддаючись молитві чи навчанню, щоб згодом ще краще звершувати свою посвяту, згідно з чернечими ідеалами святого Василя³²⁵.

РОЗДІЛ 7.

РЕКОЛЕКЦІЇ

204. – § 1. Кожний Чернець щорічно візьме участь у п'ятиденних реколекціях³²⁶, організованих Чином, навіть якщо він уже брав чи братиме у них участь з нагоди довічної професії чи прийняття свячень. Настоятель Осідку може дозволити Ченцеві взяти участь у річних реколекціях, що їх організовують інші інституції, а Протоігумен – поза межами Провінції.

§ 2. Протоігумен не повинен нікого звільняти від цього обов'язку, хіба у випадку тяжкої хвороби чи з інших непередбачуваних причин. Чернець,

³²⁵ Ген. Капітула – 1969 (сесія 31).

³²⁶ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 3 ⇐ кан. 538, § 2.

який отримав таке звільнення, зобов'язаний провести реколекції в іншому часі.

§ 3. Якщо Чернець відчуватиме потребу додаткових реколекцій, або це зауважить його Настоятель, то, вислухавши думку Ченця, Настоятель може дозволити або зобов'язати його взяти в них участь, погодивши місце і дату.

205. – Доцільно, щоб кожна Провінція мала принаймні один дім для реколекцій під опікою Настоятеля Осідку або відповідального, якого призначає Протоігумен за згодою своєї Ради.

206. – § 1. Річний календар реколекцій у Провінції, підготовлений відповідальним, що визначає час, місце й проповідника реколекцій, схвалює Протоігумен, порадившись із своєю Радою.

§ 2. Проповідник складає програму реколекцій та розпорядок дня, який узгоджує з Настоятелем Осідку, де проходять реколекції.

207. – За прийнятим у нашому Чині порядком, крім звичайного щоденного розпорядку дня³²⁷, річні реколекції передбачають ще одне розважання перед обідом та інше під вечір, півгодинне духовне читання, молитву Церковного Правил вранці і ввечері та відвідини Пресвятої Євхаристії, якщо можливо, після кожного розважання. За давнім звичаєм, під час реколекцій слід зберігати належне мовчання.

³²⁷ Див. правила Статуту 181, § 1; 190, 196, § 1; 199, § 1.

РОЗДІЛ 8.

ДУХОВНИЙ ПРОВІД

208. – § 1. Навчання святого Василя³²⁸ й уся традиція чернецтва вказують на потребу й користь духовного провідника в чернечому житті, тому Настоятелі, навчаючи Ченців Божої волі та вказуючи кожному на те, що його стосується³²⁹, також мають дбати, щоб вони могли вільно й часто звертатися до Духівників³³⁰.

§ 2. Чернець має повну свободу щодо вибору Духівника, з дотриманням прав. 124, § 1 для студентів. Однак нашим Ченцям доручається, щоб вони шукали Духівника насамперед між священиками нашого Чину, такого, який має необхідний досвід у чернечому житті та якості, про які йдеться у прав. 124, § 2.

§ 3. Щоб гарантувати необхідне довір'я до Духівника, йому не слід доручати обов'язків, пов'язаних із дисципліною Чернечого осідку, ані вимагати від нього інформацій про ведених ним осіб.

³²⁸ Див. КПр. 227 і 229.

³²⁹ Пор. КПр. 235; ШПр. 26.

³³⁰ Пор. ККСЦ, кан. 473, § 2, 2. ⇐ 538, § 2.

РОЗДІЛ 9.

ПІСТ І СТРИМАНІСТЬ

209. – § 1. Згідно з навчанням святого Отця нашого Василя, підкорення тіла задля досягнення благочестя успішно досягається завдяки стриманості³³¹, тому в нашому Чині потрібно зберігати такі спільні посні практики, з дотриманням прав. 211:

1. стриманість від м'ясних і молочних продуктів і страв у перший день Чотиридесятниці та Велику П'ятницю;

2. стриманість від м'ясних продуктів і страв:

а) в усі п'ятниці року, крім загальниць, храмового та головних свят;

б) у середи Великого і Різдвяного Посту;

в) від понеділка до суботи першого тижня Великого Посту та протягом Страсного тижня;

г) у навечір'я Різдва Христового та Богоявлення; у празник Усікновення голови Івана Хрестителя та Воздвиження Чесного Хреста.

§ 2. Ченці, як і всі вірні, можуть користати як із загальних звільнень від посту³³², так і звільнень у ті посні дні тижня, коли припадають Господські й Богородичні свята або інші святкування, відповідно до партикулярного права власної Церкви,

³³¹ Див. ШПр. 16, 1-2; 18, 19; Мт 17, 21.

³³² Від будь-якого обов'язку посту звільняються, зокрема, особи, яким виповнилося 60 років, і важкохворі.

пам'ятаючи притім про вимоги доброго прикладу. З вагомих причин наші Настоятелі можуть звільняти окремих Ченців з посту, а у виняткових випадках і цілий Осідок.

210. – § 1. У дусі покути Чернець повинен практикувати, крім традиційних, також інші форми стриманості, характерні для наших часів і обставин³³³, наприклад, стримуватись від використання засобів комунікації.

§ 2. Для приватних практик посту і стриманості Чернець повинен спершу отримати благословення свого Настоятеля або Духівника³³⁴, дотримуючись усталеного ладу, про що йдеться у прав. 154, § 3.

211. – Провінційна Капітула може точніше визначити норми щодо посту та інших можливих форм стриманості, відповідно до дисципліни власної Церкви свого права³³⁵. Ці норми будуть вписані у Провінційний Правильник.

³³³ КПр. 128,129; Генеральна Капітула – 1969 (сесія 28).

³³⁴ Пор. КПр. 138.

³³⁵ Див. ККСЦ, канн. 880, 882 і 883, § 1.

ГЛАВА IV.

ДОМОВИЙ ЛАД І ПОВЕДІНКА

РОЗДІЛ 1.

РОЗПОРЯДОК ДНЯ

212. – § 1. Розпорядок дня у кожному нашому Осідку повинен бути укладений таким чином, щоб Ченці могли виконати всі свої обов'язки, тобто взяти участь у спільних заняттях, мати достатньо часу на духовні практики й виконання різних завдань.

§ 2. Розпорядок дня визначає Монастирська Капітула або спільні збори у Резиденції, про що йдеться у правилах 181, § 1 і 382, § 1; він стає зобов'язуючим після затвердження Протоігуменом за згодою його Ради. Розподіл завдань належить до компетенції Настоятеля з його Радою.

§ 3. До спільних занять в Осідку, до молитви й трапези, починаючи встанням і завершуючи вечірніми моліннями, Ченців скликає зазвичай голос дзвінка³³⁶, на який треба негайно поспішати.

213. – Щодня, бажано після обіду й вечері, а деколи і в інший час, повинна бути перерва для спільної рекреації та відпочинку, з дотриманням

³³⁶ Пор. КПр. 43, 44.

усталеного порядку та загальноприйнятих звичаїв у нашому Чині³³⁷.

214. – § 1. Шукання єдності з Богом, Який у тиші промовляє до серця³³⁸, та засади й вимоги спільнотного життя накладають на Ченців обов'язок мовчання³³⁹. Нічне канонічне мовчання триває від вечірніх до ранішніх молій³⁴⁰.

§ 2. Розмови Ченців повинні відзначатися розсудливістю, яка зроджує повагу, і служити для збудування ближніх³⁴¹.

РОЗДІЛ 2.

ЧЕРНЕЧИЙ ОДЯГ

215. – Одяг Ченця-василіянина «як символ посвяти»³⁴², знак свідчення й охоронець чесноти³⁴³ складається з чорного габіта з білим комірцем, пояса або ременя³⁴⁴, мантиї, каптура, нагрудного хреста і парамана та характеризується простотою, а водночас пристойністю³⁴⁵.

³³⁷ Див. КПр. 238; ШПр. 17.

³³⁸ Пор. Осія 2, 16.

³³⁹ Див. «Досконалої любові», 46; КПр. 173, 208.

³⁴⁰ Пор. Конституції ЧСВВ (1955), прав. 198.

³⁴¹ Див. КПр. 23, 151, 173, 311.

³⁴² «Досконалої любові», 17; Див. ШПр. 22, 23; КПр. 90 і 210.

³⁴³ Див. ШПр. 22, 3.

³⁴⁴ Див. ШПр. 23.

³⁴⁵ Пор. «Досконалої любові», 17; ШПр. 22, 1; КПр. 70; ККСЦ, кан. 540.

216. – § 1. У щоденних домових заняттях, в яких Ченці виступають як спільнота, потрібно одягати габіт, а під час урочистих богослужінь, згідно із звичаєм, – також мантию і каптур.

§ 2. Поза Осідком наші Ченці повинні одягати габіт або «клерджимен», а в приватному житті чи під час праці можуть носити одяг, пристосований до країни, в якій проживають, дотримуючись завжди засад скромності, поваги до себе і ближніх.

§ 3. Провінційна Капітула може видавати детальніші розпорядження щодо обставин і способу використання василіянського одягу, які будуть записані в Провінційний Правильник.

РОЗДІЛ 3.

ТРАПЕЗА

217. – Уся чернеча спільнота в родинному дусі харчується за спільною трапезою. Трапеза починається і завершується молитвою та має за мету «вдоволити життєво необхідні потреби..., уникаючи надмірностей»³⁴⁶. Якщо хтось не може бути на трапезі, треба повідомити про це Настоятеля.

218. – § 1. Перед або під час трапези, згідно з василіянською традицією, після відповідної молитви, відбувається читання³⁴⁷. Що і коли читати, визначає Настоятель, але протягом дня треба про-

³⁴⁶ ШПр. 19, 1. Див. ШПр. 18; КПр. 71, 72, 196.

³⁴⁷ Див. КПр. 180, 196; ШПр. 18.

читати уривки з текстів Святого Письма, місяцеслов дня й пом'яник Ченців, уривок із «Повчань святого Отця нашого Василя Великого» або Статуту, а також загальні повідомлення. Притім цілий Статут слід прочитати раз у році, а його другу частину та розпорядження Капітул – принаймні декілька разів³⁴⁸. Під час читання Святого Письма не слід подавати їжу чи її споживати, але потрібно уважно слухати Боже слово³⁴⁹.

§ 2. На спільній трапезі Настоятель, згідно з прийнятим звичаєм, може звільнити від мовчання. Відповідно до порядку, укладеного в кожному Осідку, Ченці можуть бути звільнені від мовчання також під час сніданку.

219. – Щодо їжі й напоїв Ченці будуть дотримуватися місцевих звичаїв, стриманості, чернечої поміркованості й невибагливості. Настоятелі дбатимуть, щоб харчі були здорові та в достатній кількості, зважаючи також на окремі потреби Ченців або дані їм медичні приписи³⁵⁰.

³⁴⁸ Пор. Конституції ЧСВВ (1955), прав. 190.

³⁴⁹ Ген. Капітула – 1982.

³⁵⁰ Див. ШПр. 19.

РОЗДІЛ 4.

КЛЯВЗУРА

220. – § 1. У кожному нашому Осідку слід дотримуватись клявзури³⁵¹, яка гарантує збереження чернечої свободи і сприяє «душевній рівновазі й зосередженості»³⁵².

§ 2. Законові клявзури стисло підлягає та частина Осідку, в якій живуть Ченці; щодо інших частин Осідку, слід брати до уваги місцеві обставини й потреби.

§ 3. Межі клявзури, які повинні бути виразно зазначені, визначає Настоятель Монастиря за згодою своєї Ради або на загальних зборах Настоятель Резиденції та затверджує Протоігумен. Без дозволу Настоятеля Осідку нікого зі сторонніх не можна впускати до клявзури³⁵³.

221. – Чернець повинен мати, де це можливо, окрему келію, обладнану в дусі убожества і пристосовану до праці, яку виконує.

222. – § 1. Приписам про клявзуру підпадає приватна кореспонденція та використання засобів інформації і комунікації, про що йдеться у прав. 162.

§ 2. Листи Ченців до своїх Настоятелів, а також до місцевого Ієрарха, Глави Церкви свого права,

³⁵¹ Див. ККСЦ, канн. 541 і 477, § 1.

³⁵² ШПр. 6. Див. КПр. 141.

³⁵³ Пор. ККСЦ, кан. 477, §§ 1-3.

Легата Римського Архiereя й Апостольського Престолу, а також листи, які вони самі від них одержують, не підлягають жодній перевірці³⁵⁴.

223. – § 1. Ченці, щоб вийти за межі Осідку, повинні мати попередній дозвіл Настоятеля Осідку³⁵⁵, хіба що роблять це для виконання свого обов'язку, праці чи інших завдань. Однак, згідно з навчанням святого Василя³⁵⁶, Ченці не повинні виходити ані зачасто, ані без потреби, зокрема для відвідування мирян задля приязні. Якщо Чернець повинен затриматись поза Осідком довше ніж передбачалось, то він повинен повідомити про це Настоятеля.

§ 2. Чернець, який виходить з Осідку, повинен зробити відмітку про свою відсутність чи повідомити про це іншим чином, згідно з місцевим звичаєм.

РОЗДІЛ 5.

ВІДПОЧИНОК

224. – § 1. Згідно з думкою святого Отця нашого Василя³⁵⁷, підтвердженою прикладом інших Святих, відпочинок є корисним для більш охочого додання труднощів та пожвавлення спіль-

³⁵⁴ Пор. ККСЦ, кан. 429.

³⁵⁵ Див. КПр. 120.

³⁵⁶ Див. ШПр. 38, 44; КПр. 311.

³⁵⁷ ШПр. 17.

нотного життя. З цієї причини нашим Ченцям дозволено деякий час після обіду й вечері та за інших нагод присвятити на рекреацію, яку слід провести в атмосфері взаємної зичливості та пошани, дотримуючись загальноприйнятих звичаїв у нашому Чині.

§ 2. Задля відпочинку, особливо ж літньою порою, Настоятель може дозволити підлеглим Ченцям деколи спільно провести увесь день чи кілька днів у відпочинковому домі Чину, якщо такий є, або в іншому відповідному місці. Крім того Настоятель може дозволити на пристойне дозвілля, що відповідає чернечій скромності й самоповазі.

225. – § 1. Річний відпочинок, включаючи відвідини родини, Ченці проводять згідно з постановами Провінційної Капітули, які беруть до уваги василіянські традиції та місцеві звичаї. Приписи щодо цього будуть занесені у Провінційний Правильник.

§ 2. Під час відпочинку Чернець, у дусі обітів, завжди вірно підтримуватиме духовне життя³⁵⁸ і не занедбуватиме Святої Літургії, Церковного Правила, розважання та іспиту совісті. Необхідно також подбати, щоб Настоятель міг завжди зв'язатися з Ченцем.

§ 3. Ченці-подорожні, у тих місцевостях, де є наші Осідки, не повинні ночувати поза ними, хіба що з оправданої чи очевидної потреби.

³⁵⁸ Див. ШПр. 39.

РОЗДІЛ 6.

ГОСТИННІСТЬ

226. – § 1. У Чернечих осідках чи при них, наскільки це можливо, повинні бути відповідні приміщення для гостей і подорожніх, яких треба приймати гостинно, пристойно, без надмірності й розкоші, як цього навчає святий наш Отець Василій³⁵⁹. Для цього Настоятель призначить вправного й відповідного Ченця, який пильнуватиме обов'язок гостинності.

§ 2. На перебування гостей у наших Осідках довше як один тиждень потрібно отримати попередній дозвіл Протоігумена.

227. – Гостей-співбратів треба приймати по-братньому, у межах спромоги³⁶⁰. В Осідку такі Ченці підлягатимуть місцевому Настоятелеві, намагаючись, по змозі, дотримуватися спільного розпорядку.

228. – Наші Ченці будуть ставитися до вбогих, потребуючих і хворих ввічливо й услужливо та, відповідно до спроможностей, в порозумінні з Настоятелем, будуть служити і спомагати їхнім потребам, виконуючи так Господню заповідь³⁶¹.

³⁵⁹ Див. ШПр. 20; КПр. 97.

³⁶⁰ Див. ШПр. 20, 1.

³⁶¹ Див. ШПр. 3, 20, 42; КПр. 87, 91, 97, 100, 155; МПр. 70, 21.

ГЛАВА V.

ЧЕРНЕЧА ПРАЦЯ ТА АПОСТОЛЯТ

РОЗДІЛ 1.

ЗАКОН ПРАЦІ Й АПОСТОЛЯТ

229. – Закон праці у Василіянському Чині ґрунтується на віковічному Божому задумі стосовно людини, яка, вживаючи свої дарування і здібності, покликана підкорювати собі землю і її створіння. Христос Спаситель освятив цей закон Своїм навчанням і прикладом, тому наші Ченці, йдучи за навчанням святого Василя, охоче і вповні виконуватимуть цей закон, що є виявом особистої посвяти Богові та сповненням заповіді любові.

230. – § 1. Ченці, будучи добрими й відданими помічниками Єпископів – наслідників Апостолів³⁶², своєю працею беруть участь у місії Христової Церкви, поширюючи Боже Царство серед Божого люду як прикладом особистої єдності з Христом і свідченням Його присутності у світі, так і сповненням дорученого апостоляту³⁶³.

§ 2. Ченці підлягають владі місцевого Ієрарха у тому, що стосується прилюдної відправи Божого культу, проповідування слова Божого народові, особливо ж релігійного і морального виховання

³⁶² Див. «Христос Господь», 35.

³⁶³ Див. «Світло народів», 44; «Христос Господь», 33; «Богосвячене життя», 72.

вірних, головно дітей, катехитичного і літургійного навчання, гідності духовного стану, а також різних справ, які мають відношення до апостоляту³⁶⁴.

§ 3. Ченці можуть тільки за згодою Протоігумена, а за межами Провінції – Протоархимандрита, виконувати доручені їм єпархіальним Єпископом діла апостоляту або обов'язки, властиві єпархії, зберігаючи загальне право, чернечу дисципліну, характер і мету нашого Чину³⁶⁵.

231. – § 1. До апостоляту Чину належить: освячення вірних через відправу Божественної Літургії й уділення Святих Тайн; проповідування слова Божого і катехитичне навчання; проведення народних місій, реколекцій, паломництв; провід парафій, товариств і об'єднань вірних; навчально-виховна³⁶⁶ і письменницько-видавнича діяльність; виконання різних церковних служінь тощо.

§ 2. За прикладом святого Йосафата, Ченці, виконуючи апостольську працю, повинні приділяти особливу увагу екуменізму, душею якого є молитва і навернення. Тому наші Ченці присвячуватимуть більше часу молитві в намірі, «щоб усі були одно» (Ів 17, 21), та виявлятимуть щирість і співпрацю у спільному служінні і свідченні євангельського життя³⁶⁷.

³⁶⁴ ККСЦ, кан. 415, § 1.

³⁶⁵ Пор. ККСЦ, кан. 415, § 3.

³⁶⁶ Див. ШПр. 15; КПр. 292.

³⁶⁷ Див. «Богопосвячене життя», 100-102.

232. – § 1. Під час апостольської праці Ченці повинні поважати побожні практики Божого народу, які відправляються згідно з церковним правопорядком.

§ 2. Ченцям суворо забороняється здійснювати великий екзорцизм як у наших Осідках, так і поза ними; виняток становлять Екзорцисти, які відповідно підготовлені і мають спеціальний письмовий дозвіл, наданий єпархіальним Єпископом.

233. – § 1. Ченці як слуги примирення всіх у любові до Христа повинні старатися плекати між людьми мир, єдність і згоду, оснований на справедливості. Тому вони не можуть брати активної участі ні в політичних партіях, ні в керуванні професійними спілками, хіба що, на думку Протоігумена, цього вимагає оборона Церкви, Чину або розвиток спільного добра³⁶⁸.

§ 2. Ченцям також забороняється вести діяльність на підтримку політичних сил, брати участь у передвиборчих кампаніях політиків і політичних партій³⁶⁹ чи балотуватися в органи світської влади.

234. – Виконуючи доручену працю, Ченці не шукатимуть собі слави в людей, ані не збиратимуть собі минутих скарбів, але завжди пам'ятатимуть слова Христа Господа, що вони трудяться для вічної нагороди на небі³⁷⁰.

³⁶⁸ Пор. ККСЦ, кан. 384.

³⁶⁹ Пор. ККСЦ, кан. 384, § 2: КПП УГКЦ, кан. 59, § 2.

³⁷⁰ Див. Мт 6, 1-2, 19-20; 5, 12.

РОЗДІЛ 2.

НАВЧАННЯ НАРОДУ

235. – Служба слова Божого, тобто проповідання, катехиза і всіляке християнське повчання, серед яких чільне місце займає літургійна гомілія, які щедро живляться Святим Письмом і спираються на святу традицію³⁷¹, є одним із головних завдань апостоляту Василянського Чину, тому наші Ченці радо послужать своїми проповідями і катехизацією Божому народові, особливо ж по наших церквах, під час Божественної Літургії у неділі і свята, богослужб і відпустів, та всюди, куди їх законно для цього покликано³⁷².

236. – § 1. Проповідники слова Божого, відкинувши слова людського мудрування і хитромудрих доводів, передусім повинні проповідувати Божому народові повне таїнство Христа, Який є Дорога, Істина і Життя³⁷³, тобто те, у що вірним треба вірити і що їм треба робити на славу Божу і ради спасіння людей.

§ 2. Ченці також повинні ознайомлювати вірних з наукою Церкви про гідність і свободу людської особистості, про єдність і зобов'язання родинного життя, про дотримання вимог справедливості й праці в усіх сферах людського життя, а також про обов'язки й виклики суспільного уст-

³⁷¹ Пор. ККСЦ, кан. 607.

³⁷² Пор. ККСЦ, канн. 479 і 542.

³⁷³ ККСЦ, кан. 616, § 1.

рою, що сприяють побудові миру на землі й соціальному прогресові згідно з Божим задумом³⁷⁴.

§ 3. Для успішності апостоляту наші проповідники повинні добре знати мову, культуру і традиції народу, серед якого здійснюють своє служіння, достосовувати форму та зміст гомілій і повчань до віку і потреб своїх слухачів, а також вживати найефективніші засоби для поширення проповідей і навчання Церкви.

237. – Ченці, які займаються катехизацією, повинні пам'ятати, що вони виступають від імені Церкви і послані звіщати об'явлене слово Боже, а не власне, тому повинні подавати повну науку Церкви, але у спосіб, пристосований до тих, кого катехизують, і відповідно до потреб їхньої культури³⁷⁵, щоб, завдяки повчанню, їхня віра осягала зрілість і формувався учень Христовий через глибше і більш упорядковане пізнання науки Христа і через щораз тісніше зближення з його Особою³⁷⁶.

238. – § 1. Докладно навчаючи вірних правд Божих, наші Ченці не лише приготувлятимуть їх самих до здобуття вічного блаженства, але й виховуватимуть їх на ревних апостолів і помічників Святого Духа у спасінні ближніх. Для цього Ченці з усією дбайливістю поширюватимуть побожні

³⁷⁴ Пор. ККСЦ, кан. 616, § 2.

³⁷⁵ ККСЦ, кан. 626.

³⁷⁶ ККСЦ, кан. 617.

товариства й об'єднання³⁷⁷, які властиві Чинові, відповідно до потреб і вимог часу, місця й осіб, добираючи для цього відповідних провідників.

§ 2. Кожне таке об'єднання повинно мати свій статут, який визначає назву об'єднання, мету, осідок, керівництво, членство й засади діяльності. Статут затверджує Протоархимандрит за згодою своєї Ради, якщо йдеться про об'єднання, що поширене в різних Провінціях Чину, зокрема Мирянський Чин Святого Василя Великого. Якщо об'єднання знаходиться тільки в окремій Провінції, то його статут затверджує Протоігумен за згодою своєї Ради³⁷⁸. Такі об'єднання також можуть діяти без юридичного статусу³⁷⁹.

РОЗДІЛ 3.

НАРОДНІ МІСІЇ І РЕКОЛЕКЦІЇ

239. – § 1. Народні місії і реколекції, які вже від давніх часів стали апостолятом, притаманним Чинові, мають за мету формування і духовний зріст Божого народу шляхом систематичного проповідування, катехизації і виконання побожних практик, згідно з нашою традицією, пристосованою до вимог сучасності.

³⁷⁷ Див. ККСЦ, кан. 575, § 2.

³⁷⁸ Пор. ККСЦ, кан. 576, §§ 1-2.

³⁷⁹ Пор. ККСЦ, кан. 573, § 2.

§ 2. Протоігумен призначає до місій і реколекцій Ченців, зразкових як духовно, так і морально, добрих знавців богослов'я, ревних апостолів та вмілих проповідників, які виконуватимуть це служіння відповідно до правил Статуту.

240. – § 1. Протоігумен, за згодою своєї Ради, призначає Директора місій для координування всієї місійно-реколекційної діяльності Ченців Провінції.

§ 2. Директор місій, згідно з церковним правопорядком³⁸⁰, планує та організовує народні місії для вірних, а також реколекції. Для цього він запрошує Ченців, які призначені для цієї діяльності, з якими визначає тематику місій, а за потреби забезпечує їх необхідними засобами.

§ 3. Директор щопівроку звітує Протоігуменові про свою діяльність і виконану працю, крім того, він періодично узгоджує плани та представляє проблематику й пропозиції щодо поживлення місійно-реколекційної діяльності. За потреби організовує зустрічі чи курси для Місіонерів і Реколектантів, щоб обмінятися досвідом і знанням, обговорити цілі, методології й засоби.

241. – § 1. Наші Ченці, навіть старші, заздалегідь будуть приготуватися до місій чи реколекцій на відповідних курсах та приватно навчаючись, щоб засвоювати нові практики і методики для

³⁸⁰ Пор. ККСЦ, кан. 615.

вдосконалення місійних і реколекційних проповідей.

§ 2. У своїх проповідях і повчаннях наші проповідники дотримуватимуться норм, уміщених у правилах 236, §§ 1-2 і 237. Водночас бажано, щоб вони під час місій чи реколекцій для вірних з'ясували природу, особливості і необхідність чернечого й священницького покликання, та до нього заохочували молодь, зокрема прикладом власного життя.

§ 3. Якщо місію проводять кілька Ченців, одного з них Директор призначить провідником місії, якого всі слухатимуть.

§ 4. Під час місій, без попередньої згоди Ієрарха або місцевого пароха, наші Ченці не влаштовуватимуть ніяких матеріальних збірок.

242. – Коли Провінція має реколекційний дім, про який ідеться у прав. 205, то його слід активно використовувати, щоб проводити там реколекції також для духовенства і мирян.

РОЗДІЛ 4.

ОБСЛУГА ПАРАФІЇ, ПАРОХИ І СОТРУДНИКИ

243. – § 1. Притаманною діяльністю Ченців Василіянського Чину є виконання парафіяльних чинностей у парафії при храмі Чернечого осідку

або у єпархіальній церкві, на основі укладеної з єпархіальним Єпископом письмової угоди.

§ 2. При храмі василіянського Осідку єпархіальний Єпископ, але не Адміністратор єпархії, може заснувати парафію, за порадою пресвітерської ради та за згодою або на прохання Протоігумена, за згодою його Ради³⁸¹. Парафію потрібно засновувати на підставі письмової угоди, укладеної між єпархіальним Єпископом і Протоігуменом, яка б точно визначала те, що стосується виконання парафіяльної служби, осіб призначених до парафії, економічних справ, а також прав і обов'язків Ченців у тому храмі та пароха³⁸². Умови щодо можливих змін або щодо скасування парафії повинні бути визначені в укладеній угоді.

§ 3. Законно заснована парафія, на підставі самого права, є юридичною особою; від її імені в усіх правових справах виступає парох³⁸³.

244. – § 1. Право іменування парохів і парафіяльних сотрудників належить тільки єпархіальному Єпископові, який вільно іменує їх із числа здатних ієромонахів Чину, що їх йому пропонує Протоігумен, з дотриманням укладених угод³⁸⁴.

§ 2. Чернець-священик, іменований парохом, повинен відзначатися добрими звичаями, здоровою наукою, душпастирською дбайливістю, роз-

³⁸¹ Пор. ККСЦ, канн. 282, § 1 і 280, §§ 1-2.

³⁸² ККСЦ, кан. 282, § 2.

³⁸³ ККСЦ, канн. 280, § 3 і 290, § 1.

³⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 284, §§ 1-2.

судливостію та іншими чеснотами й обдаруваннями, що їх вимагає право для похвального виконання парафіяльного служіння³⁸⁵.

§ 3. Ієромонах Чину, який є парохом чи сотрудником, залишається зв'язаним обітцями і надалі підлягає обов'язкам своєї професії, а також Статутові, наскільки додержування їх може співіснувати з обов'язками його уряду. В усьому, що стосується чернечої дисципліни, він підлягає Настоятелю, а в тому, що стосується уряду пароха чи сотрудника, має ті самі права й обов'язки, що й інші парохі чи, відповідно, сотрудники, і таким самим чином підлягає єпархіальному Єпископові³⁸⁶.

245. – § 1. Якщо для душпастирства у парафії це необхідно і корисно, то парох може мати одного або кількох парафіяльних сотрудників, які повинні бути священиками. Сотрудник може бути поставленим або для всієї парафії, або для окресленої частини парафії; якщо потрібно, він може також заступати пароха³⁸⁷. Парох, порозумівшись із сотрудниками, визначає для кожного з них душпастирську ділянку чи працю.

§ 2. Парафіяльний сотрудник як співпрацівник пароха повинен подавати йому щоденно значну і дійову допомогу в пастирському служінні; між парохом і парафіяльним сотрудником повинні бути

³⁸⁵ ККСЦ, кан. 285, § 1.

³⁸⁶ ККСЦ, кан. 543.

³⁸⁷ Пор. ККСЦ, канн. 301, §§ 1-2 і 302, § 1.

братерські стосунки, процвітати взаємна любов і пошана. Вони мають допомагати собі взаємно порадами, підтримкою і прикладом, опікуючись парафією у повній згоді та спільно дбаючи про неї³⁸⁸.

§ 3. Найважливіші священні функції, як уділення тайн християнського втаємничення, благословення подружжя, церковний похорон – належать парохіві, так що їх не дозволено виконувати парафіяльним сотруди́никам, хіба що за принаймні парапустимим дозволом самого пароха³⁸⁹.

246. – Коли парафія, провід якої доручено Ченцю-парохіві, стає вакантною або коли він з якихось причин не може більше виконувати пастирського завдання, тоді провід парафії до іменування нового пароха повинен тимчасово прийняти парафіяльний сотруди́ник, а коли їх декілька, тоді той, кого уповноважить Настоятель, або, якщо немає сотруди́ників, – сам Настоятель Осідку, з усіма обов'язками пароха; у випадку парафії в єпархіальній церкві, за відсутності вищезгаданих, – сусідній парох. Настоятель Осідку повинен негайно повідомити про це єпархіального Єпископа та Протоігумена³⁹⁰.

247. – Парох або парафіяльний сотруди́ник можуть бути усунені або наказом єпархіального Єпископа з повідомленням про це Протоігумена, або наказом Протоігумена з повідомленням єпар-

³⁸⁸ ККСЦ, кан. 302, § 3.

³⁸⁹ ККСЦ, канн. 290, § 2 і 302, § 2.

³⁹⁰ Пор. ККСЦ, кан. 300.

хіального Єпископа, не вимагаючи згоди один одного. Ніхто з них не зобов'язаний давати пояснення про причини свого рішення чи доводити його правильність³⁹¹.

248. – § 1. До обов'язків пароха як безпосереднього душпастиря вірних належить:

1. навчати вірних проповіданням та катехизацією³⁹², до якої слід також залучати і мирян³⁹³;

2. освячувати вірних відправою Божественної Літургії, зокрема турбуючись, щоб вона була осередком і вершиною всього життя християнської спільноти, та відправою інших богослужінь і участю у Святих Тайнах; докладати зусиль, щоб вірні кормились духовною їжею, побожно, часто, а то й щоденно приймаючи Пресвяту Євхаристію; з охотою уділяти Святі Тайни, особливо Покаяння, що якнайбільше сприяє плеканню християнського життя, запрошуючи на допомогу добрих сповідників³⁹⁴;

3. керувати вірними, насамперед дбаючи про те, щоб пізнати своїх парафіян, відвідуючи дома, школи, опікуючись подружжями у парафії, турбуючись про бідних і хворих, працюючи з молоддю та з іншими категоріями вірних, організовуючи та

³⁹¹ Пор. ККСЦ, канн. 1390, 1391, § 2 і 303.

³⁹² Пор. ККСЦ, кан. 614, § 1. Див. Статут, правила 235-238.

³⁹³ Пор. ККСЦ, кан. 289, § 1.

³⁹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 289, § 2.

забезпечуючи провід об'єднань та товариств вірних і заохочуючи їх до діл апостоляту³⁹⁵.

§ 2. Парох зобов'язаний звершувати Божественну Літургію за вірних довіреної йому парафії щонеділі, у храмове свято парафії та в найбільші свята, відповідно до приписів партикулярного права власної Церкви³⁹⁶. Якщо йому доручено опіку над вірними більше ніж в одній парафії, то він може відслужити лише одну Божественну Літургію за вірних усіх доручених йому парафій.

249. – § 1. У розпорядку дня Чернечого осідку, при якому діє парафія, повинні бути визначені також парафіяльні обов'язки.

§ 2. Кожний Чернець, який проживає у спільноті Осідку, під проводом пароха і в порозумінні з Настоятелем, охоче виконуватиме душпастирське служіння, згідно з потребами та особистими можливостями, з дотриманням чернечої дисципліни³⁹⁷.

§ 3. Ченці, які проживають у Чернечому осідку, а особливо парафіяльні сотрудники, повинні забезпечувати впорядкований перебіг парафіяльного життя, тому без дозволу пароха, а у випадку Настоятеля – порозуміння з парохом, ніхто не може вводити жодних змін на парафії чи давати будь-які розпорядження.

³⁹⁵ Пор. ККСЦ, канн. 289, § 3 і 783.

³⁹⁶ Пор. ККСЦ, кан. 294.

³⁹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 542.

§ 4. Парох, сотрудики та інші Ченці Осідку, при якому діє парафія, часто проводитимуть спільні зустрічі, щоб ознайомитись із парафіяльною діяльністю. Ченці, зайняті у душпастирстві, нехай поглиблюють свої знання й методи душпастирства читанням відповідної літератури та участю у фахових курсах і програмах, організованих як Чином, про що йдеться у прав. 141, так і єпархіальним Єпископом.

§ 5. Ченці, відповідальні за душпастирську діяльність, зустрічатимуться разом, а також з єпархіальним духовенством, щоб обмінюватися думками і досвідом, випрацьовувати напрямні для душпастирського служіння, відповідно до спільних потреб, труднощів і недоліків, пов'язаних з душпастирською працею.

250. – § 1. Кожна парафія, яка довірена Ченцями, повинна вести окремий бухгалтерський облік, відокремлений від обліку Чернечого осідку, мати парафіяльну касу і розрахунковий рахунок.

§ 2. До парафіяльної каси мають входити: всі пожертви, які вірні жертвують за пастирські послуги в парафії³⁹⁸, за винятком тих, які вірні жертвують за відправу або за поминання в Божественній Літургії³⁹⁹; добровільні пожертвування, дарування, призначені збірки та прибутки від парафіяльного майна. Надходження використовуються на здійснення богочинання, діл апосто-

³⁹⁸ Пор. ККСЦ, кан. 291.

³⁹⁹ Див. ККСЦ, канн. 715-717.

ляту й милосердя; належну винагороду пароха, сотрудників та інших священнослужителів за їхнє пасторальне служіння у парафії⁴⁰⁰; оплату обслуги; сплату податків; утримання та ремонт храму й будівель тощо.

251. – У парафії, згідно з приписами партикулярного права власної Церкви, повинні бути відповідні ради, які б займалися пастирськими й фінансовими справами⁴⁰¹.

252. – У храмі Чину, при якому заснована парафія, розбудова, відновлення, прикраса, умеблювання чи будь-які інші вагомні зміни належать до компетенції Настоятеля, який вислухає думку пароха і спільноти Осідку, беручи до уваги висновки спеціалістів, після узгодження й затвердження Протоігуменом за згодою його Ради⁴⁰².

253. – § 1. Парох повинен дбати, щоб на парафії належно велися парафіяльні книги, а саме книга Хрещень і Миропомазань, реєстрації вінчань, померлих, надходжень і видатків парафії, пожертв і фундацій, прийняття намірень на Божественну Літургію та інші, згідно з приписами партикулярного права власної Церкви свого права. Свідоцтва, які видаються і можуть мати правове значення, повинні бути підписані паро-

⁴⁰⁰ Пор. ККСЦ, кан. 390.

⁴⁰¹ ККСЦ, кан. 295.

⁴⁰² Див. Статут, правила 382, § 1; 434, § 1; 448, 5; 468, § 1 і 483, 3.

хом або його уповноваженим і мати парафіяльну печатку⁴⁰³.

§ 2. Кожна парафія повинна мати архів, у якому слід зберігати парафіяльні книги разом з списками Ієрархів та іншими потрібними документами, до того ж книги Хрещень і Миропомазань, реєстрації вінчань, пожертв і фундацій слід зберігати в архіві парафії довічно⁴⁰⁴.

254. – Управителі тих церков, що належать Чинowi і не є парафіяльними, мають давати фінансовий звіт тільки Настоятелям Чину⁴⁰⁵.

РОЗДІЛ 5.

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ, ШКОЛИ ТА ІНШІ УСТАНОВИ

255. – § 1. Відповідно до місцевих обставин та вимог, а також згідно з можливостями Провінцій, Чин має право засновувати всiякого роду і рівня школи і керувати ними⁴⁰⁶, а також – ліцеї та інтернати для формування юнаків⁴⁰⁷ та інші установи.

§ 2. Кожна школа та установа повинна мати власний статут, який визначає її специфічну мету, провід і спосіб його виконання, права й обов'язки

⁴⁰³ Пор. ККСЦ, кан. 296, §§ 1-3.

⁴⁰⁴ Пор. ККСЦ, кан. 296, §§ 4-5.

⁴⁰⁵ Конституції ЧСВВ (1955), прав. 521.

⁴⁰⁶ ККСЦ, кан. 631, § 2.

⁴⁰⁷ Див. ШПр. 15, 53; КПр. 292.

осіб, діяльність та розпорядження майном⁴⁰⁸. Статут, опрацьований керівництвом даної установи разом із Настоятелем Осідку, затверджує Протоігумен за згодою своєї Ради, після чого його реєструють у відповідних державних органах.

§ 3. Навчальна програма шкіл, керівництво яких здійснює Чин, повинна охоплювати, крім обов'язкових дисциплін, передбачених місцевими нормами, також курси християнського виховання та предмети, що стосуються власної Церкви свого права, її літургії та історії.

§ 4. Поодинокі школи та установи матимуть також свій правильник, який точніше окреслюватиме внутрішні питання життя, навчання і порядку. Правильник укладається, беручи до уваги норми права, місцеві звичаї та обставини, погоджується та затверджується згідно з приписами власного статуту.

256. – § 1. Школи та установи, керівництво яких здійснює Чин, дбатимуть не тільки про інтелектуальний розвиток молоді, а також і про її духовний, моральний та культурний зріст, щоб набуті знання про світ, життя і людину стали осяяні вірою з огляду на остаточну її мету, щоб учні жили в побожності й усякій чесноті, в любові до Католицької Церкви, а частим Святим Причастям берегли себе від морального зіпсуття, щоб гідно прийняли релігійну й культурну спадщину, передану їм попередніми поколіннями, щоб виробили

⁴⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 922, § 2.

собі правдиву оцінку моральних вартостей і звикли давати свідчення віри й любові та свій вклад у творення кращого світу⁴⁰⁹.

§ 2. Протоігумен наполегливо дбатиме, щоб Ченці, яких призначає до навчально-виховної діяльності, були добре педагогічно й духовно підготовлені, з відповідними для цього кваліфікаціями, та бездоганні щодо чесноти і праведності звичаїв.

§ 3. Ченці, зайняті у навчально-виховній діяльності Чину, дбатимуть, щоб школи й інші установи були колискою покликання до духовного стану, найперше даючи приклад власного чернечого і євангельського життя і служіння.

257. – § 1. Ректора, Директора, Адміністратора, Духівників та інших службовців шкіл та установ, якими керує Чин, призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку місцевого Настоятеля, дотримуючись норм загального права.

§ 2. Керівники наших шкіл та установ у справах власної компетенції є незалежними від місцевого Настоятеля, але в усьому, що стосується дисципліни Чернечого осідку, підлягають його владі, відповідно до норм Статуту.

§ 3. Фінансова адміністрація школи або іншої установи повинна бути відокремлена від адміністрування Чернечого осідку, до якого належить,

⁴⁰⁹ Див. ККСЦ, кан. 634, § 1.

однак вона діє в порозумінні з Настоятелем Осідку й під його контролем⁴¹⁰.

258. – § 1. Для успішнішого виховання вірних, зокрема молоді, Чин має також право засновувати й провадити об'єднання, дитячі й молодіжні групи, табори відпочинку й культурні організації релігійного спрямування, які можуть мати свої статuti.

§ 2. На духовних провідників таких об'єднань, груп та організацій Настоятелі призначатимуть чи рекомендуватимуть Ієрархам таких Ченців, які пройняті євангельським духом та бездоганні щодо чесноти і праведності звичаїв.

РОЗДІЛ 6.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

259. – § 1. Основуючись на загальному досвіді й навчанні Церкви, наш Чин використовуватиме всі доступні засоби масової комунікації для звіщення Євангелія, зокрема книги, пресу, радіо, телебачення, Інтернет, стараючись, щоб вони відповідали Христовому духу⁴¹¹; засновуватиме і провадитиме видавництва, друкарні, видання, інформаційні агентства, студії відео- і звукозапису, архіви, музеї, бібліотеки та інші відповідні установи з

⁴¹⁰ Див. Конституції ЧСВВ (2002), Правила, 246, § 2.

⁴¹¹ Пор. ККСЦ, кан. 651, §§ 1-2.

власними статутами, які затверджує Протоігумен за згодою своєї Ради.

§ 2. Настоятелі сприятимуть формуванню й вишколу Ченців, щоб вони могли з користю використовувати сучасні засоби комунікації, та, відповідно до потреб, можливостей і обставин часу, підтримуватимуть добрі ініціативи Ченців в апостоляті Чину.

260. – § 1. Використовуючи сучасні засоби масової інформації та комунікації, наші Ченці повинні керуватися передовсім засадами чернечої покори, скромності та моральної відповідальності згідно з навчанням Церкви та нормами Статуту, особливо ж уникати публікацій, які могли б спричинити шкоду особам чи справам Чину і Церкви.

§ 2. Чернець повинен бути розсудливим і відповідальним, коли дає інтерв'ю для преси, радіо чи телебачення, щоб усе, що він скаже, було для добра Чину і Церкви.

§ 3. Провінційна Капітула може визначити детальніші норми щодо користування засобами масової комунікації у тому, що має відношення до католицької науки та збереження моралі, які будуть записані в Правильник Провінції⁴¹².

261. – § 1. В апостоляті слова кожна Провінція матиме, за потреби, видавництво, у проводі якого стоїть видавнича Колегія у складі: Голови Колегії, Головних редакторів наших журналів та окремих

⁴¹² Пор. ККСЦ, кан. 653.

книжкових видань, Директора друкарні та інших осіб, що мають відношення до цього апостоляту, яких призначає Протоігумен. Видавнича Колегія керується власним правильником, який затверджує Протоігумен за згодою своєї Ради або Провінційна Капітула.

§ 2. Для координації апостоляту слова всього Чину видавничі Колегії різних Провінцій співпрацюватимуть між собою.

§ 3. Фінансова адміністрація видавництва, друкарень та інших установ повинна бути відокремлена від адміністрації Чернечих осідків, при яких вони діють, однак під контролем Провінційної Управи або місцевого Настоятеля.

262. – Кожний Чернець, мірою своєї спроможності, повинен причинятися до місії живого й друкованого слова чи то написанням, редагуванням, виданням, а чи його поширенням, долучаючись таким чином до поглиблення в народі віри і моралі.

263. – § 1. Ченці, наділені письменницьким даром, повинні із вдячністю його використовувати для добра душ і прослави Бога, а співпрацюючи з різними виданнями, не повинні забувати про свій обов'язок стосовно видань нашого Чину.

§ 2. Письменники Провінції та автори будь-яких творів, у тому числі призначених для телебачення чи Інтернету, будуть об'єднані у Колегію василіянських авторів і матимуть свій правиль-

ник, затверджений Протоігуменом за згодою його Ради, який визначатиме їхню діяльність.

264. – § 1. Публікуючи книжки, газети, вебсторінки та інші тексти, відтворювані з допомогою технічних засобів і призначених для поширення, потрібно дотримуватись норм канонічного та цивільного права⁴¹³.

§ 2. Будь-який написаний твір Ченця, який висвітлює віру чи мораль, повинен мати принаймні церковний дозвіл⁴¹⁴. На видання книг, які трактують питання католицької віри або моралі, треба затвердження або церковного дозволу, що їх надають власний місцевий Ієрарх автора або Ієрарх місця видання книг і Протоігумен, на основі оцінки цензорів, яких вони виберуть⁴¹⁵.

§ 3. Протоігумен вибирає з нашого Чину Ченців, придатних для виконання завдання цензорів, і пропонує їх компетентній владі для внесення у список цензорів Церкви свого права чи спеціальну комісію цензорів⁴¹⁶. Цензорів слід вибирати таких, які би відзначалися знанням, правильною наукою і розсудливістю і які б у виконванні свого уряду виносили оцінку без огляду на особи, згідно з католицькою наукою, як її представляє автентичний Учительський Уряд Церкви⁴¹⁷.

⁴¹³ Пор. ККСЦ, кан. 654.

⁴¹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 659.

⁴¹⁵ Пор. ККСЦ, канн. 662, 661 і 664, § 1.

⁴¹⁶ Пор. ККСЦ, кан. 664, § 1.

⁴¹⁷ ККСЦ, кан. 664, § 2.

§ 4. Головні редактори василіянських видавництв, окремих журналів і книжкових видань – силою свого обов'язку – є цензорами у своїй Провінції.

РОЗДІЛ 7.

ПРАЦІВНИКИ Й ДОБРОДІЇ

265. – У житті й апостоляті Чину беруть участь також миряни, до яких Чин звертається як до фахівців, знавців або порадників та яких залучає до виконання різнорідних праць і завдань, за винятком тих, які вимагають свячень, виявляючи їм вдячність та сприяння, щоб вони виконували свої обов'язки свідомо, запопадливо і старанно⁴¹⁸.

266. – § 1. Настоятелі, дотримуючись прав. 466, повинні старанно виконувати свої зобов'язання стосовно працівників, згідно з укладеними договорами про працю, шануючи їхні права та дотримуючись цивільних законів щодо прийому на роботу, звільнення з роботи, відповідного забезпечення, соціального захисту, лікарської опіки тощо⁴¹⁹.

§ 2. Настоятелі повинні своєчасно виплачувати справедливую заробітну плату, щоб працівники

⁴¹⁸ Пор. ККСЦ, канн. 408 і 409, § 1.

⁴¹⁹ Пор. ККСЦ, канн. 1030, 1 і 409, § 2.

могли належно задовольнити власні потреби та потреби своєї родини⁴²⁰.

§ 3. Слід шанувати приватне життя працівників та дбати про них, не накладаючи їм такого графіку праці, який примушував би їх занедбувати родинні обов'язки.

267. – Особливо заслужених для Чину чи Провінції та визначних своїм християнським життям мирян, а також духовних осіб, Генеральна чи, відповідно, Провінційна Капітула, двома третинами голосів, може приймати до заслуг Чину чи Провінції, щоб і вони мали частку у духовних привілеях Чину⁴²¹.

⁴²⁰ Пор. ККСЦ, канн. 1030, 2 і 409, § 2.

⁴²¹ Ген. Капітула – 1992.

ЧАСТИНА ІІІ.

УСТРІЙ ЧИНУ І ЧЕРНЕЧА ВЛАДА

ГЛАВА І.

ЧЕНЦІ І СТРУКТУРА ЧИНУ

268. – Об'єднані «Повчаннями святого Отця нашого Василя Великого» й цим Статутом, наші Ченці проживають разом, у братній духовній родині, по окремих Чернечих осідках. Окремі Осідки об'єднуються в Провінції, а Провінції, під проводом одного Настоятеля, – в одну василіянську родину – Василянський Чин – ієрархічно взаємозалежну спільноту життя і служінь.

РОЗДІЛ 1.

ЧЕНЦІ

269. – Усі Ченці і кожен зокрема, Настоятелі і їхні підлеглі, будучи злученими взаємною любов'ю у Христі й маючи спільну мету – власне освячення через наслідування Христа з допомогою зберігання євангельських рад і служіння в Його Церкві, – повинні жити, працювати й поводитись згідно з церковними законами й правилами Ста-

туту⁴²², в дусі «Повчань святого Отця нашого Василя Великого».

Права й обов'язки, служіння й рівність

270. – § 1. Ченці мають права й обов'язки, які загальне право приписує священнослужителям, хіба що право застерігає щось інше або це впливає з природи речі⁴²³; крім цього, в межах нашого Статуту, церковну судову владу і настоятельські служіння в Чині виконують священники.

§ 2. Незнання законів і правил чи їхнє помилкове тлумачення не виправдовує порушень і не звільняє від їхніх наслідків⁴²⁴, тому Чернець особисто відповідає за своє правопорушення і за будь-яку моральну або матеріальну шкоду, яка може з нього випливати⁴²⁵. Проте, якщо Чернець дозволено діяв за нормами Статуту, Чин гарантує йому юридичний захист.

271. – § 1. Ченці, які прийняли свячення, щоб бути служителями Церкви і брати участь у місії і владі Христа-Пастиря, називаються священнослужителями⁴²⁶ і залежно від свячень поділяються на Єпископів, пресвітерів⁴²⁷ і дияконів, а всі інші називаються братами. Та сама чернеча професія усіх

⁴²² Пор. ККСЦ, кан. 426.

⁴²³ Пор. ККСЦ, кан. 427 => 375, 378 – щодо братів.

⁴²⁴ Пор. ККСЦ, кан. 1497.

⁴²⁵ Див. ККСЦ, канн. 468, § 2 і 529, § 5.

⁴²⁶ Пор. ККСЦ, канн. 323 і 325.

⁴²⁷ Також вживається назва «священик» та «ієромонах».

їх чинить рівними⁴²⁸, бо, як каже Апостол: «Є і між дарами різниця, але Дух той самий; різниця теж і між служінням, але Господь той самий. Різниця є між ділами, але Бог той самий, Який усе в усіх робить. Кожному дається виявлення Духа на спільну користь»⁴²⁹.

§ 2. Усі Ченці, що живуть у василіянській спільноті, складають ті ж самі обіти і зв'язані тією ж самою чернечою професією. Усі підлягають тій самій дисципліні та підпорядковуються тим самим Настоятелям, мають право й обов'язок носити габіт Чину, жити за його Статутом, реалізувати свої дарування, виконуючи обов'язки і працю, користуватися духовними ласками, привілеями і моліннями нашого Чину.

§ 3. За відповідним дозволом Ченці, священнослужителі чи брати, можуть виконувати завдання у шкільній, душпастирській, академічній або професійній сферах як у чернечих спільнотах, так і поза ними.

272. – Ченцям Чину не дозволяється приймати почесні титули або уряди⁴³⁰, окрім збереження титулу «вислужений» за Вищими Настоятелями, які звершили принаймні дві третини речення свого урядування⁴³¹.

⁴²⁸ Ген. Капітула – 1996.

⁴²⁹ 1 Кор 12, 4-7.

⁴³⁰ Пор. ККСЦ, кан. 430.

⁴³¹ Див. Лист Конгрегації для Східних Церков від 02.05.1963 р.

273. – За заповіддю Христової любові, щирого братолюб'я і чернечого смирення, наші Ченці не повинні старатися про першість між собою, однак справедливо є шанувати своїх братів за їхні достоїнства і за їхній вклад у спільне добро, тож Ченці зберігатимуть ті засади першості, які впливають із священничого стану, з виконання чернечих обов'язків та з вимог покликання чи віку (див. Дод. III/1).

Приналежність до Провінції і право голосу

274. – § 1. Чернець належить до Провінції, до якої був законно прийнятий згідно з правилами 15 і 16, § 1.

§ 2. Зміна приналежності до Провінції відбувається на прохання Ченця, яке мають прийняти обидва дотичні Протоігумени за згодою їхніх Рад⁴³² і має схвалити Протоархимандрит за згодою своєї Ради. Протоархимандрит повинен визначити, чи наведені для переходу причини є вагомими, переконливі та обґрунтовані. Непогодження Ченця з розпорядженнями Настоятеля не є вагомою причиною для його переходу.

§ 3. Ченця, що з приводу непередбачених обставин опинився поза межами своєї Провінції, Протоархимандрит припише тимчасово до іншої Провінції, вислухавши зацікавленого Ченця й дотичного Протоігумена.

⁴³² Ген. Капітула – 1992.

275. – § 1. Ченці з довічною професією беруть участь у життєдіяльності й управлінні Чернечим осідком та Чином, виконуючи свої обов'язки й доручені уряди, а також користуючись правом голосу: активного, тобто змоги обирати чи схвалювати рішення, передбачені Статутом, та пасивного, тобто бути обраними на Капітулах; а також через представництво й можливість подавати свої пропозиції на Капітули та апелювати до Вищих Настоятелів у передбачених Статутом випадках.

§ 2. Чернець із довічною професією, який переїхав до іншої Провінції, але залишився приписаним до попередньої Провінції, після трьох років набуває право активного і пасивного голосу у Провінції, в якій проживає, одночасно втрачаючи його у власній Провінції. Повертаючись до власної Провінції, Чернець автоматично отримує в ній право голосу.

§ 3. Чернець втрачає право голосу, активного і пасивного чи тільки одного з них, внаслідок позбавлення згідно з прав. 518, § 2 або коли Чернець знаходиться на ексклявстрації чи його справа перебуває у процесі розгляду щодо його переходу, виходу, виключення чи видалення, починаючи від дня прийняття його прохання чи видання відповідного декрету, про що йдеться у правилах 523; 521, § 2; 527, § 2; 530, § 5; 533, § 4.

Призначення Ченців і їхнє забезпечення

276. – § 1. Протоігумен, вислухавши думку Ченця і порадившись зі своєю Радою, своїм декре-

том призначає його до Чернечого осідку. Також, згідно з нормами Статуту, призначає Ченців до уряду і служіння.

§ 2. Чернець, якого переводять до іншого Осідку, може взяти з собою речі, які за дозволом Настоятеля передані йому в особисте користування. Щоб на означений час позичити щось, що належить Осідку, повинен мати письмовий дозвіл Настоятеля цього Осідку. Настоятель також подбає про переїзд Ченця до нового Осідку.

277. – § 1. Чернець, поручаючи всі справи Божі, довіряється Чинові в усіх своїх матеріальних потребах і притім він не тільки користується надбаннями попередників, але, згідно з Господньою волею, піклується і дбає про потреби співбратів⁴³³.

§ 2. Чин через Настоятелів і відповідальних забезпечує Ченців харчуванням, проживанням, одягом, медичним і соціальним страхуванням, коштами на відпочинок, транспорт і на особисті дрібні видатки, лікуванню, допомогою у похилому віці, під час хвороби чи інвалідності.

§ 3. Чернече формування, академічний чи професійний вишкіл Ченці отримують старанням і коштами Чину, згідно з нормами Статуту.

§ 4. Чин, доручаючи Ченцеві завдання й обов'язки, також забезпечує його, мірою своєї спроможності, засобами⁴³⁴, необхідними для цієї діяль-

⁴³³ Див. МПр. 48, 5 і 6.

⁴³⁴ Пор. ККСЦ, кан. 937, § 1.

ності, а також надаючи Ченцеві у розпорядження потрібні кошти, про використання яких він щомісячно звітує перед дотичним Настоятелем.

Чернець-Єпископ

278. – § 1. Чернець, який стає Єпископом, залишається надалі зв'язаним обітами та іншими зобов'язаннями чернечої професії, за винятком тих, що їх, як сам розумно вважає, не можна погодити з його саном. Він є учасником привілеїв нашого Чину, але позбавляється активного і пасивного голосу в Чині та вилучається з-під влади Настоятелів і силою обіту послуху залишається підлеглим тільки Римському Архiereєві⁴³⁵.

§ 2. Чернець-Єпископ, виконуючи свій уряд, набуває власність для очолюваної ним церковної адміністративної одиниці або ж, в іншому випадку⁴³⁶, – для своєї чернечої Провінції. Майном, яке йому дістається не з уваги на особу, він повинен розпорядитися відповідно до бажання жертводавців⁴³⁷.

279. – Завершивши своє служіння, Чернець-Єпископ може повернутися до чернечого життя у Чині⁴³⁸ та, порозумівшись із Протоігуменом за згодою його Ради, обрати Чернечий осідок для свого проживання. Місцевий Настоятель, згідно

⁴³⁵ ККСЦ, кан. 431, § 2, 1.

⁴³⁶ Як титулярний Єпископ, тобто Єпископ курії, Єпископ коад'ютор, Єпископ помічник і т. д.

⁴³⁷ ККСЦ, кан. 431 § 3, 1 і 3.

⁴³⁸ Пор. ККСЦ, канн. 431, § 2, 2; 210, § 1; 211, 218, 313.

із засадами чернечої скромності й нормами цього Статуту, шануючи гідність і заслуги вислуженого Єпископа, подбає про його забезпечення. Такий Чернець-Єпископ у своїй Провінції також набуває право активного голосу⁴³⁹.

Похилі віком, хворі та вмираючі

280. – § 1. Братня любов, спільність нашого життя та й сама справедливість вимагають окремого піклування про хворих та похилих віком співбратів⁴⁴⁰, тому Протоігумен подбає, щоб вони перебували в Чернечому осідку, в якому є відповідні для них умови і де вони мали б заняття, відповідно до своїх сил і вподобання.

§ 2. Настоятелі, як це доручає святий Отець Василій Великий⁴⁴¹, будуть ставитись до наших похилих віком та хворих Ченців з окремою батьківською доброзичливістю і любов'ю, забезпечуючи їхні духовні та матеріальні потреби, як цього вимагають обставини, своєчасно й без зволікання постачаючи їм те, що, на думку лікаря, могло б підкріпити їхнє здоров'я. Там, де це можливо і необхідно, порозумівшись із Протоігуменом, Настоятель призначить підготовлену і сумлінну особу для належного догляду за ними.

281. – § 1. Якщо Чернець занедужає, слід негайно повідомити про це Настоятеля, а якщо не-

⁴³⁹ Пор. ККСЦ, кан. 431, § 2, 2.

⁴⁴⁰ Див. КПр. 135, 163, 200, 286; ШПр. 55.

⁴⁴¹ Див. КПр. 163, 200; ШПр. 19.

дуга була б загрозлива чи трапився б невідкладний випадок, то сам Настоятель або, за його відсутності, хто-небудь із Ченців повинен покликати лікаря чи подбати про те, щоб доставити хворого до лікарні⁴⁴². Співбрати часто відвідуватимуть хворого та пам'ятатимуть про нього у своїх молитвах, а Настоятель, якщо це потрібно, призначить йому особу, яка би дбайливо його доглядала.

§ 2. Настоятель поінформує Провінційну Управу та родину важкохворого Ченця про його стан, запевнивши родину, що Чин подбає про опіку і догляд за Ченцем. Протоігумен повідомить про цю хворобу співбратів, єпархіального Єпископа та інших вірних, заохочуючи всіх до молитви за хворого.

§ 3. Хворі Ченці нехай намагаються терпеливістю та відданістю Божій волі давати співбратам добрий приклад⁴⁴³ і своє свідчення «хреста», а Настоятель подбає про сталу духовну обслугу для них. Важкохворому чи вмираючому він сам або через когось іншого уділить Тайну Єлеопомазання і надасть повний відпуст на годину смерті.

Померлі

282. – § 1. Про смерть Ченця Настоятель негайно повідомить Протоігумена і сусідніх Настоятелів, щоб могли взяти участь у похороні. Також повідомить місцевого Єпископа та родину покій-

⁴⁴² Див. КПр. 286, ШПр. 55.

⁴⁴³ Див. КПр. 200.

ного Ченця, якій висловить належні слова співчуття.

§ 2. Протоігумен через Секретаря відразу повідомить про смерть Ченця всіх Настоятелів Чернечих осідків своєї Провінції, Протоархимандрита, Протоігуменів інших Провінцій та всіх Єпископів-василіян, щоб без жодного зволікання були відслужені приписані заупокійні моління.

§ 3. Кожний Чернець тричі пожертвує Божественну Літургію за упокій померлого Ченця власної Провінції та один раз – за Ченця іншої Провінції Чину.

283. – Похорон померлого Ченця буде врочисто чернечий. Вибір місця і дня похорону належить Протоігуменові.

284. – Життєпис покійного Ченця потрібно вписати в книгу померлих Ченців, де слід зазначити дату смерті й місце поховання та ті якості, якими відзначався померлий, його заслуги й добрі діла, а також головні моменти його життя та праці. Копію життєпису треба переслати до архівів Провінційної та Головної Управ.

285. – Про могили наших померлих Ченців, чи то на власних, чи на спільних цвинтарях, дбає Настоятель дотичного Чернечого осідку особисто або через свого уповноваженого; впорядкованість могил перевірить Протоігумен під час своїх візитів.

РОЗДІЛ 2.

ЧЕРНЕЧІ ОСІДКИ

286. – У цьому Статуті під назвою Чернечий осідок (Осідок) слід розуміти Монастир⁴⁴⁴ та Резиденцію, в яких також можуть знаходитися Провінційна Управа, студії, новіціят, тоді вони теж називаються: Провінційним осідком, Осідком студій чи Осідком новіціяту. Монастиреві ще можуть бути підпорядковані Резиденції та душпастирські осередки.

Монастирі

287. – § 1. Монастир є серцем василіянського життя та осідком спільноти, яка складається принаймні із шести Ченців із довічною професією, з яких принаймні чотири є священниками. Монастирем управляє та представляє його Настоятель Монастиря – Ігумен.

§ 2. Монастир, у якому протягом восьми років без перерви проживало менше ніж чотири Ченці, зберігає юридичний статус Монастиря, але матиме тільки права Резиденції, і ним керуватиме Настоятель.

§ 3. В особливому випадку, коли йдеться про історичний Монастир, тобто такий, що існує більше 50-ти років, він зберігає прерогативи Монастиря також і тоді, коли кількість його Ченців є меншою від приписаної Статутом.

⁴⁴⁴ ККСЦ вживає назву «чернечий дім» чи «дім».

Резиденції і душпастирські осередки

288. – § 1. Резиденція – це Чернечий осідок, в якому перебуває принаймні два Ченці з довічною професією.

§ 2. Резиденція може мати власного Настоятеля, однак коли вона знаходиться поблизу Монастиря, то прилучається до нього, і нею управлятиме Намісник Ігумена. Статус підпорядкування Резиденції визначає Протоігумен за згодою своєї Ради.

§ 3. Якщо Резиденція досягне відповідної кількості Ченців, Протоігумен, згідно зі Статутом, подбає про піднесення її до статусу Монастиря.

289. – § 1. На прохання чи за згодою місцевого Єпископа для виконання душпастирських завдань тимчасового характеру Провінція може відкрити та провадити душпастирські осередки, навіть поза межами Провінції. Їхнє керівництво і підпорядкування має бути окреслене в актах призначення дотичних Ченців.

§ 2. Якщо душпастирський осередок відповідає вимогам, передбаченим Статутом, можна подбати про заснування Резиденції.

Заснування Осідків і їхній статус

290. – § 1. Монастир засновує Протоархимандрит за згодою своєї Ради на прохання Протоігумена за згодою його Ради.

§ 2. Резиденцію засновує Провінційна Капітула або Протоігумен за згодою своєї Ради і затверджує її Протоархимандрит за порадою своєї Ради.

§ 3. Для правосильності заснування Чернечого осідку необхідна також письмова згода єпархіального Єпископа⁴⁴⁵, яка містить у собі право мати церкву чи прилюдну каплицю і виконувати священнослужіння і побожні чинності, властиві Чиніві, згідно з нормами Статуту, з дотриманням законно доданих застережень⁴⁴⁶.

291. – § 1. Новий Осідок Чину слід засновувати в такому місці, де Ченці зможуть виконувати служіння згідно із своїм покликанням та матимуть відповідне житло й утримання. Прохання Протоігумена, про яке йдеться у прав. 290, повинно містити обґрунтування щодо душпастирських і духовних потреб створення Осідку, відомості про джерела його утримання та план його розвитку.

§ 2. Якщо Осідок має бути заснований у місцевості, яка територіально не належить до жодної Провінції, Протоархимандрит за згодою своєї Ради визначає, якому Протоігуменові має підпорядкуватися цей Осідок. В окремих випадках Протоархимандрит за одноголосною згодою своєї Ради може безпосередньо підпорядкувати Чернечий осідок своїй владі; тоді він також має права і обов'язки Протоігумена.

⁴⁴⁵ ККСЦ, кан. 509, § 1.

⁴⁴⁶ Пор. ККСЦ, кан. 437, § 1 ⇐ кан. 509, § 2.

292. – Щоб змінити призначення Чернечого осідку, вимагаються ті самі формальності, що і для заснування, хіба що йдеться про перетворення, яке стосується тільки внутрішнього керівництва і чернечої дисципліни⁴⁴⁷.

293. – Протоархимандритові за згодою його Ради належить вирішувати справи про зміну приналежності Чернечого осідку, який знаходиться поза Провінцією, на прохання дотичних Провінційних Рад чи після вислухання їхніх думок.

294. – § 1. Чернечі осідки можуть створювати власні структури для діл апостоляту, навчання та благодійництва, здійснювати господарську діяльність та засновувати організації та установи, які діють як юридичні особи на підставі власних статутів, затверджених Протоігуменом за згодою його Ради.

§ 2. Для побудови і відкриття школи, притулку чи якоїсь іншої структури, притаманної діяльності нашого Чину, що відокремлена від Осідку, потрібна окрема письмова згода єпархіального Єпископа, яка містить у собі дозвіл мати церкву чи каплицю при даній структурі⁴⁴⁸.

295. – Усі акти, які стосуються заснування чи переміни Осідку, повинні бути зафіксовані письмово; їхні оригінали мають зберігатися в архіві

⁴⁴⁷ ККСЦ, кан. 437, § 3.

⁴⁴⁸ ККСЦ, кан. 437, §§ 1 і 2.

дотичної Резиденції чи Монастиря, а копії – в архівах Провінційної та Головної Управ.

296. – Протоігумен за згодою своєї Ради, порозумівшись з дотичними Настоятелями, може дозволити переміщення речей, якщо це потрібно, з одного Осідку Провінції в інший.

Літопис та реєстри Чернечого осідку

297. – § 1. У Чернечому осідку, згідно з вимогами загального права й традицій Чину, постійно ведуться такі книги чи реєстри:

1. літопис Осідку та його історія від початку існування;
2. книга почесних гостей;
3. книга зауваг і розпоряджень з канонічних візитацій;
4. книга запису домових нарад, постанов Капітул та розпоряджень;
5. книга померлих Ченців;
6. книга свячень;
7. книга професії довічних обітів;
8. книга щоденних літургійних намірень;
9. реєстр надходжень і видатків Осідку;
10. реєстр фінансової звітності в Чині;
11. реєстр рухомого і нерухомого майна Осідку;
12. податкові й банківські звіти;
13. книга пожертв;
14. книга побожних фундацій;

15. інші реєстри, зазначені в Провінційному Правильнику.

§ 2. У новіціятському Осідку треба ще вести книгу запису біографічних даних новиків, зазначаючи в них повні імена й адреси батьків чи близької родини, дату вступу, обличчя і перших обітів кожного новика, а також книгу запису формул перших тимчасових обітів Ченців з відповідною датою і підписом.

§ 3. Відповідальним за ведення книг і реєстрів Чернечого осідку є його Настоятель, який повинен пред'явити їх під час канонічних візитацій.

Скасування Осідку

298. – § 1. З поважної причини Осідок Чину правосильно скасовується тією владою, яка його заснувала, за згодою вищої влади⁴⁴⁹, тому:

1. Монастир скасовує Протоархимандрит за згодою своєї Ради на прохання Протоігумена за одноголосною згодою його Ради або, в окремих випадках, Протоархимандрит за одноголосною згодою своєї Ради, після вислухання дотичної Провінційної Ради, із затвердженням Апостольського Престолу;

2. Резиденцію скасовує Провінційна Капітула або Протоігумен за одноголосною згодою своєї Ради, із затвердженням Головної Ради; а в окремих випадках – Протоархимандрит за одноголос-

⁴⁴⁹ Пор. ККСЦ, канн. 927, § 2 і 928, 3.

ною згодою своєї Ради, вислухавши дотичну Провінційну Раду;

3. для правосильності скасування Чернечого осідку Протоігумен повинен порадитися з єпархіальним Єпископом⁴⁵⁰.

§ 2. Щодо закриття церкви, приєднаної до Осідку, діють відповідні норми загального права.

§ 3. Протоігумен за згодою своєї Ради та за дозволом Протоархимандрита за згодою його Ради вирішує питання про призначення майна скасованого Осідку, дотримуючись справедливості та волі жертводавців.

§ 4. Оригінальні документи про скасування Осідку й увесь його архів передається на зберігання в архів Провінційної Управи, а копії документів про його скасування – до архіву Головної Управи.

РОЗДІЛ 3.

ПРОВІНЦІЇ

Провінція

299. – § 1. Провінція – це частина Чину, яка складається з Осідків із приналежними до них Ченцями, якою безпосередньо керує Протоігумен⁴⁵¹.

⁴⁵⁰ ККСЦ, кан. 510.

⁴⁵¹ ККСЦ, кан. 508, § 1.

§ 2. Протоігумен і Провінційні Радники творять Провінційну Раду, а Провінційна Рада разом із Провінційним Економом і Провінційним Секретарем становить Провінційну Управу.

§ 3. Від імені Провінції може говорити тільки Провінційна Капітула або Провінційна Управа через Протоігумена.

300. – § 1. Провінції Чину засновуються з огляду на державні чи адміністративні розмежування та історично-культурну чи літургійну самобутність Церков свого права, що сприятиме органічному розвитку спільнот, ефективності керівництва Ченцями й Осідками, координації їхніх зусиль та співпраці задля повнішого досягнення властивої Чинової мети та успішнішого виконання його завдань.

§ 2. Заснування Провінції, об'єднання вже існуючих Провінцій або встановлення інших меж Провінцій належить до прав Генеральної Капітули або Протоархимандрита за згодою його Ради, після вислухання зацікавлених Провінційних Рад⁴⁵².

301. – § 1. Для заснування Провінції необхідно, щоб у межах зазначеної території, окремої держави чи її областей, було не менше трьох спільнот Чину, серед яких принаймні дві були би Монастирями, і щоб вони налічували загалом не менше

⁴⁵² Пор. ККСЦ, кан. 508, § 2.

п'ятнадцяти Ченців з довічною професією, серед яких було би принаймні десять священників.

§ 2. Якщо кількість Осідків у Провінції зменшиться і вона налічуватиме менше п'яти Ченців з довічною професією, то її права визначить Протоархимандрит за згодою своєї Ради відповідним декретом⁴⁵³.

Провінційний осідок

302. – § 1. Монастир чи Резиденція, де проживає Управа Провінції, у цьому Статуті називається Провінційним осідком, який безпосередньо підпорядковується Протоігуменові. Осідок Управи затверджує і проголошує Протоархимандрит за згодою своєї Ради на прохання Протоігумена за згодою його Ради.

§ 2. Протоігумен управляє Провінційним Осідком особисто або через свого Намісника, якого призначає, порадившись зі своєю Радою, і якому доручає організаційне управління цим Осідком.

§ 3. На утримання Провінційного осідку й діяльність Управи роблять внески всі Чернечі осідки Провінції, згідно з постановами Провінційної Капітули.

Правильник Провінції і розпорядження Протоігумена

303. – § 1. Кожна Провінція Чину, крім Статуту, керується власним Правильником, який міс-

⁴⁵³ Ген. Капітула – 1992.

тити правила, спільні для всіх Чернечих осідків Провінції; його видає Провінційна Капітула і потверджує Протоархимандрит за згодою своєї Ради.

§ 2. Автентично тлумачити правила Правильника Провінції належить Протоігуменові з його Радою, за потвердженням Протоархимандрита⁴⁵⁴.

304. – § 1. Протоігумен, за згодою своєї Ради і в межах своєї компетенції, має право видавати розпорядження, які стосуються усіх Ченців і Осідків Провінції. Ці розпорядження втрачають свою силу, якщо не будуть потверджені на черговій Провінційній Капітулі.

§ 2. Розпорядження Протоігумена, про які йдеться у § 1, потверджені Провінційною Капітулою, відповідно до її постанов, у формі правил будуть занесені в Правильник Провінції.

Делегатура

305. – § 1. Якщо на визначеній території, поза межами Провінцій Чину, діють принаймні дві чернечі спільноти, що разом нараховують п'ять Ченців з довічною професією, Протоархимандрит за згодою своєї Ради може утворити Делегатуру, керівництво якої доручить своєму Делегатові та двом Радникам⁴⁵⁵.

§ 2. Делегат Протоархимандрита матиме права й обов'язки, які Протоархимандрит, за згодою

⁴⁵⁴ Пор. ККСЦ, кан. 1498, § 1.

⁴⁵⁵ Ген. Капітула – 1982.

своїєї Ради, визначить йому в декреті призначення.

§ 3. Ченці Делегатури зберігають приналежність до своєї Провінції та активний і пасивний голос в ній.

§ 4. Провінції, Ченці яких творять Делегатуру, забезпечують її, мірою власних сил, необхідною кількістю Ченців та підтримуватимуть матеріально, щоб дати їй можливість розвиватися.

Скасування Провінції

306. – § 1. Рішення про скасування Провінції приймає Генеральна Капітула або, якщо виникає нагальна потреба, Протоархимандрит за одноголосною згодою своєї Ради⁴⁵⁶. Для правосильності скасування необхідна також згода Апостольського Престолу⁴⁵⁷. Про скасування Провінції потрібно повідомити дотичних єпархіальних Єпископів.

§ 2. Генеральна Капітула або, якщо виникає невідкладна потреба, Протоархимандрит за згодою своєї Ради вирішує питання про призначення майна скасованої Провінції або Провінції, яка залишилась без Ченців, дотримуючись справедливості й волі жертводавців⁴⁵⁸.

⁴⁵⁶ Пор. ККСЦ, кан. 508.

⁴⁵⁷ Пор. ККСЦ, кан. 928, 3.

⁴⁵⁸ Пор. ККСЦ, канн. 508, § 3 і 926, § 1.

РОЗДІЛ 4.

ВАСИЛІАНСЬКИЙ ЧИН

307. – § 1. Василіянський Чин Святого Йосафата є церковною юридичною особою⁴⁵⁹ з усіма канонічними наслідками.

§ 2. Чин складається з Головного осідку в Римі і різних Провінцій, а Провінції – з Чернечих осідків; усі вони силою самого права є юридичними особами⁴⁶⁰, наділеними необхідними реквізитами для здійснення своєї діяльності з усіма канонічними і цивільними наслідками.

§ 3. Правоздатність юридичної особи Чину, відповідно до цивільного законодавства, визначається з моменту державної реєстрації її власного статуту, затвердженого компетентною вищою владою цієї юридичної особи Чину і погодженого компетентною владою Церкви. Такий статут окреслює спеціальну мету і природу юридичної особи, керівництво і здійснення управління, майновий стан і розпорядження майном⁴⁶¹. Власний статут не повинен суперечити Статутіві Чину.

Верховна влада Чину

308. – § 1. Василіянський Чин – як Чин папського права⁴⁶² – є вийнятий з-під керівництва міс-

⁴⁵⁹ Пор. ККСЦ, кан. 423.

⁴⁶⁰ ККСЦ, кан. 423.

⁴⁶¹ Див. ККСЦ, кан. 922.

⁴⁶² Див. Папа Венедикт XIV, Декрет схвалення Василіянської Генеральної Капітули у Дубні *Inter plures*, «Між численни-

цевої Ієрархії⁴⁶³ та підлягає Римському Архиєреєві як своєму Верховному Настоятелю, який має найвищу, повну, безпосередню і загальну звичайну владу в усій Церкві⁴⁶⁴.

§ 2. У своєму внутрішньому керівництві і чернечій дисципліні Чин підпорядковується безпосередньо і виключно Апостольському Престолові, тобто, крім Римського Архиєрея, також іншим інституціям, які від його імені та його владою виконують доручений їм уряд для добра всієї Церкви⁴⁶⁵.

Влада Чину

309. – § 1. На чолі всього Василіянського Чину, його життя й праці стоїть Протоархимандрит зі своєю Радою.

§ 2. Протоархимандрит і Генеральні Радники творять Головну Раду, а Головна Рада разом із Генеральним Економом і Генеральним Секретарем становить Головну Управу Чину.

§ 3. Від імені Чину може говорити тільки Генеральна Капітула або Головна Управа через Протоархимандрита, а не поодинокі Ченці.

ми» (11.05.1744); Пій VII, «У Вселенській Церкві» (24.02.1807); Лев XIII, «Особливою охороною» (12.05.1882); Пій XII, Апостольський лист «Божеський Василій» (14.06.1954): Конституції ЧСВВ (1955); II Ват. Собор, «Христос Господь», 35; ККСЦ, кан. 412, § 2.

⁴⁶³ З дотриманням прав. 230, § 2 Статуту: ККСЦ, кан. 415, § 1.

⁴⁶⁴ Див. ККСЦ, канн. 43 і 412, § 1.

⁴⁶⁵ Пор. ККСЦ, канн. 413, 46, § 1 і 48.

Головний осідок

310. – § 1. Монастир у Римі, названий у цьому Статуті Головним осідком, є Осідком Головної Управи, а також церковною і цивільною юридичною адресою Чину. Головна Управа Василянського Чину Святого Йосафата визнана Італійською державою як церковна організація і зареєстрована як юридична особа⁴⁶⁶.

§ 2. Головний осідок не належить до жодної з Провінцій і підпорядковується безпосередньо Протоархимандритові, який управляє ним за допомогою свого Намісника⁴⁶⁷, якого призначає, порадившись зі своєю Радою, і якому доручає організаційне управління Осідком, згідно з правильним, затвердженим Протоархимандритом за згодою його Ради.

§ 3. На утримання Головного осідку й діяльність Управи роблять внески всі Провінції Чину, згідно з постановою Генеральної Капітули.

Розпорядження Протоархимандрита

311. – § 1. Протоархимандрит, за згодою своєї Ради, має право видавати розпорядження для всього Чину; вони, однак, втрачають свою силу,

⁴⁶⁶ Королівський декрет н. 1722 з 21 серпня 1937. Записаний у Реєстрі юридичних осіб і зберігається у Римській префектурі – Територіальне урядове управління, під номером 523/87.

⁴⁶⁷ Див. Ген. Капітула – 1992.

якщо не будуть potwierdжені на черговій Генеральній Капітулі.

§ 2. Розпорядження Протоархимандрита, про які йдеться у § 1, potwierdжені Генеральною Капітулою, відповідно до її постанов, частково або в цілості, будуть занесені у формі правил у Правильники Провінцій.

Канонічна візитація

312. – § 1. Метою канонічної візитації⁴⁶⁸ є перевірка чернечого ладу і дисципліни та їхнє відновлення там, де це потрібно.

§ 2. Усі Осідки та Ченці підлягають візитації свого Протоігумена та Протоархимандрита. Якщо існуватиме якась законна перешкода, візитацію проведе делегат⁴⁶⁹.

§ 3. Візитація передбачає розмову з Настоятелем і кожним Ченцем спільноти, огляд усього Осідку і його структур, перевірку книг та збори спільноти з оголошенням висновків візитації і розпоряджень (див. Дод. III/2).

313. – § 1. Протоігумен повинен щороку провести канонічну візитацію всіх підлеглих йому Чернечих осідків, за винятком того року, коли візитацію проводить Протоархимандрит.

§ 2. Протоархимандрит повинен провести візитацію кожної Провінції принаймні один раз

⁴⁶⁸ Див. ККСЦ, кан. 420, §§ 1-2.

⁴⁶⁹ ККСЦ, кан. 420, § 1.

під час каденції Протоігумена або коли вважаєтиме, порадившись зі своєю Радою, що цього вимагають важливі підстави й добро Осідків.

§ 3. Витрати подорожей Візитатора покриваються із каси Управи, але під час візитації Осідку він утримується коштом цього Осідку.

ГЛАВА II.

КАПІТУЛИ В ЧИНІ ТА ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

314. – § 1. Капітули в Чині – це зібрання Ченців під проводом Голови, згідно з нормами загального права і Статуту. Їхня мета – обговорити і вирішити справи чернечої спільноти, в межах своєї компетенції⁴⁷⁰, для спільного добра і розвитку Чину.

§ 2. Капітули, як і Настоятелі, згідно з нормами нашого Статуту і загального права, мають над Ченцями владу управління як для зовнішньої, так і для внутрішньої сфери⁴⁷¹.

§ 3. У Чині скликаються Генеральна, Провінційна і Монастирська Капітули.

315. – Генеральні і Провінційні Капітули бувають звичайними, що скликаються кожних чотири роки, та надзвичайними, що скликаються за особ-

⁴⁷⁰ Див. КПр. 104.

⁴⁷¹ ККСЦ, кан. 511, § 2.

ливих обставин або з важливих причин. Як звичайна, так і надзвичайна Капітули проводяться згідно з тими самими правилами Статуту.

316. – § 1. Кожна Капітула має бути старанно підготовлена, бо, крім іншого, повинна сприяти поживленню духовного життя й апостоляту Чину чи його частини. Для цього Настоятель зі своєю Радою повинен провести попередні наради щодо місця й часу її проведення та визначення тем, які Капітула буде розглядати, а якщо це потрібно – утворить підготовчі комісії для поглибленого вивчення тем та напрацювання документів із можливим залученням експертів.

§ 2. Свої письмові пропозиції на Капітули можуть вільно посилати не тільки Провінції, а й Осідки і кожний Чернець⁴⁷², як безпосередньо, так і через повноправних учасників Капітули.

317. – Той, хто скликає Капітулу, призначає місце і час її проведення. Він, з допомогою своєї Ради, підготовляє порядок денний і теми для розгляду, про що заздалегідь повідомляє учасників Капітули, згідно з нормами Статуту.

318. – § 1. Голова, за згодою своєї Ради та схваленням Апостольського Престолу, може переносити чи відкладати Капітулу ще до її початку.

§ 2. Під час Капітули для її перенесення, припинення чи розпуску потрібно згоди двох третин голосів учасників Капітули.

⁴⁷² Пор. ККСЦ, кан. 512, § 2.

319. – Канонічно скликану Капітулу можна правосильно розпочати і проводити, якщо у визначеному місці й часі присутні дві третини її учасників.

320. – Працю Генеральних і Провінційних Капітул випереджує один день молитви і призадуми, а кожне засідання розпочинається і закінчується молитвою.

РОЗДІЛ 1.

ГЕНЕРАЛЬНА КАПІТУЛА

Завдання Капітули

321. – § 1. Генеральна Капітула є найвищою законодавчою владою, владою управління, контролю та визначення напрямків діяльності в Чині⁴⁷³. До її компетенції належить:

1. Перевіряти і скеровувати життя та діяльність Чину, головню в духовному аспекті, і пристосовувати їх до вимог часу, в дусі Євангелія і Статуту.

2. Оновлювати Статут, вносячи до нього необхідні зміни, з дотриманням прав. 5, § 1.

3. Обирати, згідно з нормами Статуту, Протоархимандрита⁴⁷⁴, членів його Ради, а з-поміж них – Генерального Вікарія.

⁴⁷³ Пор. ККСЦ, кан. 512.

⁴⁷⁴ Пор. ККСЦ, кан. 515, § 1.

4. Оцінювати організаційне та економічне управління й стан Чину за останній період, голов-но на підставі представлених на Капітулі звітів.

5. Ознайомитися зі станом кожної Провінції.

6. Визначати пріоритети й напрямні для май-бутньої діяльності Чину.

7. Окреслювати економічні плани Чину та визначати межі видатків на різних рівнях влади Чину.

§ 2. Генеральна Капітула абсолютною більшістю голосів затверджує та оновлює «Повчання святого Отця нашого Василя Великого», Додатки до Статуту й потверджує розпорядження Протоархимандрита для всього Чину, про що йдеться у правилах 9, § 2, 7 і 311. Також Генеральна Капітула, якщо це доцільно або вимагається, більшістю у дві третини голосів присутніх дає юридичне тлумачення нормам Статуту⁴⁷⁵.

Скликання Капітули

322. – § 1. Звичайну Генеральну Капітулу скликає Протоархимандрит за шість місяців до визначеної дати її початку; якщо Протоархимандрит зазнає перешкоди або його уряд з будь-якої причини стає вакантним, її скликає Генеральний Вікарій.

§ 2. Надзвичайну Генеральну Капітулу скликає Протоархимандрит за згодою Генеральних Радни-

⁴⁷⁵ Див. ККСЦ, кан. 511, § 1.

ків, вислухавши думку Протоігуменів, або – якщо Протоархимандрит зазнає перешкоди або його уряд є вакантним – Генеральний Вікарій за цією ж процедурою.

323. – Той, хто скликає Генеральну Капітулу, повинен повідомити про це Апостольський Престол, церковну Ієрархію і Настоятелів Чинів та Згромаджень Церков свого права, в яких діє Василіянський Чин.

324. – Витрати на проведення Генеральної Капітули розподіляються між Провінціями, відповідно до того, як це визначить Протоархимандрит, попередньо порадившись із Протоігуменами.

Учасники Капітули

325. – § 1. У Генеральній Капітулі беруть участь:

1. Чинні Протоархимандрит і Генеральні Радники, навіть якщо не будуть переобрані.

2. Генеральний Економ і Генеральний Секретар.

3. Протоархимандрит і Генеральні Радники, обрані цією Капітулою; якщо буде обраний Чернець, який не бере участі в Капітулі, він повинен якнайшвидше прибути на Капітулу і повноправно брати в ній участь.

4. Чинні Протоігумени і Делегати Протоархимандрита; якщо хтось із них має законну перешкоду, його замінить його Вікарій.

5. Вислужений Протоархимандрит з останньої каденції Генерального Настоятеля.

6. Протоігумени, які завершили свою каденцію на останній Провінційній Капітулі.

7. Делегати⁴⁷⁶, обрані на Провінційних Капітулах згідно з прав. 372.

§ 2. Якщо через будь-яку причину Провінція не може вислати приписану кількість делегатів, у Генеральній Капітулі в будь-якому випадку повинен взяти участь принаймні Протоігумен.

326. – Кожен учасник Капітули представляє не тільки свою Провінцію, але увесь Чин, будучи справжнім відображенням його єдності в любові⁴⁷⁷, тому своє служіння на Капітулі виконуватиме відповідально і з посвятою, шукаючи Божої волі на благо всієї спільноти Чину і Церкви.

Початок Капітули

327. – § 1. У день, визначений для відкриття Капітули, слід відслужити Святу Літургію за провід Святого Духа. В означеній годині всі правні учасники Капітули зберуться у визначеному місці, де проспівують «Царю Небесний».

§ 2. Голова Капітули доручить Секретареві Управи зачитати список учасників Капітули і правила про Капітулу, а відтак виголосить коротку привітальну промову, після чого відкритим голо-

⁴⁷⁶ Пор. ККСЦ, кан. 512, § 1.

⁴⁷⁷ ККСЦ, кан. 512, § 1.

суванням схвалить правосильність Капітули і зса-
нує можливі недоліки.

Дійсність голосу

328. – Кожен учасник Капітули має обов'язок голосувати під час кожних виборів і щодо кожної постанови, даючи тільки один голос⁴⁷⁸; під час виборів не повинен голосувати за себе самого.

329. – § 1. Щоб голос був дійсним⁴⁷⁹, він повинен бути:

1. Вільним, тому голос є недійсним, якщо виборець був спонукуваний тяжким страхом або підступом, безпосередньо чи посередньо, до обрання якоїсь особи або багатьох осіб роздільно.

2. Виразним, безумовним, однозначним.

§ 2. Умови, додані до голосу перед виборами, вважаються недодаданими⁴⁸⁰.

§ 3. Якщо свобода під час вибору якимсь чином була порушена, вибори на підставі самого права є недійсні⁴⁸¹.

Органи Капітули

330. – Головою Капітули є той, хто має право її скликати, хіба що вища влада доручила б головування комусь іншому.

⁴⁷⁸ Пор. ККСЦ, кан. 950.

⁴⁷⁹ ККСЦ, кан. 954, § 1.

⁴⁸⁰ ККСЦ, кан. 954, § 2.

⁴⁸¹ ККСЦ, кан. 952.

331. – § 1. Перед вибором Президії Голова Капітули покличе з-поміж її учасників двох найстарших за чернечою професією Ченців на тимчасових Асистентів та двох наймолодших за чернечою професією членів Капітули, які будуть тимчасовими рахівниками⁴⁸². До виборів Секретаря Капітули його обов'язки виконуватиме Секретар Управи⁴⁸³.

§ 2. Першого та Другого Асистентів, Секретаря та заступника Секретаря Капітула вибирає з-поміж її учасників таємним голосуванням відносно більшістю голосів⁴⁸⁴, з дотриманням прав. 339 § 2; один і той же Чернець не може виконувати два обов'язки.

§ 3. Голова Капітули, Перший та Другий Асистенти і Секретар разом становлять Президію Капітули.

§ 4. Два учасники Капітули, найстарші за чернечою професією, які не є членами Президії, виконують роль Суддів, з дотриманням прав. 339 § 2, а два наймолодші – рахівників.

332. – § 1. Секретареві Капітули належить подбати, щоб увесь хід Капітули був докладно запроцьогольований та своєчасно, частинами, був представлений учасникам для прочитання, щоб на час завершення Капітули всі її учасники могли скор-

⁴⁸² ККСЦ, кан. 955, § 1.

⁴⁸³ Ген. Капітули – 1992 і 1996.

⁴⁸⁴ Ген. Капітула – 1996.

гувати свої виступи та підписати увесь протокол, який зберігатиметься в архіві Управи⁴⁸⁵.

§ 2. Для полегшення праці секретаріату бажано, щоб виступаючі докладно записали й подали на письмі цілість свого виступу чи пропозиції або їх синтез.

333. – Голова Капітули, за згодою своєї Ради, для помочі її учасникам чи для праці в секретаріаті Капітули, може завчасно запросити інших Ченців чи осіб з-поза Чину, а вже сама Капітула прийме рішення про роль кожного з них та засідання, у яких вони зможуть брати участь.

334. – На початку роботи порядок денний обговорюється, а якщо потрібно – змінюється та схвалюється відкритим голосуванням абсолютною більшістю голосів.

Звіти

335. – § 1. Протоархимандрит, Генеральний Економ, Генеральний Секретар і Протоігумени представляють свої звіти та подадуть учасникам Капітули необхідні пояснення чи уточнення.

§ 2. Протоархимандрит звітує про стан Чину і діяльність Головної Ради, а також про виконання постанов попередньої Генеральної Капітули та представляє розпорядження, які необхідно потвердити відповідно до прав. 311. Також інші зві-

⁴⁸⁵ Пор. ККСЦ, кан. 955, § 5.

туючі повинні звернути увагу на виконання постанов, тією мірою, якою це їх стосується.

§ 3. Генеральний Економ представляє детальний зведений економічний звіт на підставі фінансових звітів Головного осідку й Провінцій, обґрунтовуючи цифри і пояснюючи виконані завдання.

§ 4. Протоігумени представляють звіт згідно зі схемою, попередньо встановленою Протоархимандритом, або в своїх звітах представляють динаміку стану Провінції за останні чотири роки, її труднощі та зусилля, які вживаються для їх подолання, її перспективи та пропозиції.

§ 5. Схвалення кожного звіту відбувається таємним голосуванням.

Вибори в загальному

336. – § 1. На Капітулі вибори відбуваються таємним голосуванням.

§ 2. Голоси подаються на картці, на якій учасники Капітули зазначають прізвище та ім'я того, кого вважають, що він повинен бути обраний, а рахівники зберуть голоси до урни. На початку першого голосування кожний виборець, вкидаючи картку, складе таку присягу: «Призиваю у свідки Бога в Тройці Єдиного, що вибираю того, кого перед Богом вважаю справді достойним і здатним».

§ 3. Якщо учасник Капітули є присутнім у домі, де відбуваються вибори, але не може взяти в них

участі через хворобу, рахівники повинні прийти до нього, щоб отримати його голос⁴⁸⁶.

§ 4. Рахівники, зібравши і перемішавши голо-
си, перераховують їх під наглядом Президії. Якщо
кількість голосів не дорівнює кількості виборців,
то голосування є недійсним і його потрібно пов-
торити⁴⁸⁷. Члени Президії перевіряють кожну кар-
тку, і Голова Президії чи Асистент оголошує ре-
зультат голосування⁴⁸⁸.

§ 5. Картки зразу після проведення кожного
голосування або після засідання, якщо на ньому
відбувається більше голосувань, слід знищити⁴⁸⁹.

337. – § 1. На виборах під час Капітули, якщо
Статутом не передбачено чогось іншого, вирішує
абсолютна більшість голосів⁴⁹⁰ під час першого
або другого підрахунку; під час третього – доста-
тня відносна більшість⁴⁹¹.

§ 2. Якщо б двоє або більше Ченців отримали
однакову кількість голосів, слід вважати обраним

⁴⁸⁶ Пор. ККСЦ, кан. 949, § 2.

⁴⁸⁷ ККСЦ, кан. 955, § 3.

⁴⁸⁸ Пор. ККСЦ, кан. 955, § 2.

⁴⁸⁹ ККСЦ, 955, § 4.

⁴⁹⁰ Абсолютною більшістю голосів при парній кількості виборців буде половина плюс один голос; при непарній кількості – достатньо більше половини голосів (наприклад, якщо виборців дев'ять, то кандидат, який набрав п'ять голосів, отримує абсолютну більшість).

⁴⁹¹ ККСЦ, кан. 956, § 1. Відносна більшість може бути меншою від половини. Обраним є той, хто отримав найбільшу кількість голосів серед кандидатів.

кандидата, старшого за першою чернечею професією у Чині, а якщо і за професією вони рівні – то старшого за віком⁴⁹².

§ 3. Оголошувати обраного – завдання Голови⁴⁹³. Якщо буде обраний сам Голова, тоді оголошує Перший Асистент.

338. – § 1. Обраного слід негайно повідомити про обрання письмово або іншим законним способом⁴⁹⁴.

§ 2. Обраний протягом 24-х корисних годин від отримання повідомлення повинен сповістити Голову, чи він приймає вибір, чи відмовляється від нього⁴⁹⁵.

§ 3. Обраний, який не прийняв вибору, втрачає будь-яке право, набуте через вибори, і вибори не стають правосильними через пізніше висловлення згоди, однак він може бути знову обраним на той самий чи інший уряд⁴⁹⁶.

339. – § 1. Ченцям, яким виповнилося 75 років⁴⁹⁷, для вибору на уряд Вищих Настоятелів⁴⁹⁸ вимагається диспенза Апостольського Престолу.

§ 2. Ченці, які досягли 80-літнього віку, втрачають право пасивного голосу на виборах до Голов-

⁴⁹² Пор. ККСЦ, кан. 956, § 1.

⁴⁹³ ККСЦ, кан. 956, § 2.

⁴⁹⁴ ККСЦ, кан. 957, § 1.

⁴⁹⁵ Пор. ККСЦ, кан. 957, § 2.

⁴⁹⁶ Пор. ККСЦ, кан. 957, § 3.

⁴⁹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 444, § 3.

⁴⁹⁸ Див. Статут, прав. 389, § 1.

ної Ради. Під час Капітули їх не слід вибирати Асистентами чи визначати Суддями.

340. – Учасники Капітули повинні старатися обирати таких, яких у Господі вважають справді достойними і здатними виконувати доручений уряд, утримуючись від будь-якого зловживання й особливо від здобування голосів як для себе, так і для інших⁴⁹⁹.

341. – Перед Капітулою чи під час її проведення нікому не дозволяється намовляти інших, ані робити заходи, щоб вибрали його або когось іншого. Хто знав би про таке зловживання, обов'язково має повідомити про це Суддів, які разом із членами Президії зобов'язані дослідити такий випадок. Якщо зловживання підтвердиться, більшістю голосів вони визначають кару, міра якої може сягати навіть позбавлення права активного і пасивного голосу та виключення з Капітули.

Постуляція

342. – § 1. Якщо вибору Ченця, якого учасники Капітули вважають відповідним і віддають йому перевагу, заважає канонічна перешкода, від якої можна диспензувати, вони можуть постулювати його в Апостольського Престолу шляхом голосування⁵⁰⁰.

§ 2. Постуляція є правосильною тільки тоді, коли кандидат обраний двома третинами голосів

⁴⁹⁹ ККСЦ, кан. 445.

⁵⁰⁰ ККСЦ, кан. 961.

до третього голосування включно; інакше слід приступити до виборів, немовби нічого не було зроблено⁵⁰¹.

343. – § 1. Капітула повинна якнайскоріше вислати постуляцію до Апостольського Престолу; а вже вислану – не може відкликати⁵⁰².

§ 2. Постульований не набуває жодного права з постуляції⁵⁰³.

344. – § 1. Якщо Апостольський Престол не допустить постуляції, Капітула переходить до наступного голосування⁵⁰⁴.

§ 2. Про допущення постуляції слід негайно повідомити постульованого⁵⁰⁵, дотримуючись приписів прав. 338, §§ 2-3.

§ 3. Той, хто приймає допущену постуляцію, відразу повноправно отримує уряд⁵⁰⁶.

Вибори Протоархимандрита і його Радників

345. – § 1. Після представлення звітів Капітула визначає день виборів, але так, щоб було принаймні три дні від дати їх визначення і самими виборами. Перед виборами Протоархимандрита

⁵⁰¹ Пор. ККСЦ, кан. 962.

⁵⁰² ККСЦ, кан. 963, §§ 1 і 4.

⁵⁰³ ККСЦ, кан. 963, § 3.

⁵⁰⁴ Пор. ККСЦ, кан. 964, § 1.

⁵⁰⁵ Пор. ККСЦ, кан. 964, § 2.

⁵⁰⁶ ККСЦ, кан. 964, § 3.

слід залишити для призадуми півдня вільним від усіх інших занять.

§ 2. Кожний учасник Генеральної Капітули отримує, принаймні за три дні до початку голосування: список Ченців, які відповідають вимогам щодо віку і часу від складення першої професії, щоб бути обраними Генеральною Капітулою⁵⁰⁷; окремий список Ченців з довічною професією, які мають тільки одну перешкоду для виборів і можуть бути постульовані; список Ченців, які можуть бути обраними тільки більшістю у дві третини голосів у першому голосуванні.

346. – Вибори починаються обранням Протоархимандрита, якщо йдеться про Генеральну Капітулу, на якій таке обрання має відбутися. В іншому випадку відразу потрібно вибрати Генеральних Радників, Генерального Вікарія і двох заступників Генеральних Радників.

347. – На виборах слід дотримуватись прав. 337, §§ 1-2, однак вимагається дві третини голосів у першому голосуванні для вибору Протоархимандрита для другої підряд каденції та для вибору Генерального Радника для третьої підряд каденції.

348. – § 1. Чернець, якого обрано на уряд Протоархимандрита і який прийняв вибір, проголошується Протоархимандритом за приписом прав. 337, § 3.

⁵⁰⁷ Ген. Капітула – 1982. Див. правила 401, § 1, 412 і 339, § 2.

§ 2. Обраний Протоархимандрит відразу складає приписані визнання віри та присягу вірності й одночасно отримує повноту влади свого уряду, включаючи головування на цій Генеральній Капітулі⁵⁰⁸ (див. Дод. III/3).

349. – § 1. Після обрання чотирьох Генеральних Радників Капітула обирає з-поміж них Генерального Вікарія, який одночасно буде Першим Генеральним Радником.

§ 2. Кожний з чотирьох Радників складає перед Капітулою приписані визнання віри і присягу вірності. Якщо обраний не є учасником Капітули, тоді він повинен це виконати, як тільки прибуде на Капітулу (див. Дод. III/3).

Розгляд справ

350. – § 1. Коли розглядаються справи, Голова Капітули доручить її учасникам передати на письмі до Президії свої пропозиції, а сама Капітула визначить остаточний термін їх подання. З поданого матеріалу, з дотриманням прав. 350, § 3, Голова Капітули з членами Президії, більшістю голосів, вибере те, що треба запропонувати на розгляд Капітули чи передати для подальшого опрацювання комісіям, які для цього будуть створені; усе це Секретар також внесе в протокол.

§ 2. Тексти або пропозиції, які мають бути розглянуті на пленарних засіданнях, учасники Капітули повинні отримати заздалегідь, принаймні за

⁵⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 958.

дванадцять годин до їх початку; про що дбатимуть голови комісій.

§ 3. Пропозицію, яку окремо подали три учасники Капітули, потрібно обов'язково обговорити.

§ 4. Питання, яке вже було обговорене і проголосоване, не може в тій самій формі знову бути внесеним на обговорення.

351. – § 1. Голова Капітули дбатиме, щоб учасники, висловлюючи свої думки, поводитися щиро, свobodно, згідно з вимогами чемності та ввічливості, щоб промовляли коротко й зрозуміло, не перебивали тих, які виступають, ані не повторювали вже сказаного.

§ 2. Під час дискусії виступи не триватимуть довше як три-п'ять хвилин; Голова Капітули може дозволити, як виняток, довший виступ, а також має право перервати виступ.

§ 3. При обговоренні справ все вирішується голосуванням, так як у випадку прийняття постанов.

Постанови Капітули

352. – § 1. Капітула приймає постанови щодо питань порядку денного, а також щодо інших питань, запропонованих Ченцями і прийнятих на обговорення.

§ 2. Постанови Капітули приймаються таємним або відкритим голосуванням, залежно від того, як буде визначено Капітулою, абсолютною більшістю голосів присутніх, хіба що компетен-

тною владою, загальним правом чи Статутом виразно встановлено щось інше, зокрема зміни і пояснення норм Статуту вимагають більшості в дві третини голосів (правила 5, § 1 і 321, § 2).

353. – § 1. Постанови Генеральної Капітули проголошує Протоархимандрит; вони вступають у силу від дня їх публікації або від дати, визначеної Капітулою щодо поодиноких постанов.

§ 2. Постанови може змінити, замінити або скасувати лише наступна Генеральна Капітула, хіба що сама Капітула щодо деяких постанов вирішить по-іншому.

Дотримання таємниці про справи Капітули

354. – § 1. Учасники Капітули зобов'язані зберігати в таємниці те, що обговорювалось під час Капітули, якщо це розголошення могло б заподіяти будь-яку шкоду для спільного чи особистого добра або коли абсолютною більшістю голосів Капітули буде визнано це необхідним чи корисним.

§ 2. У приміщеннях Капітули, де відбуваються засідання, категорично заборонено самовільно проводити аудіо- чи відеозаписи будь-якими засобами комунікацій та приватно їх поширювати; якщо така провина буде доведена, Судді разом із членами Президії більшістю голосів вирішать, яку кару слід накласти на правопорушника.

РОЗДІЛ 2.

ПРОВІНЦІЙНА КАПІТУЛА

Завдання Капітули

355. – § 1. До компетенції Провінційної Капітули належить:

1. Перевіряти та скеровувати діяльність Провінції в духовному та організаційному аспектах у дусі Євангелія і Статуту.

2. Видавати Провінційний Правильник і вносити зміни до нього.

3. Обирати Протоігумена⁵⁰⁹, його Радників і їхніх заступників, Провінційного Вікарія, делегатів на Генеральну Капітулу і їхніх заступників.

4. Оцінювати організаційне та економічне управління і стан Провінції за останній період, головню на підставі представлених на Капітулі звітів.

5. Визначати пріоритети і напрямні для майбутньої діяльності Провінції.

6. Окреслювати багаторічні економічні плани Провінції.

7. Визначати справи, які потрібно представити на Генеральній Капітулі.

§ 2. Ченці, які беруть участь у Провінційній Капітулі, повинні всім серцем шукати добра для

⁵⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 515, § 2.

Провінції і зробити все можливе, щоб досягнути його.

Скликання Капітули

356. – § 1. Звичайну Провінційну Капітулу скликає Протоігумен попереднім повідомленням, принаймні за три місяці до її початку. Якщо Протоігуменові щось перешкодить це зробити, Капітулу скликає Провінційний Вікарій, попередньо повідомивши про це Протоархимандрита.

§ 2. Звичайна Провінційна Капітула повинна завершитись принаймні за три місяці до початку звичайної Генеральної Капітули.

357. – Надзвичайну Провінційну Капітулу, якщо цього вимагатимуть актуальні й невідкладні справи Провінції, скликає Протоігумен або – якщо Протоігуменові щось перешкодить це зробити – Провінційний Вікарій, кожний за згодою Провінційних Радників, вислухавши пораду Ігуменів Провінції та отримавши затвердження Протоархимандрита; або ж її скликає Протоархимандрит за згодою своєї Ради.

Учасники Капітули

358. – У Провінційній Капітулі повноправно беруть участь:

1. Чинні Протоігумен і Радники Провінції, навіть якщо не будуть переобрані.

2. Провінційний Економ і Провінційний Секретар.

3. Вислужений Протоархимандрит останньої каденції Генерального Настоятеля, приналежний до Провінції.

4. Вислужений Протоігумен останньої каденції.

5. Ігумени Монастирів.

6. Вчитель новиків.

7. Ректор Осідку студій.

8. Протоігумен і Радники, обрані Провінційною Капітулою, що триває. Якщо буде обраний Чернець, який не бере участі в Капітулі, тоді він повинен якнайшвидше прибути на Капітулу і повноправно брати в ній участь.

9. Делегати Ченців Провінції обираються згідно з прав. 359 або згідно з прав. 361. Якщо обраний делегат не може взяти участь у Провінційній Капітулі через вагомі і виправдані причини, потверджені Протоігуменом за згодою його Ради, його замінить Чернець, який отримав найбільшу кількість голосів після останнього обраного делегата в тому самому виборчому списку.

359. – § 1. Ченці Провінції з правом активного голосу вибирають делегатів відразу після проголошення про скликання Провінційної Капітули згідно з процедурою, передбаченою у Статуті і Провінційному Правильнику. У цих виборах допускається тільки одне голосування відносною більшістю голосів. Підрахунок голосів здійснює Протоігумен зі своєю Радою і Провінційний Секретар, який задокументує увесь процес, протокол якого підписують усі учасники засідання; результат го-

лосування повідомляється Протоархимандритові та Ченцям Провінції.

§ 2. Генеральних Радників і Секретаря під час їхнього урядування не слід заносити у списки для обрання делегатами на Провінційну Капітулу.

§ 3. Кількість делегатів-пресвітерів дорівнює результатів поділу на сім загальної кількості Ченців-священиків Провінції з довічними обітами, включаючи Єпископів, крім делегатів, які ввійшли з уряду. Якщо залишок від поділу становить чотири і більше – додається ще один делегат.

§ 4. Спосіб визначення кількості делегатів дияконів і братів, які складають один список для обрання делегатами на Провінційну Капітулу, такий самий, як у § 3.

360. – § 1. Якщо Провінція нараховує 30 або менше Ченців з довічною професією, тоді всі вони, згідно з нормами Статуту, повноправно беруть участь у Провінційній Капітулі.

§ 2. Якщо хтось із учасників Провінційної Капітули через вагомі і оправдані причини не може взяти участі в цій Капітулі, то має своєчасно просити звільнення у Протоігумена, який надає його за згодою своєї Ради.

361. – § 1. З достатніх причин, Провінція, яка нараховує 30 або менше Ченців з довічною професією, на пропозицію Протоігумена за згодою його Ради, після попереднього вислухання думки всіх Ченців, які мають активний голос у Провінції, за затвердженням Протоархимандрита за згодою

його Ради, може обирати делегатів на Провінційну капітулу.

§ 2. Вибори делегатів відбуваються згідно з прав. 359, §§ 1-2:

1. Кількість делегатів-пресвітерів дорівнює результату поділу на два загальної кількості Ченців-священиків Провінції з довічними обітами, включаючи Єпископів, крім делегатів, які ввійшли з уряду. Якщо залишок від поділу становить один – додається ще один делегат.

2. Спосіб визначення кількості делегатів дияконів і братів, які складають один список для обрання делегатами на Провінційну Капітулу, такий самий, як у ч. 1.

Початок Капітули та її органи

362. – § 1. Те, що в Статуті загально сказано про спосіб проведення Генеральної Капітули, зокрема про її початок (прав. 327), дійсність голосу (правила 328-329), органи на Капітулі (правила 330-334) і дотримання таємниці (прав. 354), стосується також Провінційної Капітули, хіба що виразно застережено щось інше або воно впливає з природи речі.

§ 2. Ченці, які досягли 80-літнього віку, не мають обов'язку участі в Провінційній Капітулі, але все ж таки, якщо й беруть у ній участь, то повноправно, однак втрачають право пасивного голосу на виборах до Провінційної Ради. Під час Капітули їх не слід вибирати Асистентами чи визначати Суддями.

Звіти

363. – § 1. Протоігумен, Провінційний Економ, Провінційний Секретар, Вчитель новиків і Ректор Осідку студій представляють свої звіти та подають учасникам Капітули необхідні пояснення чи уточнення.

§ 2. Протоігумен звітує про стан Провінції і діяльність Провінційної Ради, а також про виконання постанов попередніх Капітул, Провінційної та Генеральної, та представляє розпорядження, які потребують потвердження відповідно до прав. 304.

§ 3. Настоятелі й Намісники Монастирів, Резиденцій, душпастирських осередків та інших структур подають на Капітулу свої письмові звіти згідно зі схемою, попередньо встановленою Протоігуменом, а якщо буде така потреба – представлять їх.

§ 4. Схвалення кожного звіту, який був зачитаний, відбувається таємним голосуванням.

Вибори Протоігумена та його Радників

364. – § 1. Після представлення звітів Капітула визначає дату виборів, для цього вже на початку Капітули кожний її учасник отримує: список Ченців, які відповідають вимогам щодо віку і часу від складення першої професії, щоб бути обраними Провінційною Капітулою⁵¹⁰; список Ченців, яким виповнилося 80 років; окремий список Ченців з

⁵¹⁰ Див. правила 427 і 440.

довічною професією, які мають тільки одну перешкоду для виборів і можуть бути постульовані; список Ченців, які можуть бути обрані тільки більшістю у дві третини голосів у першому голосуванні; список дияконів і братів, які можуть бути обраними на уряд одного Радника.

§ 2. Під час виборів слід дотримуватись правил 336-341, однак вимагається дві третини голосів у першому голосуванні для вибору Протоігумена та Провінційного Радника – на третю підряд каденцію.

365. – § 1. Під час постуляції треба дотримуватись правил 342, 343, § 2 та 344, §§ 2-3.

§ 2. Капітула повинна якнайскоріше надіслати постуляцію до Протоархимандрита, до якого, за згодою його Ради, належить затвердити вибір; якщо він допускає постуляцію, то звертається про диспензу до Апостольського Престолу⁵¹¹; якщо ж Протоархимандрит не допускає постуляції або диспенза не була надана, то Капітула приступає до наступного голосування.

366. – § 1. Обрані на Провінційній Капітулі Протоігумен, Провінційні Радники та їхні заступники підлягають затвердженню Протоархимандритом за згодою його Ради, згідно з нормами Статуту.

§ 2. Протоархимандрит, за згодою своєї Ради, з огляду на достатні причини, може відмовити у за-

⁵¹¹ Пор. ККСЦ, кан. 963, § 1.

твердженні обраного⁵¹² і не зобов'язаний давати пояснення. У цьому випадку Чернець втрачає право пасивного голосу на цей уряд і Капітула обирає іншого кандидата.

367. – Головна Рада, знаючи про заплановані вибори у Провінціях, буде готова оперативно розглядати результати вибору Провінційної Ради; а коли б виникала довша перерва, то Провінційна Капітула може розглядати інші заплановані справи.

368. – § 1. Вибори починаються обранням Протоігумена.

§ 2. Ченця, обраного і затвердженого на уряд Протоігумена, проголошує Голова Капітули⁵¹³. Якщо буде обраний сам Голова, його оголошує Перший Асистент. Обраний Протоігумен складає приписані визнання віри і присягу вірності та негайно одержує всі повноваження, пов'язані з урядом, разом з головуванням на цій Провінційній Капітулі (див. Дод. III/3).

369. – § 1. Після вибору Протоігумена Капітула обирає Провінційних Радників, зважаючи на правила 366, § 2 і 439-440, і одним списком представляє їх на затвердження. Якщо б хтось із обраних у списку не був затверджений, то черговість інших визначається черговістю їхнього обрання, з виключенням не затверджених.

⁵¹² Пор. ККСЦ, кан. 960, § 1.

⁵¹³ Пор. ККСЦ, кан. 956, § 2.

§ 2. Останнього Радника обирають з-поміж усіх Ченців Провінції, ним може бути також диякон або брат.

370. – § 1. Серед Провінційних Радників, які є пресвітерами, Капітула обирає Провінційного Вікарія⁵¹⁴.

§ 2. Протоігумена, який під час проведення Капітули закінчив другу каденцію підряд, ця Капітула може обрати Провінційним Радником, але не Провінційним Вікарієм.

371. – § 1. Відразу після обрання і затвердження Провінційного Вікарія кожний з Радників складає перед Капітулою приписані визнання віри і присягу вірності. Якщо обраний не є учасником Капітули, тоді він повинен виконати це відразу після прибуття (див. Дод. III/3).

§ 2. Після обрання і затвердження всіх Провінційних Радників у такий самий спосіб обираються і затверджуються два заступники Провінційних Радників.

Вибори делегатів на Генеральну Капітулу

372. – § 1. Після обрання і затвердження двох заступників Радників Капітула обирає трьох делегатів на Генеральну Капітулу⁵¹⁵.

⁵¹⁴ Див. Статут, прав. 441, § 1.

⁵¹⁵ Пор. ККСЦ, кан. 512, § 1.

§ 2. Двох делегатів обирають з-поміж пресвітерів з довічною професією. Якщо Капітула обрала нового Протоігумена, то попередній Протоігумен є делегатом силою права. У цьому випадку Капітула обирає тільки одного з цих делегатів.

§ 3. Третього делегата обирають з-поміж усіх Ченців з довічною професією: братів, дияконів і пресвітерів Провінції.

§ 4. Відразу після проведення цих виборів Президія Капітули повідомляє Головну Управу про вибір делегатів на Генеральну Капітулу та їхніх заступників, представляючи одночасно результати голосувань.

373. – § 1. Двох заступників делегатів на Генеральну Капітулу обирають з-поміж пресвітерів Провінції.

§ 2. Якщо делегат, включаючи вислуженого Протоігумена, через важливі причини не зможе брати участі в Генеральній Капітулі, його замінює заступник. Про важливість причини вирішує Протоігумен, вислухавши думку своєї Ради.

Розгляд справ і постанови

374. – Розглядаючи справи, треба дотримуватись правил 350-351.

375. – § 1. Капітула приймає постанови щодо питань порядку денного, а також щодо питань, запропонованих Ченцями і прийнятих на обговорення.

§ 2. Постанови Капітули приймаються таємним або відкритим голосуванням, залежно від того, як буде визначено Капітулою, абсолютною більшістю голосів присутніх, хіба що компетентною владою, загальним правом чи Статутом виразно зазначено щось інше.

376. – § 1. Постанови Провінційної Капітули, після їхнього затвердження Протоархимандритом за згодою його Ради, проголошуються Протоігуменом і вступають у силу від дня їх публікації або від дати, визначеної Капітулою щодо поодиноких постанов.

§ 2. Постанови, які не окреслені часом, тривають до наступної Провінційної Капітули, яка може продовжити їхню дію, вносячи за потреби необхідні зміни.

РОЗДІЛ 3.

МОНАСТИРСЬКА КАПІТУЛА

377. – Загальні норми про Капітули також стосуються Монастирської Капітули, зокрема щодо її підготування й подання пропозицій на Капітулу (прав. 316), оголошення про її скликання й тематику (прав. 317) та про її правосильність за присутності двох третин її учасників (прав. 319).

378. – § 1. Монастирську Капітулу скликає Настоятель Монастиря за згодою своєї Ради; якщо ж він відсутній, а виникла невідкладна справа, тоді, за попереднім порозумінням з Настоятелем, її

скликає Вікарій Монастиря. В обидвох випадках слід повідомити Протоігумена.

§ 2. Головує під час Монастирської Капітули той, хто її скликає, навіть якщо присутній Протоігумен.

§ 3. У Монастирській Капітулі повноправно беруть участь усі Ченці з активним голосом, які належать до Монастиря, приєднаних структур чи залежних Резиденцій.

§ 4. Учасники зобов'язані голосувати у Монастирській Капітулі.

Монастирська Капітула у справі допущення до довічної професії

379. – Про Капітулу, на якій має вирішуватися справа допущення Ченця до довічної професії⁵¹⁶, потрібно оголосити принаймні за три дні до її початку, із вказуванням імені й даних кандидата, щоб Ченці мали час на виважені роздуми про його поступ у чернечому житті, зокрема в умиртвінні, в братній любові й послуші.

380. – § 1. Голосування відбуваються у наперед визначеному місці й часі. Після молитви до Святого Духа та короткого слова Настоятеля, ствердивши присутність двох третин учасників Капітули, переходять до таємного голосування. Голоси подаються на картці, на якій потрібно зазначити, чи конкретного Ченця можна допустити до про-

⁵¹⁶ Пор. КПр. 112.

фесії, чи йому відкласти професію, а чи, може, відпустити його з Чину.

§ 2. Коли всі віддадуть свої голоси, Настоятель покличе на допомогу найстаршого за професією Ченця, щоб перелічити голоси, і оголосить результат голосування. Відразу після цього підготує відповідний документ, зазначаючи дані щодо особи Ченця, у справі якого відбувалося голосування, дату і місце проведення Капітули, кількість присутніх і відсутніх та результат голосування. Цей документ підписує Настоятель і найстарший за професією Чернець та передає Протоігуменові.

Капітули для представлення звітів і для розгляду інших справ

381. – § 1. Монастирська Капітула повинна відбуватися щонайменше один раз на рік у найбільш відповідний час, згідно з Правильником Провінції.

§ 2. Настоятель своєчасно повідомляє усіх учасників про день і місце Капітули, але не пізніше ніж за тиждень перед її початком, а також оголошує порядок денний і тематику до обговорення. Чернець, який мав би якусь перешкоду для участі в Капітулі, має попросити звільнення у Настоятеля.

382. – § 1. Монастирська Капітула, як одна родина⁵¹⁷, збирається для розгляду різних справ і

⁵¹⁷ Пор. КПр. 104.

прийняття спільних рішень на славу Божу⁵¹⁸, згідно з нормами Статуту, Провінційного Правильника та постанов Провінційної й Генеральної Капітул. Монастирська Капітула розглядає й оцінює стан і розвиток Монастиря та приєднаних до нього структур і залежних Резиденцій, їхні духовні, адміністративні й економічні справи та апостолят; визначає річну програму діяльності й схвалює бюджет; визначає розпорядок дня і частини Церковного Правила, які відправляються спільно; вибирає монастирських Радників; розподіляє обов'язки й домашні служіння тощо.

§ 2. Під час проведення річної Монастирської Капітули Настоятель звітує про управління Монастирем і виконання запланованих завдань, а Економ – про економічний стан, представляючи річний звіт і бюджет; а також, мірою потреб, вони подадуть відповідні пояснення.

383. – Рішення Монастирської Капітули вступають у силу після того, як їх затвердить Протоігумен за порадою його Ради.

ГЛАВА III.

НАСТОЯТЕЛІ Й УРЯДОВЦІ

384. – Влада управління в Церкві й Чині є з Божого установлення. До її виконання згідно з

⁵¹⁸ Пор. ШПр. 45, 1.

приписами права здатні ті, які отримали свячення⁵¹⁹.

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНІ НОРМИ

Вимоги до Настоятеля і співпраця з ним

385. – Настоятель, згідно з василіянською традицією, є духовним та організаційним провідником спільноти, тому він має важкий обов'язок дбати, щоб доручені йому Ченці жили згідно з нормами Статуту задля досягнення мети свого стану. Для цього він мусить вдосконалюватися у Христовій любові; докладати зусиль, щоб у його служінні виявлялася розсудливість у щоденних справах і далекоглядність, лагідність і покора серця за прикладом Христа; опирати свій авторитет на бездоганності так, щоб і без слів сам його приклад був наукою, дієвішою за слова; бути для слабких посередником в уподібненні Христові; всіляко допомагати Ченцям та не накладати на них непосильних їм тягарів; належно й неупереджено забезпечувати особисті потреби Ченців та турбуватися про немічних; не замовчувати гріхів, не спотворювати й не зраджувати істину; докоряти непокірних, однак не зверхньо, а лагідно виховувати й оздоровлювати їх; опиратися сильним і зносити слабкості немічних; виконувати все на-

⁵¹⁹ Пор. ККСЦ, кан. 979, § 1; Пор. СВВ, *Про суд Божий*, 2: Св. Василій Великий, *Гомілії*, Львів, Свічадо, 2006, с. 18.

лежне йому та сприяти вдосконаленню братів, виявляючи до всіх терпеливість⁵²⁰.

386. – Задля Божої слави й спільного добра усі Ченці повинні співдіяти з Настоятелями, старанно й добросовісно виконуючи свої обов'язки й доручені уряди, згідно з приписами загального права і Статуту⁵²¹.

387. – § 1. Протоархимандрит і Протоігумен, у межах своєї компетенції і згідно з нормами Статуту, можуть призначати своїх Радників чи інших Ченців відповідальними за окремі ділянки і делегувати їм частину своїх повноважень.

§ 2. Таке уповноваження завжди подається в письмовій формі й точно визначає доручені обов'язки та їхню тривалість.

388. – Не слід призначати Настоятелями або ієрархічно собі підлеглими кровноспоріднених до другого ступеня включно, у той самий період і в тій самій Провінції, хіба за однозгідним схваленням Провінційної чи Головної Ради.

Вищі Настоятелі, Ієрархи

389. – § 1. Протоархимандрит, Протоігумени, Генеральний і Провінційні Вікарії, а також ті, які, за відсутності вищезгаданих, тимчасово і законно заступають їх в уряді, є Вищими Настоятелями в Чині⁵²².

⁵²⁰ Пор. ККСЦ, кан. 421; ШПр. 43, 30, 28, 25.

⁵²¹ Пор. ККСЦ, кан. 979, § 2.

⁵²² Пор. ККСЦ, кан. 418, § 1.

§ 2. Вищі Настоятелі в Чині, які мають звичайну владу управління і згідно із загальним правом є також Ієрархами, але не Ієрархами місця⁵²³.

Служіння на добро спільноти

390. – § 1. Кожен Настоятель пильно дбатиме про взаємну любов між братами, а коли виникло б якесь непорозуміння, то докладе всіх зусиль, щоб його негайно усунути з відповідним надолуженням⁵²⁴.

§ 2. Ченців, які провинилися проти братньої любові чи проти Статуту, Настоятель зобов'язаний, по своїй спроможності, виправляти, передусім своєчасно і з любов'ю послуговуючись батьківським напоумленням⁵²⁵. Якби цього не вистачало, додасть до нього спасенні покути, згідно зі звичаями Чину, про що йдеться у правилах 511-512.

391. – § 1. Кожний уряд у Чині⁵²⁶ доручається й приймається на визначений час⁵²⁷. Каденція триває чотири роки, однак компетентна влада може вказати коротший термін на цей уряд або при зміні влади, яка призначила, нова компетентна влада вирішить інакше. Звершення двох третин

⁵²³ ККСЦ, кан. 984, § 3.

⁵²⁴ ШПр. 24, 25, 49.

⁵²⁵ ШПр. 25, 28, 50, 51; КПр. 291.

⁵²⁶ Під терміном «уряд у Чині» слід розуміти будь-яке завання в Чині, що виконується для духовної мети, установлене компетентною владою на постійно (див. ККСЦ, кан. 936, § 1).

⁵²⁷ ККСЦ, кан. 514, § 3.

речення урядування прирівнюється до повної каденції.

§ 2. Якщо з будь-якої причини уряд чи служіння стає вакантним ще до закінчення каденції, Настоятель протягом одного місяця повинен подбати про заміщення вакансії згідно з нормами Статуту.

§ 3. Ченці свої уряди і служіння в Чині виконують безоплатно.

392. – Кожний Настоятель повинен проживати у власному Осідку і не віддалятися від нього, хіба що згідно з нормами Статуту⁵²⁸.

Втрата уряду

393. – § 1. Будь-який уряд у Чині втрачається, крім інших приписаних правом випадків, після закінчення визначеного терміну, в результаті призначення на інший церковний уряд, зречення, перенесення, усунення, а також позбавлення⁵²⁹.

§ 2. Втрата уряду після зречення або закінчення визначеного терміну, окресленого Статутом, має наслідок тільки з моменту письмового повідомлення компетентною владою⁵³⁰. Якщо ж того, хто зрікається, протягом трьох місяців не було повідомлено про прийняття зречення, його зречення втрачає всяку силу⁵³¹.

⁵²⁸ ККСЦ, кан. 446.

⁵²⁹ Пор. ККСЦ, кан. 965, § 1.

⁵³⁰ Пор. ККСЦ, кан. 965, § 3.

⁵³¹ ККСЦ, кан. 970, § 1.

§ 3. Та сама влада, яка здійснила призначення, може усунути з уряду, за винятком спеціально зазначених випадків. Усунення з будь-якого уряду відбувається декретом або на підставі самого права⁵³².

§ 4. Усунення від обов'язку Ченця може бути через скандальне життя; незадовільне виконання обов'язків; зловживання владою, яке наносило б тяжку шкоду Чинові; хворобу чи якусь іншу причину, яка перешкоджає Ченцеві виконувати уряд або чинить його нездатним до управління.

§ 5. Позбавлення уряду може бути накладене тільки як кара за злочин⁵³³.

Рада Настоятеля

394. – § 1. Настоятель, виконуючи свій уряд, повинен користуватись допомогою своєї Ради; тож коли він потребує її згоди або поради для здійснення юридичного акту, як це приписує право і Статут, то для правосильності зобов'язаний скликати Раду у повному складі та голосувати разом з нею⁵³⁴.

§ 2. Коли Настоятель скликає Раду, то повинен надати їй усю необхідну інформацію у справі та всіляким чином забезпечувати вільне виявлення думки Радників⁵³⁵. Радники зобов'язані щиро ви-

⁵³²Пор. ККСЦ, канн. 974-976.

⁵³³ Пор. ККСЦ, кан. 978.

⁵³⁴ ККСЦ, кан. 422, § 1; ШПр. 48; КПр. 104.

⁵³⁵ ККСЦ, кан. 934, § 3.

словити свою думку і зберігати таємницю, якщо це необхідно й корисно або на цьому наполягає Настоятель задля спільного добра⁵³⁶.

§ 3. Якщо хтось із Радників через законну перешкоду не може взяти участі в засіданні Ради протягом періоду понад один тиждень, а тим часом виникає необхідність терміново скликати Раду в повному складі, Настоятель за згодою інших Радників призначить замість нього іншого Ченця для цього засідання, який повноправно братиме участь у засіданні як Радник.

§ 4. Якщо один із Радників причетний до справи, яка вирішується, то для розгляду цієї справи Настоятель за згодою інших Радників замінить його іншим Ченцем.

395. – § 1. Коли для прийняття рішення Настоятеля вимагається порада Ради, то для правосильності юридичного акту він зобов'язаний вислухати Радників. Хоч він не зобов'язаний слідувати за порадою своєї Ради, навіть якби вона була однозгідна, все ж таки слушно, щоб він приймав своє рішення розсудливо і справедливо та без поважної причини не ігнорував висловленої Радниками поради, особливо коли вона однозгідна⁵³⁷.

⁵³⁶ Пор. ККСЦ, кан. 934, § 4.

⁵³⁷ Пор. ККСЦ, кан. 934, § 2, 3.

§ 2. Коли ж Настоятель не вислухав усієї Ради у справі, в якій була потрібна її порада, то його юридичний акт буде неправосильним⁵³⁸.

396. – У справах, в яких Статут вимагає, щоб Настоятель отримав згоду своєї Ради, юридичний акт буде правосильний, коли він схвалений абсолютною більшістю голосів⁵³⁹; коли вимагається одноголосна згода, то справа повинна бути теж одноголосно схвалена Радою; якщо ж Настоятель у цих випадках не питав згоди або діє всупереч думці більшості чи одноголосності своєї Ради, то його юридичний акт неправосильний⁵⁴⁰.

397. – Поза засіданням Ради Радники завжди захищатимуть розпорядження Настоятеля і ніколи їх не оспорюватимуть перед підлеглими, навіть якщо особисто їх не схвалюють.

Адмонітор

398. – § 1. Як Настоятель, що є керівником спільноти, напоумлює Ченців за їх відхилення від праведності, так водночас задля порядку і спільного добра, обов'язком Ченця, старшого за віком і досвідченішого, названого Адмонітором, є напоумлювати Настоятеля, коли б той схибив⁵⁴¹.

§ 2. Адмонітор, порадившись принаймні з одним із Радників, з пошаною і своєчасно зробить

⁵³⁸ Пор. ККСЦ, кан. 934, § 2, 2.

⁵³⁹ Пор. ККСЦ, кан. 934, § 1.

⁵⁴⁰ Пор. ККСЦ, кан. 934, § 2, 1.

⁵⁴¹ Пор. ШПр. 27.

потрібне зауваження Настоятелю, яке той повинен прийняти доброзичливо і з вдячністю, аби таким чином він, який має давати добрий приклад та своєю чеснотою виправляти хиби інших, ішов правильним шляхом.

399. – § 1. Адмонітором для Протоархимандрита і, відповідно, для Протоігумена, силою самого права, є найстарший за віком його Радник-пресвітер.

§ 2. Адмонітором, якого призначить Протоігумен для Ігумена, буде Чернець-пресвітер, найстарший за віком серед його Радників або зі спільноти Монастиря.

РОЗДІЛ 2.

ПРОТОАРХИМАНДРИТ

400. – § 1. Генеральний Настоятель Чину називається Протоархимандритом⁵⁴². Він обирається Генеральною Капітулою і підлягає безпосередньо Римському Архиєреєві.

§ 2. Протоархимандрит є законним представником Чину з усіма повноваженнями і має владу управління як у внутрішній, так і в зовнішній сферах щодо всіх Ченців і всього, що стосується керівництва як духовними, так і матеріальними

⁵⁴² Партикулярні Правила окремих урядовців (1617), 1: Листи Йосифа Велямина Рутського, «Записки ЧСВВ», секція III, т. I, Рим 1956, с. 334.

справами всіх Провінцій і Чернечих осідків Чину, згідно з нормами загального права і цього Статуту⁵⁴³.

§ 3. Каденція Протоархимандрита триває вісім років⁵⁴⁴.

401. – § 1. На уряд Протоархимандрита може бути обраний Чернець-пресвітер⁵⁴⁵, який перебуває в нашому Чині принаймні дванадцять років від складення чернечої професії і якому виповнилось 40 років⁵⁴⁶.

§ 2. Протоархимандрит повинен бути: визначним у досконалості і чернечому самозреченні, вірним Святій Католицькій Церкві і Римському Архидієєві, дбайливим щодо добра Чину, привітним і братолюбним, розсудливим, досвідченим у провіді людей, таким, що довів дієвість свого управління, не пов'язаний з жодним світським рухом, шанованим за здорову доктрину, ревним за спасіння душ⁵⁴⁷.

402. – § 1. Протоархимандрит може бути обраний на другу каденцію підряд двома третинами голосів у першому голосуванні⁵⁴⁸.

§ 2. Протоархимандрит, який завершив свою каденцію і не був переобраний, не може бути

⁵⁴³ Пор. ККСЦ, кан. 511, Ген. Капітула – 1969.

⁵⁴⁴ Пор. ККСЦ, кан. 514, §§ 1 і 3.

⁵⁴⁵ Пор. ККСЦ, кан. 505, § 1.

⁵⁴⁶ Пор. ККСЦ, кан. 513.

⁵⁴⁷ ШПр. 30, 35,43; КПр. 235.

⁵⁴⁸ Ген. Капітула – 1992.

обраний на цій Капітулі ані Генеральним Радником, ані його заступником⁵⁴⁹. Він повертається до своєї Провінції, хіба що йому були б доручені інші обов'язки згідно з нормами Статуту.

403. – § 1. Зречення з уряду, подане Протоархимандритом, вступає в силу з моменту його прийняття Генеральною Капітулою, яка триває, або – в період між Генеральними Капітулами – Апостольським Престолом⁵⁵⁰.

§ 2. Усунення Протоархимандрита з уряду належить до компетенції Апостольського Престолу. Генеральний Вікарій повинен описати очевидні і достатні причини для усунення, надати відповідні документи з думкою кожного Генерального Радника в письмовій формі⁵⁵¹.

§ 3. Якщо уряд Протоархимандрита з будь-якої причини стає вакантним, тоді Генеральний Вікарій тимчасово управлятиме Чином зі звичайною заступною владою управління⁵⁵² до найближчої звичайної Генеральної Капітули, на якій буде обраний новий Протоархимандрит⁵⁵³.

404. – До компетенції Протоархимандрита за нормами загального права і нашого Статуту, крім іншого, належить:

⁵⁴⁹ Ген. Капітули – 1996 і 2000.

⁵⁵⁰ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, § 1.

⁵⁵¹ Пор. ККСЦ, кан. 514, § 2.

⁵⁵² «Звичайна заступна влада» – див. ККСЦ, кан. 981.

⁵⁵³ Ген. Капітули 1996 і 2000.

1. Здійснювати посередництво між Чином, його юридичними та фізичними особами, і Римським Архиєреєм та органами правління Апостольського Престолу, зі збереженням права на апеляцію.

2. Скликати й очолювати Капітулу; проголошувати і приводити у виконання постанови Капітул.

3. Скликати й очолювати засідання Ради для прийняття рішень та приводити їх у виконання.

4. Автентично тлумачити правила Статуту; видавати розпорядження для всього Чину.

5. Призначати і затверджувати ієрархічно підпорядковані органи управління.

6. Докладно ознайомлюватися зі станом Провінцій та їхніх Чернечих осідків як з допомогою частого листування з Настоятелями, так і щорічних звітів з канонічних візитацій і про стан Провінцій, яких буде вимагати від Протоігумена.

7. Контролювати життєдіяльність Провінцій, Чернечих осідків, їхніх структур та окремих Ченців; пильнувати за дотриманням чернечої дисципліни і якнайшвидше відновляти її там, де її за бракне.

8. Координувати адміністративну, виховну, навчальну і душпастирську співпрацю в Чині.

9. Виконувати судочинство в Чині і приймати адміністративні відклики та апеляції судовим шляхом; забезпечувати потреби юридичного представництва Чину перед Церквою, державною владою і суспільством.

405. – Протоархимандрит також контролює економічне управління Чину, є посередником у фінансовій діяльності між Провінціями, видає відповідні інструкції для ефективного керівництва всім майном Чину⁵⁵⁴, є управителем Головного осідку та інших безпосередньо підпорядкованих йому Осідків та їхнього майна, є виконавцем побожних записів, фундацій, пожертв і благодійництв, заснованих на користь Чину, тощо.

406. – Протоархимандрит має обов'язок здійснювати канонічну візитацію кожної Провінції, згідно зі Статутом (правила 312 і 313, § 2), але не в останні шість місяців урядування Протоігумена⁵⁵⁵ (див. Дод. III/2).

407. – Протоархимандрит принаймні раз на п'ять років здаватиме звіт про стан Чину Апостольському Престолові згідно зі схемою, встановленою Апостольським Престолом⁵⁵⁶.

408. – Протоархимандрит намагатиметься здобувати прихильність церковних і цивільних достойників, підтримуючи добрі відносини між Чинном і різними церковними структурами, з іншими Інститутами богосвяченого життя та різними верствами суспільства.

⁵⁵⁴ Див. ККСЦ, кан. 1022, § 2.

⁵⁵⁵ Пор. ККСЦ, кан. 420, § 1.

⁵⁵⁶ Див. ККСЦ, кан. 419, § 1; Конгрегація для Інститутів богосвяченого життя і Товариств апостольського життя, *Напрямні для подання періодичного звіту*, Додаток до Прот., п. SpR 640/2008; *Enchiridion Vaticanum* 25/ 450-460; AAS 100 (2008), 580s-584.

409. – Тільки Протоархимандрит та його законні делегати, згідно з нормами Статуту і цивільного права, мають право від імені Чину звертатись у судові органи.

410. – § 1. У Головному осідку повинен бути таємний архів або сейф, у якому Протоархимандрит зберігатиме таємні документи, ключ від якого повинен зберігатися тільки в нього, а у випадку вакантності його уряду – у Генерального Вікарія⁵⁵⁷. Забороняється виносити такі документи чи їхні копії поза Осідок Управи⁵⁵⁸.

§ 2. Протоархимандрит щороку знищить акти процедур у накладанні кар у справах моралі, які стосуються померлих Ченців або справ, закінчених десять років тому, зберігаючи стисле зведення факту разом з текстом вироку чи декрету⁵⁵⁹.

РОЗДІЛ 3.

РАДА ПРОТОАРХИМАНДРИТА

411. – § 1. Рада Протоархимандрита складається з чотирьох Радників⁵⁶⁰, які також називаються Генеральними Радниками.

§ 2. Каденція Генерального Радника триває чотири роки.

⁵⁵⁷ Пор. ККСЦ, канн. 259, § 1; 260, § 1 і 260, § 2.

⁵⁵⁸ Пор. ККСЦ, кан. 260, § 2.

⁵⁵⁹ ККСЦ, кан. 259, § 2.

⁵⁶⁰ Пор. ККСЦ, кан. 422, § 1.

§ 3. Генеральний Радник може бути обраний на другу каденцію підряд за звичайною процедурою, а на третю і останню каденцію підряд – двома третинами голосів у першому голосуванні.

412. – § 1. Генеральним Радником може бути обраний Чернець-пресвітер, який перебуває в Чині принаймні дванадцять років від складення чернечої професії і якому виповнилось 35 років; інші вимоги такі ж самі, як і для Протоархимандрита, про що йдеться у прав. 401, § 2.

§ 2. Вимоги для заступників такі ж самі, як і для Генеральних Радників.

413. – § 1. Генеральні Радники проживають у Римі й виконують своє служіння, дотримуючись правил 394-397.

§ 2. У справах, які стосуються проводу Чину, Генеральні Радники підпорядковуються лише Протоархимандритові; у всіх інших справах вони керуються правилами Статуту.

414. – Генеральний Радник, який закінчив своє служіння, повертається до своєї Провінції, хіба що йому доручені інші обов'язки.

415. – § 1. Зречення з уряду, подане Генеральним Радником, має наслідок після того, як йому було повідомлено про прийняття зречення Генеральною Капітулою або Протоархимандритом за згодою своєї Ради, про що слід повідомити Апостольський Престол⁵⁶¹.

⁵⁶¹ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

§ 2. Генерального Радника може усунути з уряду Генеральна Капітула, а в період між Капітулами – Протоархимандрит за одноголосною згодою інших Генеральних Радників і затвердженням Апостольського Престолу⁵⁶².

416. – Генеральний Вікарій на підставі самого права є Першим Генеральним Радником. Черговість інших Радників залежить від черговості їхнього обрання.

417. – Генеральний Вікарій повинен проживати в Головному осідку. Його головним завданням є заступати Протоархимандрита, коли той перебуває поза Осідком або щось перешкоджає йому у виконанні його уряду, а також від імені Протоархимандрита представляти Чин відповідно до загального церковного правопорядку і Статуту.

418. – § 1. Коли з будь-якої причини уряд Генерального Радника стає вакантним, наступні Генеральні Радники піднімаються на один ступінь у порядку черговості, а перший заступник стає четвертим Генеральним Радником.

§ 2. У випадку вакантності уряду Генерального Вікарія Перший Генеральний Радник силою права стає Вікарієм.

⁵⁶² Пор. ККСЦ, кан. 974.

РОЗДІЛ 4.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ЕКОНОМ

419. – § 1. Протоархимандрит за згодою своєї Ради призначає Генерального Економа, який під його керівництвом завідує дочасним майном всього Чину, згідно з приписами загального права й нашого Статуту⁵⁶³.

§ 2. Генеральним Економом може одночасно бути також Генеральний Радник чи Намісник Головного осідку.

§ 3. Про інші вимоги до Генерального Економа, його компетенції й зобов'язання, відповідальність і співпрацю йдеться у главі Статуту про управління дочасним майном, зокрема в правилах 493-505.

420. – Генеральний Економ завідує також майном Головного Осідку, хіба що Протоархимандрит за порадою своєї Ради вирішить інакше.

421. – До обов'язків Генерального Економа належить:

1. Укласти річний бюджет Головної Управи й представляти його Головній Раді на затвердження⁵⁶⁴ та старатися про його наповнення, в тому числі через своєчасні внески Провінцій; крім того, на основі бюджету Головної Управи і бюджетів

⁵⁶³ ККСЦ, кан. 516, § 1 і 3.

⁵⁶⁴ Пор. ККСЦ, кан. 1028, § 3.

Провінцій готувати зведений бюджет Чину, щоб оцінити прогнози надходжень і видатків.

2. Укладати зведений звіт Чину⁵⁶⁵, на підставі зведених фінансових звітів Провінцій та Головної Управи, та представляти на затвердження Головної Раді.

3. Розглядати можливості надійного вкладення коштів Чину і представляти їх на затвердження Головної Раді.

4. Проводити економічну візитацію Провінцій та Осідків за час урядування кожного Протоігумена чи коли Протоархимандрит уважатиме це за необхідне, а також через аудит, довірений установам з-поза Чину.

5. Перевіряти всі важливі економічні справи, як-от: інвестиції, купівлі-продажі чи будови в Чині – і поручати Провінційним Економам, щоб усе було виконане згідно із чинним цивільним законодавством.

6. Збирати й зберігати акти чи їхні копії, що стосуються майна Чину, Провінцій і Чернечих осідків.

7. Допомогати відповідними порадами Провінційним Економам в управлінні дочасним майном Провінцій.

8. Розглядати потреби поодиноких Провінцій, особливо коли їм бракує матеріальних засобів для належного життя чи розвитку, шукаючи допо-

⁵⁶⁵ ККСЦ, канн. 1028, § 2, 7 і 1031.

моги для них та зобов'язуючи до цього інші Провінції; також перевіряти цільове використання допомоги.

РОЗДІЛ 5.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР

422. – § 1. Протоархимандрит за згодою своєї Ради призначає Генерального Секретаря, Ченця з довічною професією, який, виконуючи свої обов'язки, підпорядковується лише Протоархимандритові.

§ 2. Секретар, за винятком, якщо ним є Генеральний Радник, не має права голосу під час засідань Головної Ради, однак Протоархимандрит може запитати його думку, коли вважатиме це слушним.

§ 3. Уряд Генерального Секретаря не може виконувати Генеральний Економ.

§ 4. Генеральний Секретар є нотарем Головної Управи.

423. – Генеральний Секретар, приступаючи до виконання свого уряду, особисто перед Протоархимандритом складає присягу, що буде сумлінно виконувати свої обов'язки та зберігатиме в таємниці те, що вимагає його уряд (див. Дод. III/3).

424. – Генеральний Секретар може мати помічника, Ченця з довічною професією, якого призначить Протоархимандрит за порадою своєї

Ради і який складе присягу вірності, як це робить Секретар⁵⁶⁶. Протоархимандрит може доручати іншим Ченцям деякі секретарські обов'язки, зокрема відповідальність за архів чи ведення літопису.

425. – § 1. Завдання Генерального Секретаря:

1. Вірно виконувати доручені Протоархимандритом обов'язки у справах секретаріату, допомагати йому та захищати його авторитет.

2. Складати протоколи засідань Головної Ради й зачитувати їх на початку наступного засідання та завіряти їх після підпису Протоархимандрита.

3. Проводити канцелярію Головної Управи згідно з нормами, встановленими Протоархимандритом.

4. Редагувати листи і документи, які впливають з актів Головної Ради і розпоряджень Протоархимандрита.

5. Протоколювати кореспонденцію Протоархимандрита і Головної Управи.

6. Вести архів і проводити літопис Головного осідку та Чину.

7. Підготовляти річні статистичні дані та видавати Каталог Чину у першому кварталі, на основі даних отриманих від Провінційних Секретарів.

§ 2. Коли уряд Протоархимандрита стає вакантним або Протоархимандрит зазнає перешкоди у

⁵⁶⁶ Ген. Капітула – 2000.

виконуванні своєї діяльності, Генеральний Секретар повинен якнайшвидше передати документи, як паперові, так і електронні, тому, хто законно посідає цей уряд.

РОЗДІЛ 6.

ПРОТОІГУМЕН

426. – § 1. Провінційний Настоятель, який називається також Протоігуменом, – це Настоятель Провінції, обраний Провінційною Капітулою на чотири роки, що має звичайну владу управління над усіма йому підлеглими Ченцями й Осідками, згідно із загальним правом і Статутом⁵⁶⁷.

§ 2. Протоігумен є Ієрархом у Провінції, її законним представником, який виступає від імені Провінції перед церковною і цивільною владою.

427. – § 1. Протоігуменом може бути обраний Чернець-пресвітер, який перебуває в нашому Чині принаймні дванадцять років від складення чернечої професії і якому виповнилось 35 років⁵⁶⁸. Інші вимоги є такими ж самими, як і для Протоархимандрита, про що йдеться у прав. 401, § 2.

§ 2. Протоігумен може бути обраний на другу каденцію підряд за звичайною процедурою, а на

⁵⁶⁷ Пор. ККСЦ, кан. 511.

⁵⁶⁸ Пор. ККСЦ, кан. 513, § 1.

третю і останню каденцію підряд – тільки двома третинами голосів у першому голосуванні⁵⁶⁹.

428. – § 1. Зречення з уряду, подане Протоігуменом, має наслідок з моменту отримання письмового повідомлення про його прийняття Протоархимандритом за згодою його Ради⁵⁷⁰.

§ 2. З важливих причин, вказаних у прав. 393, § 4, Протоархимандрит може усунути Протоігумена з його уряду за одноголосною згодою своєї Ради, вислухавши у цій справі думку всіх дотичних Провінційних Радників.

429. – § 1. Коли уряд Протоігумена з будь-яких причин стає вакантним, Провінційний Вікарій на підставі самого права стає Протоігуменом з усіма наслідками до наступної Провінційної Капітули.

§ 2. У цьому випадку Протоархимандрит своїм декретом проголошує Протоігумена, після чого Протоігумен складає приписані визнання віри і присягу вірності та негайно одержує всі повноваження свого уряду (див. Дод. III/3).

430. – Протоігумена стосуються насамперед загальні норми цього Статуту про Настоятелів, зокрема правила 385-392. Крім того, йому належить дбати про добро Провінції та підвладних, а не про особисті користи, забезпечувати чернечу дисципліну і керувати Ченцями; тому він повинен докла-

⁵⁶⁹ Пор. ККСЦ, кан. 514, §§ 1 і 3.

⁵⁷⁰ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

дно знати Статут, традиції Чину і «Повчання святого Отця нашого Василя Великого»⁵⁷¹.

431. – Згідно з нормами загального права і Статуту до компетенції Протоігумена належить:

1. Скликати й очолювати Провінційну Капітулу; проголошувати і приводити у виконання постанови Капітул та розпорядження.

2. Керувати адміністративною, виховною, навчальною та душпастирською діяльністю Провінції та її структур; пильнувати за дотриманням чернечої дисципліни і якнайшвидше відновляти її там, де її забракне.

3. Скликати й очолювати засідання Ради для прийняття рішень та приводити їх у виконання.

4. Переводити, призначати чи пропонувати підлеглих Ченців на уряди і служіння.

5. Підтримувати належний канонічний зв'язок з Головною Управою та життєвий контакт з іншими Провінціями і частинами Чину, в межах своєї компетенції.

6. Повідомляти Ченців Провінції про документи Римського Архиєрея, Апостольського Престолу та Церкви свого права, які стосуються Ченців.

7. Засновувати Резиденції та інші структури в Провінції.

8. Виконувати в Провінції судову владу в першій інстанції.

⁵⁷¹ Див. КПр. 235.

9. Забезпечувати цензуру текстів, призначених для друку або поширення, авторами яких є Ченці його Провінції.

432. – Протоігумен не звільнятиме з-під послу-ху Настоятелеві Осідку нікого з підлеглих йому Ченців, а всі важливі справи, що стосуються окре-мих Осідків та їхніх Ченців, полагоджуватиме, по-розумівшись з безпосереднім Настоятелем, щоб таким чином їхній авторитет був належно збере-жений.

433. – В економічній сфері Протоігумен є від-повідальний за фінансування життєдіяльності в Провінції та забезпечує контроль за економічним управлінням у Чернечих осідках Провінції, коор-динує діяльність Осідків, щоб зменшити їхню еко-номічну нерівність, є управителем майна Провін-ції, Провінційного осідку та виконавцем побож-них записів, фундацій, пожертв і благодійництв, установлених на користь Провінції, тощо.

434. – § 1. Протоігумен не даватиме дозволу на будівництво, яке перевищує його компетенції, поки все як слід не буде узгоджене між Провін-ційною Управою і місцевим Настоятелем та схва-лене Протоархимандритом за згодою його Ради; і не відкладатиме будівництво без важливих при-чин⁵⁷².

§ 2. Протоігумен не дозволятиме купувати не-потрібні речі та пильнуватиме, щоб у способі хар-

⁵⁷² Ген. Капітула – 1982.

чування й одягання не діялося щось поза прийнятим звичаєм, щоб у прийманні гостей не порушувалась чернеча скромність, щоб Настоятелі часто й без потреби не подорожували, щоб в Осідку не було чогось, що контрастувало би з духом убожества.

§ 3. Протоігумен не повинен дозволяти обтяжувати Осідки боргами, пер ніж упевниться щодо їхньої потреби та способу повернення боргу і поки не отримає на це дозволу Протоархимандрита, виходячи із компетенції за рішенням Капітул.

§ 4. У майнових справах Протоігумен повинен діяти в межах своєї компетенції і згідно з нормами цивільного права, особливо щодо відчуження майна, дотримуючись правил 504-505.

435. – Протоігумен має обов'язок щорічно здійснювати канонічну візитацію всіх підлеглих йому Осідків і Ченців Провінції⁵⁷³, згідно зі Статутом (правила 312 і 313, § 1), та до кінця першого півріччя наступного року представляти Протоархимандритові детальний звіт про стан Провінції та матеріали візитації (див. Дод. III/2).

436. – Протоігумен намагатиметься здобувати прихильність церковних і цивільних достойників, підтримуючи добрі стосунки між Чином і різними церковними структурами, з чернечими спільнотами та з широкими верствами суспільства в своїй Провінції.

⁵⁷³ Пор. ККСЦ, кан. 420, § 1.

437. – Тільки Протоігумен та його законні делегати, згідно з нормами Статуту і цивільного права, мають право від імені Провінції звертатись у судові органи.

438. – § 1. Протоігумен матиме в Провінційному осідку архів, як слід упорядкований та надійно забезпечений, в якому зберігатимуться акти, листи і документи його урядування, які стосуються Провінції, її юридичних і фізичних осіб.

§ 2. Документи, які вимагають таємниці, Протоігумен зберігатиме у своєму таємному архіві, дотримуючись прав. 410.

РОЗДІЛ 7.

РАДА ПРОТОІГУМЕНА

439. – § 1. Рада Протоігумена складається з чотирьох Радників або тільки з двох, якщо Провінція має менше ніж 40 Ченців⁵⁷⁴; ці Радники називаються Провінційними Радниками; їх обирає Провінційна Капітула на чотири роки згідно з нормами Статуту.

§ 2. Одним із Радників може бути також диякон або брат.

440. – § 1. Провінційним Радником може бути обраний Чернець, який перебуває в нашому Чині принаймні дванадцять років від складення черне-

⁵⁷⁴ Пор. ККСЦ, кан. 422, § 1.

чої професії і якому виповнилося 30 років. Такі самі вимоги стосуються і заступника Провінційного Радника. Інші вимоги до Радника та заступника Радника є такими ж самими, як і для Протоігумена.

§ 2. Радник Протоігумена може бути обраним на другу каденцію підряд за звичайною процедурою, а на третю і останню каденцію підряд – тільки двома третинами голосів у першому голосуванні.

441. – § 1. Провінційний Вікарій, силою самого права, є Першим Провінційним Радником.

§ 2. Черговість інших Радників визначається черговістю їхнього обрання, однак спершу пресвітери, а потім диякон або брат.

442. – § 1. Провінційний Вікарій, по можливості, повинен проживати в Провінційному осідку. Його головним завданням є заступати Протоігумена, коли той перебуває поза Осідком або коли щось перешкоджає йому у виконанні його уряду. Провінційний Вікарій, крім того, від імені Протоігумена представляє Провінцію, відповідно до загального церковного правопорядку і Статуту.

§ 2. Принаймні один із Радників повинен проживати в Провінційному осідку, хіба що з виправданої причини Протоархимандрит за згодою своєї Ради звільнить Провінційну Раду від цього обов'язку.

443. – § 1. Провінційні Радники виконують своє служіння, дотримуючись правил 394-397, а

найстарший з них має ще й обов'язок Адмонітора Протоігумена, згідно з прав. 399, § 1.

§ 2. У справах, які стосуються проводу Провінції, Радники підпорядковуються лише Протоігуменові; у всіх інших справах вони керуються правилами Статуту.

444. – § 1. Зречення з уряду, подане Провінційним Радником Протоігуменові, має наслідок з моменту отримання письмового повідомлення про його прийняття Протоархимандритом за згодою його Ради⁵⁷⁵.

§ 2. Провінційного Радника з важливих причин, вказаних у прав. 393, § 4, може усунути з уряду Протоархимандрит за згодою своєї Ради на пропозицію Протоігумена, за згодою його Ради, або Протоархимандрит за одноголосною згодою своєї Ради, вислухавши думку дотичного Протоігумена⁵⁷⁶.

445. – § 1. Якщо з будь-якої причини уряд Провінційного Радника стає вакантним, наступні Провінційні Радники піднімаються на один ступінь у порядку черговості, і перший заступник стає Провінційним Радником, дотримуючись прав. 441, § 2. Після проголошення відповідного декрету Протоархимандрита, він складає приписані визнання віри і присягу вірності (див. Дод. III/3).

⁵⁷⁵ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

⁵⁷⁶ Пор. ККСЦ, кан. 974.

§ 2. У випадку вакантності уряду Провінційного Вікарія, Перший Провінційний Радник силою права декретом Протоархимандрита проголошується Провінційним Вікарієм.

РОЗДІЛ 8.

ПРОВІНЦІЙНИЙ ЕКОНОМ

446. – § 1. Провінційного Економа призначає Протоігумен за згодою своєї Ради і потверджує Протоархимандрит за згодою своєї Ради⁵⁷⁷. Протоігумен не може виконувати обов'язки Економа⁵⁷⁸.

§ 2. Провінційним Економом може бути одночасно Провінційний Радник чи Провінційний Секретар. Та сама особа не може виконувати всіх трьох урядів одночасно⁵⁷⁹.

§ 3. Про інші вимоги до Провінційного Економа, його компетенції й зобов'язання, відповідальність і співпрацю йдеться у главі Статуту про управління дочасним майном, зокрема в правилах 493-505.

447. – Провінційний Економ під проводом Протоігумена завідує дочасним майном Провінції, а також майном Провінційного осідку, хіба що

⁵⁷⁷ Пор. ККСЦ, кан. 516, § 3.

⁵⁷⁸ ККСЦ, кан. 516, § 2.

⁵⁷⁹ Пор. ККСЦ, кан. 942.

Протоігумен, за порадою своєї Ради, вирішить щодо нього інакше.

448. – До обов'язків Провінційного Економа належить:

1. Укладати річний бюджет Провінційної Управи й пред'являти його Провінційній Раді на затвердження та старатися про його наповнення, приймаючи своєчасні внески з Осідків, як це постановила Провінційна Капітула; крім того, на підставі бюджетів усіх Осідків готувати зведений бюджет Провінції, щоб, через належне планування надходжень і їхній розподіл, надлишок одних покривав нестачу інших, особливо формаційних Осідків.

2. Укладати зведений річний звіт на рівні Провінції, на підставі фінансових звітів Чернечих осідків та Провінційної Управи, та до кінця першого кварталу наступного року представляти його на затвердження Провінційній Раді, а відтак – Головній Раді. При цьому доцільно, щоб остаточний фінансовий звіт містив також обґрунтування цифр і пояснення виконаних завдань.

3. Розглядати можливості надійного вкладення коштів Провінції і, відповідно до компетенції, представляти їх на схвалення Провінційній Раді та на затвердження Головній Раді.

4. Щороку, а то й частіше, якщо так вважатиме Протоігумен, перевіряти майно Провінції та її Осідків і структур, а якщо потрібно, проводити аудит, довірений установам з-поза Чину, щоб

упевнитися в ефективності управління ним та надати поради й допомогу місцевим Настоятелям та Економам у веденні фінансових справ, про що слід звітувати Протоігуменові.

5. Перевіряти всі важливі економічні починання, як-от: інвестиції, купівлі-продажі чи будівництва в Провінції – та пильно дбати, щоб усе виконувалося в рамках державних законів.

6. Подбати про безпечне зберігання контрактів, облігацій, господарських інвентарів, урядових і судових грамот щодо адміністрації Чернечих осідків і їхніх структур, а також різних звітів, власних книг, реєстрів або їхніх електронних носіїв.

7. Своєчасно висилати Генеральному Економові визначений внесок від Провінції.

8. Дбати про фонди, призначені на утримання хворих Ченців, та інші, як це схвалила Провінційна Капітула.

9. Розглядати потреби поодиноких Осідків, особливо коли їм бракує матеріальних засобів для належного життя чи розвитку, шукаючи допомоги для них, а також перевіряти її цільове використання.

10. Узгоджувати діловодство всіх Осідків Провінції.

449. – Дорадники, про яких ідеться у прав. 500, можуть під проводом Провінційного Економа утворити економічну комісію, яка матиме дорадчий голос.

РОЗДІЛ 9.

ПРОВІНЦІЙНИЙ СЕКРЕТАР

450. – § 1. Провінційного Секретаря, Ченця з довічною професією, призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, про що повідомить Протоархимандрита.

§ 2. Секретар у виконанні своїх обов'язків підпорядковується лише Протоігуменові; він також є нотарем Провінційної Управи.

§ 3. Обов'язки Провінційного Секретаря може поєднувати Провінційний Економ або Провінційний Радник. Та сама особа не може виконувати всіх трьох урядів одночасно.

451. – Провінційний Секретар, приступаючи до виконання свого уряду, особисто перед Протоігуменом складає присягу, що буде сумлінно виконувати свої обов'язки та зберігатиме в таємниці те, що вимагає його уряд (див. Дод. III/3).

452. – Провінційний Секретар може мати помічника, Ченця з довічною професією, якого призначить Протоігумен, за порадою своєї Ради, і який складе присягу вірності, в такий самий спосіб, як Секретар⁵⁸⁰. В іншому випадку Протоігумен може доручати іншим Ченцям деякі секретарські обов'язки, зокрема архів чи ведення літопису Провінції.

⁵⁸⁰ Ген. Капітула – 2000.

453. – Завдання Провінційного Секретаря є аналогічними до завдань Генерального Секретаря, про що йдеться у прав. 425.

454. – § 1. Секретар повинен ставитися до Протоігумена з братньою любов'ю, покорою й послухом. У справах, що торкаються Провінції, буде йому вірним, нічого не діючи ані не пишучи без його відома, не перечитуватиме листів, адресованих Протоігуменові, хіба за його дозволом, та повідомлятиме Протоігумена про все, що йому доручать Настоятелі або Ченці.

§ 2. Секретар не має права голосу під час засідань Ради, однак він може брати участь у дискусіях.

455. – До завдань Секретаря належить повідомляти про смерть Ченця своєї Провінції, дотримуючись прав. 282, § 2, а також інформувати Протоігумена, Настоятелів і співбратів про смерть Ченців інших Провінцій.

РОЗДІЛ 10.

НАСТОЯТЕЛЬ МОНАСТИРЯ

456. – § 1. Настоятель Монастиря – це керівник, призначений провадити спільноту духовно й організаційно та оберігати її чернечий дух і єдність; він називається також Ігуменом.

§ 2. Ігуменом правосильно може бути призначений Чернець-пресвітер, який перебуває в Чині

принаймні дванадцять років від складення першої професії⁵⁸¹.

457. – § 1. Ігумена призначає Протоігумен за згодою своєї Ради та потвердженням Протоархимандрита за згодою його Ради⁵⁸² на чотири роки⁵⁸³.

§ 2. Кожний Ігумен, приступаючи до виконання свого уряду, особисто складає присягу вірності у виконанні уряду, згідно з церковними нормами і правилами Статуту (див. Дод. III/3).

§ 3. Коли Ігумен завершив чотириріччя, він може бути призначений на другу каденцію за звичайною процедурою у тому самому чи іншому Монастирі, а на третю і останню підряд каденцію⁵⁸⁴ Протоігумен може його призначити тільки за одноголосною згодою своєї Ради⁵⁸⁵ і затвердженням, як сказано у § 1.

458. – § 1. Ігумен може зректися свого уряду, але зречення має наслідок з моменту отримання письмового повідомлення про його прийняття Протоігуменом за згодою його Ради⁵⁸⁶; про це слід повідомити Головну Управу.

§ 2. Протоігумен з важливих причин, вказаних у прав. 393, § 4, за одноголосною згодою своєї

⁵⁸¹ Пор. ККСЦ, кан. 513, § 1.

⁵⁸² Пор. ККСЦ, кан. 939, 1.

⁵⁸³ Ген. Капітула – 1988.

⁵⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 514, § 3.

⁵⁸⁵ Ген. Капітула – 1988.

⁵⁸⁶ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, §§ 1 і 3.

Ради і затвердженням Протоархимандрита за згодою його Ради, може усунути Ігумена з уряду⁵⁸⁷.

459. – До обов'язків Настоятеля Монастиря належить:

1. Доручати завдання та інші обов'язки Ченцям Монастиря та підпорядкованих йому структур, згідно з нормами Статуту, а якщо потрібно, наймати працівників для забезпечення всіх потреб Монастиря.

2. Скликати та очолювати Монастирську Капітулу.

3. Звільняти Ченця, з поважних причин і тільки в межах своєї компетенції, від норм Статуту.

4. Пильнувати, щоб Ченці завжди брали участь у спільних моліннях, а в окремих випадках, якщо це потрібно, звільняти від них.

5. Дозволяти Ченцям з поважних причин перебувати поза Монастирем, але тільки в тій самій Провінції і не більше одного тижня.

6. Забезпечувати в Монастирі гостинність і приязне ставлення до гостей, без шкоди для спільного життя і монастирського порядку.

7. Забезпечувати ведення реєстраційних книг, приписаних Статутом (прав. 297).

8. Застосовувати адміністративні, бухгалтерські й управлінські норми, приписані Статутом і Провінційним Правильником.

⁵⁸⁷ Пор. ККСЦ, кан. 514, § 2.

460. – Загальні норми цього Статуту щодо Настоятелів стосуються також Ігумена, зокрема щодо його обов'язку бути взірцем та вдосконалюватись у Христовій любові й покорі (прав. 385), щодо його служіння для добра спільноти, обов'язку проживання в Осідку, тривалості уряду та його втрати (правила 390-393).

461. – Щоразу, коли виникає необхідність, і принаймні раз у місяць, Ігумен проведе засідання Ради для обговорення важливих справ Монастиря⁵⁸⁸, дотримуючись правил 394-397.

462. – § 1. Ігумен завжди, якщо не виникне якась оправдана перешкода⁵⁸⁹, дотримуватиметься спільнотного життя в Монастирі, прийнятого ладу та звичаїв і не вводитиме змін, принаймні попередньо не порадившись зі своєю Радою і не повідомивши Протоігумена⁵⁹⁰.

§ 2. Ігумен, відповідно до Статуту, зокрема прав. 277, §§ 2 і 4, забезпечує Ченців Монастиря всім необхідним для життєдіяльності та сприяє, щоб вони могли якнайкраще виконати свої завдання й обов'язки.

463. – Ігумен, якому безпосередньо підпорядкована Резиденція чи душпастирський осередок, має обов'язок пильнувати⁵⁹¹, щоб Ченці, які там

⁵⁸⁸ ШПр. 48, 54; КПр. 104, 112.

⁵⁸⁹ ШПр. 19, 20, 37; КПр. 136.

⁵⁹⁰ Пор. ККСЦ, кан. 426.

⁵⁹¹ Див. ШПр. 25, КПр. 113, 159 і 184.

проживають, у своїй життєдіяльності дотримувалися чернечого правопорядку.

464. – § 1. Завданням Ігумена є дбати про гармонію всередині спільноти, дотримуючись норм Статуту (прав. 390), виправляти порушення церковної і чернечої дисципліни та накладати покути, передбачені Статутом (правила 513-514).

§ 2. Ігумен прийматиме зауваги Адмонітора доброзичливо і з вдячністю⁵⁹².

465. – § 1. Ігумен пильно дбатиме, щоб Ченці жили обітами, брали участь у духовних практиках, у щомісячній духовній віднові, у річних реколекціях, у програмах формуванням та осучаснення знань, у постійній формації. Крім того він періодично організовуватиме зустрічі і збори та аскетично-релігійні повчання.

§ 2. Ігумен повинен молитися за Ченців, довірених його опіці, і уповати більше на Бога ніж на людські засоби, доручаючи Йому кожну справу.

§ 3. Ігумен кілька разів у році повинен порозмовляти з кожним Ченцем, зокрема перед відновленням професії, щоб оцінити його духовну зрілість, а якщо є потреба чи недоліки – подати письмове зауваження.

466. – § 1. Ігумен завжди проситиме згоди своєї Ради, перш ніж приймати працівників чи звільняти їх, та дбатиме про них і про їхній соціальний

⁵⁹² ШПр. 27.

захист, дотримуючись приписів прав. 266 цього Статуту.

§ 2. Своїх родичів або родичів інших Ченців може приймати на роботу лише за одноголосною згодою своєї Ради.

467. – § 1. До обов'язків Ігумена належить, в межах його компетенції, за згодою його Ради і затвердженням Протоігумена, підписувати договори, угоди, контракти й інші акти та виконувати все, що стосується адміністрування спільноти і майна Монастиря та приєднаних структур.

§ 2. При здійсненні сказаного цього всього слід дотримуватись не лише Статуту, але також і норм цивільного права, особливо щодо відчуження майна (прав. 505).

468. – § 1. Ігумен не може розпочинати нових будівництв чи перебудов без попереднього дозволу Протоігумена за згодою його Ради, з дотриманням прав. 434, § 1.

§ 2. Ігумен не повинен обтяжувати Монастир боргами, хіба що з дуже поважних причин і лише за попереднім дозволом Протоігумена, відповідно до норм Статуту (прав. 434, § 3).

§ 3. Ігумен може надавати позики, роздавати милостині і дарунки лише в межах права на видатки, згідно з розпорядженнями Протоігумена і постановами Капітул.

469. – § 1. Ігумен Монастиря уникатиме, наскільки це буде можливим, судових справ про дочас-

не майно та намагатиметься вирішувати ці проблеми мирним шляхом.

§ 2. Ігумен не порушуватиме жодної судової справи без дозволу Протоігумена, хіба що через зволікання із поданням судового позову Монастир був би виставлений на ризик зазнати якоїсь більшої шкоди, але й на це повинен мати згоду своєї Ради. Про вчинені заходи він вчасно повідомить Провінційну Управу.

§ 3. Якщо хтось інший порушив судову справу проти Монастиря і неможливо її вирішити мирним шляхом, тоді Ігумен повідомить про це Протоігумена.

470. – § 1. Намісник Головного осідку, про якого йдеться у прав 310, § 2, має ті самі права й обов'язки, що й Ігумен Монастиря, та користується допомогою своєї Ради, однак його рішення стосовно організаційного управління Осідком завжди повинні бути схвалені Протоархимандритом.

§ 2. Намісник Провінційного осідку, про якого йдеться у прав. 302, § 2, також має ті самі права й обов'язки, що й Ігумен, якщо Осідок знаходиться у Монастирі, та власну Раду, згідно з прав. 479, §§ 1-2, однак його рішення стосовно організаційного управління Осідком завжди повинні бути схвалені Протоігуменом.

РОЗДІЛ 11.

ВІКАРІЙ МОНАСТИРЯ

471. – § 1. Ігумен Монастиря може мати свого заступника – Вікарія, якого призначає Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Ігумена.

§ 2. Вікарій звичайно буває Радником Монастиря, а водночас він може ще поєднувати своє служіння з урядом Економа чи Еклезіарха.

472. – До обов'язків Вікарія належить:

1. Разом з Ігуменом дбати, щоб Ченці зберігали правила Статуту й чернечу дисципліну, та захищати перед підвладними авторитет Ігумена.

2. Заступати Ігумена, коли того немає у Монастирі, та не впроваджувати притім жодних важливих змін.

3. Дбати про охайність і порядок у Монастирі, розподіл праць і матеріальних речей, які необхідні Ченцям.

4. Пильнувати зовнішній порядок і поведінку Ченців, докладність у спільних заняттях і побожних практиках; якщо нема Ігумена, накладати покути, навіть прилюдні, за провини.

473. – Вікарій може втратити свій уряд з причин, про які йдеться у прав. 393, а під час його зречення або усунення слід дотримуватись прав. 481.

РОЗДІЛ 12.

НАСТОЯТЕЛЬ ТА НАМІСНИК РЕЗИДЕНЦІЇ

474. – § 1. Настоятеля Резиденції, яка залежить від Протоігумена, призначає Протоігумен за згодою своєї Ради.

§ 2. Такий Настоятель має ті самі права й обов'язки, що й Ігумен, хіба що Статутом або правом виразно встановлено щось інше або воно впливає з природи речі. Зі свого уряду він не входить на Провінційну Капітулу, хіба що буде обраний її делегатом.

§ 3. Коли кількість Ченців це дозволяє, Настоятель матиме двох Радників, яких призначає Протоігумен, порадившись із своєю Радою і вислухавши думку Настоятеля Резиденції. Одним із Радників може бути диякон або брат. Вони виконують своє служіння подібно до Радників Монастиря, дотримуючись прав. 480.

475. – § 1. Резиденцію, яка залежна від Ігумена, очолює Намісник Резиденції; його призначає Протоігумен за згодою своєї Ради⁵⁹³, вислухавши думку дотичного Ігумена.

§ 2. Намісник очолює чернечу спільноту згідно з правилами Статуту; він також має бути Радником Ігумена.

476. – Настоятель чи Намісник Резиденції повинен плекати братнє співжиття та проводити зі

⁵⁹³ Ген. Капітула – 2000.

співбратами збори для обговорення усіх важливих справ, які стосуються спільнотного життя та їхнього служіння, задля його більшої ефективності та спільного добра на славу Божу.

477. – У Резиденціях, підпорядкованих Головній Управі, призначення Настоятеля, а також визначення його прав і обов'язків залежатиме від Протоархимандрита, за згодою його Ради.

478. – Настоятель чи Намісник Резиденції може втратити свій уряд тим способом та з причин, про які йдеться у прав. 393, а під час його зречення або усунення слід дотримуватись прав. 481.

РОЗДІЛ 13.

РАДА ІГУМЕНА

479. – § 1. Рада Ігумена⁵⁹⁴ складається зазвичай з двох Радників, які ще називаються Радниками Монастиря, одним із яких може бути диякон або брат⁵⁹⁵. Ігумен та Радники утворюють Монастирську Раду.

§ 2. Якщо ж у Монастирі постійно проживають більше як десять Ченців або до нього приєднані інші структури чи залежні Резиденції, Ігумен матиме чотирьох Радників, одним із яких буде Намі-

⁵⁹⁴ Пор. ККСЦ, кан. 422.

⁵⁹⁵ Ген. Капітула – 1996.

сник Резиденції чи Еклезіарх, а двома Радниками можуть бути диякони або брати.

§ 3. Вчитель новиків завжди є Радником Ігумена, хіба що він сам виконує уряд Ігумена.

480. – § 1. Радників Ігумена призначає Протоігумен, порадившись зі своєю Радою, беручи до уваги голосування Монастирської Капітули і думку Ігумена. Їхня черговість залежить від свячень та чернечої професії.

§ 2. Радники виконують своє служіння, дотримуючись правил 394-397, не присвоюючи собі ніякої влади.

§ 3. Якщо Радники вважають, що рішення Ігумена неправосильне чи може завдати шкоди спільноті, а він, хоч попереджений, не хотів би змінити його, повинні звернутись до Протоігумена.

481. – § 1. Зречення з уряду, подане Радником Ігумена, має наслідок з моменту отримання письмового повідомлення про його прийняття Протоігуменом за порадою його Ради⁵⁹⁶.

§ 2. Радника Ігумена, з причин, вказаних у прав. 393, § 4, може усунути Протоігумен за згодою своєї Ради, на пропозицію Ігумена за згодою його Ради або вислухавши його думку⁵⁹⁷.

⁵⁹⁶ Пор. ККСЦ, канн. 967, 969, 970, § 1 і 3.

⁵⁹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 974.

РОЗДІЛ 14.

ЕКОНОМ МОНАСТИРЯ

482. – § 1. Протоігумен за згодою своєї Ради, вислухавши думку Монастирської Ради, признає Економа Монастиря, який під проводом Ігумена завідує дочасним майном Монастиря, приєднаних структур та залежних Резиденцій.

§ 2. Економом може бути також Радник чи Вікарій Монастиря.

§ 3. Економом може бути й сам Ігумен, якщо в цьому є потреба, хоч ліпше, щоб уряд Настоятеля був відокремлений від уряду Економа⁵⁹⁸. Коли ж ці уряди поєднані, то Ігумен повинен мати помічника, який виконуватиме обов'язок, про який йдеться у прав. 501 § 2.

§ 4. Про інші вимоги до Економа, його компетенції й зобов'язання, участь у засіданні Ради, відповідальність і співпрацю йдеться у главі Статуту про управління дочасним майном, зокрема в пра-
вилах 493-505.

483. – До обов'язків Економа належить:

1. Готувати річний бюджет, тобто план надходжень та розподілу фінансових ресурсів, який необхідний для ефективного і своєчасного здійснення завдань і функцій Осідку; представити його на попередній розгляд Монастирській Раді,

⁵⁹⁸ ККСЦ, кан. 447, § 2.

на затвердження під час Монастирської Капітули та вчасно передати Провінційному Економові.

2. Фахово вести реєстри надходжень та видатків; складати фінансовий звіт, який є надійним інструментом контролю фінансових надходжень та їхнього використання, і наприкінці року представити його на Монастирській Капітулі та до кінця січня нового року через Настоятеля передасть Провінційному Економові. Притім доцільно, щоб фінансовий звіт містив обґрунтування вказаних там цифр та виконаних завдань.

3. Опікуватися господарством, будівництвом, якщо таке ведеться, та забезпечувати Монастир, його структури та Ченців усім необхідним.

4. Розглядати можливості надійного вкладення коштів Монастиря і, відповідно до компетенції, представляти їх Монастирській Раді на схвалення та Провінційній Управі на затвердження.

5. Пильнувати, щоб усякі заповіти чи дарування на користь Монастиря були зроблені згідно з чинним цивільним законодавством.

6. Своєчасно передавати Провінційному Економові визначений внесок.

7. Підписувати після Настоятеля банківські та інші документи та дбати, щоб рахунки Монастиря, його структур і парафії при монастирському храмі були ведені фахово й відокремлено.

8. Мати список усіх працівників, прийнятих на роботу, і сповняти зобов'язання стосовно них.

9. Проводити інвентаризацію майна Монастиря, приєднаних структур та залежних Резиденцій.

10. Порозумівшись з Ігуменом, дбати про безпечне зберігання цінних документів, оригіналів контрактів, актів, фінансових та інших звітів, книг, реєстрів Монастиря або їхніх електронних носіїв.

484. – Економ може втратити свій уряд, про що йдеться у прав. 393, а під час його зречення або усунення слід дотримуватись прав. 481.

РОЗДІЛ 15.

ІНШІ СЛУЖІННЯ У МОНАСТИРІ

485. – Щоб забезпечити успішне функціонування Монастиря, відповідно до потреб та обставин, Ігумен, за згодою своєї Ради, може призначити Ченців, що виконували б служіння Секретаря, Еклезіарха, Бібліотекаря, Архівіста, Історіографа, відповідального за хворих тощо, а також їхніх помічників, визначаючи їхні обов'язки.

486. – § 1. Секретар виконує доручені Ігуменом обов'язки щодо канцелярії: веде документацію і реєстраційні книги Чернечого осідку, кореспонденцію, архів, складає протоколи засідань Ради, зустрічей та зборів тощо.

§ 2. Відповідно до вимог Осідку, Ігумен може доручати також іншим Ченцям виконувати деякі обов'язки Секретаря або й сам може виконувати деякі з них.

487. – Еклезіарх дбає про монастирську церкву чи каплицю і про все, що стосується літургійних відправ; він заздалегідь укладає графік службін священників, а також намірення богослужбін, завчасно визначає сповідників, дбає про чистоту й лад у церкві, ризниці та хорі, веде відповідні книги і реєстри, оновлює інвентар церковних речей та дбає про їхнє належне зберігання і використання.

488. – Історіограф веде літопис, описуючи найважливіші події з життя Осідку та все те, що могло би принести духовне збудування або користь наступникам; укладає життєпис померлих Ченців⁵⁹⁹ та добродіїв, дбає про зберігання різних бюлетенів, листів, відозв, фотографій та всього іншого, що стосується життєдіяльності Осідку.

489. – § 1. Архівіст дбає про архів, який має бути в кожному Монастирі і в якому зберігатимуться документи історичної цінності, розпорядження і грамоти Апостольського Престолу, Ієрархів і Настоятелів, важливі листи, творчий доробок померлих Ченців та все те, що могло б послужити для управління Осідком чи для писання його історії. Без дозволу Протоігумена за згодою його Ради їх не можна переміщати чи відчужувати.

§ 2. Архів має бути замкнений і зберігатися у безпечному місці. Архівіст буде мати докладний список усього, що міститься в архіві.

⁵⁹⁹ Див. Статут, прав. 276.

§ 3. З архіву, без дозволу Настоятеля, не можна нічого забирати, а все, що видається, слід зареєструвати у відповідному журналі, дбаючи, щоб воно своєчасно було повернуто на місце.

490. – § 1. У кожному Осідку буде упорядкована бібліотека, збагачена передусім виданнями й матеріалами про василіянську духовність та історію Чину, опублікованими власними видавництвами і друкарнями та авторства наших Ченців. Вона міститиме й інші книги, журнали й матеріали, з яких Ченці користатимуться для власного духовного й інтелектуального вдосконалення та своєї праці в царині василіянського апостоляту. Якщо можливо, кожна Провінція повинна мати принаймні одну велику бібліотеку, яка періодично поновлюватиметься, що сприятиме науковим дослідженням.

§ 2. Бібліотекою завідуватиме Бібліотекар, який акуратно зберігатиме книги та вестиме каталог усіх видань таким чином, щоб сприяти їх швидкому пошуку. Книги, які представляють історичну цінність, становитимуть окремий фонд з обмеженим доступом; без виразного дозволу Протоігумена за згодою його Ради їх не дозволено переносити, дарувати чи продавати.

§ 3. На пропозицію Бібліотекаря Настоятель виділятиме кошти для поповнення бібліотечних фондів, реставрацію стародруків тощо. Зайві книги рекомендується спершу запропонувати іншим бібліотекам Чину, які мали б у них потребу, особливо книги про василіянську духовність та істо-

рію. Кошти, отримані від реалізації цих книг, призначаються на придбання нових.

§ 4. Нікому не дозволено брати книжки з бібліотеки без відома Бібліотекаря чи без причини тримати їх у себе. Книги з монастирських бібліотек можна позичати особам з-поза Чину, маючи гарантії про їхнє повернення.

ГЛАВА IV.

УПРАВЛІННЯ

ДОЧАСНИМ МАЙНОМ

491. – Чин, як і будь-яка його юридична особа, сповнюючи власну духовну місію, потребує дочасного майна і користування ним, тому має природне право набувати, володіти, управляти і відчужувати те дочасне майно, яке необхідне для досягнення його власних цілей, особливо для богочитання, діл апостоляту, милосердної любові і належного утримання Ченців⁶⁰⁰.

492. – § 1. Юридичні особи Чину можуть набувати дочасне майно всіма справедливими способами, якими можуть його набувати інші⁶⁰¹, приймаючи спадщину, дарування і пожертвування, а також через виконання усіх законних операцій фінансового і майнового характеру та звершення

⁶⁰⁰ Пор. ККСЦ, кан. 1007.

⁶⁰¹ ККСЦ, кан. 1010.

підприємницької й комерційної діяльності, які дозволені статутами.

§ 2. Всяка влада має важкий обов'язок дбати про те, аби набуте дочасне майно Чину було записане на юридичну особу, якій воно належить, з дотриманням усіх приписів цивільного права⁶⁰², хіба що з поважних причин в окремих випадках Вищий Настоятель за згодою своєї Ради вирішить інакше.

§ 3. Протоархимандрит старатиметься, зокрема через видання відповідних інструкцій, щоб управління всього майна Чину було як слід налагоджене⁶⁰³.

Управителі майна та їхні компетенції

493. – § 1. Згідно з нормами загального канонічного права, управління майном юридичної особи Чину належить її безпосередньому керівникові⁶⁰⁴, в межах його компетенції, відповідно до правил цього Статуту.

§ 2. Генеральна Капітула Чину, зваживши обставини й життєві потреби, визначає щорічні межі сум в економічних справах, у межах яких може законно діяти кожна влада: Протоархимандрит, Протоігумен, Ігумен, як самі, так і за згодою своїх Рад, за порадою Економа та затвердженням вищої інстанції.

⁶⁰² ККСЦ, кан. 1020, § 1.

⁶⁰³ Див. ККСЦ, кан. 1022, § 2.

⁶⁰⁴ ККСЦ, кан. 1023.

§ 3. Для правосильного виконання актів, які виходять за межі і спосіб звичайного управління в Чині, необхідна письмова згода Апостольського Престолу⁶⁰⁵.

494. – § 1. Для управління дочасним майном у Чині, Настоятелі, згідно з нормами Статуту, призначають Економів: Генерального Економа – для управління майном усього Чину, Провінційного Економа – для управління майном Провінції, місцевого Економа – для окремого Осідку; всі вони повинні виконувати свій уряд під керівництвом компетентного Настоятеля і від його імені⁶⁰⁶.

§ 2. Економ підписує документи, які стосуються управління відповідним майном, ведення банківських рахунків і використання коштів, згідно з вимогами цивільного права конкретної держави.

495. – § 1. Економом може бути Чернець із довічною професією, який довів своє дбання про добро Чину та розуміється на господарських справах⁶⁰⁷.

§ 2. Кровноспоріднений Настоятеля, до четвертого ступеня включно, не може бути призначений Економом, залежним від цього Настоятеля⁶⁰⁸.

⁶⁰⁵ Див. ККСЦ, кан. 1024, § 1.

⁶⁰⁶ Пор. ККСЦ, кан. 516, § 1.

⁶⁰⁷ Пор. ККСЦ, кан. 262, § 1.

⁶⁰⁸ Див. ККСЦ, кан. 263, § 3.

§ 3. Кожний Економ і його помічник, приступаючи до виконання свого уряду, особисто перед Настоятелем складає присягу вірності, що буде сумлінно виконувати свої обов'язки на добро Чину, згідно з церковними нормами і правилами Статуту⁶⁰⁹ (див. Дод. III/3).

496. – § 1. До обов'язків Економа належить: управляти дорученим йому дочасним майном і наглядати за його управлінням; дбати про збереження майна, його охорону й примноження; вирішувати адміністративні, бухгалтерські і податкові справи; мати завжди актуальний інвентар рухомого й нерухомого майна згідно з вимогами конкретної країни⁶¹⁰; виправляти недбайливість місцевих управителів⁶¹¹ і надавати Настоятелю своєчасну допомогу у прийнятті та здійсненні рішень економічного характеру.

§ 2. Пожертви, які отримує Економ будь-якої юридичної особи Чину, вважаються зробленими для цієї юридичної особи⁶¹².

497. – § 1. Економи, які управляють дочасним майном⁶¹³ згідно з нормами Статуту, канонічного і цивільного права, повинні виконувати свій обов'язок зі старанністю доброго господаря⁶¹⁴, в дусі

⁶⁰⁹ Пор. ККСЦ, кан. 1025, 1.

⁶¹⁰ Ген. Капітула – 2012.

⁶¹¹ Пор. ККСЦ, кан. 262, § 3.

⁶¹² Пор. ККСЦ, кан. 1016, § 2.

⁶¹³ Див. обов'язки управителя майна: ККСЦ, кан. 1028, § 2.

⁶¹⁴ Див. ККСЦ, кан. 1028, § 1.

убожества, уникаючи притім операцій спекулятивного характеру, що суперечать василіянському духові.

§ 2. Ченцям забороняється займатися фінансовими операціями й торгівлею особисто або через посередників як для власної користі, так і для користі інших, хіба що за дозволом Апостольського Престолу⁶¹⁵. Порушення цього правила передбачає покарання⁶¹⁶.

498. – Економ, дотримуючись прав. 170, §§ 1-2, без виразної згоди свого безпосереднього Настоятеля, не може витратити кошти із каси Управи, чи, відповідно, Монастиря, на приватні видатки чи дарунки.

499. – § 1. Економ бере участь у засіданнях відповідної Ради, коли обговорюються економічні справи та коли Настоятель вважатиме за відповідне, однак лише з дорадчим голосом.

§ 2. Щороку, або скільки разів Настоятель вважатиме за необхідне, Економ дасть йому для перегляду й перевірки фінансові звіти⁶¹⁷ з інвентарем рухомого й нерухомого майна та реєстри надходжень і видатків, а також дасть звіт зі свого управління на Капітулі.

500. – Генеральний і Провінційний Економ матимуть сталих дорадників, фахівців відповідних

⁶¹⁵ ККСЦ, кан. 385, § 2 ⇐ кан. 427.

⁶¹⁶ Пор. ККСЦ, кан. 1466.

⁶¹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 262, § 4.

ділянок, вибраних ними у порозумінні з Головною чи, відповідно, Провінційною Радою, з-поміж членів Чину і також з-поза нього. У важливих справах Економи повинні радитися з цими дорадниками.

501. – § 1. Влада, яка призначає Економа, може призначити йому помічника.

§ 2. Помічник Економа підпорядковується Економові в усьому, що стосується виконуваних обов'язків, заступає його у разі відсутності і виконує завдання, ним доручені.

Пожертви вірних

502. – Наші ченці можуть збирати милостині лише за дозволом Протоігумена і письмовим дозволом Ієрарха місця, де проводиться збирання милостині⁶¹⁸.

503. – § 1. Пожертви, отримані для визначеної цілі, можуть бути використані лише для цієї цілі⁶¹⁹.

§ 2. Від пожертв не можна відмовлятися, хіба що з виправданої причини, а у справах більшої ваги для відмови потрібний дозвіл Протоігумена. Щоб прийняти пожертви, які обтяжені зобов'язаннями, потрібний дозвіл Протоігумена за згодою його Ради, який визначає спосіб користуван-

⁶¹⁸ Пор. ККСЦ, кан. 1015 ⇐ кан. 425.

⁶¹⁹ ККСЦ, кан. 1016, § 1.

ня ними або ставить іншу умову⁶²⁰ задля уникнення шкоди для Чину⁶²¹.

Договори і відчуження майна

504. – Юридичні особи Чину, підписуючи договори щодо власного майна, як у цілості, так і в частинах, а також щодо виплат, згідно з канонічним правом, повинні дотримуватись норм цивільного права країни, де вони укладаються⁶²².

505. – § 1. У випадку відчуження майна Чину слід дотримуватись волі жертводавців.

§ 2. Для відчуження майна юридичної особи Чину вимагається:

1. Виправдана причина, наприклад, невідкладна потреба, очевидна користь, милосердя, любов або пастирська доцільність.

2. Письмова оцінка відчужуваного майна, здійснена принаймні двома знавцями.

3. Письмова згода компетентної влади, без якої відчуження є неправосильним. Ця влада має бути докладно ознайомлена з економічним станом юридичної особи, уже проведеними відчуженнями, а її згода має ґрунтуватися на згоді зацікавлених осіб⁶²³.

⁶²⁰ ККСЦ, кан. 1016, § 3.

⁶²¹ Пор. ККСЦ, кан. 1035, § 2.

⁶²² Пор. ККСЦ, кан. 1034.

⁶²³ ККСЦ, канн. 425, 1035, § 1, 1038 і 1039.

§ 3. Під відчуженням, у ширшому значенні, слід розуміти будь-який перехід права на майно, яке належить юридичній особі, внаслідок чого може погіршитись її майнове становище⁶²⁴, як-от: безкоштовна позика, кредит на використання, застава майна, іпотека, продаж, обмін, довгострокова оренда тощо.

506. – Священні речі, які через посвячення або благословення були призначені для богочинання, не можна вживати для світських цілей, хіба що вони втратили посвячення або благословення і вважаються непридатними для їх мети через перетворення чи псування, після неналежного використання чи публічного продажу. Священні речі, які належать юридичним особам Чину, може придбати тільки інша юридична особа Церкви⁶²⁵.

Побожні фундації та зміна зобов'язань

507. – § 1. Побожні неавтономні фундації складаються з дочасного майна, яке передане будь-яким способом юридичній особі Чину актом прийняття з довготривалим зобов'язанням, доходи від якого призначені для благодійності, апостоляту чи духовного милосердя⁶²⁶. Такі фундації можуть бути правосильно прийняті лише з письмовим затвердженням Вищого Настоятеля, за згодою його Ради, який надасть свою згоду лише

⁶²⁴ Пор. ККСЦ, кан. 1042.

⁶²⁵ Пор. ККСЦ, кан. 1018.

⁶²⁶ ККСЦ, кан. 1047, § 1, 1.

після того, як впевнитися в можливості виконання таких зобов'язань⁶²⁷.

§ 2. Вищий Настоятель, який прийняв або затвердив фундацію, за порадою зацікавлених і своєї Ради, надійно інвестує капітал, розпоряджається доходами з фундації на користь цієї юридичної особи Чину, повідомляє їй про доручені зобов'язання фундації та їхню тривалість⁶²⁸.

§ 3. Один примірник фундаційного документа повинен зберігатись в архіві відповідної Управи, другий – в архіві цієї юридичної особи⁶²⁹.

508. – § 1. Редукція зобов'язань щодо відправи Божественної Літургії належить Апостольському Престолові⁶³⁰.

§ 2. У випадках, пов'язаних зі зменшенням надходжень і коли неможливо досягнути підвищення пожертв, зредувувати кількість відправ Божественної Літургії має право Протоархимандрит⁶³¹. Він також може зредувувати зобов'язання відправи Божественної Літургії, які обтяжують Чернечі осідки, якщо доходи стали недостатніми для досягнення того, що з них можна було одержати під час прийняття зобов'язань⁶³², та, з виправданої причини, може переносити їх на інші дні або на інші

⁶²⁷ Пор. ККСЦ, кан. 1048, § 2.

⁶²⁸ Пор. ККСЦ, кан. 1049.

⁶²⁹ ККСЦ, кан. 1050.

⁶³⁰ ККСЦ, кан. 1052, § 1.

⁶³¹ Пор. ККСЦ, кан. 1052, §§ 3 і 5.

⁶³² ККСЦ, кан. 1052, §§ 4-5.

установи Чину, відмінні від тих, які були визначені у фундаційному акті⁶³³.

509. – § 1. Вищий Настоятель, з виправданої і необхідної причини, може скоротити, обмежити, змінити розпорядження вірних, які дарують або залишають своє майно на побожні цілі, якщо фундатор виразно надав йому таке повноваження⁶³⁴.

§ 2. Якщо зменшення доходів, девальвація або інша причина, але без жодної вини управителів Чину, робить неможливим виконання накладених зобов'язань, тоді Вищий Настоятель, порадившись із зацікавленими особами і зі своєю Радою, а також зберігаючи, по змозі, якнайкраще волю фундатора, може ці зобов'язання справедливо зменшити⁶³⁵, з дотриманням прав. 508.

510. – Кожний Чернечий осідок приготує й оновлює актуальний список зобов'язань, які виникають із побожних фундацій, поміщаючи його у видному місці, аби не забути зобов'язання, які необхідно виконати⁶³⁶.

⁶³³ ККСЦ, кан. 1053.

⁶³⁴ ККСЦ, кан. 1054, § 1.

⁶³⁵ ККСЦ, кан. 1054, § 2.

⁶³⁶ ККСЦ, кан. 1051, § 1.

ЧАСТИНА IV.

НАПОУМЛЕННЯ І ПРОЦЕСИ

РОЗДІЛ 1.

ПЕРЕСТОРОГИ І КАРИ

511. – Оскільки Бог уживає всіх засобів, щоб заблуканих навернути, то ті, що одержали від Нього владу, повинні відповідно лікувати недугу тих, що скоїли переступи чи злочини, переконувати їх, напоумлювати, ганити з великою терпелістю і знанням, а також накладати кари й покути, щоб гоїти рани, заподіяні гріхом, так, щоб ані порушника не кидати у прірву відчаю, ані не допускати послаблення дисципліни в спільноті й нехтування закону⁶³⁷.

Братня пересторога

512. – Ченці допомагають один одному, зокрема, шляхом взаємної перестороги, згідно з євангельським законом любові⁶³⁸: коли хтось спостереже, що його співбрат провиняється, повинен доброзичливо зробити йому зауваження⁶³⁹, проте, якщо сумнівається, що зможе успішно це зро-

⁶³⁷ Пор. ККСЦ, кан. 1401.

⁶³⁸ Див. Мт 18, 15-17.

⁶³⁹ Див. КПр. 232.

бити, повинен повідомити його Настоятеля про заподіяну спільноті шкоду, щоб таким чином перестерегти співбрата та повернути його на правильну дорогу⁶⁴⁰.

Батьківське напоумлення і накладення покут

513. – § 1. Настоятель⁶⁴¹, окрім скеровування і допомоги Ченцям, які йому підпорядковані, має також завдання ревно пильнувати і по-батьківськи великодушно напоумлювати порушника, який своїм переступом зневажив славу Божу. Проте виправляти його він повинен спокійно й без роздратування⁶⁴², з милосердям, «за канонами лікарської науки: не гніваючись на хворого, а перемагаючи хворобу»⁶⁴³ відповідним ліком.

§ 2. Коли Настоятель довідається про якусь провину Ченця, перш ніж напоумляти його, повинен всебічно перевірити, чи те, в чому його звинувачують, правдиве, й об'єктивно вислухати обвинуваченого, маючи за мету лише добро Ченця⁶⁴⁴.

§ 3. Настоятель ніколи не повинен картати своїх підлеглих у присутності інших, як мирян, так і Ченців, хіба що це буде необхідно для виправлення згіршення. Він також дбатиме, щоб до

⁶⁴⁰ Див. КПр. 4, 165, 182.

⁶⁴¹ Див. ШПр. 25, 28, 30, 43, 50, 51; КПр. 19, 81, 98, 99, 113.

⁶⁴² Пор. ШПр. 50.

⁶⁴³ ШПр. 51.

⁶⁴⁴ Див. КПр. 177, 178, 184 та інші.

мирян, поза випадками необхідності, не доходила інформація про покути, накладені на Ченців⁶⁴⁵.

514. – § 1. Настоятель повинен бути розважним щодо накладання будь-якої покути і завжди дотримуватись закону любові та справедливості, враховуючи вік, душевний стан Ченця та його вчинок⁶⁴⁶.

§ 2. Якщо загальним правом не зазначені інші кари, Настоятель може накладати покути, які полягають у виконанні якогось релігійного, побожного або милосердного діла, як-от: проказування визначених молитов, проща, спеціальний піст, реколекції або якесь особливе служіння для спільноти⁶⁴⁷. Такі покути детальніше записані в Провінційному Правильнику.

§ 3. Напоумлення чи покуту від Настоятеля слід приймати як вияв милосердя для душевної користі, як допомогу з рук прихильного батька чи лікаря⁶⁴⁸.

515. – § 1. Покути в Чині є приватними і прилюдними, залежно від характеру порушення.

§ 2. За давнім звичаєм у нашому Чині, Чернець, що провинився, повинен з власної ініціативи покірно і з довір'ям попросити прощення і покути у

⁶⁴⁵ Пор. ККСЦ, 1427, § 2.

⁶⁴⁶ Пор. КПр. 106.

⁶⁴⁷ Пор. ККСЦ, 1426, § 1.

⁶⁴⁸ КПр. 158, 159; ШПр. 52.

Настоятеля та виконати призначену покуту, щоб надолужити за власну провину⁶⁴⁹.

Судові й адміністративні кари

516. – § 1. Якщо напоумлення і покути, дані безпосереднім Настоятелем, не будуть достатніми, щоб виправити злочин, то Протоігумен чи Протоархимандрит, кожний у межах своєї компетенції, мають обов'язок через карний процес або позасудовим декретом⁶⁵⁰ накласти дисциплінарні кари, згідно зі звичаями нашого Чину й нормами загального права⁶⁵¹.

§ 2. Характер злочину, можливий рецидив, а також пом'якшуючі або обтяжуючі обставини допомагають визначити кару для застосування⁶⁵².

517. – Компетентний Настоятель може дати напоумлення в присутності двох Ченців-свідків⁶⁵³ або прилюдно зачитати напоумлення в присутності спільноти, з доданням покути.

518. – § 1. У важких випадках компетентний Настоятель за згодою своєї Ради може:

1. Заборонити правопорушникові відвідувати визначені місця або осіб⁶⁵⁴.

⁶⁴⁹ Див. КПр. 158.

⁶⁵⁰ Див. ККСЦ, кан. 1402.

⁶⁵¹ Див. КПр. 159; ККСЦ канн. 1401-1467.

⁶⁵² Щодо покарань за окремі злочини, див. ККСЦ, канн. 1436-1467.

⁶⁵³ Див. ККСЦ, кан. 1427, § 1.

⁶⁵⁴ Пор. ККСЦ, кан. 1429, § 1.

2. Заборонити правопорушникові священнодіяти, якщо він є священнослужителем, або приймати Святе Причастя на означений час.

3. Надати канонічне попередження.

§ 2. До компетенції Вищих Настоятелів також належить:

1. Усунути з уряду чи звільнити від обов'язку і на означений час позбавити Ченця активного і пасивного голосу чи тільки одного з них.

2. Накласти малу екскомуніку⁶⁵⁵.

§ 3. У крайніх випадках на Ченця можуть накласти ексклявстрацію, про що йдеться у прав. 522, або він може бути відпущений з Чину.

Норми судового процесу

519. – § 1. Спори між фізичними або юридичними особами Чину задля встановлення правди і справедливості слід вирішувати перед компетентним трибуналом, дотримуючись усіх норм канонічного процесуального права⁶⁵⁶.

§ 2. Компетентним трибуналом першої інстанції для справ Ченців Провінції є трибунал їх Протоігумена, крім випадку видалення; у другій інстанції – трибунал Протоархимандрита, а в третій – трибунал Апостольського Престолу.

§ 3. Справи, які стосуються Протоігуменів та прирівняних до них Настоятелів, а також урядов-

⁶⁵⁵ Див. ККСЦ, кан. 1431.

⁶⁵⁶ Див. ККСЦ, кан. 1069, § 1.

ців Головної Управи, окрім Протоархимандрита, в першій інстанції розглядає трибунал Протоархимандрита, а в другій і третій – трибунал Апостольського Престолу.

§ 4. Протоархимандрит може над усіма Ченцями виконувати суддівську владу в першій інстанції, у такому випадку апеляційний трибунал є при Апостольському Престолі. Справи, в яких однією зі сторін є Протоархимандрит, розглядає тільки Апостольський Престол⁶⁵⁷.

РОЗДІЛ 2.

РЕКУРСИ ПРОТИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДЕКРЕТІВ

520. – Чернець, який вважає, що він покривджений декретом, може, згідно з приписами права, протягом п'ятнадцяти корисних днів з дня пред'явлення йому декрету⁶⁵⁸, подати рекурс до вищої влади того, хто видав цей декрет⁶⁵⁹, однак перед тим, протягом десяти днів від дня проголошення декрету, він повинен письмово просити автора декрету про його скасування або виправлення⁶⁶⁰.

⁶⁵⁷ ККСЦ, кан. 1061.

⁶⁵⁸ ККСЦ, кан. 1001, § 1.

⁶⁵⁹ ККСЦ, кан. 997, § 1.

⁶⁶⁰ ККСЦ, кан. 1000, § 1.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРЕХІД ДО ІНШОГО ІНСТИТУТУ

521. – § 1. Чернець-василіянин може правосильно перейти до іншого чернечого Інституту тільки за згодою Апостольського Престолу⁶⁶¹, на підставі попередньої згоди Протоархимандрита за згодою його Ради та компетентної влади Інституту, до якого відбувається перехід.

§ 2. Чернець, який переходить до іншого Інституту, поки не складе там професії, залишається зв'язаний силою вже складених обітів, але його окремі права й обов'язки у Василіянському Чині припиняються, і він підлягає Настоятелям і Вчителів новиків нового Інституту також на підставі обіту послуху⁶⁶².

§ 3. Чернець, який не складе професії у новому Інституті, повинен повернутися до Василіянського Чину, хіба що на той час закінчиться термін його тимчасової професії⁶⁶³. Якщо Чернець не повертається, то компетентний Настоятель повинен застосувати щодо нього санкції, передбачені у випадку незаконної відсутності поза Чернечим осідком.

⁶⁶¹ ККСЦ, кан. 544, § 3.

⁶⁶² ККСЦ, кан. 545, § 1.

⁶⁶³ ККСЦ, кан. 545, § 3.

РОЗДІЛ 4.

ЕКСКЛЯВСТРАЦІЯ

522. – § 1. Індульг ексклявстрації, тобто дозвіл на законне перебування Ченця з довічними обітами поза Чином на визначений період часу, може надати тільки Апостольський Престол на прохання самого Ченця, вислухавши Протоархимандрита разом з його Радою⁶⁶⁴. Своє прохання Чернець подає безпосередньому Протоігуменові, який передає його Протоархимандритові разом із думкою своєї Ради.

§ 2. З поважних причин Апостольський Престол може накласти на Ченця ексклявстрацію на прохання Протоархимандрита за згодою його Ради, якому це зазвичай рекомендує Протоігумен за згодою своєї Ради; притім слід дотримуватись засад справедливості й любові⁶⁶⁵.

§ 3. Ексклявстрацію слід просити на один або три роки і вона може бути продовжена вищесказаним способом (§ 1). Для отримання індульги завжди вимагається попередня письмова згода єпархіального Єпископа, якому підлягатиме Чернець протягом усього періоду ексклявстрації.

523. – Ексклявстрований Чернець залишається зв'язаний обітами та іншими зобов'язаннями чернечої професії, які узгоджуються з його актуаль-

⁶⁶⁴ ККСЦ, кан. 548, § 1.

⁶⁶⁵ Пор. ККСЦ, кан. 548, § 1. ⇐ 490.

ним станом. Замість Настоятелям у Чині, він підлягає – також силою обіту послуху – єпархіальному Єпископові місця, де проживає⁶⁶⁶. Силою обіту убожества він далі набуває майно для Чину, однак може розпоряджатися цим майном згідно з вказівками Протоігумена чи Протоархимандрита. На час ексклявстрації Чернець повинен зняти чернечий одяг та позбавляється активного і пасивного голосу.

524. – Після закінчення періоду ексклявстрації Чернець повинен невідкладно повернутися до Чину або просити про вихід з нього. Якщо він цього не зробить, компетентний Настоятель повинен діяти згідно з правилами, що стосуються Ченця, який незаконно покидає Чернечий осідок⁶⁶⁷.

525. – Якщо Чернець помре під час ексклявстрації, за нього будуть відправлені всі моління, приписані Статутом, і будуть віддані всі похоронні почесті, немовби він не був ексклявстрований.

РОЗДІЛ 5.

ДОБРОВІЛЬНИЙ ВИХІД ІЗ ЧИНУ

526. – § 1. Під час тривання тимчасових обітів Чернець із поважної причини може просити про

⁶⁶⁶ ККСЦ, кан. 491 ⇔ 548, § 2.

⁶⁶⁷ Див. ККСЦ, кан. 495.

вихід із Чину. Для цього він повинен через Протоігумена подати своє прохання на ім'я Протоархимандрита (див. Дод. I/13), який, за згодою своєї Ради, вислухавши думку Протоігумена і його Ради, надає індульт остаточного виходу з Чину і повернення до мирського життя⁶⁶⁸.

§ 2. Індульт виходу з Чину має такі самі канонічні наслідки⁶⁶⁹, як ті, про які йдеться у прав. 527, § 4.

527. – § 1. Чернець із довічними обітами не повинен просити про індульт виходу з Чину і повернення до мирського життя, хіба що з дуже поважних причин⁶⁷⁰. Своє мотивоване прохання на ім'я Римського Архиєрея через руки Протоігумена Чернець надсилає Протоархимандритові, який передає його Апостольському Престолові⁶⁷¹ разом із своєю думкою і думкою своєї Ради⁶⁷². Для ознайомлення зі справою Протоархимандрит попередньо вислухає думку компетентного Протоігумена з його Радою.

§ 2. З моменту отримання Протоархимандритом прохання Ченця про індульт виходу з Чину призупиняється право активного і пасивного голосу цього Ченця.

⁶⁶⁸ Пор. ККСЦ, кан. 546, § 2.

⁶⁶⁹ ККСЦ, кан. 549, § 3 ⇐ 493, § 1.

⁶⁷⁰ ККСЦ, кан. 549, § 1.

⁶⁷¹ ККСЦ, кан. 549, § 2.

⁶⁷² ККСЦ, кан. 549, § 1.

§ 3. Якщо йдеться про священнослужителя, який бажає вийти з Чину та перейти до єпархіального клиру, то, крім іншого, він повинен представити попередню письмову згоду єпархіального Єпископа, який прийме його до своєї єпархії після його остаточного виходу з Чину.

§ 4. Індульгт виходу з Чину, законно наданий і доведений до відома та підписаний зацікавленим, на підставі самого права, містить диспензу від обітів та від усіх обов'язків, які впливають з професії в Чині, але не від тих, що пов'язані зі священствами, якщо Чернець був висвячений⁶⁷³; такий не може священнодіяти, поки його доброзичливо не прийме єпархіальний Єпископ⁶⁷⁴. Крім того, слід дотримуватись прав. 535, § 2.

РОЗДІЛ 6.

ВІДПУЩЕННЯ З ЧИНУ ПОЗАСУДОВИМ ШЛЯХОМ

Відпущення на підставі самого права

528. – На підставі самого права, тобто без жодного рішення Настоятелів, у силу вчиненого порушення, відпущеним з Чину слід вважати Ченця, який:

⁶⁷³ ККСЦ, кан. 493, § 1.

⁶⁷⁴ Пор. ККСЦ, кан. 494, § 1.

1. Прилюдно відрікся католицької віри через відступництво⁶⁷⁵, ересь⁶⁷⁶ або схизму⁶⁷⁷.

2. Уклав чи намагався укласти подружжя, тобто вповнив його зовнішню форму, навіть тільки цивільну⁶⁷⁸.

529. – § 1. У випадку відпущення силою самого права Протоігумен повинен найперше зібрати офіційні докази (свідectво про шлюб, довідки тощо) або письмове засвідчення осіб, гідних довір'я, або самого Ченця; далі повинен порадитись зі своєю Радою, розсудивши з моральною певністю наявність доказів, та без зволікання видати декларацію про цей факт, для юридичного ствердження відпущення. Про все це якнайскоріше повідомить Протоархимандрита, виславши йому копії актів, а він повідомить Апостольський Престол⁶⁷⁹.

§ 2. Унаслідок відпущення на підставі самого права Чернець автоматично втрачає членство у Василиянському Чині, однак залишається зв'язаний чернечою професією⁶⁸⁰, від якої звільняє тільки Апостольський Престол.

⁶⁷⁵ Див. ККСЦ, кан. 1436, § 1.

⁶⁷⁶ Див. ККСЦ, кан. 1436, § 2.

⁶⁷⁷ Див. ККСЦ, кан. 1437.

⁶⁷⁸ Пор. ККСЦ, кан. 497, § 1 ⇐ кан. 551.

⁶⁷⁹ Пор. ККСЦ, кан. 497, § 2 ⇐ кан. 551.

⁶⁸⁰ Пор. ККСЦ, кан. 502.

Виключення

530. – § 1. Ченця, який став причиною загрозового і дуже тяжкого зовнішнього скандалу чи великої шкоди⁶⁸¹ для Чину, Протоігумен за згодою своєї Ради може зразу виключити з Осідку, зобов'язавши його зняти чернечий одяг⁶⁸², дотримуючись процедури, про яку йдеться у § 2.

§ 2. Протоігумен, дізнавшись про злочин, вчинений його підлеглим, збере докази, які потверджують факт переступу, та пред'явить Ченцеві звинувачення і докази, даючи йому можливість захищатися; розсудивши все, з моральною впевненістю, за згодою своєї Ради він видасть декрет про виключення Ченця з Чернечого осідку.

§ 3. Якщо справа є терміновою і не вистачає часу звернутися до Протоігумена, то також і місцевий Настоятель, дотримуючись процедури, вказаної у § 2, за згодою своєї Ради може виключити Ченця з осідку, негайно повідомивши про це Протоігумена⁶⁸³.

§ 4. Оскільки виключений продовжує бути Ченцем, бо виключення не є відпущенням, Протоігумен, якщо треба, повинен подбати, щоб згідно з нормами права відбувся процес відпущення Ченця, або передати справу Протоархимандритові⁶⁸⁴, переславши йому всі акти й документи, які мають

⁶⁸¹ Див. ККСЦ, канн. 1450 §§ 1-2, 1451, 1453, § 1.

⁶⁸² ККСЦ, кан. 498, § 1 ⇐ кан. 551.

⁶⁸³ ККСЦ, канн. 551 і 498.

⁶⁸⁴ Пор. ККСЦ, кан. 498, § 2 ⇐ кан. 551.

відношення до справи, разом із письмовими відповідями Ченця та описом справи.

§ 5. Виключеному з Осідку Ченцеві призупиняється право активного і пасивного голосу, а якщо він був висвячений, забороняється священнодіяти, хіба що Протоархимандрит вирішить інакше.

§ 6. Протоархимандрит, дотримуючись вимог прав. 533, §§ 1 і 4, видає декрет про відпущення Ченця з Василянського Чину.

§ 7. Затверджений декрет про відпущення слід якнайскоріше довести до відома зацікавленого⁶⁸⁵, який може подати рекурс проти нього, з дотриманням прав. 534, § 2.

Відпущення шляхом декрету

531. – § 1. Шляхом декрету можна відпустити Ченця, винного у:

1. Постійному занедбуванні обов'язків богопошвяченого життя.

2. Впертому непослухові розпорядженням Настоятеля у важливих справах.

3. Впертій підтримці або поширенні релігійних доктрин, які суперечать вченню Церкви.

4. Прилюдному приєднанні до ідеологій, заражених матеріалізмом, атеїзмом, релігійним фундаменталізмом, екстремізмом тощо.

⁶⁸⁵ ККСЦ, кан. 501, § 1.

5. Незаконній відсутності у спільноті більше як два тижні.

6. Морально згіршуючій поведінці.

7. Незаконному творенні стилю життя або духовності, що суперечать чи відхиляються від чернечого життя і духовності нашого Чину.

8. Серйозних занедбань чи важких зловживань владою у виконанні власного уряду.

9. Інших важких правопорушень, визнаних такими Учительським Урядом Церкви.

§ 2. Старання Настоятелів повинно бути постійно спрямоване на те, щоб виправити винних, коли ж відпущення Ченця неминуче, Настоятель спершу може запропонувати йому мирне вирішення справи через добровільний вихід з Чину⁶⁸⁶.

А) Відпущення Ченця з тимчасовою професією

532. – § 1. Ченця з тимчасовими обітами може відпустити Протоархимандрит за згодою його Ради на задокументовану пропозицію Протоігумена за згодою його Ради, за дотримання таких умов:

1. Причини відпущення повинні бути поважні і з боку Ченця також зовнішні й осудливі.

2. Брак чернечого духу, що може стати згіршенням для інших, є достатньою причиною відпущення, якщо повторно попередження разом із спасенною покутою виявилось марним.

⁶⁸⁶ Див. ККСЦ, кан. 998, § 1.

3. Протоархимандритові повинні бути достовірно відомі причини відпущення, хоч немає необхідності, щоб вони були формально доведені.

4. Ченцеві завжди повинні бути подані причини відпущення з наданням йому повної змоги боронити себе, а його відповіді повинні бути вірно передані Протоархимандритові⁶⁸⁷.

§ 2. Декрет про відпущення включає диспензу від професії та всіх чернечих обов'язків.

§ 3. Проти декрету про відпущення зацікавлений може подати рекурс до Апостольського Престолу⁶⁸⁸ протягом п'ятнадцяти корисних днів з дня пред'явлення йому декрету⁶⁸⁹. Рекурс проти декрету призупиняє його виконання⁶⁹⁰.

Б) Відпущення Ченця з довічною професією

533. – § 1. Відпущення Ченця з довічними обітами належить до компетенції Протоархимандрита за згодою його Ради, притім голосування мусить бути таємним⁶⁹¹.

§ 2. Для правосильності рішення потрібно⁶⁹², щоб:

⁶⁸⁷ Пор. ККСЦ, кан. 552, §§ 1-2.

⁶⁸⁸ ККСЦ, канн. 501, § 3 і 997, § 1.

⁶⁸⁹ ККСЦ, кан. 1001, § 1.

⁶⁹⁰ ККСЦ, кан. 552, § 3.

⁶⁹¹ Пор. ККСЦ, кан. 500, § 1 ⇐ кан. 553.

⁶⁹² ККСЦ, кан. 500, § 2 ⇐ кан. 553.

1. Причини відпущення були поважні, осудливі і правно доведені разом з браком управління⁶⁹³.

2. Відпущенню передували, якщо природа причини відпущення цього не виключає, два канонічні попередження разом з формальними погрозами про відпущення, які виявились марними⁶⁹⁴.

3. Причини відпущення були доведені до відомаченця в письмовій формі, і після кожного попередження він мав повну можливість захищатися⁶⁹⁵.

4. Минуло три тижні корисного часу⁶⁹⁶ від останнього попередження⁶⁹⁷.

§ 3. Протоігумен, зібравши всі акти й документи, разом із доданими письмовими відповідями Ченця⁶⁹⁸ та думкою усієї своєї Ради, пересилає їх Протоархимандритові, який видає декрет.

§ 4. Декрет про відпущення слід передати до виконання тільки після його затвердження Апостольським Престолом⁶⁹⁹, для цього Протоархимандрит перешле усі завірнені копії документів й актів до Апостольського Престолу. Якщо декрет про відпущення ще не був затверджений Апос-

⁶⁹³ ККСЦ, кан. 500, § 2, 1.

⁶⁹⁴ ККСЦ, кан. 500, § 2, 2.

⁶⁹⁵ ККСЦ, кан. 500, § 2, 3.

⁶⁹⁶ Див. ККСЦ, кан. 1544, § 2.

⁶⁹⁷ Пор. ККСЦ, кан. 500, § 2, 4 ⇐ кан. 553.

⁶⁹⁸ Пор. ККСЦ, кан. 500, § 3.

⁶⁹⁹ ККСЦ, кан. 500, § 4.

тольським Престолом, зацікавлений може просити, щоб справа розглядалась судовим шляхом⁷⁰⁰. Видатки на процес покриває Провінція, до якої приписаний Чернець.

534. – § 1. Затверджений декрет про відпущення слід якнайскоріше довести до відома зацікавленого⁷⁰¹.

§ 2. Проти декрету про відпущення зацікавлений може подати рекурс до Апостольського Престолу⁷⁰² протягом п'ятнадцяти корисних днів з дня пред'явлення йому декрету⁷⁰³. Рекурс проти декрету призупиняє його виконання⁷⁰⁴.

§ 3. Документи й акти процесу зберігаються в архіві Головної Управи, а їхні копії – в архіві Провінційної Управи.

Правові наслідки відпущення з Чину

535. – § 1. Внаслідок відпущення, за винятком того, про що йдеться у прав. 528, припиняються усі вузли та обов'язки, які впливають з чернечої професії⁷⁰⁵, і якщо зацікавлений є священнослужителем, він не може священнодіяти, поки не знайде доброзичливого єпархіального Єпископа,

⁷⁰⁰ ККСЦ, кан. 501, § 2.

⁷⁰¹ ККСЦ, кан. 501, § 1.

⁷⁰² ККСЦ, канн. 501, § 3 і 997, § 1.

⁷⁰³ ККСЦ, кан. 1001, § 1.

⁷⁰⁴ ККСЦ, кан. 552, § 3.

⁷⁰⁵ ККСЦ, кан. 502.

який прийме його до своєї єпархії⁷⁰⁶.

§ 2. Хто був законно відпущений, не може нічого домагатися від Чину, однак потрібно дотримуватись любові та справедливості щодо нього⁷⁰⁷.

РОЗДІЛ 7.

ДИСПЕНЗА ВІД ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ЯКІ ВИПЛИВАЮТЬ ЗІ СВЯЧЕНЬ

536. – § 1. Свячення, правосильно прийняте, ніколи не стає недійсним, однак священнослужитель може втратити клирицький стан як внаслідок кари усунення, накладеної згідно із законом, так і рескрипту Апостольського Престолу, який не надається дияконам, хіба що з поважних, а пресвітерам – з дуже поважних причин⁷⁰⁸. Втрата клирицького стану не несе з собою диспензи від обов'язку celibату, яку надає тільки Римський Архиєрей⁷⁰⁹.

§ 2. Протоігумен або Протоархимандрит, на прохання Ченця, написане на ім'я Римського Архиєрея в дусі смирення і покаяння з викладом основних мотивацій, через призначеного Інструк-

⁷⁰⁶ Пор. ККСЦ, кан. 494 ⇔ кан. 502.

⁷⁰⁷ Пор. ККСЦ, кан. 503.

⁷⁰⁸ Пор. ККСЦ, кан. 394.

⁷⁰⁹ ККСЦ, кан. 396.

тора, згідно з процедурними нормами⁷¹⁰, може розпочати розслідування справи щодо звільнення зацікавленого від зобов'язань, які випливають зі свячень, що веде до втрати клирицького стану, та щодо звільнення від celibату.

§ 3. Компетентним органом, який надає звільнення від зобов'язань, які випливають зі свячень, є відповідна Конгрегація Апостольського Престолу, якій передається вся завірена документація.

⁷¹⁰ Конгрегація у справах віровчення, Диспенза від священничого celibату, II. Процедурні норми (14.10.1980), *Enchiridion Vaticanum* 7/579-586: AAS 72 (1980), 1134-1136.

ДОДАТКИ ДО СТАТУТУ

ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ І

Дод. І/1 – Прохання про прийняття на вступний курс до василіянського чернечого життя:

Високопреподобному отцеві

Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний,, народжений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., паспорт (або інший документ, який засвідчує особу) (серія/номер)....., виданий (ким і коли).....,

прошу прийняти мене на вступний курс до василіянського чернечого життя.

У цьому мені, Боже, допоможи, а Ти, Пресвята Божа Мати, візьми мене під Твій святий Покров.

Місце, день/місяць/рік

Підпис кандидата на вступний курс

Підпис священика, який прийняв прохання

Дод. І/2 – Заява, яка буде дійсна для державних установ, складена кандидатом на вступний курс до василіянського чернечого життя:

Я, нижчепідписаний,, народжений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., паспорт (або інший документ, який засвідчує особу) (серія/номер)....., виданий (ким і коли).....,

на підставі мого прохання про прийняття мене на приписаний вступний курс до василіянського чернечого життя заявляю, що жодним способом не проситиму ніякої винагороди за будь-яку мою працю, виконану під час проходження вступного курсу до василіянського чернечого життя, відповідно до Статуту Василіянського Чину Святого Йосафата.

Складаючи цю заяву, усвідомлюю всі цивільні наслідки, що з неї випливають.

Місце, день/місяць/рік

Підпис кандидата на вступний курс

Підписи двох свідків, Ченців-василіян з довічними обітами

Дод. I/3 – Заява кандидата, який вирішив покинути вступний курс до василіянського чернечого життя:

Високопреподобному отцеві
Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний,, народжений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., паспорт (або інший документ, який засвідчує особу) (серія/номер)....., виданий (ким і коли)....., прийнятий, на моє прохання, на вступний курс до чернечого життя у Василіянському Чині Святого Йосафата (коли і ким).....,

заявляю, що покидаю його з таких причин
.....

Одночасно заявляю, що не маю жодних матеріальних чи моральних претензій до цього Чину.

Місце, день/місяць/рік

Підпис кандидата, що покидає вступний курс

Дод. І/4 – Акт про самовільне покинення вступного курсу [новіціату]:

Високопреподобному отцеві
 Протоігуменові Провінції

Кандидат [новик] (ім'я і прізвище)....., народжений (дата)....., у (місце)....., прийнятий на вступний курс до василіянського чернечого життя (дата)....., [а з (дата)..... – до новіціату у Василіянському Чині Святого Йосафата], без жодних пояснень (дата)..... самовільно покинув Осідок новіціату у (місце)..... .

Цим на підставі правила 21, § 1 [53, § 1] він виключається зі вступного курсу до василіянського чернечого життя [з новіціату у Василіянському Чині Святого Йосафата].

Місце, день/місяць/рік

Підпис Вчителя новиків

Дод. І/5 – Прохання кандидата на прийняття в новіціят:

Високопреподобному отцеві
 Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний,, народжений (дата)....., у (місце)....., після закінчення вступного курсу до василіянського чернечого

життя у (місце)..... під проводом (кого)
....., який тривав з (дата),

прошу допустити мене до проходження нові-
ціят у Василіянському Чині Святого Йосафата,
оскільки (вказати мотивації)

У цьому мені, Боже, допоможи, а Ти, Пресвята
Божа Мати, візьми мене під Твій святий Покров.

Місце, день/місяць/рік

Підпис кандидата

**Дод. I/6 – Заява, яку кандидат читає під час
облечин:**

Я, нижчепідписаний,, бажаю розпо-
чати приписаний дванадцятимісячний новіціят у
Василіянському Чині Святого Йосафата як член
Провінції у (країна)..... .

Під час новіціяту обіцяю вірно дотримуватись
Божих і церковних заповідей, правил і програми
новіціят у Василіянському Чині, слухаючись на-
ставлень і доручень його Настоятелів.

За цей час намагатимусь пізнати Чин і вимоги
життя в ньому та бажаю піддатися усім потрібним
приписам і вказівкам Настоятелів, щоб краще піз-
нати мою придатність до життя в Чині.

Крім того, заявляю, що не проситиму жодної
винагороди за свою працю, виконану в Чині під
час новіціяту.

Складаю цю заяву, усвідомлюючи всі цивільні наслідки, відповідно до Статуту цього Чину.

У цьому допоможи мені, Боже, Твоєю благодаттю.

Місце, день/місяць/рік

Підпис новика

Підписи Вчителя новиків (або Настоятеля) і двох свідків

Дод. І/7 – Прохання про продовження новіціату:

Високопреподобному отцеві

Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний,, народжений (дата)....., у (місце)....., прийнятий до новіціату у Василіянському Чині Святого Йосафата (дата), заявляю, що не відчуваю себе ще достатньо готовим для складення перших обітів (обґрунтування)

Все ж таки бажаю залишитись у Василіянському Чині Святого Йосафата, тому прошу Вас продовжити мені період новіціату на місяців (або на час, визначений Протоігуменом).

Місце, день/місяць/рік

Підпис новика

**Дод. I/8 – Заява новика, який вирішив покинути
Чин під час новіціату:**

Високопреподобному отцеві
Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний,, народжений
(дата)....., у (місце)....., прийнятий до нові-
ціату у Василянському Чині Святого Йосафата
(дата)....., заявляю, що покидаю Чин з таких
причин

Одночасно заявляю, що не маю жодних мате-
ріальних чи моральних претензій до цього Чину.

Місце, день/місяць/рік

Підпис новика, що покидає Чин

**Дод. I/9 – Прохання про допущення до першої
чернечої професії:**

Високопреподобному отцеві
Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я)
....., у чернечому стані (ім'я, якщо воно було
вибране, навіть якщо воно є одним із наданих під
час Хрещення)....., народжений (дата)....., у
(місце)....., син (ім'я і прізвище батька).....
і (ім'я і прізвище матері), новик
Василянського Чину Святого Йосафата, Провін-

ції , прийнятий до Чину (дата прийняття на вступний курс)....., у (місце)....., новіціят розпочав (дата).....,

бажаючи жити чернечим життям у Василіянському Чині Святого Йосафата і виконувати всі обов'язки, які випливають з моєї приналежності до цього Чину,

свідомо і добровільно прошу допустити мене до складення перших тимчасових обітів.

Місце, день/місяць/рік

Підпис новика

Дод. I/10 – Акт передачі управління власним майном:

За місцем вимоги

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я) , у чернечому стані (ім'я)....., народжений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., паспорт (або інший документ, який засвідчує особу) (серія/номер)....., виданий (ким і коли).....,

у зв'язку з поданням прохання про допущення до складання тимчасових обітів, відповідно до церковних законів і Статуту Чину, на період тривання тимчасової професії

передаю (ім'я, прізвище) , народженому (-ій) (дата) , у (місце) , паспорт

(або інший документ, який засвідчує особу) (серія/номер), виданий (ким і коли), що проживає за адресою (адреса)....., управління моїм майном (стислий опис майна великої вартості), якого я є законним власником. Проте залишаю за собою право вільно розпоряджатися ним і доходами з нього.

Свідомо складаю цей акт, з усіма цивільними наслідками, які з нього випливають.

Місце, день/місяць/рік

Підпис новика

Підпис двох свідків, Ченців-василіян з довічною професією

Дод. I/11 – Прохання про допущення до відновлення тимчасової професії:

Високопреподобному отцеві

Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я), у чернечому стані (ім'я)....., народжений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері), чернець Василянського Чину Святого Йосафата, Провінції, прийнятий до Чину (дата)....., у (місце)....., новіціят проходив з (дата)..... до (дата закінчення)....., перші тимчасові обіти склав (дата)....., [останній раз відновив обіти (дата).....,]

бажаючи жити чернечим життям у Василіянському Чині Святого Йосафата і виконувати всі обов'язки, які випливають із моєї приналежності до цього Чину,

свідомо і добровільно прошу допустити мене до відновлення тимчасових обітів, згідно зі Статутом нашого Чину.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця

Дод. І/12 – Заява Ченця, який вирішив покинути Чин після закінчення строку тимчасової професії:

Високопреподобному отцеві

Ігуменові монастиря (назва).....

в (місцевість).....

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я), у чернечому стані (ім'я)....., народжений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., чернець Василіянського Чину Святого Йосафата, Провінції, прийнятий до Чину (дата)....., у (місце)....., новіціят проходив з (дата)..... до (дата закінчення)....., перші тимчасові обіти склав (дата)....., [останній раз відновив обіти (дата).....], заявляю, що, після належної застанови, у сумлінні не відчуваю себе

здатним відновити тимчасову професію з таких причин З огляду на це покидаю Василянський Чин Святого Йосафата.

Одночасно заявляю, що не маю жодних матеріальних чи моральних претензій до цього Чину.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця, що покидає Чин

**Дод. І/13 – Прохання про індульт виходу з Чину
перед закінченням строку тимчасової
професії:**

Всесвітлішому отцеві
Протоархимандритові Василянського Чину
Святого Йосафата

Я, нижчепідписаний, (прізвище і світське ім'я) , у чернечому стані (ім'я)..... , народжений (дата)..... , у (місце)..... , син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)..... , чернець Василянського Чину Святого Йосафата, Провінції , прийнятий до Чину (дата)..... , у (місце)..... , новіціят проходив з (дата)..... до (дата закінчення)..... , перші тимчасові обіти склав (дата)..... , [останній раз відновив обіти (дата)..... ,]

(викладаються причини, через які подається це прохання про вихід з Чину)..... . З уваги на ці причини прошу Вас надати мені індульт оста-

точного виходу з Василянського Чину Святого Йосафата.

[(Чернець, який прийняв свячення, додає:) Усвідомлюю, що оскільки я отримав дияконські / пресвітерські свячення, надання індульту, про який прошу, не звільняє мене від обов'язків, пов'язаних із свяченнями, тому залишаюся зв'язаний цими обов'язками.]

Одночасно заявляю, що не маю жодних матеріальних чи моральних претензій до цього Чину.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця, що покидає Чин

Дод. І/14 – Прохання про допущення до довічної професії:

Всесвітлішому отцеві

Протоархимандритові Василянського Чину Святого Йосафата

Я, нижчепідписаний, *(прізвище і світське ім'я).....*, у чернечому стані *(ім'я).....*, народжений *(дата).....*, у *(місце).....*, син *(ім'я і прізвище батька).....* і *(ім'я і прізвище матері).....*, чернець Василянського Чину Святого Йосафата, Провінції, прийнятий до Чину *(дата).....*, у *(місце).....*, новіціят проходив з *(дата).....* до *(дата закінчення).....*, перші тимчасові обіти склав *(дата).....*, і

відновляв їх регулярно щороку,

бажаючи жити постійно чернечим життям у Василянському Чині Святого Йосафата, виконувати всі обов'язки, які випливають з моєї приналежності до нього, і перебувати в цьому Чині аж до смерті,

свідомо і добровільно прошу допустити мене до складення довічних обітів Богові у цьому Чині.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця

Дод. I/15 – Акт зречення власного майна:

За місцем вимоги

Я, нижчепідписаний, (*прізвище і світське ім'я*)....., у чернечому стані (*ім'я*)....., народжений (*дата*)....., у (*місце*)....., син (*ім'я і прізвище батька*)..... і (*ім'я і прізвище матері*)....., паспорт (*або інший документ, який засвідчує особу*) (*серія/номер*)....., виданий (*ким і коли*).....,

будучи цілком свідомим і ніким не примушений, добровільно зрікаюся всього майна, яким володію, за умови, що вслід за тим наступить довічна чернеча професія:

а. нерухомого майна (*вказати яке*) – на користь (*детально і поіменно перелічити осіб та усі їхні дані*).....;

б. рухомого майна (*перелічити*) – на користь (*вказати кого*)..... .

Майно, яке я отримаю як власність, з будь-якого титулу, після складення довічної професії, стає власністю Василянського Чину Святого Йосафата згідно з нормами його Статуту.

Складаю цей акт, з усіма канонічними і цивільними наслідками, що з нього випливають.

Будучи розумово і фізично здоровим, власноручно підписую це моє зречення і заповіт.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця

Підписи двох свідків, Ченців-василян з довічною професією

Підпис Ігумена Монастиря

Цей документ завершується так: “Завірено і вчинено дійсним у (*назва установи*)....., (*місце*).....,” – відповідно до вимог чинного законодавства (*назва країни*)..... .

Дод. І/16 – Прохання про допущення до дияконських свячень:

Високопреподобному отцеві

Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний, (*прізвище і світське ім'я*)....., у чернечому стані (*ім'я*)....., на-

роджений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., чернець Василянського Чину Святого Йосафата, Провінції....., прийнятий до Чину (дата)....., у (місце)....., довічні обіти склав (дата).....,

засвідчую, що свідомо і добровільно бажаю прийняти дияконські свячення, з усіма обов'язками, пов'язаними з цими свяченнями, і навечно присвятити себе церковному служінню, тому прошу допустити мене до прийняття дияконських свячень.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця

Дод. I/17 – Прохання про допущення до пресвітерських свячень:

Високопреподобному отцеві
Протоігуменові Провінції

Я, нижчепідписаний, ієродиякон (прізвище і світське ім'я)....., у чернечому стані (ім'я)....., народжений (дата)....., у (місце)....., син (ім'я і прізвище батька)..... і (ім'я і прізвище матері)....., чернець Василянського Чину Святого Йосафата, Провінції, прийнятий до Чину (дата)....., у (місце), довічні обіти склав (дата), отримав дияконські свячення (дата), у (місце)

....., з рук Преосвященного (Високопреосвященного або Блаженнішого) владики (ім'я, прізвище і титул святителя),

засвідчую, що свідомо і добровільно бажаю прийняти пресвітерські свячення, з усіма обов'язками, пов'язаними із цими свяченнями, і навічно присвятити себе церковному служінню, тому прошу допустити мене до прийняття пресвітерських свячень.

Місце, день/місяць/рік

Підпис Ченця

ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ II

Дод. II/1 – Формула віднови чернечих обітів⁷¹¹:

1) для Ченців з тимчасовою професією у свято святого Василя Великого:

«Я, Н. Н., Чину Святого Василя Великого, обітую Господу Богу, в Пресвятій Тройці Єдиному, ПОСЛУХ, ЧИСТОТУ й УБОЖЕСТВО у цьому Чині і в ньому обіцяю перебувати до часу, приписаного Статутом. Все розумію і приймаю згідно зі Статутом нашого Чину, затвердженим Апостольським Престолом».

⁷¹¹ Ген. Капітула – 1992.

2) для Ченців з довічною професією у свято святого Василя Великого:

«Я, Н. Н., Чину Святого Василя Великого, обітую Господу Богу, в Пресвятій Тройці Єдиному, ПОСЛУХ, ЧИСТОТУ й УБОЖЕСТВО у цьому Чині і в ньому обіцяю постійно залишатись аж до смерті. Крім цього, обіцяю Римському Архиєреєві, Христовому Намісникові, постійну вірність і підлеглість і що жодним способом не буду намагатись досягнути будь-який уряд у Чині або в Церкві. Все розумію і приймаю згідно зі Статутом нашого Чину, затвердженим Апостольським Престолом».

ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ III

Дод. III/1 – Першість між нашими Ченцями:

В офіційних виступах Ченців у наших спільнотах слід дотримуватися загалом таких засад:

1. Хто над ким виконує чернечу владу, перед ним має першість.
2. Генеральні Радники мають першість у всьому Чині, а між собою відповідно до черговості свого обрання, після Вікарія.
3. Протоігуменові належить першість усюди в Провінції, якою управляє; Радники Провінції мають першість у всій Провінції, але у Чернечих

осідках уступають першість Настоятелям цих Осідків.

4. Правновислужені Протоархимандрити, а також правновислужені Протоігумени останньої каденції мають перше місце після Настоятеля дому.

5. Коли двоє або більше Ченців виконують ті самі уряди, то першість між ними вирішує старшість за тимчасовими обітами в Чині.

6. Поза своєю чернечою спільнотою треба дотримуватися встановленого в Церкві ладу.

Дод. III/2 – Взірець канонічної візитації:

1. Візитатор принаймні за місяць до того, як розпочне свою візитацію, повинен оголосити її всім Осідкам Провінції, вказавши в програмі час візитації кожного Осідку, щоб усі Ченці могли як слід приготуватись та бути присутніми.

2. Канонічна візитація розпочинається від монастирської каплиці або церкви, де, в присутності зібраної спільноти, Візитатор насамперед віддасть шану Пресвятій Євхаристії та перевірить стан її зберігання, а тоді короткими словами заохотить всіх до сумлінної співпраці та молитви за успішне проведення візитації.

3. Візитатор спершу зустрінеться із Настоятелем Осідку, щоб довідатись від нього про його найважливіші справи, після чого зустрінеться з кожним Ченцем окремо, щоб вислухати його

думку про справи, які стосуються його самого та спільноти.

4. Візитатор повинен терпеливо вислухати всіх Ченців, вважаючи, щоб заздалегідь і без причини не повідомляти про задумані плани щодо можливих змін в Осідку, щоб це не стало причиною розмов, які могли б спричинити непорозуміння у спільноті.

5. Візитатор має оглянути весь Осідок і все, що до нього належить, перевірити його книги і все те, що вважає гідним уваги.

6. Зокрема уважно перевірить: чи виконуються літургійні зобов'язання, чи ведеться літопис Осідку, чи бібліотека й архів впорядковані й добре зберігаються.

7. Також перевірить виконання душпастирських зобов'язань пароха і його сотрудників стосовно церкви, різних парафіяльних організацій, ведення парафіяльних книг та хронік.

8. Наприкінці візитації знову зустрінеться з Настоятелем осідку, щоб переговорити про результати візитації та з'ясувати власні сумніви, а тоді вирішить, що йому треба подати до відома Настоятелеві, що Радникам Осідку, що проголосити спільноті, що сказати комусь зокрема, а що представити Вищому Настоятелеві чи своїм Радникам.

9. Якщо Візитатор зауважить, що треба комусь докорити за порушення чи звернути йому увагу на деякі недоліки, нехай робить це розсудливо й

рішуче, але з любов'ю і дбайливо, дотримуючись вказівок святого Василя⁷¹².

10. Окремі розпорядження чи зауваги стосовно всього Осідку Візитатор впише до книги зауваг канонічних візитацій чи подасть їх письмово; після їхнього проголошення вони зобов'язуватимуть в Осідку доти, поки їх не буде відкликано.

11. Канонічна візитація повинна бути проведена сумлінно і не обмежуватися часом, але потребою Ченців і Осідків; не поверхнево, але теж і не занадто довго.

12. Закінчуючи візитацію, Візитатор представить перед чернечою спільнотою висновки, схвалення і зауваження, а після цього поблагословить Ченців і надасть їм повний відпуст з нагоди візитації, покропивши всіх свяченою водою.

Дод. III/3 – Визнання віри і текст присяги вірності при прийнятті уряду, що виконується від імені Церкви⁷¹³:

Визнання віри

Я, (ім'я), вірую в усі правди, що містяться у Символі віри, і в кожну зокрема, та непохитно їх ісповідаю, а саме:

⁷¹² Див. ШПр. 30, 50.

⁷¹³ Див. Конгрегація у справах віровчення, Визнання віри і присяга вірності під час прийняття уряду до виконання від імені Церкви (29.06.1998); AAS 90 (1998), с. 542-551, а також в Enchiridion Vaticanum, том 17, чч. 1130-1155.

Вірую в єдиного Бога Отця, вседержителя, творця неба і землі, і всього видимого і невидимого. І в єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого, єдинородного, від Отця родженого перед усіма віками. Світло від Світла, Бога істинного від Бога істинного, родженого, несотвореного, єдиносущного з Отцем, що через Нього все сталося. Він задля нас людей і нашого ради спасіння зійшов із небес і воплотився з Духа Святого і Марії Діви, і став чоловіком. І був розп'ятий за нас за Понтія Пилата, і страждав, і був похований. І воскрес у третій день, згідно з Писанням. І вознісся на небо, і сидить праворуч Отця. І вдруге прийде зі славою судити живих і мертвих, а Його царству не буде кінця. І в Духа Святого, Господа животворного, що від Отця і Сина ісходить, що з Отцем і Сином рівнопоклоняємий і рівнославимий, що говорив через пророків. В єдину, святу, соборну й апостольську Церкву. Ісповідую одне хрещення на відпущення гріхів. Очікую воскресіння мертвих і життя майбутнього віку. Амінь.

Також непохитно вірую в усе те, що міститься у слові Божому, написаному або переданому, яке Церква врочисто проголосила чи подає до вірування у звичайному і загальному навчанні як Богом об'явлене.

Так само безумовно приймаю всі й окремі правди щодо вчення, яке стосується віри або звичаїв, остаточно поданих Церквою, і буду дотримуватися їх.

Крім того, усією моєю волею і розумом приєднуюся до навчань, що їх подають Римський Архієрей чи Колегія Єпископів, коли виконують свій автентичний Учительський Уряд, хоч не мають за мету проголошувати їх дефінітивним актом.

Вибраний на становище, призиваю в свідки Бога, у Тройці Святій Єдиного, що буду сумлінно дбати про благо чернечої спільноти та вірно сповняти мої обов'язки, приписані Церковним правом і Правилами Василянського Чину.

Так мені, Боже, допоможи, і це святе Євангеліє.

*Місце, день/місяць/рік
(підпис Ченця)*

**Текст присяги вірності при прийнятті уряду,
що виконується від імені Церкви:**

Я,, приймаючи уряд, обіцяю як у словах, так і в діях завжди зберігати єдність із Католицькою Церквою.

З якнайбільшою старанністю і вірністю виконуватиму обов'язки щодо Церкви і щодо Чину, у яких, за нормами права, я покликаний сповняти своє служіння.

Виконуючи уряд, доручений мені від імені Церкви, зберігатиму в цілості, передаватиму і вияснюватиму вірно депозит віри, відкидаючи всяке незгідне з ним вчення.

Підтримуватиму правопорядок, спільний для цілої Церкви, дбатиму про виконання всіх церковних законів, зокрема тих, які містяться в Кодексі канонів Східних Церков та в правилах Василянського Чину Святого Йосафата, а також за будь-яких обставин виявлятиму послух Настоятелям і дбатиму про його дотримання.

Зберігатиму з християнським послухом те, що проголошують святі пастирі як справжні вчителі і наставники віри або те, що вони встановлюють як провідники Церкви. В єдності з єпархіальними єпископами, зберігаючи особливості та мету Василянського Чину Святого Йосафата, охоче трудитимусь, щоб апостольська діяльність, яку потрібно виконувати в імені і з доручення Церкви, здійснювалась у сопричасті з Церквою.

Крім того, обіцяю зберігати дискретність і таємницю в доручених мені справах і в тому, що у виконванні обов'язку дійшло б до мого відома, згідно зі Статутом і розпорядженнями моїх Настоятелів, і не розголошувати нічого, що могло б спричинити будь-яку шкоду особам, Чинові чи справам.

Так мені, Боже, допоможи, і це святе Євангеліє.

Місце, день/місяць/рік
(підпис Ченця)

ПОКАЖЧИК ДО СТАТУТУ

ПОКАЖЧИК

Агентства: інформаційні агентства з власним статутом 259 § 1.

Адміністративні кари: накладаються позасудовим декретом 516 § 1, – рекурс 520, (див. Кари).

Адмонітор: його обов'язок 398, – для Протоархимандрита і Протоігумена 399 § 1, – для Ігумена 399 § 2, 464 § 2.

Акт: 21 § 1, 53 § 1, 96 § 3, 101, 295, 467 § 1, 529 § 1, 530 § 4, 533 § 4, – щодо майна: передачі управління 55, 64, зречення 86 § 3, 91 § 2, – недозволений 71, – не-правосильний 71, 101.

Апеляція: право подавати 404 ч. 1, 519 § 4.

Апостазія: (див. Відступництво).

Апостольський Престол: визначення 308 § 2, – підпорядкування Чину 308 § 2, – затверджує Статут і зміни 5, відкладення Капітули 318 § 1, скасування Монастиря 298 § 1 ч. 1, зречення та усунення Протоархимандрита 403 §§ 1-2, усунення Генерального Радника 415 § 2, декрет відпущення з Чину 533 § 4, – надає згоду на скасування Провінції 306 § 1, на перехід 82, 83 § 1, 521 § 1, на виконання важливих майнових актів 493 § 3, – надає диспензу від недозволеності до новіціату 34, від перешкод до свячень 131 § 3, на вибір 339 § 1, 342-344, 365, – надає дозвіл на продовження професії 73 § 3, 88 § 3, – надає індульгт ексклявстрації 522, виходу з Чину 527 § 1, – надає рескрипт про втрату клирицького стану 536 § 1, – редукує літургійні зобов'язання 508 § 1, – є компетентним і апеляційним трибуналом 519 §§ 2-4, – приймає рекурси 532 § 3, 534 § 2, – інше 67 § 2,

79 § 2, 95, 323, 404 ч. 1, 407, 415 § 1, 431 ч. 6, 497 § 2, 529.

Апостолят: участь у місії Церкви 230 § 1, – доручення і специфіка Чину 70 § 1, 230 § 3, 231 § 1, – навчання народу 235-238, – народні місії й реколекції 239-242, – обслуга парафій 243-254, – виховання молоді, школи 255-258, – через засоби комунікації 259-264, – участь мирян 265-267, (див. Ієрарх, Єпархіальний Єпископ, Навчання народу).

Архів: Головної Управи: доручення 424, зберігання 97, 135 § 2, 284, 295, 298 § 4, 332 § 1, 534 § 3, таємний 410, – Провінційної Управи: 438 § 1, 452, зберігання 14 § 2, 67 § 3, 96 § 3, 97, 135 § 2, 284, 295, 298 § 4, 332 § 1, 534 § 3, таємний 438 § 2, 410, – новіціату 14 § 2, – Осідку 295, 486, – Осідку студій 123, – має бути замкнений 489 § 2, – докладний список і реєстрація при видачі 489 §§ 2-3.

Архівіст: призначення 485, – обов'язки 489, (див. Архів).

Аудит: проведення 421 ч. 4, 448 ч. 4.

Батьки: недозволене прийняття до новіціату 34 ч. 4.

Бібліотека: Осідку: вимоги щодо видань і матеріалів, історичні книги, каталог, кошти на поповнення, користування 490, – Осідку студій 109 § 2, – Провінційного осідку 452, – з власним статутом 259 § 1.

Бібліотекар: призначення 485, – обов'язки 490, (див. Бібліотека).

Бог: прослава 126 § 1, 180, 184 § 1, 386, – тісна злука 161 § 1, 214 § 1, – Провидіння 166 § 2, (див. Посвячення).

Богослужіння: 178, 184 § 2, 235, – згадування Ієрархів і Настоятелів 177 § 2, – однозгідність літургійних відправ 178 § 2, (див. Літургія, Церковне Правило).

Богородиця: синівство 59 § 2, 161 § 1, щорічне відновлення 194, – Акафіст 182 § 2, – почитання 194.

Боже слово: служба 235, – читання 200, 218 § 1, (див. Роздуми, Проповідування).

Борги: недозволеність для прийняття в новіціят 34 ч. 2, – відповідальність 72 § 4, 100 § 2, – позики для Осідку 434 § 3, 468 § 2.

Брак: чернечого духу є причиною відпущення 532 § 1 ч. 2, – виправлення 533 § 2 ч. 1.

Брати: 138, 139, 271, 439 § 2, 474 § 3, 479 § 2, (див. Ченці).

Будівництво: дозвіл 434, 468 § 1, – перевірка 421 ч. 5, 448 ч. 5, – початок 468 § 1, – дбання 483 ч. 3.

Бюджет: 27, 382, 421 ч. 1, 448 ч. 1, 483 ч. 1.

Вади: викорінення 45 § 1, 59 § 1, 60 § 2.

Вакантність уряду: заміщення 391 § 2.

Василіянський Чин Святого Йосафата, Василіянський Чин, Василіяни: (див. Чин).

Вбогі: турбота 248 § 1 ч. 3, – ввічливість і допомога 228.

Вервиця: 37 § 1.

Вибори делегатів: на Провінційну Капітулу: процедура, протокол, повідомлення 359 §§ 1-2, кількість пресвітерів, дияконів і братів 359 §§ 3-4, інша процедура в Провінції, яка нараховує тридцять або менше Ченців з довічною професією 361, – на Генеральну Капітулу: кількість, процедура, повідомлення, заступники 372-373.

Видавництво, Видання: заснування і провід 259 § 1, – норми поширення 264 § 1, – Колегія, правильник,

співпраця, фінанси 261, – письменники 263, – цензори 264, – церковний дозвіл і затвердження 264 § 2.

Викладачі: 107 § 4, академічні ступені, вимоги, призначення 121.

Виключення: визначення 530 § 4, – причини, зняття чернечого одягу 530 § 1, – процедура: докази, можливість захищатися, декрет 530 § 2, – якщо справа є терміною 530 § 3, – наслідки 530 § 5, – процес відпущення, декрет, право на рекурс 530 §§ 4-7, (див. Відпущення з Чину).

Винагорода: 167 § 1.

Вислужений: 272.

Вихід із Чину: Ченця з тимчасовими обітами: причини, прохання, надання індульгу і повернення до мирського життя 526 § 1, – канонічні наслідки 526 § 2, 527 § 4.

— Ченця з довічними обітами: причини, прохання на ім'я Римського Архiereя, надання індульгу Апостольським Престолом 527 § 1, – згода єпархіального Єпископа для священнослужителя 527 § 3, – правові наслідки 527 § 4, 535 § 2, – пропозиція, коли відпущення неминуче 531 § 2.

Вихід за межі Осідку: 223.

Виховання: вірних, молоді 255-258, – право засновувати і провадити об'єднання, групи, табори, організації 258, (див. Школа, Об'єднання).

Вишкіл: (див. Формування).

Вищі Настоятелі: визначення, влада 389, – інше 87 § 3, 132 § 2, 157, 339 § 1.

Відклик: (див. Рекурс).

Віднова: (див. Духовна віднова).

Відповідальний: за окремі ділянки і доручені обов'язки 387, – за студії у Провінції 119, – за формуацію: 75 § 1, братів 139, постійну 140 § 2, – за розрахунки 167 § 1, – за гостинність 226 § 1, – за реколекції і за реколекційний дім 205, 206 § 1, – за забезпечення 277 § 2, – за ведення книг 297 § 3, – за архів чи ведення літопису 424, – за хворих 280 § 2, 485, (див. Студії).

Відпочинок: щоденний 213, – забезпечення 277 § 2, – користь 224 § 1, – час, місце й пристойне дозвілля 224 § 2, – річний: відвідини родини 225 § 1, – духовне життя і вимоги 225 § 2, – нічліг 225 § 3, (див. Рекреація).

Відпуст: надається вмираючому Ченцеві 281 § 3.

Відпусти: прощі 235.

Відпущення з Чину: кандидата 21 § 2, – із-за недуги 81 § 1, – за відсутність в Осідку 151 § 2, – як кара 518 § 3.

— силою права: хто відрікся католицької віри або уклав подружжя 528, – процедура: докази, декларація, повідомлення 529 § 1, – наслідки, зв'язаність професією 529 § 2.

— шляхом декрету: причини: занедбання, непослух, незаконна відсутність, зловживання владою тощо 531 чч. 1-9, – Ченця з тимчасовою професією: причини, захист, декрет, наслідки, рекурс 532, – Ченця з довічною професією: компетенція, причини, попередження, захист, декрет 533 §§ 1-3, затвердження декрету, видатки процесу 533 § 4, доведення до відома, рекурс 534, правові наслідки, дотримання любові 535.

Відречення: від світу 59 § 2.

— від католицької віри: відступництво, ересь, схизма 528 ч. 1.

Відступництво: відпущення силою права 528 ч. 1.

Відсутність: незаконна і кари 151, – санкції 521 § 3, 516-518, 531 ч. 5.

Відчуження майна: 467 § 2, 505 § 1, – виправдана причина, оцінка, згода 505 § 2, – це будь-який перехід права: позика, кредит, застава, іпотека, продаж, обмін, оренда 505 § 3.

Візитація: мета і спосіб проведення 312, – Візитатор, періодичність, витрати 312 § 2, 313, – новіціяту 47 § 1, – перевірка впорядкованості могил 285, – перевірка книг 297 § 3, – книга зауваг 297 § 1 ч. 3, – яку проводить Генеральний Економ 421 ч. 4, Провінційний Економ 448 чч. 4-5.

Військова служба: 77.

Вік: (16 р.) необхідний для вступників 13 § 2, – для новіціяту: (17 р.) 33 ч. 1, диспенза для 50-ти літніх 35 ч. 3, – (18 р.) для першої професії 65 ч. 1, – (23 р.) для довічної професії 89 ч. 3, – обмеження 339, 362 § 2.

Вікарій: (див. Генеральний Вікарій, Провінційний Вікарій, Вікарій Монастиря).

Вікарій Монастиря: призначення і служіння 471, – втрата уряду 473, 393, 481, – обов'язки: дбає про зберігання чернечої дисципліни й порядку, заступає Ігумена, розподіляє праці 472 чч. 1-4, 378 § 1, 482 § 2.

Віце-ректор: призначення 107 §§ 4-5, – обов'язки 120.

Влада: управління у Церкві й Чині з Божого установлення 384, – управління: для внутрішньої й зовнішньої сфери 314 § 2, 400 § 2, звичайна 389 § 2, 426

§ 1, заступна 403 § 3, – верховна 308 § 1, – церковна, компетентна 113 § 1, 136 § 1, 177 § 1, 187 ч. 1, 308 § 1, 352 § 2, 375 § 2, – Чину 309, найвища законодавча 321 § 1, – цивільна 55, 307 § 3, – іншого Інституту 82.

Власний статут: (див. Статут власний).

Вмираючий: 281 § 3, (див. Смерть).

Внески: Осідків на новіціят 27, на діяльність Управи 302 § 3, 483 ч. 6, – Провінцій 310 § 3, 421 ч. 1, 448 ч. 7.

Воля: як жертвоприношення 153, 154, – Божа 153, 154, 208 § 1, 281 § 3, 326, – жертводавців 505 § 1.

Вправи: душпастирські 50 § 2, 51 § 1, – побожні, духовні, (див. Практики).

Встання: 212 § 3.

Вступний курс: завдання 12, – відбувається в Осідку новіціату 17 § 1, в іншому Осідку 17 § 2, 18, – медичне обстеження 19, – тривалість 20 § 1, – скорочення 20 § 2, – продовження 20 § 3, – покинення і відпущення 21, – повторення 35 ч. 4.

Вступник (кандидат): католик 13 § 1, – перешкоди 13 § 2, – прийняття 15, – прохання і заява 16, – формування і навчання 11-12, 59 § 1, – оцінювання 22 § 2, – підлеглість 58 § 1, – розмови з Вчителем 60 § 2, – інше 59 § 1.

Втрата уряду: (див. Уряди і служіння).

Вчитель новиків: вимоги і якості 56, – призначення 57 § 1, – Настоятель або має бути одним із Радників 57 § 2, – участь у курсах 61, – інший провідник 17 § 2, 18, – обов'язки формування 47 § 1, 59, 60, 358 ч. 6, 363 § 1, – провід вступного курсу: 17, прийняття вступників 15, скорочення 20 § 2, продовження 20

§ 3, акт виключення 21 § 1, відпущення 21 § 2, – провід новіціату 28-31, 37 § 1, 40, 57 § 1, 60 § 2, – звичайно не сповідає новиків 31 § 1, – пояснює теми розважань 199 § 2, – розмовляє з кандидатами і новиками 60 § 2, – контролює засоби комунікації 45 § 3, – у разі потреби дає гроші для новиків 43, – підготовляє програми 46, правильник 49 § 2, – підлеглість 47 § 1, – книги новіціату 67 § 4, 297 § 2, (див. Оцінювання, Реколекції).

Габіт: (див. Одяг).

Генеральна Капітула: (див. Капітула (Генеральна)).

Генеральний Вікарій: вибір, присяга 346, 349, 389 § 1, – заступна влада при вакантності уряду Протоархимандрита 403 § 3, – головні завдання 417, – Перший Радник 418 § 2, – інше 322, 403 § 2, 410 § 1, 416, 425 § 2, (див. Генеральні Радники).

Генеральний Економ: призначення 419 § 1, 494 § 1, – компетенції 420, 491-506, – обов'язки: завідує майном Чину, укладає бюджети й звіти, візитує, перевіряє важливі справи й дбає про їхні акти, надає поради й допомогу Провінціям 419 § 1, 421 чч. 1-8, – звітує на Капітулі 335 § 3, на засіданні Ради 499, – інше 309 § 2, 422 § 3, 448 ч. 7, 519 § 3, (див. Управління майном).

Генеральний Секретар: призначення, підпорядкування, нотар Управи 422, – присяга, зберігання таємниці 423, – помічник і його обов'язки 424, – завдання: провадить канцелярію, архів, складає протоколи, редагує листи, підготовляє статистику і каталог 425 § 1, – інше 309 § 2, 327 § 2, 331 § 1, 359 § 2, 426 § 2, 519 § 3.

Генеральні Радники: вибори, присяга 346-347, 349, 402 § 2, – каденція 411 §§ 2-3, – вимоги 412, – черговість 416, – проживання, підлеглість 413, – завдання 394-397, – Адмонітор 398-399, – доручення 387, 414, 419 § 2, – зречення й усунення 415, – вакантність уряду 418 § 1, – інше 359 § 2, 403 § 2, 411, 519 § 3, 527 § 1.

Головна Рада: визначення 309 § 2, – інше 298 § 1 ч. 2, 309 § 1, 339 § 2, 367, 404 ч. 3, 421 чч. 1-3, 422 § 2, 493 § 2, 499-500, (див. Рада Настоятеля).

Головна Управа: визначення 309, – витрати 313 § 3, – нотар 422 § 4, – підпорядкована Резиденція 477-478.

Головний осідок: 105 § 2, 118 § 1, 307 § 2, 417, – визначення і державне визнання 310 § 1, – управління, Намісник, правильник 310 § 2, 405, – завідування майном 420, – утримання 310 § 3, – Осідок студій 105 § 2, Керівник студій 118, – відновлення професії 75 § 3, (див. Намісник).

Голос: активний і пасивний 69 § 2, 98, 275, 279, 305 § 3, 378 § 3, – право голосу в іншій Провінції 275 § 2, – втрата права голосу 275 § 3, 278 § 1, 341, 518 § 2 ч. 1, 521 § 2, 523, 527 § 2, 530 § 5, 533 § 4, пасивного голосу 339 § 2, – дорадчий 449, 499.

Голосування: 86, 90 § 2, 335 § 5, 336, 363 § 4, 365, 380, 394 § 1, 533 § 1, – (2/3 голосів) 5 § 1, 267, 321 § 2, 342 § 2, 347, 352 § 2, 402 § 1, 411 § 3, 427 § 2, 440 § 2, – абсолютною більшістю 7, 321 § 2, 334, 337 § 1, 352 § 2, 354 § 1, 375 § 2, 396, – відносною більшістю 337 § 1, 331 § 2, 359 § 1, – відкрите 327 § 2, 334, 352 § 2, 375 § 2.

Гомілія: 235, 236 § 3.

Господарство: дбання Економа 483 ч. 3.

Гості: гостинність 148, 226, 459 ч. 6, – приміщення, відповідальний 226 § 1, – (7 д.) термін перебування, дозвіл 226 § 2, – підлеглість подорожніх Ченців 227.

Гріх: 158, 385, – рани 511.

Гроші: 43, 170 § 1.

Дарування: обов'язок оформлення 483 ч. 5, – прийняття 492 § 1, (див. Пожертви).

Дарунки: цінні 167 § 3, – роздача 468 § 3.

Декрет: 26, 275 § 3, 276 § 1, 301 § 2, 305 § 2, 393 § 3, 429, 445, – позасудовий 516, 520, 530, 532, 533, 534, – зберігання 489 § 1.

Делегат: на прийняття професії 65 ч. 5, 89 ч. 5, 94, – візитатора 312 § 2, – на виконання доручених обов'язків 387.

Делегат Протоархимандрита: 305 §§ 1-2, 325 § 1 ч. 4.

Делегатура: визначення, утворення, керівництво, Радники 305 § 1, – приналежність Ченців 305 § 3.

Делегування: повноважень 387, – права звертатись у судові органи 409, 437.

Дзвінок: 212 § 3.

Директор місій: призначення 240 § 1, – обов'язки, тематика місій і засоби 240 § 2, – звітує, узгоджує плани, організовує зустрічі й курси 240 § 3.

Диспенза: 34, 35, 131 § 3, 339 § 1, 342 § 1, 365, 527 § 4, 532 § 2, – від зобов'язань, що впливають зі свячень 536.

Дисципліна: чернеча 31 § 1, 47 § 1, 49 § 1, 50 § 2, 59 § 1, 108, 121 § 4, 198 § 1, 249 § 2, 257 § 2, 271 § 2, 308 § 2, – перевірка 312 § 1, – обов'язок пильнувати 178 § 1, 404 ч. 7, 431 ч. 2.

Диякон: 129-135, 271 § 1, 439 § 2, 474 § 3, 479 § 2.

Діловодство: узгодження 448 ч. 10.

Діяльність: (див. Праця).

— підприємницька і комерційна 492 § 1.

Добродії: прийняття до заслуг Чину чи Провінції 267,
— життєпис 488.

Довічна професія: (див. Професія).

Договори: 266, 467 § 1, 504.

Додатки (до Статуту): встановлення 7, – проголошення 7.

Дозвіл: 150 § 3, 166 § 1, 170, 223, 226 § 2, 264 § 2, 503 § 2,
(див. Єпархіяльний Єпископ).

Докази: збір і розсудження 529 § 1, – збір і пред'явлення 530 § 2.

Документи: вступу 14 § 1, 16, 18, 21 § 1, – про обіти 67 § 3, 75 §§ 2-3, 79 § 3, – професії 86 § 1, 87 § 2, 96 § 1, 97, – свячень 131, 135, – процесів 530 § 4, 533 §§ 3-4, 534 § 3, 536 § 3, – скасованого Осідку 298 § 4, – зберігання документів 438 § 1, історичних 483 ч. 10, 489 § 1, таємних 410, 438 § 2, фундаційних 507 § 3, – передача документів 425 § 2, – відчуження документів 489 § 1, – повідомлення про нові 431 ч. 6, (див. Архів).

Дорадники: 500.

Дрібні видатки: 169 § 1, 277 § 2, дозвіл 170.

Друкарня: заснування і провід 259 § 1, – фінанси 261, – дотримання норм 264.

Духівник: 30, 86 § 2, 179, 210 § 2, 257 § 1, – якості, завдання і провід 124, 208, – теми розважань 199 § 2, – інший пресвітер 124 § 1.

Духовна віднова: місячна: участь, повчання й обмін думок 201 § 1, 465 § 1, – річний календар 201 § 2, – (1 день) перед відновленням професії 78, – перед

празником св. Василя 202, – проказування формули обітів у празник св. Василя 202, (див. Обнова).

Духовне життя: (див. Життя).

Духовне читання: (15 хв.) щоденне 200, – (30 хв.): у новіціяті 48 § 1, під час реколекцій 207, під час віднови 202, – під час трапези 218 § 1.

Духовний провід: потреба, користь, свобода вибору, довіра 208, (див. Духівник).

Духовні справи: (див. Практики).

Духовність: зростання 59 § 1, 124 § 1, – видання і матеріали в бібліотеці 490 § 1.

Душпастирські осередки: відкриття, завдання і провід 289, 363 § 3, – підпорядкування 289 § 1.

Екзамени: студентів 113 § 2, 126 § 2.

Екзаменатори: для кандидатів перед новіціятим 22 § 2, – для Ченців, які бажають вчитися 103 § 1, (див. Оцінювання).

Екзорцизм: 232 § 2.

Еклезіарх: призначення 485, 471 § 2, 479 § 2, – обов'язки: дбає про відправи, намірення, про чистоту храму й церковні речі, визначає сповідників, веде книги й інвентар 487.

Економ місцевий: (див. Економ Монастиря, Управління майном).

Економ Монастиря: призначення 482, 494 § 1, – місцевий 494 § 1, – втрата уряду 484, 393, 481, – помічник 482 § 3, – компетенції 492-499, 501-506, – обов'язки: готує бюджет, веде і зберігає реєстри та документи, звітує, опікується працівниками, господарством і будівництвом, проводить інвентаризацію майна, веде банківські рахунки 483 чч. 1-10,

382 § 2, бере участь у засіданні Ради 499, (див. Управління майном).

Економ Осідку студій: призначення 107 § 2, – місцевий 494 § 1, – обов'язки 122, 483, 492-499, 501-506, (див. Економ Монастиря, Управління майном).

Економічна комісія: дорадники 449, 500.

Екслявстрація: процедура: надання 522 § 1, накладення 522 § 2, 518 § 3, – термін, згода єпархіального Єпископа 522 § 3, – екслявстрований: є зв'язаний обітами і підлягає єпархіальному Єпископові, позбавлений права носити чернечий одяг і права голосу 523, – повернення чи вихід з Чину, кари 524, – моління за померлого під час екслявстрації 525, 282.

Екскомуніка: мала 518 § 2 ч. 2.

Екуменізм: 3 § 2, 231 § 2, (див. Єдність християн).

Електронні носії: збереження 448 ч. 6, 483 ч. 10, – передання 425 § 2.

Євангеліє: дух 62, 258 § 2, – ідеали, принципи 95, 140 § 1, 199 § 1, – блаженства 179, – проголошення 259 § 1.

Євангельські ради: практикування 3, 269.

Єдність християн: сприяння 3 § 2, 175 § 1, 231 § 2.

Єлеопомазання: уділення Ченцеві 281 § 3.

Єпархія: приписання 34 ч. 1, 69 § 1, 98.

Єпархіальний Єпископ: і новіціят 33 ч. 7, 34 ч. 1, – відпускні грамоти 133 § 3, – письмова згода на заснування Осідку 290 § 3, для відокремлених структур 294 § 2, – дозвіл 133 § 3, 232 § 2, мати церкву чи каплицю 290 § 3, 294 § 2, – доручення апостоляту 230 § 3, – парафія: угода 243, 244 § 1, іменування й

підлеглість пароха й сотрудників 244 §§ 1 і 3, усунення 247, – душпастирський осередок 289 § 1, – інше 246, 281 § 2, 282 § 1, 298 § 1 ч. 3, 306 § 1, 522 § 3, 523, 535 § 1, (див. Ієрарх).

Єпископ (Чернець): 271 § 1, 281 § 2, – зобов'язання, голос, набуття майна 278, – повернення до Осідку, забезпечення 279.

Єресь: відпущення силою права 528 ч. 1.

Жертвенність: 59 § 2, 161 § 2.

Життєпис: укладення і зберігання 284, 488.

Життя: кандидатів 17 § 1, 60, – новиків 59 § 2, 60, – студентів 124 § 1, – духовне: 70 § 2, 138 § 1, 194, 196 § 1, 225 § 2, – євангельське 231 § 2, 256 § 3, – контемплативне 3, – почуттєве 60 § 3, – спільнотне 60 § 2, 106 § 2, 142-149, 161 § 2, 169 § 2, 214 § 1, 224 § 1, 268, 476, – чернече 142-267.

Заборона: приймати пресвітерат 132 § 2, – ручатись будь-яким майном і займатись бізнесом 172 § 2, 497 § 2, – вести політичну й профспілкову діяльність 233, – відвідувати визначені місця або осіб 518 § 1 ч. 1, – священнодіяти або приймати Святе Причасття 518 § 1 ч. 2, 530 § 5.

Завдання: (див. Праця).

Загальний план формування: затвердження 11, – щодо новіціату 46, – щодо студій 113 § 2.

Заздрість: 127 § 1.

Заклади: (див. Навчальні заклади).

Закон: незнання 270 § 2, – праці 166 § 2, 229, – клявзури 220 § 2, (див. Право).

— цивільне законодавство, (див. Право).

Занедбання обов'язків: постійне: причина для відпущення 531 § 1 ч. 1.

Заповіді: дотримання 160, 228, 229.

Заповіт: 483 ч. 5.

Заробітна плата: 167 § 1, 266 § 2, 391 § 3.

Засоби комунікації: вживання 45 § 3, 126 § 3, 162, 210 § 1.

— апостолят: 259-264, засади і відповідальність 260 § 1, інтерв'ю 260 § 2, вишкіл спеціалістів 259 § 2, участь Ченців 262, – публікація, дозвіл, цензори 264, (див. Установи, Видавництво, Письменники).

Заступники: Секретаря Капітули 331 § 2, – Генерального Радника 346, 402 § 2, 412, 418 § 1, – Провінційного Радника 355 § 1 ч. 3, 366 § 1, 371 § 2, 401 § 2, 440 § 1, 445 § 1, – делегатів на Генеральну Капітулу 355 § 1 ч. 3, 373 § 2.

Збори, Зустрічі: студентів 114 § 3, 126 § 4, 127 § 2, – душпастирів 249 §§ 4-5, – в Резиденції 181 § 1, 212 § 2, 220 § 3, 476, – спільноти: 143 § 2, 149, 465 § 1, протокол 486 § 1, під час візитації 312 § 3.

Звинувачення: коли є доказ злочину 530 § 2.

Звичай: відкликання 6, – столітні 6, – Чину: 67 § 1, 144 § 2, 190, 194, 213, 216 § 1, 218 § 2, 224 § 1, 390 § 2, 462 § 1, 516 § 1, місцеві 219, 223 § 2, 225 § 1, давні 207, 515 § 2, (див. Традиції).

Звільнення: від участі у відправах 182 § 1, – від мовчання 218 § 2, – від посту 209 § 2, – від реколекцій 204 § 2, – від обов'язку (як кара) 518 § 2 ч. 1.

Звіт: на Капітулі 335, 363, 382 § 2, 499 § 2, – за використання грошей, призначених на дрібні видатки 170 § 1, 277 § 4, – Ректора 116 § 2, – Керівника студій

118 § 2, – щорічний 404 ч. 6, 421 ч. 2, 435, 448 ч. 2, 499 § 2.

Здоров'я: 48 § 3, 280 § 2.

Зловживання владою: причина для відпущення 531 § 1 ч. 8.

Злочин: вчинений 511, 530 § 2, – лікування, виправлення 511, 516 § 1, – характер, обставини 516 § 2, – інше 33 ч. 4, 393 § 5, (див. Порухення).

Зречення: посідання речей 165, – схильностей 144 § 3, – з уряду і його наслідок 393, 403 § 1, 415 § 1, 428 § 1, 444 § 1, 458 § 1, 473, 478, 481 § 1, 484.

Зустрічі: (див. Збори).

Ігумен: (див. Настоятель Монастиря).

Ієрарх місця: підлеглість Ченців щодо апостоляту 155, 230 § 2, – вийнятість Чину щодо керівництва і дисципліни 308, – інше 136 §§ 1 і 3, 186, 241 § 4, 264 § 2, 502.

Ім'я: чернече 38.

Інвалідність: 277 § 2.

Інвентар: 448 ч. 6, 483 ч. 9, 487, – актуальний 496 § 1.

Індульт: екскавстрації 522, – добровільного виходу з Чину 526-527.

Інститут: чернечий 14 § 1 ч. 8, 131 § 2 ч. 3, (див. Перехід).

Інструктор: у справі звільнення від зобов'язань, що впливають зі свячень 536 § 2.

Інструкції: про управління майном 492 § 3.

Іспит совісті: 48 § 1, 196-197, 225 § 2, – частковий (5 хв.) і загальний (10 хв.) 196 § 1, – (30 хв.) під час віднови 202.

Історіограф: призначення 485, обов'язки 488.

Історія Чину: видання і матеріали у кожному Осідку 490 § 1.

Ісус Христос: Жертва 184 § 1, – у Пресвятій Євхаристії 188, – братерство у Христі 142, – навчання 154 § 2, 161 § 1, 234, 229, 237, – слідування 3 § 1, 140 § 1, 153, 165, 269, – молитовне спілкування 125, – пізнання Ісуса 200, Його прикладу 60 § 1, 229, – уподібнення 152, 161 § 2.

Їжа: мета 217, – звичаї, засади чернечої поміркованості й невибагливості, окремі потреби 218-219, 434 § 2, – здорова та в достатній кількості 219, – під час посту 209-211, (див. Трапеза, Харчування).

Кандидати: вступники 12-19, 21-24, 29 § 1, 30, 34 ч. 5, 36-38, 58-50, – до професії 163, 379, – до свячень 113 § 4, 128, 130-131, 133, – на уряд 337 § 2, 366 § 2, під час постуляції 342 § 2, (див. Вступник, Вступний курс, Свячення, Целібат).

Каденція: тривалість 391 § 1, 400 § 3, – звершення двох третин речення прирівнюються до повної 391 § 1.

Капітула загально: визначення, мета, влада управління, скликання 314, – Настоятель з Радою підготовляє теми й комісії 316 § 1, визначає місце і час проведення, приготує порядок дня і теми 317, може переносити або відкладати Капітулу ще до її початку 318, – подання пропозицій 316 § 2, – день молитви і призадуми 320, – правосильне проведення 319, – перенесення й розпуск 318 § 2, – заклик до молінь 195 § 2.

Капітула (Генеральна): звичайна і надзвичайна 315, – процедура скликання і повідомлення 322, 323, – ви-

- трати Капітули 324, – учасники 325 § 1, 326, – початок і правосильність 327, – голосування й свобода виборів 328, 329, 335 § 5, 336, 349, – органи: Голова 330, Президія, Асистенти, Секретарі, Судді й рахівники 331, – протокол 332, – інші запрошені 333, – порядок денний 334, – звітування і схвалення таємним голосуванням 335, – спосіб проведення виборів, присяга 336, – абсолютна і відносна більшість 337 § 1, – обраний 337, 338, – вікові обмеження 339, – кара за зловживання 341, – постуляція 342-344, – вибори: дата, вимоги, списки, проголошення 345-349, – розгляд справ: пропозиції, комісії, регламент, обговорення 350-351, – прийняття постанов 352-353, – дотримання таємниці 354.
- влада і компетенції 321 § 1, – схвалює: (2/3 голосів) Статут і правила 5, 321 § 1 ч. 2; (абсолютною більшістю) «Повчання святого Отця нашого Василя Великого» 9 § 2, 321 § 2, Загальний план формування 11 § 3, постанови 310 § 3, Додатки, розпорядження 5 § 2, 7, 311, – обирає Головну Раду 321 § 1 ч. 3, – оцінює управління, стан Чину і визначає пріоритети 321 § 1 чч. 4-6, – засновує і скасовує Провінції 300, 306, – тлумачить (2/3 голосів) норми Статуту 321 § 2, 352 § 2, – приймає (2/3 голосів) до заслуг Чину 267, – інше 171, 415, (див. Капітула загально, Голосування).

Капітула (Провінційна): звичайна і надзвичайна 315, – процедура скликання і час 356-357, – учасники 358, 360, – делегати 358 ч. 9, 359, 361, 362 § 2, – початок, органи і зобов'язуючі норми 362, 327-334, 354, – звітування і схвалення таємним голосуванням 363, – вибори: дата, списки, вимоги 364, постуляція 365, затвердження або відмова 366, 369, проголошення,

присяга 368, 371, – вибори делегатів на Генеральну Капітулу 372-373, – розгляд справ: пропозиції, комісії, регламент, обговорення 374, 350-351, 367, – прийняття постанов 375-376.

- завдання і компетенції 355 § 1, – видає Правильник Провінції 355 § 1 ч. 2, – обирає Протоігумена, Радників, Вікарія, делегатів і заступників 355 § 1 ч. 3, – оцінює управління, стан Провінції і визначає пріоритети 355 § 1 чч. 4-7, – приймає (2/3 голосів) до заслуг Провінції 267, – інше 170 § 1, 195, 211, 216 § 3, 225 § 1, 260 § 3, 261 § 1, 290 § 2, 298 § 1 ч. 2, 299 § 3, 302 § 3, 303 § 1, 304, (див. Капітула загально, Голосування).

Каплиця: (див. Храм).

Каптур: 37 § 1, 215, 216 § 1.

Кари: є перешкодами до новіціату 33 чч. 3-4, – дисциплінарні 151, 354 § 2, накладаються через карний процес або позасудовим декретом 516, – заборони, усунення, накладення 518, – санкції 521 § 3, 524, (див. Заборони, Попередження, Судовий процес, Трибунал).

Катехизація: 235, – звіщення Божого слова і повної науки Церкви, спосіб 237, – у наших церквах 235, на парафії 248 § 1 ч. 1.

Келія: окрема 109 § 2, 221, – розважання 199 § 1, (див. Проживання).

Керівник студій: призначення 118 § 1, – обов'язки 103 § 2, 104, 107, 113 § 1, 114 §§ 1-2, 118 § 2, 124, 126 § 4, 127 § 2.

Кивот: 189 § 1.

Кімната: (див. Келія).

ККСЦ: 113 § 2, 131 § 3, – канонічне право 264 § 1, 269, 493 § 1, 504, 519 § 1.

Клерджимен: 216 § 2.

Клявзура: суть, визначення меж, затвердження 220, – приватна кореспонденція і використання засобів інформації підпадають під клявзуру 162, 222 § 1, – вихід за дозволом, для виконання обов'язку 223 § 1, – відмітка про відсутність 223 § 2.

Книги: Осідку 67 § 4, 96 § 1, 187, перелік 297 §§ 1-2, – ведення 459 ч. 7, 486 § 1, – зберігання 448 ч. 6, 483 ч. 10, – перевірка 312 § 3, 499 § 2.

— написання і публікація книг 264 §§ 1-2, (див. Видавництво, Письменники, Цензори, Публікація, Засоби комунікації: апостолят).

Конгрегація: компетентна 536 § 3, (див. Апостольський Престол).

Конкордат: 77.

Контракти: підписання 467 § 1, – зберігання 448 ч. 6, 483 ч. 10.

Кореспонденція: 40, 404 ч. 6, 425 § 1 ч. 5, 486 § 1, – приватна 222 § 1.

Кошти: надійне вкладення 421 ч. 3, 448 ч. 3, 483 ч. 4.

Критика: 127 § 1.

Купівля-продаж: 421 ч. 5, 448 ч. 5.

Курси: 61, 113 §§ 2-4, 118 § 2, 137 § 2, 139 § 2, 141 § 1, 249 §§ 4-5.

Ласки: духовні 69 § 2.

Листи: 425 § 1 ч. 4, – до Настоятелів та Ієрархів 222 § 2, – зберігання 438 § 1, 488, 489 § 1.

Лікування: 277 § 2, 280, 281, – приписи щодо їжі 219, – перебування 150 § 3, (див. Хворі).

Літопис: Осідку 297 § 1 ч. 1, – Генерального осідку 424, – Провінційного осідку 452, – Історіограф 485, 488.

Літургія: Божественна 48 § 1, 67 § 1, 79 § 1, 184-190, 225 § 2, – офіційні книги 177, – відправа 184, 185, 192, 231 § 1, 235, 248, 250 § 2, 327 § 1, 487, за розвиток Чину 192 § 1 ч. 1, за єдність християн 192 § 1 ч. 2, заупокійна 192 § 1 ч. 3, 282, 525, за спільноту 193 § 2, у власному наміренні 193 § 3, – намірення і книги 187, 297 § 1 ч. 8, 487, – редукція зобов'язань 508, – гомілія 235, – алітургійні дні 185 § 1, (див. Богослужіння, Моління, Пожертви).

Любов: братня 62, 127, 161, 269, 273, 280, 390, – євангельський закон 512, 514 § 1, 535 § 2, – свідчення 138 § 1, 229, – зі споглядання Бога 161 § 1, – до Бога 165, – інше 3, 56, 124 § 2, 129, 188, 194, 233 § 1, 245 § 2, 326, 535 § 2.

Магістр: (див. Вчитель новиків).

Майно: фізичних осіб: власне 42, 49 § 1, 55, 72, зречення 91, 165, – отримана спадщина 100 § 1, – Ченця-Єпископа 278 § 2, – заборона ручатись 172 § 2, 497 § 2, – пожертви 167 § 3, 496 § 2.

— Чину: право посідати, цілі 491, – способи набуття 492 § 1, 72 § 3, 100 § 1, 167-168, 278 § 2, – обов'язок оформляти на ім'я юридичної особи 171, 492 §§ 2-3, – скасованого Осідку 298 § 3, – управління Економа 494-499, – взаємодопомога Осідків 173, – поділ з потребуючими 174, – відчуження 505, (див. Управління майном, Спадщина).

Мантія: 215, 216 § 1.

Матір Божа: (див. Богородиця).

Милосердя: 250 § 2, 491, 505 § 2 ч. 1, 507 § 1, 513 § 1, 514 § 2.

Милостиня: роздача 468 § 3, – збирання за дозволом 502.

Мир: 143 § 1, Христовий 127 § 1, – обов'язок плекати мир 233 § 1, 236 § 2.

Миряни: залучення до катехизації 248 § 1 чч. 1 і 3, до апостоляту 265, – участь у Літургії і в Святих Тайнах 248 § 1 ч. 2, (див. Об'єднання, Працівники).

Мирянський Чин Святого Василя Великого: 238 § 2, (див. Об'єднання).

Місії і реколекції: мета і спосіб 239 § 1, – призначення і якості проповідників 239 § 2, 240, – приготування і курси 241 § 1, – зміст проповідей і повчань 241 § 2, – провідник 241 § 3, – матеріальна збірка 241 § 4, – дім реколекцій 242, (див. Навчання народу, Директор місій, Місіонер).

Місіонер: 236, 237, 239 § 2, 240 §§ 2-3, 241.

Місяцеслов: читання дня 218 § 1.

Мовчання: обов'язок, тривання нічного канонічного мовчання 214 § 1, – під час віднови 202, – під час реколекцій 207, – звільнення 218 § 2.

Молитви, Моління: 45 § 1, 47 § 3, 69 § 2, 125, 161 § 1, 182 § 2, 190, 191-195., 203, 212 § 3, 217, 218 § 1, 231 § 2, 281, – вечірні 212 § 3, 214 § 1, – ранішні 214 § 1, – за померлого 525, – в потребах 195 § 2, – коли слід проказувати приватно 182 § 2, – спільні благання 191, – триднівка 193 § 1, (див. Померлі, Церковне правило, Правильник Провінції, Практики).

Молодь: 255-258, (див. Школа, Виховання).

Монастир: Осідок 286, – заснування 290 § 1, – кількість Ченців, Ігумен 287 § 1, – юридичний статус: набуття

і втрата 287 § 2, 288 § 3, – історичний 287 § 3, – скасування 298 § 1 ч. 1, – інше 106 § 1, 198 § 1, (див. Осідок).

Монастирська Капітула: загальні норми 377, 316, 317, 319, – скликання, головування, учасники, голосування 378, 381, – книга постанов 297 § 1 ч. 4, – оцінює стан і справи 382 § 1, – визначає річну програму 382 § 1, розпорядок дня 212 § 2, спільну частину Церковного Правила 181 § 1, 382 § 1, – схвалює бюджет 27, 382 § 1, 483 ч. 1, – вибирає Радників 382 § 1, – розподіляє обов'язки і служіння 382 § 1, – звіти 382 § 2, – затвердження рішень 383.

— у справі професії: 86 § 2, 90 § 2, 380, – оголошення 379, голосування, документ 380.

Монастирська Рада: складається з Ігумена та Радників Монастиря 479 § 1, – розглядає бюджет 483 ч. 1, вкладення коштів 483 ч. 4, – веде книгу запису 297 § 1 ч. 4, – Секретар 486 § 1, – інше 482 § 1, (див. Рада Настоятеля).

Мораль: 260, 262, 264, 531 ч. 6, – моральна певність 529 § 1, 530 § 2.

Музей: 259 § 1.

Навернення: 60 § 2, 231 § 2.

Навчальні заклади: власні 102 § 2, (див. Школа).

Навчання народу: проповідь, катехизація, повчання під час Літургії, богослужб і відпустів 235, 236 § 2, – місії та реколекції 239 § 1, – пошана практик 232 § 1, 239 § 1, (див. Проповідування, Катехизація, Об'єднання).

Навчання Ченців: 70 § 1, 102-127, 139, – призначення 103-105, 203, – в семінарії й інституті 113 § 1, 119

§ 1, 150 § 3, – стипендії 119 § 1, 277 § 3, (див. Програма, Студії).

Навчання Церкви: 11 § 2, 49 § 2, 113 § 2, 194, 236, 259 § 1, 260 § 1.

Надія: 194, 465 § 2.

Намірення: (див. Літургія).

Намісник: Резиденції: керівник 288 § 2, – призначення 475 § 1, – втрата уряду 478, 481, – обов'язки 475, 479 § 2, 75 § 1, 181 § 1, 363 § 3, 476, – Радник 475 § 2.

— Провінційного осідку 302 § 2, 363 § 3, – права, обов'язки, Рада 470 § 2.

— Головного осідку 310 § 2, 419 § 2, – має права і обов'язки Ігумена, Рада 470 § 1.

Напої: 219.

Напоумлення: Адмонітора 398, – батьківське: 151 § 1, 390 § 2, 511, перевірка фактів, вислухання обвинуваченого, спосіб картання 513, – накладення покут, дух приймання 514-515, 210 § 1, – при свідках 517.

Наради: 143 § 2, 149, 297 § 1 ч. 4, 316, (див. Збори).

Настоятель: 69 § 1, 106 § 2, 111, 137, 149, 151 § 1, 154, 156-158, 163, 166-172, 174, 177 § 2, 178 § 2, 179, 181, 185, 208 § 1, 212 § 2, 224 § 2, 254, 259 § 2, 269, 277, 282, 314 § 2, 316, 390, 392, 394-396, 489 § 3, 499, 511, 513, 514, – компетентний 70 § 1, 72 § 3, 74, 75 § 1, 78, 141 § 1, 151 § 1, 517, 521 § 3, 524, – вимоги і співпраця 385, 386, 388.

Настоятель Монастиря (Ігумен): керівник, призначення, вимоги, присяга, каденція 287 § 1, 456-457, – вірцевість і дбання 385, 390-392, – зречення й усунення 458, 393, – обов'язки: доручає завдання в Монастирі, звільняє з обов'язків, допильовує участь Ченців у моліннях, дозволяє перебування

поза Монастирем 459 чч. 1-8, 485, очолює Капітулу 459 ч. 2, 379-382, проводить засідання Ради 461, 394-397, дбає про дотримання вимог спільнотного й духовного життя 462 § 1, 464 § 1, 465, забезпечує Ченців всім необхідним 462 § 2, 277, організовує збори 465 § 1, молиться за Ченців 465 § 2, – компетенції в майнових і судових справах 467-469, 493 § 2, – коли є Економом 482-483, 493-505, – інші обов'язки 107 § 2, 358 ч. 5, 363 § 3, 463, 464 § 2, 486, – за одноголосною згодою Ради 466 § 2, – за згодою Ради 378 § 1, 466 § 1, 467 § 1, 469 § 2, 481 § 2, 485, – за порадою Ради 462 § 1, (див. Настоятель, Настоятель Осідку).

Настоятель Осідку: обов'язки і влада 15, 27, 33 ч. 5, 37, 47 § 1, 49 § 2, 53 § 2, 57 § 2, 91 § 2, 96 § 1, 100 § 2, 103 § 1, 150 § 2, 182 § 1, 189 § 2, 193, 198, 204-206, 209 § 2, 210 § 2, 217, 220, 223 § 1, 225-228, 246, 249, 252, 257, 261 § 3, 276 § 2, 279-281, 285, 296, 297 § 3, 363 § 3, 434 § 1, – за згодою Ради 201 § 2, 220 § 3, 518 § 1, 530 § 3, – за порадою Ради 52, 54, 63 § 1, 73 § 3, 75 § 1, 212 § 2.

Настоятель Резиденції: призначення 474 § 1, 477, – втрата уряду 478, 481, – права і обов'язки 474 § 2, 476, 477, – Рада 474 § 3, (див. Настоятель, Настоятель Осідку).

Невибагливість: щодо їжі 219.

Неділі й свята: навчання народу 235, 248.

Недоліки: (див. Вади).

Некатолики: перешкода до новіціату 33 ч. 2.

Новики: заява 37, – чернече ім'я 38, – підлеглість 58 § 1, – припинення участі в рухах та об'єднаннях 39, – спілкування і листування 40, – габіт 44, – формування, вивчення Статуту і «Повчань святого

Отця нашого Василя Великого» 45 § 1, в іншому Осідку 32 §§ 2-3, – праця й обов'язки 45 § 2, – гроші 43, – засоби комунікації 45 § 3, – оцінювання 52, 53 § 2, 54 § 2, 63 § 1, 64, – розмова з Вчителем 60 § 2, – реколекції 50 § 1, 66, – інше 50 § 2, 51 § 1, 59 § 1.

Новіціят: мета 25, – бюджет 27, – спільнота новиків 28, – провід 28, 32 § 2, 40, – прохання 22 § 1, – приготування 24, – перешкоди 33 чч. 1-8, – диспензи 34, 35, – допуск 23, 36, – облечини 37 § 1, – проходить в Осідку новіціату 32 § 1, в іншому Осідку 32 § 2, – програма 47 § 2, – дисципліна 47 § 1, 49 § 1, – молитви 45 § 1, – щоденні духовні вправи 48 § 1, 196 § 2, – правосильність 32 § 1, 65 ч. 2, – тривалість і доповнення 51 § 1, – повторення 35 ч. 4, 51 § 2, – продовження 52, – покинення 53 § 1, – виключення 53 § 2, 63 § 2, – недійсність 51 § 2, (див. Осідок новіціату, Перехід).

Норма: (див. Правило).

Нотар: Секретар 422 § 4, 450 § 2.

Об'єднання: завдання поширювати 238 § 1, – статут, затвердження, юридичний статус 238 § 2, – керівництво 231 § 1, 248 § 1 ч. 3, – право засновування і духовний провід 258.

Обіти: складення 65 ч. 5, 67 §§ 1-2, 95, – відновлення: 74-81, в іншій Провінції 75 § 2, у Головному осідку 75 § 3, дата 76, формула 67 § 2, 79 § 2, – інше 85, 101, (див. Професія).

Обітниця: вірності й підлеглості Римському Архиєрею 175, 95.

Облігації: зберігання 448 ч. 6.

Обмови: 127 § 1.

Обнова: (6 місяців) у третьому п'ятиріччі після професії 203.

Обов'язки: 69 § 1, 102 § 1, 125, 126 § 3, 146 § 2, 182, 271 § 2, 386, 387, 518 § 2 ч. 1, – новопресвітерів 137, – парафіяльні 249 § 1, – у розпорядку дня 212 § 1, – священники 131 § 1, 133 § 2, – розподіл 382 § 1.

Обряд: Церкви: 13 § 1, 59 § 2, 99, 106 § 3, 176, 194, – латинський 99, – східний 109 § 4.

— обличчя 37 § 1, 38, – тимчасової професії 67 § 1, 65 ч. 4, – відновлення тимчасової професії 79 § 2, – довічної професії 94, 89 ч. 6.

Одяг (чернечий): василіянський 44, символ посвяти 215, габіт, пояс (ремін), мантія, каптур, хрест і параман 215, 277 § 2, – обличчя 37 § 1, – вручення 67 § 1, – право і обов'язок носити 44, 271 § 2, у щоденному житті й під час відправ 216 § 1, поза Осідком, у приватному житті 216 § 2, у Провінції 216 § 3, – зняття під час ексхлявстрації 523.

Організації: 258, 294.

Осередки: (див. Душпастирські осередки).

Осідок: 100, 193 § 2, 268, 286-288, 296, – заснування: згода 290, місце, обґрунтування 291 § 1, зберігання актів 295, підпорядкування поза Провінцією 291 § 2, 293, – зміна призначення 292, – власні структури: організації, установи, згода 294, – візитація 312 § 3, – фундаційні зобов'язання 510, – книги і реєстри 297, – бібліотека 490, – взаємодопомога 173, – внески 302 § 3, – скасування, майно, документи 298, (див. Клявзура, Храм).

— незаконне покинення і покарання 151, 516-518, 524.

Осідок новіціату: Осідок 286, – заснування і скасування 26, – вступний курс 17 § 1, – провід 17 § 1, – інший Осідок 17 § 2, 32 § 3, – Соцій 29, – Духівник

30, – Сповідники 31 § 1, – влада Настоятеля 47 § 1, – власний правильник 49 § 1, – Економ 57 § 2.

Осідок студій: Осідок 286, – власний 105, – назва і реєстрація 109 § 1, – приміщення і зали 109 § 2, – управа 106 § 1, – лад 106 § 2, – провід 107, 115-118, – контроль 110, – утримання 111, – статут, правильник і програма 108, – персонал: 120-124, 198 § 1, призначення і усунення 107 §§ 4-5, (див. Студії).

Особи: (див. Юридичні особи).

Оцінювання: 22 § 2, 54 § 2, 64, 86 § 2, 465 § 3.

Панахида: 192 § 1 ч. 3.

Параман: 215.

Парафія: провід: 231 § 1, 243 § 1, 248, 252, – при вакантності 246, – заснування й угода 243 § 2, – юридична особа 243 § 3, – служіння спільноти 249, – каса, надходження і видатки 250, – ради 251, – книги, архів, свідоцтва 253, (див. Парох, Сотрудник, Навчання народу, Об'єднання, Храм).

— повідомлення про професію 96 § 2, про свячення 135 § 1.

Парох: іменування, якості, права, обов'язки й підлеглість 244, – усунення 247, – представник парафії 243 § 3, – функції 245 § 3, 246, – обов'язки: навчати, освячувати й керувати 248 § 1, – Літургія за вірних парафії 248 § 2, – винагорода 250 § 2, – інше 249, 252, (див. Парафія).

Партія: політична партія 233.

Пенсія: 167 § 1.

Перебування: в іншій Провінції: обіти 75 § 2, допуск до професії 87, право голосу 275 § 2, – законне: поза

спільнотою, Осідком і терміни 150, 459 ч. 5, під час ексхлявстрації 522-525, – гостей 226 § 2.

Пересторога: братня 512, – напоумлення і покути 513-515, – кари 516-518.

Перехід: до Чину 82-84, 33 ч. 8, – новіціят: скорочення 83 § 1, права і підлеглість 83 § 2, – професія і приписання 84, – повернення 84 § 4.

— до іншого Інституту: згода влади, тривалість обітів, підлеглість, професія, повернення, санкції 521.

Перешкоди: правові 13 § 2, – до новіціяту 33 чч. 1-8, 34 ч. 5, 36, – до свячень 131 § 3, – для вибору на уряд 342-344, – законні 201 § 1, 312 § 2.

Письменники: обов'язок 263 § 1, – Колегія авторів, правильник 263 § 2, – публікації 264 §§ 1-2.

Підступ: (див. Примус).

Піст: практики стриманості, звільнення 209, – форми й приватні практики 210, – провінційні норми 211.

Побожні записи: виконавець 405, 433, 510, – зміна 509.

Побожні товариства: (див. Об'єднання).

Поведінка: гідна 161 § 2, під час зустрічі із жінками 164.

Повний відпуст: (див. Відпуст).

«Повчання святого Отця нашого Василя Великого»: затвердження 9, 321 § 2, – дотримання 3, 9, 268, 269, 430, у процесі формування 11 § 2, 45 § 1, 49 § 2, – читання в трапезі 218 § 1, (див. Св. Василій).

Повчання: аскетично-релігійні у Осідку 465 § 1.

Подружжя: перешкода до новіціяту 33 ч. 6, – обов'язки й гідність 60 § 3, – заборонене обітом 160, – укладене Ченцем 528 ч. 2.

По жертви: Настоятелям, Економам чи Ченцям є зроблені на Чин 167 § 3, 496 § 2, – цільові 167 § 3,

168, 503, – обтяжуючі 503 § 2, – на відправу Літургії 187, 250 § 2, – книга 297 § 1 ч. 13, – право приймати 492 § 1.

Позбавлення (як кара): уряду 393 § 5, – голосу 518 § 2 ч. 1.

Позики: надання згідно з постановами Капітули 468 § 3, – відчуження 505 § 3.

Покарання: (див. Кари).

Покинення: вступного курсу 21 § 1, – новіціату 63 § 2, без повідомлення 53 § 1, – Чину 80 § 1, 526 § 1, коли Чернець не відновив обіти 76 § 2.

Покликання: 12, 147 § 1, 173, 241 § 2, – постійність 54 § 2, 104, – доказ сталості 133 § 2, – дбання 256 § 3.

Покора: 62, 161 § 2, 174, 273.

Покрова (празник): віднова синівства до Пресвятої Богородиці 194.

Покути: щоб надолужити за провину 515, – накладання 390 § 2, 464 § 1, 514 § 1, – милосердне діло: проказування молитов, проща, піст, реколекції, додаткове служіння 514 § 2, стриманість від вживання засобів комунікації 210 § 1, – приватні й прилюдні 515.

Померлі: повідомлення й приписані моління 282, 525, – похорон, місце й день 283, – життєпис, книга померлих Ченців 284, 297 § 1 ч. 5, – дбання про могили 285, – пом'яник 218 § 1.

Помічник: Вчителя новиків: призначення, якості 29 § 1, – підлеглість і обов'язки 29 § 2, – звільнення 29 § 3, – звичайно не сповідає новиків 31 § 2.

— Економа 501, 495 § 3, 482 § 3, (див. Управління майном).

— Секретаря 424, 452.

Попередження: канонічне 518 § 1 ч. 3, 533 § 2 ч. 2.

Порок: гріховний 196 § 1.

Порушення: відповідальність за наслідки 270 § 2, покарання 158, 497 § 2, – причина відпущення 531 ч. 9, (див. Злочин).

Порушник: хто скоїв переступ чи злочин, лікування ран 511, – напоумлення 513, – кара 354 § 2, – заборони 518 § 1 чч. 1-2.

Посвячення: Богові 60 § 3, 85, 94, 95, 125, 140 § 1, 152, 153, 159, 229.

Послух: Христа 60 § 1, 153, – чеснота 62, 155, – обіт: 67 § 2, 79 § 2, 85, 95, зміст і вимоги 152-158, коли є трудність 157, – силою обіту 158, – пошана Ієрархії 155.

Постанови Капітули: Генеральної: приймаються таємним або відкритим голосуванням 352, – проголошуються і вступають у силу 353 § 1, – змінюються, скасовуються 353 § 2, – звіти про виконання 335 § 2.

— Провінційної: приймаються голосуванням 375, – затверджуються, проголошуються і вступають у силу 376 § 1, – тривалість і зміна 376 § 2, – звіт про виконання 363 § 2.

Постриг: 37 § 1.

Постуляція: визначення і вимога 2/3 голосів 342, – процес допущення 343-344.

Потребуючі: (див. Вбогі).

Пояс: 67 § 1, 215, – ремінь 37 § 1.

Правила (норми): зміна 5, – скасування 6, – зобов'язують Ченців 69 § 1, – незнання правил не виправдовує 270 § 2.

Правильник: новіціату: 45 § 3, зміст 49 § 1, підготовка і затвердження 49 § 2, – Осідку студій 108 § 3, 116 § 1, 118 § 2, 125, – Головного осідку 310 § 2.

— Провінції (Провінційний Правильник): 77, видання й затвердження 303 § 1, 355 § 1 ч. 2, – розпорядження 304, 311, – тлумачення правил 303 § 2, – практики і норми 48 § 1, 178 § 1, 185 § 1, 195 § 1, 202, 211, 216 § 3, 225 § 1, 260 § 3, 359 § 1, 381, 382, 459 ч. 8, 514.

— шкіл і установ 255 § 4, – видавничої Колегії 261 § 1, – Колегії авторів 263 § 2.

Право: загальне 314 § 1, 352 § 2, 372 § 2, 386, 400 § 2, 419 § 1, 426 § 1, 431, 516 § 1, – природне 491, – цивільне 77, 91 § 2, 100 § 1, 121 § 1, 171, 264 § 1, 266 § 1, 307 § 3, 421 ч. 5, 437, 448 ч. 5, 467 § 2, 483 ч. 5, 492 § 2, 494 § 2, 504, – авторське 167 § 2, (див. ККСЦ).

Правосильність: новіціату: 32 § 1, 33 чч. 1-8, диспенза від недозволеності 34, 35, тривалість 51 § 1, – професії: 65 чч. 1-6, 88 § 1, 89, відновлення 75 § 1, 76 § 1, – переходу 82, 521 § 1, – актів 101, 394-396, – заснування Осідку 290 § 3, – скасування Осідку 298 § 1, Провінції 306 § 1, – Капітули 327, 319, – постуляції 342 § 2, – інше 160, 456 § 2, 533 § 2.

Практики: духовні 49 § 1, 60 § 2, 106 § 2, 212 § 1, 465 § 1, – посні 209-211, – обрядові 177 § 1, – побожні 48 § 1, 232 § 1, 239 § 1, 474 ч. 4, побожні вправи 179, 184 § 2, 195 § 1, 202.

Працівники: зобов'язання Чину 171, 266, 483 ч. 8, – участь в апостоляті Чину 265, – договори на працю, права, заробітна плата 266, – приймання і звільнення, соціальний захист 459 ч. 1, 466.

Праця: 45 § 2, 48 § 3, 70 § 1, 102 § 1, 126 § 3, 137, 221, – закон і вияв посвяти 166 § 2, 229, 234, 277 § 1, –

чернеча і апостолят 229-264, 150 § 3, – братів 138 § 2, – у розпорядку дня 212, – розподіл завдань 212 § 2, 271 § 3, 459 ч. 1, – одяг 216 § 2, – вихід поза клявзуру 223 § 1, (див. Апостолят).

Пресвітер: (див. Священик).

Пресвята Богородиця: (див. Богородиця).

Пресвята Євхаристія: 188, – зберігання й адорування 189 § 1, – оновлення 189 § 2, – щоденні відвідини 190, 207, (див. Святе Причастя).

Пресвята Тройця: 67 § 2, 79 § 2, 95, 145 § 2, 161 § 1.

Префект студентів: 107 §§ 4-5.

Привілеї: 99, 267, духовні 69 § 2.

Призначення: (див. Уряди і служіння).

Приклад: 47 § 3, 60 § 1, 147 § 1, 194, 209 § 2, 214 § 2, 230 § 1, 241 § 2, 256 § 3, 281 § 3, – першої християнської спільноти 166 § 1, – мучеників 175 § 1, – святих 224 § 1.

Примус: перешкода до новіціату 33 ч. 5, – неправосильність професії 65 ч. 6, 89 ч. 7, – щодо свячень 132 § 1, – недійсність голосу 329 § 1 ч. 1.

Приналежність до Провінції: 15, 16 § 1, 274, § 1, – зміна, прийняття, причини 274 § 2, – тимчасова 274 § 3, (див. Голос).

Приписання: до єпархії 34 ч. 1, 69 § 1, 98, – священика при переході до Чину 84 § 3.

— приєднання до Чину 84 § 3, 98.

Природа: 142, 307 § 3, – речі 270 § 1, 362 § 1, 474 § 2, – дарування природи 102 § 1, 154 § 1, – схильності 163.

Присяга: 336 § 2, 348 § 2, 349 § 2, 368 § 2, 371 § 2, 423-424, 429, 445 § 1, 451-452, 457 § 2, 495 § 3.

Провідник: під час формування 17 § 2, 18, 46, 137, 139, – реколекцій 50 § 1, 206, – місій 241 § 3, – об'єднань і організацій 258 § 2.

Провінційна Капітула: (див. Капітула (Провінційна)).

Провінційна Рада: визначення 299 § 2, – інше 293, 298 § 1, 300 § 2, 359 § 1, 362 § 2, 428 § 2, 442 § 2, 448 чч. 2-3, 493 § 2, 499-500, 526 § 1, 527 § 1, (див. Рада Настоятеля).

Провінційна Управа: визначення 299 § 2, – інше 261 § 3, 281 § 2, 286, 302 § 1, 313 § 3, 431 ч. 2, 434 § 1.

Провінційний Вікарій: вибір, присяга 370, 371 § 1, – обов'язки 356, 357, 389 § 1, 429 § 1, – Перший Радник 441 § 1, 445 § 2, – проживання, головне завдання 442 § 1.

Провінційний Економ: призначення і вимоги 446, 494 § 1, – компетенції 491-506, – обов'язки: 27, 299 § 2, 358 ч. 2, завідує майном Провінції і Провінційного осідку 447, укладає бюджети й звіти, візитує, перевіряє важливі починання, дбає про документи й фонди, надає поради й допомогу, узгоджує діловодство 448 чч. 1-10, – звітує на Капітулі 363 § 1, на засіданні Ради 499, – має дорадників 449, (див. Управління майном).

Провінційний осідок: затвердження, управління, Намісник, утримання 302, – архів 438 § 1, – завідування майном 447, – інше 286, 442, (див. Намісник).

Провінційний Секретар: призначення, підпорядкування, нотар Управи 450, – присяга, зберігання таємниці 451, 454 § 1, – помічник і його обов'язки 452, – завдання: провадить канцелярію, архів, складає протоколи, редагує листи, підготовляє статистику і каталоги 453, 425 § 1, – бере участь у засіданнях

Ради 454 § 2, – повідомляє про смерть Ченців 455, – інше 282 § 2, 299 § 2, 331 § 1, 358 ч. 2, 363 § 1, 454 § 1.

Провінційні Радники: вибори, затвердження, присяга 364 § 2, 366, 369-371, 440 § 2, 445 § 1, – число осіб 439, – вимоги 440 § 1, 401 § 2, – черговість 441 § 2, – проживання 442 § 2, – підлеглість 443 § 2, – завдання 394-397, 446 § 2, 450 § 3, – Адмонітор 443 § 1, – доручення 387, – зречення, усунення 444, – вакантність уряду 445 § 1.

Провінція: 26, 75 § 2, 105, 268, 307 § 2, – визначення і керування 299, – заснування та зміни 300, 301 § 1, заснування, – права при зменшенні 301 § 2, – скасування і призначення майна 306, – взаємодопомога 173, 305 § 4, – внески 310 § 3, – приналежність Ченців 274-275, (див. Правильник Провінції).

Програма: новіціату 46, 47 § 2, 48 §§ 2-3, – приготування священнослужителів 108, 112-114, 116 § 1, 128, 130, – студій 118 § 2, 121 § 4, 125, 126, 129, – богословського навчання для братів 139, – постійної формації 140 § 2, 141 § 1, 465 § 1.

Проживання: 103 § 2, 119 § 1, 136 § 3, 277 § 2, 279, 302 § 1, 392, 460, (див. Келія).

Проповідник: вимоги й знання 236, 239 § 2.

Проповідування: Божого слова 178 § 1, 230 § 2, 231 § 1, 235, 236 § 1, 261 § 2, – таїнства Христа для спасіння 236 § 1, – форма й зміст, вік, потреби й засоби 236 § 3, – обов'язок пароха 248 § 1 ч. 1.

Протоархимандрит: керівник і законний представник Чину 309, 385, 400 § 2, 404 ч. 9, 408, – Ієрарх 389 § 2, – вибір, присяга 346-348, 402 § 1, – підлеглість 400 § 1, – має звичайну владу управління 400 § 2, – каденція 400 § 3, – вимоги і якості 401, – вислужений

402 § 2, – зречення, усунення, вакантність уряду 403, 425 § 2.

- компетенції: здійснює посередництво і судочинство в Чині, очолює засідання Ради, контролює, координує життя в Чині 404 чч. 1-9, 405, 409, 519, – проголошує Статут і окремі правила 5, Додатки до Статуту 7, постанови 353 § 1, 404 ч. 2, – скликає Капітулу 322, 404 ч. 2, – звітує 335 § 1, 407, – тлумачить правила 8, 404 ч. 4, – видає розпорядження 311, 335 § 2, 404 ч. 4, 405, інструкції 492 § 3, – здійснює канонічну візитацію 406, – редукує літургійні зобов'язання 508 § 2, – накладає кари 516, 518 § 2, – обов'язки і влада дозволяти, звільняти, затверджувати і т. д. 47 § 1, 89 ч. 5, 95, 105, 131 § 3, 193 § 2, 230 § 3, 268, 282 § 2, 293, 312, 324, 357, 387, 404 ч. 3, 424, 429 § 2, 434 § 3, 445 § 1, 509 § 1, 527 § 1, 529 § 1, 530 §§ 4-6, 533 § 3, – за одноголосною згодою Ради 117 § 2, 298 § 1, 306 § 1, 388, 415 § 2, 428 § 2, 444 § 2, – за згодою Ради 26, 32 § 2, 35, 57 § 1, 73 §§ 3-4, 75 § 3, 82, 83 § 1, 88 §§ 1-2, 90 § 1, 115 § 2, 118 § 1, 150 § 3, 274 § 2, 290 § 1, 291 § 2, 298 §§ 1 і 3, 300 § 2, 301 § 2, 302 § 1, 303 § 1, 305 §§ 1-2, 306 § 2, 310 § 2, 311, 322 § 2, 333, 357, 361 § 1, 365, 366, 376 § 1, 415 § 1, 419 § 1, 422 § 1, 428 § 1, 434 § 1, 442 § 2, 444, 446 § 1, 457, 458 § 2, 477, 492 § 2, 507 § 1, 518, 521 § 1, 522, 526 § 1, 532 § 1, 533 § 1, – за порадою Ради 8, 290 § 2, 310 § 2, 313 § 2, 394 § 1, 420, 424, 507 § 2, 509 § 2, (див. Вищі Настоятелі, Настоятель, Рада Настоятеля).

Протоігумен: керівник, Ієрарх і законний представник Провінції 299, 385, 389 § 2, 426 § 2, – має звичайну владу управління 389 § 2, 426 § 1, – вибір і затвердження 364 § 2, 366, 368, – каденція 426 § 1, 427 § 2, – вимоги і якості 427 § 1, 401 § 2, – вислужений 272,

- зречення 428 § 1, – усунення 428 § 2, – вакантність уряду 429.
- компетенції: керує діяльністю Провінції, скликає Провінційну Капітулу, проголошує постанови, очолює засідання Ради, призначає Ченців, виконує судову владу в першій інстанції 431 чч. 1-9, 432, 436, 519 § 2, – накладає кари 516, 518 § 2, – контролює економічне управління 433-434, 448 ч. 4, – щорічно візитує Провінцію 435, – видає розпорядження 304, 363 § 2, – звітує 435, тлумачить правила Правильника Провінції 303 § 2, – обов'язки і влада дозволяти, звільняти, затверджувати і т. д. 15, 22 § 2, 47 § 1, 53 § 2, 65 ч. 5, 72 § 2, 75 §§ 2-3, 80 § 2, 82, 86 § 3, 87, 90 § 1, 92, 96 § 1, 110, 116 § 2, 118 § 2, 121 § 3, 130 § 1, 131, 132 § 2, 135, 136, 149 § 2, 151 § 2, 172 § 2, 173, 178, 193 § 2, 198 § 1, 204 § 2, 220 § 3, 226 § 2, 230 § 3, 233 § 1, 239 § 2, 244 § 1, 246, 247, 258 § 2, 264 §§ 2-3, 280, 282, 283, 285, 288 § 3, 291, 312 § 2, 313 § 1, 324, 325 § 1, 335 § 4, 356 § 1, 363, 376 § 1, 386-392, 399 § 2, 430, 434, 438, 452, 467 § 1, 502-503, 509 § 1, 519 § 2, 526 § 1, 527 § 1, 530 § 4, 533 § 3, – за одноголосною згодою Ради 298 § 1, 388, 457 § 3, 458 § 2, – за згодою Ради 26, 27, 29 §§ 1 і 3, 30, 31 § 1, 32 § 3, 35, 46, 49 § 2, 52, 57 § 1, 63 § 1, 73 §§ 3-4, 75 §§ 1-2, 76 §§ 2-3, 103 § 1, 104, 105 § 1, 107 §§ 4-5, 108, 115 § 2, 117, 118 § 1, 119 § 1, 133 § 1, 139, 140 § 2, 150 § 3, 203, 205, 212 § 2, 240 § 1, 243 § 2, 252, 255 § 2, 257 § 1, 259 § 1, 261 § 1, 263 § 2, 274 § 2, 279, 288 § 2, 290 §§ 1-2, 294 § 1, 296, 298 § 3, 302 § 1, 304, 333, 357, 358, 359 § 1, 360 § 2, 361 § 1, 444 § 2, 446 § 1, 450 § 1, 457 § 1, 458 § 1, 474 § 1, 481 § 2, 489 § 1, 492 § 2, 503 § 2, 507 § 1, 518, 522, 530 §§ 1-2, 532 § 1, – за порадом Ради 17 § 2, 20 §§ 2-3, 23, 206 § 1, 276 § 1, 302 § 2, 303 § 2, 373 § 2, 383, 447, 452, 468 § 1, 474 § 3, 475 § 1, 480-482, 507 § 2, 509 § 2,

529 § 1, (див. Вищі Настоятелі, Настоятель, Рада Настоятеля).

Професія (чернеча): тимчасова: 62, – прохання про допущення до першої професії 54 § 1, – допущення 63, 64, – вимоги 64-66, – складення 67 § 2, – зобов'язання і ласки 69, – недозволені акти 71, – майно 72, – борги 72 § 4, – тривання 73 §§ 1-2, – скорочення 73 § 4, – продовження 73 §§ 2-3, – відновлення 73 §§ 1-2, 74-81, 92, дострокове відновлення 76 § 3, – духовна віднова 78, – оздоровлення перерваності 76 § 2, – недопущення 80 § 2, 81, – термін 80 § 1.

— довічна: зміст 85, – оцінювання 86 § 2, – допуск 86, 88, – відкладення 88 §§ 2-4, – недопущення 81 § 1, 88 § 2, – вимоги і перебування 89, 90, – формула 89 ч. 6, 95, – майно 91, – дата 92, – складення 94, – повідомлення і книга 96 §§ 1-2, 297 § 1 ч. 1, – наслідки 98-101, – голос 98.

Профспілки: 233.

Процедура: відновлення обітів 74-75, 79 § 3, 67 § 3, в іншій Провінції 75 § 2, у Головному осідку 75 § 3, – покинення Чину 80 § 1, 526 § 1, – недопущення до обітів 80 § 2, 75, – допуску і складання професії 86-93, 96 § 2, – допуску і свячень 130-136, – вибору делегатів на Провінційну Капітулу 359, 361, на Генеральну Капітулу 372-373, – екслявстрації 522, – виходу з Чину 526-527, – відпущення 529, 532-534, – втрати клирицького стану і звільнення від цілібату 536.

Псалми: 182 § 1.

Публікація: норми права, дозвіл 264.

Рада Настоятеля: скликання, засідання, заміна відсутнього 394, – порада (порадившись, вислухавши думку), правосильність юридичних актів 395, – згода за абсолютною більшістю або за одностійдністю, правосильність юридичних актів 396, – інше 397.

Радість: 159 § 1, 166 § 2.

Радники Монастиря: число осіб (2 або 4) 479 § 1, Вчитель новиків 479 § 3, Намісник Резиденції або Еклезіарх 479 § 2, – призначення, черговість, служіння 480, 394-397, – зречення й усунення 481.

Радники Осідку студій: призначення 107 §§ 3-4, – служіння 116 § 2, 121 § 3, 394-397, – усунення 107 § 5.

Радники Резиденції: призначення 474 § 3, – служіння 480 §§ 2-3, 394-397, – зречення й усунення 481.

Ревнитель (студентів): 126 § 4.

Редукція: літургійних зобов'язань і кількості відправ 508.

Реєстрація: статутів 255 § 2, 307 § 3.

Реєстри: (див. Книги).

Резиденція: заснування 290 § 2, – підпорядкування і статус 286, 288, 289 § 2, 477, – кількість Ченців 288 § 1, – участь у Монастирській Капітулі 378 § 3, 382 § 1, – скасування 298 § 1 ч. 2, – управляється Настоятелем або Намісником 288 § 2, (див. Збори, Намісник, Настоятель, Настоятель Осідку).

Реколекції: (10 днів) під час новіціату 50 § 1, – (3 д.) перед першими обітами 66, – (5 д.) перед довічною професією 93, – (5 д.) перед свяченнями 134, – (5 д.) річні: 204, 179, 465 § 1, обов'язкові 204 § 2, дозвіл на інші 204 § 1, календар, час і місце 206, розпорядок

дня 207, – додаткові 204 § 3, – дім 205, 242, (див. Провідник).

— для Божого народу (див. Місії).

Рекреація: щоденна, після обіду, вечері й при нагоді 213, – атмосфера зичливості й звичаї 224 § 1.

Ректор: якості й призначення 115, – завдання 116, – звіт 116 § 2, – зречення і усунення 117, – обов'язки і влада 103 § 2, 104, 107, 108 § 1, 114 §§ 1-2, 120 § 1, 124, 126 § 4, 127 § 2, 358 ч. 7, 363 § 1, – за згодою Ради 121 § 3.

Рекурс: право на відклик 132 § 2, – до Протоархимандрита 404 ч. 9, – до вищої влади, прохання до автора декрету 520, – призупиняє дію декрету 530 § 7, 532 § 3, 534 § 2.

Ремінь: (див. Пояс).

Рескрипт: про втрату клирицького стану для дияконів і пресвітерів 536 § 1.

Речі: дочасні 165, – спільний ужиток 166, – одержані 169, – непотрібні 434 § 2, – священні 506, – слід шанувати як Божий дар 172 § 1, 487, – при переводі 276 § 2, – їх переміщення з Осідку 296.

Римський Архiereй: Верховний Настоятель, Христовий Намісник 175 § 2, 308 § 1, – надає диспензу від обов'язку celibату 536 § 1, – обітниця вірності й підлеглості 95, 175, – підлеглість 278 § 1, 308, 400 § 1, 401 § 2, – інше 404 ч. 1, 431 ч. 6, 527 § 1, 536 § 2.

Родичі: прийняття на роботу 466 § 2.

Розважання: 48 § 1, 124 § 1, 225 § 2, – щоденне, півгодинне 199 § 1, – теми 199 § 2, – під час віднови 201 § 1, – під час реколекцій 207.

Роздуми: 24, 45 § 1, 59 § 2, 161 § 1, 179, 199 § 1, 200, – перед виборами 320, 345 § 1.

Розмова: чернеча 214 § 2, – кандидатів і новиків з Вчителем 60 § 2, – Настоятеля з Ченцем 70 § 2, 465 § 3, – з Ченцем перед професією 86 § 3, 87 § 2, перед свяченнями 131 § 1, під час візитації 312 § 3, – із жінками 164.

Розпорядження: Генеральної Капітули 5 § 2, ознайомлення 149 § 1, – Протоархимандрита 311, 335 § 2, – Провінційної Капітули 216 § 3, – Протоігумена 304, 363 § 2, – Візитатора 312 § 3, – зберігання в архіві 489 § 1.

Розпорядок дня: у кожному Осідку 212 § 1, 249 § 1, – укладення і затвердження 212 § 2, – Ченці-гості 227.

Рутський Йосиф: митрополит 3, 9.

Св. Василій: навчання 4 § 1, 9, 48 § 3, 62, 126 § 1, 142, 144 § 1, 180, 182, 196 § 1, 203, 208 § 1, 209 § 1, 223 § 1, 224 § 1, 229, 280 § 2, аскетичне 56, 59 § 2, – читання його творів 200, – триднівка 193 § 1, – віднова 202, – свято 192 § 1 ч. 1, проказування формули обітів 202.

Св. Йосафат: 3, 59 § 2, – приклад 175 § 1, 176, 190, 231 § 2, – свято 192 § 1 ч. 2, – триднівка 193 § 1.

Св. Тайни: участь 161 § 1, 197, – уділення 136 § 1, 231 § 1, 248 § 1 ч. 2, – Покаяння (див. Сповідь).

Свідки: Христа 200, – вартостей 159 § 1, – облечин 37 § 2, – професії 67 § 3, відновлення 79 § 3, – зречення майна 91 § 2, – поведінки 150 § 1.

Свідоцтво: про Хрещення і Миропомазання 14 § 1 ч. 1, 86 § 1, – про закінчення студій 131 § 2 ч. 2, – про дияконські свячення 131 § 2 ч. 4, – про пресвітерські свячення 14 § 1 ч. 7, 135, стороннього священика 186, – про шлюб 529 § 1, – парафіяльне 253 § 1, – диплом 138 § 1.

Свічка: 67 § 1.

Свобода: 36, 47 § 2, 166 § 2, 208 § 2, 220 § 1, 236 § 2, 351 § 1, – дітей Божих 153, – чернеца 171, – під час вибору 329 § 3.

Святе Письмо: (див. Боже слово).

Святе Причастя: 67 § 1, 79 § 1, 188, – заборона приймати 518 § 1 ч. 2.

Святий Дух: 125, 140, 142, 153, – сила в Літургії 184 § 1.

Святість: 62, 102 § 1, – освячення 3 § 1, 184 § 1, 269, вірних 231 § 1, – мета 143 § 1, 269.

Свячення: не отримують: новики 41, брати з тимчасовими обітами 69 § 1, – професів 128-137, прохання і документи 131, – відпускна грамота і святитель 133, – постійний дияконат 129, – пресвітерат 130, заборона 132 § 2, – книга 297 § 1 ч. 6, – диспенза від зобов'язань, які впливають зі свячень 536, (див. Програма приготування).

Священик: діє в особі Христа 184 § 1, – бере участь у місії і владі Христа 271 § 1, – через свячення отримує владу звершувати святі Тайни 136, – відправляє Літургію 185, допуск стороннього 186, – складає іспит, щоб отримати повноваження уділяти св. Тайну Покаяння 136, сповідає 31 § 1, 124 § 3, 136, 198 § 1, – виконує церковну судову владу і настоятельські служіння 270 § 1, (див. Сповідник).

Священні науки: набуття 141.

Священнослужителі: Єпископи, пресвітери, диякони 271 § 1, – заборона священнодіяти 518 § 1 ч. 2, 535 § 1, – втрата клирицького стану і звільнення від celibату: прохання зацікавленого, Інструктор, норми, розслідування справи, компетентна Конгрегація 536.

Священнослужіння: право виконувати їх 290 § 3, 231 § 1, – приготування 113 § 1.

Секретар Монастиря: призначення 485, – обов'язки 486.

Секретар Осідку студій: призначення 107 § 4, – обов'язки 123, 486, 489.

Семінарія (інститут, університет): навчання 113 § 1, 119 § 1.

Силою права: 72 § 4, 91 § 1, 100 § 2, 372 § 2, 393 § 3, 399 § 1, 416, 418 § 2, 441 § 1, 528-529.

Силою факту: 72 § 2, 528-529.

Скандал: загрозовий і тяжкий є причиною для виключення Ченця 530 § 1.

Скромність: засади скромності щодо одягу 216 § 2, – дозволя під час відпочинку 224 § 2, – інше 59 § 2, 260 § 1, 279, 434 § 2.

Служіння: (див. Уряди).

Смерть: обіцянка Ченця залишатись в Чині до смерті 95, – опіка вмираючого Ченця, уділення Тайни Єлеопомазання, надання вмираючому повного відпусту 281 § 3, – Ченця під час ексклявстрації 525, (див. Померлі).

Сніданок: 218 § 2, (див. Їжа).

Сотрудник: іменування, обов'язки й підлеглість 244 § 1 і 3, – співпраця й функції 245, 246, 249, – усунення 247.

Соцій: (див. Помічник Вчителя новиків).

Спадщина: отримана Ченцем належить Провінції 100 § 1, – право приймати 492 § 1.

— любов і пошана до власної церковної спадщини 59 § 1, – власний вклад у спільну духовну скарбницю 144 § 1, – релігійна й культурна спадщина 256 § 1.

Спасіння: 3 § 2, 180, 184 § 1, 236 § 1, 238 § 1, 401 § 2.

Спеціалізація: призначення 104, – вимоги до ректора 115 § 1, – вимоги й академічні ступені викладачів 121 § 1.

Спів церковний: гласи, наспіви 183.

Спільнота: новіціятська 28, 49 § 1, в іншому Осідку 32 § 2, – василіянська: 142, 143, духовна родина 142, 145 § 1, 268, 382 § 1, одностійність 143 § 2, ознаки і вимоги 144-148, 214, служіння на добро 390, 476, – приклад першої християнської спільноти 166 § 1, (див. Ченці, Життя, Трапеза, Зустрічі).

Сповідник: 31 § 1, 86 § 2, 124 § 3, 179, – постійний, надзвичайний 198, 248 § 1 ч. 2, – не подає думку в оцінці осіб 124 § 4, 30.

Сповідь: 31, 124 §§ 1 і 3, 136, 198, – два рази в місяць або частіше 197.

Спори: вирішення 519.

Спорідненість (кровна): до другого ступеня 388, – до четвертого ступеня 495 § 2.

Стан: духовного життя 70 § 2, – юридичний 238 § 2, 287 § 2, 288 § 3, – чернечий 45 § 1, 56, 86 § 1, 98, 138 § 1, – втрата клирицького стану 536, (див. Священнослужителі).

Статут: Чину: 3 § 1, 4 § 1, 54 § 2, 67 § 2, 79 § 2, 95, 218 § 1, 268, 286, 288-290, – кого стосується 4 § 2, – затвердження і зміни 5, 321 § 1 чч. 1-3, 352 § 2, – проголошення 5 § 1, – тлумачення норм 321 § 2, 404 ч. 4, – вивчення 45 § 1, – вручення 67 § 1, – дотримання 11 § 2, 49 § 2, 59 § 2, 106 § 2, 114 § 1, 116 § 1, 118 § 2, 131 § 1, 133 § 2, 138 § 1, 144 § 2, 154-156, 171, 179, 181 § 1, 195 § 1, 198 § 1, 202, 239 § 2, 244 § 3, 260 § 1, 270, 303 § 1, 307 § 3, 314, 315, 317, 321, 352 § 2,

375 § 2, 382 § 1, 386, 390-396, 400 § 2, 409, 413 § 2, 419 § 1, 426 § 1, 430-431, 437, 459 ч. 8.

— власний: 108, 116 § 1, 118 § 2, 125, 238 § 2, 255 § 2, 258 § 1, 259 § 1, 294 § 1, – юридичної особи Чину: мета, природа, управління, майно 307 § 3.

Страх: тяжкий 33 ч. 5, 65 ч. 6, 89 ч. 7, 329 § 1 ч. 1.

Страхування: 277 § 2.

Стриманість: і поміркованість щодо їжі 219, – під час посту 209-211.

Структури Осідку: 294, 312 § 3, 363 § 3, 382 § 1, (див. Юридична особа, Навчальні заклади, Об'єднання, Організації, Установи).

Студенти: обов'язки 125, 126 § 3, – Ревнитель 126 § 4, (див. Студії).

Студії: в Чині 102-127, – освітні вимоги 112, – програма приготування, предмети, тривалість 113, 129, 130, – відповідальний 103 § 2, 119, 131 § 2 ч. 2, за братів 139, (див. Навчання Ченців, Програма, Осідок студій, Ректор, Керівник студій, Студенти).

— відео- і звукозапису з власним статутом 259 § 1.

Судовий процес: 516 § 1, – компетентний трибунал, дотримання норм 519, (див. Трибунал).

Судові справи: хто має право звертатись в державні судові органи 409, 437, – шляхи вирішення, повідомлення Управи 469.

Сумління: турбота зберігати чистоту сумління 196 § 1, (див. Іспит совісті).

Схизма: відпущення силою права 528 ч. 1.

Терпеливість: 511.

Тимчасова професія: (див. Професія).

Титули: почесні 272.

Товариства: (див. Об'єднання).

Торгівля: заборонена для зиску 172 § 2.

Традиції: василіянські 4 § 1, 38, 56, 59 § 2, 113 § 2, 144 § 2, 180, 194, 208, 218 § 1, 225 § 1, 239 § 1, 297 § 1, 385, 430, – літургійні 59 § 2, – Церкви 1 § 1, 113 § 2, 120 § 2, 129, – свята традиція 235, – чернецтва 208 § 1, – народу 236 § 1.

Трапеза: спільна 217-219, 144 § 3, – дзвінок на трапезу 212 § 3, – мета 217, – протягом дня треба прочитати уривки зі Св. Письма, «Повчань святого Отця нашого Василя Великого» або Статуту, місяцеслова дня й пом'яника, а також повідомлення й розпорядження 218 § 1, – звичаї, засади й окремі потреби 219, 277 § 2, (див. Їжа, Харчування, Піст, Стриманість, Мовчання).

Трибунал: компетентний і апеляційний, інстанції 519.

Тривалість: вступного курсу: один повний рік 20 § 1, принаймні дев'ять місяців 20 § 2, продовження 20 § 3, – новіціату: один рік 51 § 1, продовження на рік 52, – тимчасової професії 67 § 2, 73 § 1, продовження 73 § 2, – уряду 391.

Триднівка: 193 § 1.

Тяжкохворий: потребує звільнення для новіціату 35 ч. 2.

Убожество: чеснота 62, – дух 126 § 3, – обіт 67 § 2, 79 § 2, 85, 95, 152, 165-174, 221, 434 §§ 2-4, – уникнення розкошування і зайвих речей 174, (див. Майно).

Угоди: 243, 244 § 1, 467 § 1.

Умертвіння: 379.

Управління майном: належить керівникові 493 § 1, 405, 433, 467 § 1, – межі й спосіб дії 493 § 2, – обов'язок оформлення на юридичну особу Чину 171, 492 §§ 2-3, – заборона ручатись і займатись бізнесом 172 § 2, 497 § 2, – вимоги при відчуженні 505.

— Економ: діє від імені Настоятеля 494 § 1, – вимоги, присяга 495, – інші обов'язки 496 § 1, – право підпису 494 § 2, – помічник 501, 495 § 3, – пожертви для Чину 496 § 2, – старанність 497 § 1, – дозвіл на приватні видатки 498, – звітування 499, – дорадники 500, (див. Майно).

Уряди і служіння: призначення 29, 30, 31 § 1, 57, 70, 103-107, 115 § 2, 118 § 1, 119 § 1, 240 § 1, 244 § 1, 257 § 1, 276 § 1, 277, 305 § 2, 346, 366 § 1, 419 § 1, 422 § 1, 424, 446 § 1, 450 § 1, 457 § 1, 471 § 1, 474 § 1, 475 § 1, 480 § 1, 482 § 1, 485, – обіцянка не намагатись досягнути будь-який уряд 95, – дбання і співпраця 386, 390 § 1, – тривалість, каденція, вакантність, безоплатність 391, – почесні 272, – втрата: після закінчення терміну, через нове призначення, зречення, перенесення, усунення, позбавлення 393, 68, (див. Зречення, Усунення).

Установи: заснування і провід видавництв, друкарень, видань, агентств, студій, архівів, музеїв, бібліотек тощо 259 § 1, 255 § 1, 294 § 1, – статут 255 § 2, 259 § 1, – фінанси 261 § 3, (див. Школа).

Усунення з уряду: 107 § 5, 117 § 2, 247, 393, 415 § 2, 428 § 2, 444 § 2, 458 § 2, 473, 478, 481 § 2, 484, 518 § 2 ч. 1, 536 § 1, – причини 393 § 4.

Фонди: 448 ч. 8, 490 § 3.

Формування: визначення і план 11, – етапи 11, 12-24, 25-55, 70, 85, 102-127, – прикладом 47 § 3, –

академічне, професійне 277 § 3, 259 § 2, – літургійне 106 § 3, – душпастирське 113 § 4, 114, – братів 138-139, – постійне 140-141, – видатки 277 § 3, (див. Загальний план формування, Навчання Ченців).

Фотографії: зберігання 488.

Фундатор: 509.

Фундації: побожні неавтономні: прийняття, зобов'язання, доходи 507, – виконавець 405, 433, 510, – книга 297 § 1 ч. 14.

Характеристика (Посвідчення): 14 § 1 ч. 3, 18, 23, 75 § 1, 87 § 2, 114 § 2, 131 § 2.

Харчування: 144 § 3, 217, 277 § 2, 434 § 2, (див. Їжа, Трапеза).

Хворі й похилі віком: піклування 147 § 2, 277 § 2, 280, 448 ч. 8, – лікування й молитви 281 § 1, – у випадку загрозової хвороби слід повідомити родину і співбратів 281 § 2, – терпеливість і духовна опіка вмираючого Ченця 281 § 3.

Хвороба, Недуга: – фізична або психічна 81 § 1, – втрата розуму 81 § 2, – отримана під час праці 81 § 1, (див. Лікування).

Храм (церква): 109 § 4, 199 § 1, – право мати 290 § 3, 294 § 2, – Еклезіарх 487, – фінансовий звіт Управителя 254, – ремонт 252, 250 § 2, – закриття 298 § 2.

Хрест: 37 § 1, – нагрудний 215, – свідчення 281 § 3.

Хрещення: основа обітів 85.

Царство Боже: поширення 138 § 2, 159 § 1, 230 § 1.

Целібат: зобов'язання 69 § 1, 160, – кандидати до професії мають бути належно навчені про суть посвяти Богові у целібаті 163, – звільнення 536.

Цензори: призначення, комісія цензорів, оцінка цензора 264 §§ 2-3, 431 ч. 9, – головні редактори 264 § 4.

Церква свого права: 1, 4 § 1, 99, 155, 185 § 1, 300 § 1, 307 § 3, 431 ч. 6, – Синод 113 § 1, – партикулярне право 209 § 2, 248 § 2, 251, 253 § 1, – правопорядок 240 § 2, 269, – норми щодо посту 211, (див. Навчання Церкви, ККСЦ, Обряд, Традиція).

Церква: 95, 102 § 1, 152, 180, 237, 269, 308, – Христова 3 § 2, 176, 230 § 1, – Католицька 256 § 1, 401 § 2, – Учительський Уряд 11 § 2, 121 § 1, 264 § 3, 531 § 1 ч. 1, (див. Навчання Церкви).

Церковне Правило: спільне 48 § 1, 180-183, 207, – в імені Церкви 180, – визначення і відправа щоденної частини 181, 182, 183, 202, 225 § 2, – звільнення 182.

Ченці: з тимчасовою професією 68-72, 70 § 1, – студенти 125-127, – брати 138, їх навчання 139, – творять одне тіло 143 § 1, – права, обов'язки, взаємовідносини 146, 147, 270, – забезпечення 166, 277, – відповідальність 270 § 2, – спільна мета і служіння 269, – священнослужителі й брати 271 § 1, – Єпископи 278-279, – хворі, похилі віком та вмираючі 280-281, померлі 282-285, – рівність 271 § 2, – засади першості 273, – приналежність до Провінції і право голосу 274-275, – призначення 276, (див. Дозвіл, Життя, Заборона, Священик, Хворі і т. д.).

Чернець-Єпископ: (див. Єпископ (Чернець)).

Чернечий осідок: (див. Осідок).

Чесноти: 62, 244 § 2, 256 § 2, 258 § 2, – набуття 45 § 1, 59 § 1, 127 § 2, – чернечий одяг як охоронець 215.

Чин: 1, 54 § 1, 67 § 2, 79 § 2, 268, 307 § 2, папського права 308 § 1, – назва 2 § 1, – аббревіатура 2 § 2, – мета 3 § 1, – завдання 3 § 2, 62, – герб 10, – юридич-

на особа 307 § 1, – верховна влада 308 § 1, – влада: Протоархимандрит, Рада, Управа 309, – любов до нього 59 § 2.

Чистота: повчання новиків 60 § 3, – чеснота 62, – обіт 67 § 2, 79 § 2, 85, 95, 152, зміст і вимоги 159-164, – совісті й серця 197.

Читання: (див. Духовне читання).

ЧСВВ (Чин Святого Василя Великого): аббревіатура 2 § 2.

Шкода: відповідальність 270 § 2, 393 § 4, 512, – уникнення 260 § 1, 354 § 1, 459 ч. 6, 480 § 3, – велика шкода є причиною для виключення Ченця 530 § 1.

Школа: право засновувати і керувати 255 § 1, – побудова, відкриття, згода 294 § 2, – статут 255 § 2, – програма 255 § 3, – правильник 255 § 4, – дбання 256 §§ 2-3, – керівництво, службовці та їхні компетенції 257, – духовний зріст молоді 256 § 1, – фінанси 257 § 3.

Юридичні особи: 243 § 3, 294, 307, 310 § 1, 404 ч. 1, майно і управління ним 491-493, 505, 507, – вирішення спорів 519, – правоздатність, статут 307 § 3, (див. Власний статут, Структури).

СКОРОЧЕННЯ

AAS → *Acta Apostolicae Sedis*

«Бажане всієї» → II Ват. Собор, Декрет про священницький вишкіл *Optatam totius* (28.10.1965)

«Богопосвячене життя» → Папа Іван Павло II, Апостольське післясинодальне повчання про богопосвячене життя *Vita consecrata* (25.03.1996)

«Вагомість виховання» → II Ват. Собор, Декларація про християнське виховання *Gravissimum educationis* (28.10.1965)

Див. → Дивись

«Досконалої любові» → II Ват. Собор, Декрет про чернече оновлення *Perfectae caritatis* (28.10.1965)

«Євангельське свідчення» → Папа Павло VI, Апостольське повчання про обнову чернечого життя за вченням Собору *Evangelica testificatio* (29.06.1971)

Кан., канн. → Канон, канони

ККСЦ → Кодекс Канонів Східних Церков

Конституції ЧСВВ (1955) → Конституції Чину св. Василія Великого, Рим 1955, при Генеральній курії Чину

Конституції ЧСВВ (2002) → Конституції Чину св. Василія Великого, Устав-Правила-Правильник, Видання Головної Управи ЧСВВ, Рим 2002

КПр. → Св. Василій Великий, *Короткі Правила*

МАТв. → Св. Василій Великий, *Морально-аскетичні твори*, Львів, Свічадо, 2006

МПр. → Св. Василій Великий, *Моральні Правила*

«Особливою охороною» → Папа Лев XIII, Апостольський лист *Singulare praesidium* (12.05.1882)

«Отців Церкви» → Папа Іван Павло II, Апостольський лист з нагоди 1600-річчя смерті св. Василя Великого *Patres Ecclesiae* (02.01.1980)

«Передусім від формації» → Конгрегація для Інститутів богосвяченого життя і Товариств апостольського життя, Інструкція *Potissimum institutioni* (02.02.1990)

Пор. → Порівняй

Прав. → правило

«Пресвітерського чину» → II Ват. Собор, Декрет про служіння і життя пресвітерів *Presbyterorum ordinis* (07.12.1965)

«Радість і надія» → II Ват. Собор, Душпастирська конституція про Церкву *Gaudium et spes*, (07.12.1965)

СВВ → Св. Василій Великий

«Світло народів» → II Ват. Собор, Догматична конституція про Церкву *Lumen gentium* (21.11.1964)

«Світло Сходу» → Папа Іван Павло II, Апостольський лист *Orientale lumen* (02.05.1995)

«Священний Собор» → II Ват. Собор, Конституція про святу літургію *Sacrosanctum Concilium* (04.12.1963)

«Справа обнови» → Конгрегація для Ченців і Світських Інститутів, Інструкція про осучаснення формування до чернечого життя *Renovationis causam* (06.01.1969)

«Христос Господь» → II Ват. Собор, Декрет про пастирський уряд Єпископів у Церкві *Christus Dominus* (28.10.1965)

ШПр. → Св. Василій Великий, *Ширші Правила*

ЗМІСТ

КОРОТКА ІСТОРІЯ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ І РОЗВИТОК ЙОГО ПРАВИЛ

1. ТРИ ПРОВІДНІ ПОСТАТІ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СЯТОГО ЙОСАФАТА.....	11
2. ВАСИЛІАНСЬКИЙ ЧИН І ЙОГО ПРАВИЛА.....	14

ПОВЧАННЯ СЯТОГО ОТЦЯ НАШОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

СПІЛЬНОТНЕ ЧЕРНЕЧЕ ЖИТТЯ НА СЛАВУ БОЖУ ...	39
Христос – осередок монашого життя.....	39
Святий Дух оживляє спільноту.....	40
Святе Письмо – правило спільнотного життя.....	41
Спільнотне життя – наслідування перших християн.....	42
Спільнотне життя – вияв єдності Церкви.....	43
Спільнотне життя – спільність дарувань.....	44
Спільнотне життя – спільні обов'язки	45
Спільнотне життя – служіння Христові	45
МЕТА СПІЛЬНОГО ЖИТТЯ.....	46
Святість – жити святим Хрещенням.....	46
Послух Євангелію – чинити Божу волю.....	47
Зберігання заповідей.....	49
Пресвята Євхаристія – єднання з Богом.....	51
ВЗАЄМИНИ З БОГОМ У МОНАШОМУ ЖИТТІ.....	53
Молитва	53
Богомислення.....	54
Псалмодія	55
Молитва і праця	56
Богопізнання.....	57
Духовна боротьба	59

Джерело зла	59
Уважай на себе	59
Пізнання Божої волі	60
Послух	61
Дівство	62
Убожество	63
Відречення	65
Мовчання	67
Самота	68
Піст	69
ДУХОВНИЙ ПРОВІД	70
Потреба духовного провідника	70
Настоятель – провідник спільноти	72
Братня пересторога	74
ЧЕСНОТИ	76
Богословські чесноти	77
Віра	77
Надія	77
Любов до Бога	78
Моральні чесноти	81
Любов до ближнього	81
Покора	83
Терпеливість	85
Здержливість	87
Проповідування Божого слова	88
Праця	90
ПЛОДИ МОНАШОГО ЖИТТЯ	92
Вічне життя у Господі	92
Обожествлення, або життя у Святому Дусі	93
Дари Святого Духа	95
Мир	96
Щирість	97
Радість	97

СИНТЕЗ АСКЕЗИ СВЯТОГО ОТЦЯ НАШОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО 98

Із Листа 22: Про досконалість чернечого життя..... 98

СТАТУТ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ЙОСАФАТА

ВСТУПНІ ПРАВИЛА 105

Назва, мета і завдання Чину [прав. 1-3] 105

Статут [4-8]..... 106

«Повчання святого Отця нашого Василя
Великого» [9]..... 108

Герб Чин [10] 109

ЧАСТИНА I.

ЧЕРНЕЧЕ ФОРМУВАННЯ І НАВЧАННЯ [11] 110

ГЛАВА I. ВСТУПНИЙ КУРС ДО ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ [12-24] 110

ГЛАВА II. НОВІЦІЯТ І ВЧИТЕЛЬ НОВИКІВ [25] 115

РОЗДІЛ 1. НОВІЦІЯТ І НОВИКИ..... 115

Осідок новіціату [26-32]..... 115

Прийняття до новіціату і перешкоди [33-36]..... 118

Новики [37-44] 121

Формування новиків [45-50]..... 122

Тривалість новіціату [51-55]..... 125

РОЗДІЛ 2. ВЧИТЕЛЬ НОВИКІВ [56-61] 127

ГЛАВА III. ТИМЧАСОВА ПРОФЕСІЯ [62] 130

РОЗДІЛ 1. ВИМОГИ І СКЛАДЕННЯ ПЕРШИХ ОБІТІВ [63-67] 131

РОЗДІЛ 2. ЧЕНЦІ З ТИМЧАСОВОЮ ПРОФЕСІЄЮ [68-72] 133

РОЗДІЛ 3. ТРИВАЛІСТЬ І ВІДНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЇ [73-81] 136

РОЗДІЛ 4. ПЕРЕХІД ЧЕНЦІВ ДО ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ [82-84]..... 140

ГЛАВА IV. ДОВІЧНА ПРОФЕСІЯ [85]	142
Вимоги і допуск до довічної професії [86-93]	142
Складення довічної професії [94-97]	146
Наслідки довічної професії [98-101]	148
ГЛАВА V. НАВЧАННЯ У ВАСИЛІАНСЬКОМУ	
ЧИНІ	149
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ [102-104]...	149
РОЗДІЛ 2. ОСІДОК СТУДІЙ [105-111]	151
РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМА ПРИГОТУВАННЯ	
СВЯЩЕНОСЛУЖИТЕЛІВ [112-114].....	155
РОЗДІЛ 4. КЕРІВНИЦТВО СТУДІЙ І ПЕРСОНАЛ.....	157
А) Ректор Осідку студій [115-117]	157
Б) Керівник студій [118]	159
В) Відповідальний за студії у Провінції [119]	159
Персонал Осідку студій [120-124].....	160
РОЗДІЛ 5. ЧЕНЦІ-СТУДЕНТИ [125-127]	163
РОЗДІЛ 6. СВЯЧЕННЯ [128-137]	165
РОЗДІЛ 7. ФОРМУВАННЯ І НАВЧАННЯ БРАТІВ	
[138-139]	171
РОЗДІЛ 8. ПОСТІЙНЕ ПОГЛИБЛЕННЯ ЧЕРНЕЧОГО	
ЖИТТЯ [140-141]	173
ЧАСТИНА II.	
ЧЕРНЕЧЕ ЖИТТЯ І ЙОГО ПРАВОПОРЯДОК	175
ГЛАВА I. ЧЕРНЕЧА СПІЛЬНОТА І СПІЛЬНОТНЕ	
ЖИТТЯ.....	175
РОЗДІЛ 1. ВАСИЛІАНСЬКА СПІЛЬНОТА [142-143]	175
РОЗДІЛ 2. СПІЛЬНОТНЕ ЖИТТЯ [144-148]	176
Спільні зустрічі й наради [149]	178
Законне перебування поза спільнотою [150].....	179
Незаконна відсутність [151]	180
ГЛАВА II. ЗДІЙСНЕННЯ ЧЕРНЕЧОЇ ПРОФЕСІЇ [152]	180

РОЗДІЛ 1. ПОСЛУХ [153-158]	181
РОЗДІЛ 2. ЧИСТОТА [159-164]	183
РОЗДІЛ 3. УБОЖЕСТВО [165-174]	186
РОЗДІЛ 4. ВІРНІСТЬ І ПІДЛЕГЛІСТЬ ХРИСТОВОМУ НАМІСНИКОВІ [175]	191
ГЛАВА ІІІ. БОГОПОЧИТАННЯ І ДУХОВНІ ПРАКТИКИ [176-179]	192
РОЗДІЛ 1. ЦЕРКОВНЕ ПРАВИЛО [180-183]	194
РОЗДІЛ 2. БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ І ПРЕСВЯТА ЄВХАРИСТІЯ [184-190]	195
РОЗДІЛ 3. ЗАГАЛЬНІ Й СПІЛЬНІ МОЛІННЯ [191-195] ..	199
РОЗДІЛ 4. ІСПИТ СОВІСТІ І СВЯТА ТАЙНА СПОВІДІ [196-198]	201
РОЗДІЛ 5. РОЗВАЖАННЯ І ДУХОВНЕ ЧИТАННЯ [199-200]	203
РОЗДІЛ 6. ДУХОВНА ВІДНОВА [201-203]	204
РОЗДІЛ 7. РЕКОЛЕКЦІЇ [204-207]	205
РОЗДІЛ 8. ДУХОВНИЙ ПРОВІД [208]	207
РОЗДІЛ 9. ПІСТ І СТРИМАНІСТЬ [209-211]	208
ГЛАВА ІV. ДОМОВИЙ ЛАД І ПОВЕДІНКА	210
РОЗДІЛ 1. РОЗПОРЯДОК ДНЯ [212-214]	210
РОЗДІЛ 2. ЧЕРНЕЧИЙ ОДЯГ [215-216]	211
РОЗДІЛ 3. ТРАПЕЗА [217-219]	212
РОЗДІЛ 4. КЛЯВЗУРА [220-223]	214
РОЗДІЛ 5. ВІДПОЧИНОК [224-225]	215
РОЗДІЛ 6. ГОСТИННІСТЬ [226-228]	217
ГЛАВА V. ЧЕРНЕЧА ПРАЦЯ ТА АПОСТОЛЯТ	218
РОЗДІЛ 1. ЗАКОН ПРАЦІ Й АПОСТОЛЯТ [229-234]	218
РОЗДІЛ 2. НАВЧАННЯ НАРОДУ [235-238]	221

РОЗДІЛ 3. НАРОДНІ МІСІЇ І РЕКОЛЕКЦІЇ [239-242]	223
РОЗДІЛ 4. ОБСЛУГА ПАРАФІЇ, ПАРОХИ І СОТРУДНИКИ [243-254]	225
РОЗДІЛ 5. ВИХОВАННЯ МОЛОДІ, ШКОЛИ ТА ІНШІ УСТАНОВИ [255-258]	233
РОЗДІЛ 6. ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ [259-264]	236
РОЗДІЛ 7. ПРАЦІВНИКИ Й ДОБРОДІЇ [265-267]	240

ЧАСТИНА ІІІ.

УСТРІЙ ЧИНУ І ЧЕРНЕЧА ВЛАДА	242
ГЛАВА І. ЧЕНЦІ І СТРУКТУРА ЧИНУ [268]	242
РОЗДІЛ 1. ЧЕНЦІ [269]	242
Права й обов'язки, служіння й рівність [270-273]...	243
Приналежність до Провінції і право голосу [274-275]	245
Призначення Ченців і їхнє забезпечення [276-277]...	246
Чернець-Єпископ [278-279]	248
Похилі віком, хворі та вмираючі [280-281]	249
Померлі [282-285]	250
РОЗДІЛ 2. ЧЕРНЕЧІ ОСІДКИ [286]	252
Монастирі [287]	252
Резиденції і душпастирські осередки [288-289]	253
Заснування Осідків і їхній статус [290-296]	253
Літопис та реєстри Чернечого осідку [297]	256
Скасування Осідку [298]	257
РОЗДІЛ 3. ПРОВІНЦІЇ	258
Провінція [299-301]	258
Провінційний осідок [302]	260
Правильник Провінції і розпорядження Протоігумена [303-304]	260
Делегатура [305]	261
Скасування Провінції [306]	262

РОЗДІЛ 4. ВАСИЛІАНСЬКИЙ ЧИН [307]	263
Верховна влада Чину [308]	263
Влада Чину [309]	264
Головний осідок [310]	265
Розпорядження Протоархимандрита [311]	265
Канонічна візитація [312-313]	266

ГЛАВА II. КАПІТУЛИ В ЧИНІ ТА ЇХ ПРОВЕДЕННЯ [314-320]..... **267**

РОЗДІЛ 1. ГЕНЕРАЛЬНА КАПІТУЛА	269
Завдання Капітули [321]	269
Скликання Капітули [322-324]	270
Учасники Капітули [325-326]	271
Початок Капітули [327]	272
Дійсність голосу [328-329]	273
Органи Капітули [330-334]	273
Звіти [335]	275
Вибори в загальному [336-341]	276
Постуляція [342-344]	279
Вибори Протоархимандрита і його Радників [345-349]	280
Розгляд справ [350-351]	282
Постанови Капітули [352-353]	283
Дотримання таємниці про справи Капітули [354] ..	284
РОЗДІЛ 2. ПРОВІНЦІЙНА КАПІТУЛА	285
Завдання Капітули [355]	285
Скликання Капітули [356-357]	286
Учасники Капітули [358-361]	286
Початок Капітули та її органи [362]	289
Звіти [363]	290
Вибори Протоігумена та його Радників [364-371] ..	290
Вибори делегатів на Генеральну Капітулу [372-373] ..	293
Розгляд справ і постанови [374-376]	294
РОЗДІЛ 3. МОНАСТИРСЬКА КАПІТУЛА [377-378]	295
Монастирська Капітула в справі допущення до довічної професії [379-380]	296
Капітули для представлення звітів і для	

розгляду інших справ [381-383].....	297
ГЛАВА ІІІ. НАСТОЯТЕЛІ Й УРЯДОВЦІ [384].....	298
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ НОРМИ.....	299
Вимоги до Настоятеля і співпраця з ним [385-388]...	299
Вищі Настоятелі, Ієрархи [389].....	300
Служіння на добро спільноти [390-392].....	301
Втрата уряду [393]	302
Рада Настоятеля [394-497].....	303
Адмонітор [398-399].....	305
РОЗДІЛ 2. ПРОТОАРХИМАНДРИТ [400-410]	306
РОЗДІЛ 3. РАДА ПРОТОАРХИМАНДРИТА [411-418]....	311
РОЗДІЛ 4. ГЕНЕРАЛЬНИЙ ЕКОНОМ [419-421]	314
РОЗДІЛ 5. ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР [422-425]	316
РОЗДІЛ 6. ПРОТОІГУМЕН [426-438]	318
РОЗДІЛ 7. РАДА ПРОТОІГУМЕНА [439-445].....	323
РОЗДІЛ 8. ПРОВІНЦІЙНИЙ ЕКОНОМ [446-449]	326
РОЗДІЛ 9. ПРОВІНЦІЙНИЙ СЕКРЕТАР [450-455]	329
РОЗДІЛ 10. НАСТОЯТЕЛЬ МОНАСТИРЯ [456-470].....	330
РОЗДІЛ 11. ВІКАРІЙ МОНАСТИРЯ [471-473]	337
РОЗДІЛ 12. НАСТОЯТЕЛЬ ТА НАМІСНИК РЕЗИДЕНЦІЇ [474-478].....	338
РОЗДІЛ 13. РАДА ІГУМЕНА [479-481].....	339
РОЗДІЛ 14. ЕКОНОМ МОНАСТИРЯ [482-484]	341
РОЗДІЛ 15. ІНШІ СЛУЖІННЯ У МОНАСТІРІ [485-490]	343
ГЛАВА ІV. УПРАВЛІННЯ ДОЧАСНИМ МАЙНОМ [491-492].....	346
Управителі майна та їхні компетенції [493-501]	347
Пожертви вірних [502-503].....	351
Договори і відчуження майна [504-506]	352
Побожні фундації та зміна зобов'язань [507-510] ...	353

ЧАСТИНА IV.

НАПОУМЛЕННЯ І ПРОЦЕСИ	356
РОЗДІЛ 1. ПЕРЕСТОРОГИ І КАРИ [511].....	356
Братня пересторога [512]	356
Батьківське напоумлення і накладення покут [513-515].....	357
Судові й адміністративні кари [516-518]	359
Норми судового процесу [519]	360
РОЗДІЛ 2. РЕКУРСИ ПРОТИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДЕКРЕТІВ [520].....	361
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕХІД ДО ІНШОГО ІНСТИТУТУ [521].....	362
РОЗДІЛ 4. ЕКСКЛЮВСТРАЦІЯ [522-525].....	363
РОЗДІЛ 5. ДОБРОВІЛЬНИЙ ВИХІД ІЗ ЧИНУ [526-527]..	364
РОЗДІЛ 6. ВІДПУЩЕННЯ З ЧИНУ ПОЗАСУДОВИМ ШЛЯХОМ	366
Відпущення на підставі самого права [528-529]	366
Виключення [530]	368
Відпущення шляхом декрету [531].....	369
А) Відпущення Ченця з тимчасовою професією [532].....	370
Б) Відпущення Ченця з довічною професією [533-534]	371
Правові наслідки відпущення з Чину [535]	373
РОЗДІЛ 7. ДИСПЕНЗА ВІД ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ЯКІ ВИПЛИВАЮТЬ ЗІ СВЯЧЕНЬ [536]	374
ДОДАТКИ ДО СТАТУТУ	377
ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ I.....	379
ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ II.....	394
ДОДАТОК ДО ЧАСТИНИ III	395
ПОКАЖЧИК ДО СТАТУТУ	403
СКОРОЧЕННЯ.....	455

**ПРАВИЛА
ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ
СВЯТОГО ЙОСАФАТА**

ІСТОРІЯ – ПОВЧАННЯ – СТАТУТ – ДОДАТКИ

Підписано до друку 24.08.2018. Формат 70х100/32
Папір офс. Офс. друк. Гарнітура Minion Pro.
Зам. №25-В

Видавничо-виробниче підприємство «Місіонер».
80300, м. Жовква, Львівська обл., вул. Василянська, 8

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 2507 від 25.05.2006 р.
redakzia@missioner.com.ua
www.missioner.com.ua